

Nógrádi Kovács György

**Néhány perces krimik, rövid
történetek, aforizmák, humor**

Nógrádi Kovács György

**Néhány perces krimik,
rövid történetek,
aforizmák, humor**

Érdekes olvasmányok

**Kiadta,
a Robinson Könyvműhely.
Szécsény**

**ISBN
978-963-88502-7-0**

TARTALOM

Előszónak szánya.....	7
NÉHÁNY PERCES KRIMIK	8
A vadonatúj jacht	9
Szemet szemért	12
Hulla a kútban	18
Öngól.....	23
A pókháló most nem legyen fogott.....	25
A linzer.....	29
Zsákként zuhant a heverőre	34
Vétkes összetévesztés	36
Az ámokfutó traktoros	39
„A cserba” csákány	43
A különös párbaj	47
Áramszünet	50
Ki állt az elsötétítő függöny mögött?.....	54
Az árulkodó virágpor	58
A hatos szám rejtélye	60
Mindent, vagy semmit? Semmit!.....	66
A nevető harmadik.....	71
Az öngyilkosjelölt.....	76
A nyertes lottószelvény.....	78
Önmagát zárta börtönbe	92
Tűzhalál.....	94
Kábítószer a pénztárcában	98
Cserri, a szarka.....	103
RÖVID TÖRTÉNETEK, ELBESZÉLÉSEK, ÉS MÁSOK	110
Mókás mondások	111
Aforizmák	111
Kis naivak?.....	111
Aforizmák	114
Csodás megmenekülés a bitófa alól.....	114
Aforizma	116

Egy kis humor	117
Mókás történetek a fogságból	117
Aforizma	120
Van-e még a tótból?	120
Még egy kis humor	124
A „cseles sógor”	125
Még két kicsike humor.....	126
A sugárvédő gesztenye	126
Mackó segített	129
Aforizma	130
Két régi rendőr vicc.....	130
„Kecses” hazugság.....	130
Legyen neki igaza!	132
A „cseles” pilóta	133
Egy kis régi humor.....	134
Aforizma	134
Pajzán palóc mese	134
Muris mondások.....	135
Hogyan kell megjavulni.....	136
Régi locsolóversike	137
Csodás megmenekülés	137
Aforizma	140
Humor	140
Ilyenek vagyunk, vagy csak ők...?	141
Egy kis, ilyen-olyan humor.....	142
Akiknek jól kezdődött a napjuk	143
Aforizmák	145
Ki így, ki amúgy hal meg...!	145
Hurják Laci	146
Aforizma	149
Mit vehetsz, mit nem?.....	150
Aforizmák s tréfás szólások	150
Tévedés	150
Aforizma	151
„A nyalizó” nyomozó	152

Nővérkék	152
Apácaként ad hálát a megmeneküléséért	155
Aforizmák	160
„A mi fiunk borjai?”	160
Aforizma	165
Állandóan emberek között mozgott	165
Aforizma	168
Hogyan kell fokozni a „termelékenységét”?	168
Újabb humor	170
„Példát mutattak”	171
Aforizma	171
Egy kis humor	172
Beszélgetés az ország legöregebb hangjánál	172
Bölcs rabbi mondta	174
Aforizmák	175
Megmondta az igazat	175
Egy kis humor	176
Emberszeretetből jeles	176
Egy kis idevágó anekdota	178
Csak az igazat!	179
„Vers” a buszrongálókhoz	179
Muris történet	181
Ismeri a határt	181
A vitéz	183
Igaza volt	197
Se híres könyvtár, se aranykulcs	198
Újévi babonaságok	199
A kötélművész artista	200
Mókás történet	201
Mókás kérdés	202
Két mókás történet	202
Ludányhalászi krónikása	203
Népeesség összeíráson	205
Még egy kis történetecske	207
Futó, költő, géplakatos	208

Egy kicsi történet	210
Az igazi hűség.....	210
Aforizma s egy kis móka	213
A kincs igazi története	213
Aforizma	217
Petyó bácsi csak tudja	218
Aforizmák	219
Bolond Matyi	219
Aforizmák	221
Még egy kis (morbid) humor	221
Nos, kié volt?	221
Mik nem térnek vissza? (Első rész)	223
A hosszú élet titka: a boldog család	223
Aforizmák	225
Másik palóc mese.....	226
Amik nem térnek vissza (Második rész.).....	226

Előszónak szánva

Újév első napján, házról házra járva, ezzel a szájról szájra öröklődő versikével köszöntöttük kis falum valamennyi családját.

*Eldöcögött már az újévnek szekere. Ez a szekér sok-sok gondal-búval volt tele.
Pusztuljon hát nyikorogva-zörögve, bűját-baját felejtsük el örökre!
Azt kívánom ez újév hajnalán, hogy ez az év legyen boldog és vidám.
Bűját-baját feledjük el örökre. Ne vigyünk át semmi rosszat jövőre.*

E könyv írója - mindegy az évnek melyik időszakában -, öregen, de gyermeteg szívvel, ugyanezen versikével köszönti, s kíván minden jót olvasóinak!

A szerző

NÉHÁNY PERCES KRIMIK

A vadonatúj jacht

Az igen féltékeny férj hírében álló - nem csoda rendkívül szép, karcosú s kacér felesége volt -, Gerovits Áron, elhűlve lesett le a Dunapartjára, ahol a most érkezett, vadonatúj jachtból - legnagyobb megörökönödésére - a felesége idegen: fekete hajú, barna bőrű férfi társaságában szállt ki.

Mini ruhát viselt. Blúzát elől mély kivágás „díszítette”. Csicseregve, bájolgón mosolyogva nyújtotta a karját a férfinak, aki egyik kezével azt szorongatva, másikkal gyengéden átölelve segítette ki a partra.

- A rüfke, a szégyentelen! - sziszegte a férje. Egy fa mögé húzódott, hogy ne fedezhessék fel. - Pestről jöttek le, vagy ki tudja...? - emésztette magát lesben állva, maró féltékenységetől remegve.

Az ismeretlen férfi a parton elengedte ugyan a felesége derekát, ám a távoli nyaralójuk felé sétálva, újból és újból elkapta a kezét, és bizalmasan megszorogatva, valamit magyarázott, ami miatt a felesége fel-fellesett rá. A férje jól ismerte ezt a felturbóztatott mosolyt, amely végig az arcán ült.

Csevegve, vissza-visszalesve a jachtra, erotikusan szökdécselve surrant be az idegen, a jóképű férfi előtt a nyaralójuk ajtaján.

Gerovits Áron, összeszorította két kezével a fejét. A féltékenység fekete dühe kínozza, ösztönözte az ilyenkor legtöbb férfit megszálló ördögi bosszúra.

Az úton óriási tartálykocsi közeledett. Ugyanarra az útépitésre szállította a felmelegített, sűrű olajat - aszfaltozás előtt locsolták az úttestre -, amelynek ő volt az építésvezető-főmérnöke.

Előugrott a fa mellől s leintette.

- Lajoskám! - szólt a nyitott ajtón át, amelyet a vezető tárt ki, mihelyt megállt. - Látja azt a jachtot? - Mutatta.

- Régen figyelem. Direkt lelassítottam. Vadonatúj. Olasz gyártmány. Ritka látvány. Úgy hallottam: a főnök úrnak is ilyenre fáj a foga.

- Ereszkedjen le - szakította félbe - a tartálykocsijával egészen a partig!

Az értetlenkedve leste egy ideig, rángatta a szemöldökét, vont össze a szája szélét, majd felrántotta a vállát: maga a főnök!

Elindult. Gregovits Áron gyalogosan és szorosan követte. Miután a hatalmas tartálykocsi megállt, fellépett a hágcsőre.

- Eressze a gégecsövet egészen a jacht nyitott ajtajáig, és nyomjon bele olajat!

- Viccel?

- Komolyan beszélek.

- De főnök! - bámult rá, mint tanító bácsi a hülye tanítványára. - Majdnem negyven fokos az olaj! Úgy beleeszi magát a jachtba, hogy nincs ember, aki kitisztítsa. - Magyarázkodott, vonakodott a vezetőjének kijáró tisztelettel, azt fürkészve, hogy tényleg nem viccel-e. Netán részeg, esetleg meghibbant.

- Szóval nem! - szemében láng lobbant, szikrája a gépkocsi vezetőjére fröccsent, amitől az egyre jobban megrettent.

- Családom van - vonakodott, mentegetődzött az. Nem tehetem meg. Ugye csak viccel, kipróbálja, hogy vagy..., mit tudom én! Teljesen berezeltem...

- Szálljon ki!

A gépkocsivezető az idegességétől elfehéredetten, remegően, vonakodón bár, de engedelmeskedett.

Megrökönyödötten, rejtett bizakodással: mert hátha meggondolja magát, bámulta az idegesen kapkodó építésvezető-főmérnökét. Aki a szép s vadonatúj jacht egyetlen bejáratába csúsztatta a hosszú, vastag gégecsövet, majd elborult aggyal, megmásíthatatlan mozdulatokkal, magasnyomásra állította elől a kapcsolót.

- Ezzel nem mentek vissza Pestre, az biztos! - motyogta félelmetesen.

És a sűrű, majdnem forró olaj, gőzölögve ömleni kezdett.

A gépkocsivezető mindent otthagya, a fejét fogva elmenekült a helyszínről.

Gregovits Áron estefelé állított haza, ahol a kisírt szemű feleségével együtt, Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados és a társa várta.

- Mit tettél, te szerencsétlen? - esett neki a felesége. Két öklével idegesen dühöngve verte a férje mellét.

- Megittam a szeretőd jachtját egy kis olajjal. Kutyaolajjal. Kutyaolajjal haza gyalog a szerelmeskedések után. Csak ennyi történt - gúnyolódott -, édes szívem!

- A mi jachtunkat - sírta a felesége. - Telefonon értesített a Kft-vezetője - darálta tragikusan, fokozódó idegességgel tovább az aszszony. - Vigyem a pénzt, mert beérkezett a jachtunk! Maga a cég olasz ügynöke hozta ki, vezette le próbajáratként a nyaralónkig.

- És - nyegléskedett, megütközését leplezőn a férj. Az idegeneket leste. Civil ruhában voltak, nem tudta, hogy rendőrnnyomozók. - Mi nek kell ehhez két... - habozott, majd miután azok felmutatták az igazolványukat, remegve folytatta: - zsarú, ha egyszer a miénk volt? Azt tehettem velem, amit akartam.

- Csakhogy - állt elő Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados - az egyik szerelő a jachtban aludt. Emberölés vádjával előállítjuk a kapitányságra!

Szemet szemért

Zöld Lada gördült be a rendőrkapitányság udvarába.

Két tenyerét szégyenlősen a melle elé szorítva, teljesen meztelen nő ült a volán mögött.

Lehúzta az ablakot. Odahívta az egyik méltatlankodó rendőrt: „Nem látta a táblát? Csak különleges jelzésű járművek...” - dorgálta meg az menet közben, míg meg nem pillantotta a meztelen nőt. A szájához kapott, s vaskosan felröhögött.

- Hozzon gyorsan valamit! Egy köpenyt, pokrócot, bármit! - harsogta túl a meztelen nő a rendőr röhögését. - Gyilkosság történt!

A nemsokára megkapott rendőrzubbonyban futott be az épületbe, ahol az átélt izgalmaktól remegve, ájuldozva a következő bejelentést tette:

Dalnoki Gyulát lelőtték. A nyaralóban - itt és ott - történt. Meztelelenül hevertek az ágyon, amikor egy nő rontott be a nyitott ajtón, és: nincs több figyelmeztetés! - artikulálatlan ordítással, egymás után négy golyót röpített pisztolyából a férfibe. Ő sikoltozva, menekülve esedezett: ne... ne lőjön le...! A gyilkos utána futott, és megmásított, férfiasnak tűnő hangon, amely nagyon furcsának tűnt, most is a fülében cseng, rárivallt: Az autókba ülsz...! Ő felkapta a széken heverő ruháját, ám a gyilkos nő kitepte a kezéből: Így meztelen menj, és jelentsd a történeteket a rendőrségen!

- Hogyan nézett ki? Különös ismertetőjele... Arca, hangja...? Csak megjegyzett valamit! Mondjon el mindent! - faggatta Hektor Viktor nyomozótiszt, mialatt intett a társának: menjenek ki a megjelölt nyaralóba!

- Magas. Feltűnően, már-már természetellenesen nagy mellű nő volt. És a hátulja is, mintha ő s az külön... - elakadt, tétovázón tördelte a kezét. - Szóval, olyan-olyan természetellenesnek tűnt az egész nő, főleg a hátulja volt különös. Szabvány farmert viselt, s ugyanolyan színű blúzt. Haja sima, dús és hosszú... A bal vállára omlott alá. Orra kissé hegyes...

Hogy nem az áldozat felesége volt a tettes, mert elsőként rá gyanakodtak, az hamarosan bebizonyosodott. Dalnokiné Gyulai Réka ugyanis a bal lábát több mint egy hónapja eltörte, combjától le végig begipszelték. A férje azzal köszönt el tőle, hogy vadászni megy...

A nyomozók egymásra lestek, és az ajkukat harapdálva azon morfondíroztak, hogy melyikük s hogyan közölje az asszonnyal a férje halálhírét...

* * *

Másnap az egyik buzgó vadór zavartan állított be a kapitányságra: A kutyája műanyagból készült női mummellet és popsit - így mondta - utánzó szivacsot kapart elő az egyik bokor alól. Ezeket! - mutatta fel, rakta az asztalra. - Meglehet, semmi jelentősége nincs, badarság, azonban hallva a közelben történt gyilkosságról, mit lehet tudni. Ő behozta...

* * *

A következő napon újabb látogatót kaptak a nyomozók. Az a „meztelen” nő jelentkezett, aki az áldozattal együtt hevert az ágyban, miattal lelőtte valaki a társát, látta a gyilkost, aki elzavarta, hogy tegye a bejelentést.

- Színházban jártunk - dadogta, furcsán kapkodva a levegőt -, Shakespeare: „Vízkereszt, vagy amit akartok” vígjátékát néztük meg. Az egyik színész... mellékszereplő, statiszta... szolgálólányt, vagy mit alakított... Szóval, a lövöldöző gyilkost ismertem fel a személyében.

Leültették a rendkívül idegesen viselkedő nőt, kávéval kínálták meg, mire kissé higgadtabban folytatta:

- Ő volt. Biztosan felismertem.

* * *

A bűnügyi laboratórium meglepő eredményt közölt: A kérdéses mummell és a „popsi növelő” szivacs legutolsó viselője férfi volt...

* * *

Hektor Viktor nyomozó százados és társa következő útja a helyi színházba vezetett.

- Szerintem ez lesz az! - mutatott rá a kérdéses darabra a kellékes. - A stabszta viseli a darabban. Megnevezte, ki ő.

A később behozott szemtanú - a bejelentést tett „meztelen” nő - egyből rámutatott a fogasokon lógó álarcok közül a megfelelő, gumi, fekete műhajás „álarcra”.

Zátony Ajtony gondnok irodájának asztalán, ahová az álarc lefoglalásának formai elintézése céljából vonultak be, fénykép állt, amelyet a nyomozók belépésekor a gondnok zavarában, ügyetlenül, már-már úgy látszott, készakarva eldöntött.

- Pardon! - lépett oda az igen pedáns ember hírében álló nyomozótiszt. - Eldőlt.

Készségesen felállította.

- Hú, de szép kislány! - csodálkozott rá, az apák együtt érző örömeivel. - Öné? - Megpillantva a jobb sarkában lévő fekete csíkot, részvét szelét keltőn, kissé lehangolódottabban dadogta: - Csak... csak... nem történt valami tragédia?

- Meghalt - borult el a gondnok ábrázata.

A kép alján a nyomozótiszt apró betűs feliratot pillantott meg: Oculum pro oculo - betűzte -, dentem pro dente. - Nem értette, nem is firtatta.

* * *

Dalnokiné Gyulai Réka lábáról levették a járógipszet.

- Hagyjanak békén a férjemmel! - fakadt ki, vérig sértett női önérzetének romjain tengve a nyomozók láttán. - Részemről nemcsak fizikailag, érzelmileg is meghalt. Engem..., nézzenek meg jól! Megcsalni egy olyan kis ribanccal...! Megérdemelte.

- A férjét meggyilkolták. Gyilkosa szabadon futkos. A feladatunkat teljesítjük. Volt haragosa a férjének?

- Sen...ki. - Felemelte a mutatóujját. Szemöldökét elgondolkozón összeráncolta. - Bá...ár...! Egyszer én vettem fel a kagylót: Második

figyelmeztetés - hallottam. - Oculum pro oculo, dentem pro dente! Hiába hallóztam: beszéljen magyarul, hogy megértsem, esetleg németül, mert azt a nyelvet megérteném... Ő lerakta a kagylót. Megmondtam a férjemnek: Egyik volt üzlettársa... Nem, nem: konkurense virtuskodott. Elhappolt előle egy nagy tételt, igen jövedelmezőnek tűnő autóalkatrész megrendelést, mert biztosan tudják, hogy azzal kereskedett. Több üzlete van az országban.

A nyomozótiszt gondolata a színház gondnokának asztalán álló, a meghalt kislányát ábrázoló fénykép aljáról leolvasott mondatára rebent. Tekintete távolba révedt, keze az ölébe huppant. Az asszony, mintha gondolatai özönében mélyedt nyomozótiszt szuggesztív hatása alá került volna, váratlanul kifakadt:

- Nyolc éve éltünk együtt. Állítólag jól. Ő mégis...! Ezek tudatában nem sajnálom.

- Bűnügyi nyilvántartásunkban nem szerepel, tehát büntetlen előéletű. Esetleg... szabálysértés... valami...! Gondolkozzék! - faggatózott a nyomozótiszt, előbbi gondolatainak tükrébe lesőn.

- Néhány éve... Nem! Több, majdnem jó három éve, elgázolt egy kislányt. Nem ő volt a hibás. Féktávolságon belül futott eléje. Valamennyi fórumon felmentették, őt mégis sokáig furdalta miatta a lelkiismerete. De ugye ez...! - a szót húzta, és elhallgatott.

Hektor Viktor nyomozótisztnek előbbi képzettársítása tovább gombolyítgatta, szakmájába vágón kifinomult emlékezetének motringjáról az egyre vastagodó gondolatmenetét.

- Tudja a nevét annak a kislánynak, akit a férje elgázolt? - kíváncsiskodott, nem ok nélkül.

- Zátony Csilla.

* * *

Hektor Viktor nyomozó százados beidézésére, Zátony Ajtony, színházi gondnok kiegyensúlyozottan ült le, ám a nyomozótiszt kifinomult figyelmét nem lehetett félrevezetni: csak színleli a magabiztosságát!

- Zátony úr! - kezdte a nyomozótiszt, miután az kényelmesen elhelyezkedett s jobb öklét az asztalra fektette. - Jáva kismotorral ment ki Dalnoki Gyula nyaralójába. És...? - Kérdőn elhallgatott. Két szemét élesen belefúrta a szemlátomást megviselt, korán öregedő, lelkileg-testileg erősen megviselt férfiba.

Az nagyokat nyelt. Önmagával küzdőn, össze-összeremegőn fojtotta vissza hirtelen feltörő zokogását, mígnem látványosan a nyomozótisztre szegezte a mindenhová követő bánatától átítatódott pillantását. Szeme sarkán vastag, most fakadó könnycsepp buggyant s ragyogott, mígnem le nem pottyant a földre.

- Dalnoki Gyula erősen ittasan gázolta el egyetlen kislányunkat...

- Nem fogyasztott alkoholt, legalábbis a helyi szondázás ezt mutatja ki - figyelmeztette a nyomozótiszt, az előtte heverő iratba lesve, s mutatóujjával megkocogtatva azt.

- Éppen ez az, hogy a szemtanúk szerint, még csak nem is szondázatták meg. Véralkoholt? Ugyan! Dalnoki Gyula mindenkit ismert a helyszínelők közül. A szemtanúk szerint - többen vannak, mind-egyiknek felírtam a nevét -, tegeződött a helyszínre kiérkező s eljáró rendőrökkel. Lefizette őket..., mert ugye, ezek az újgazdagok mindent elérhetnek a pénzüikkel. Ismétlem: tanúim vannak. Dülöngélt, hányt. Az egész környéke búzlott az alkoholtól. Még egy bizonyíték: a helyszínelő főtörzsőrmestert, ezt mindenki tudja a városban, ha nem is ott, azóta lebukott. Leszerelték.

Testileg-lelkileg teljesen összeomolva tördelte egy ideig a kezét, majd az asztalra borult és szívbemarkolón felzokogott.

- Egyetlen kislányunkat...! Hosszú évektől vártunk rá. Orvostól orvosig jártunk, mire végre megérkezett. Igaz, ő futott ki az úttestre. De, ha józan, s nem hajt annyira esztelenül, játszva kikerüli azon a széles, gyérforgalmú úton. A feleségem idegileg összeroppant. Azóta az idegosztályon fekszik. Sohasem lesz jobban... Egyedül ténfergek a vakvilágban...

Hektor Viktor nyomozótiszt lelkében a gyakorló apák együttérző ráhangolódásaként különös húrokat pengetett meg az összetört, a férfiszívet szorongató zokogása közbeni vallomása.

Felállt. Kezét megnyugtatón az összetört férfi vállára rakta.

- Menjen haza! Utána látogassa meg a feleségét a kórházban, és köszönjön el tőle! Ennyit, bár szabálytalanul, megtehetek önért. Nem tartóztatom le, holott tudja: most s itt azonnal le kellene tartóztatnom! - Az órájára lesett. - Tíz óra van. Délután négy órakor önért megyünk a lakására!

* * *

Hektor Viktor nyomozótiszt és társa halva találta a lakásán Zátonyi Ajtonyt.

A kislánya régebbi, az ajtófa felső részéről lelógó egyik hintakötelére akasztotta fel magát.

Hulla a kútban

Gergely Kristóf, a huszonhat éves fiatalember - mezőgazdász volt - eltűnt. Eltűnését a negyedik napon jelentették be a rendőrségen. Ezt megelőzőn a szülei, a munkatársai és az ismerősei sorra járták a környező falvakat, tanyákat, rokonokat, érdeklődtek a mentőknél, a kórházakban, valamennyi számba vehető helyet felkerestek.

A rendőrség az eltűnt fiatalember fényképét, a napilapokban közétette, eltűnésének hírért világgá sugározta a rádió is.

* * *

Az életvédelmi alosztály nyomozói elsőként Matildosy Flórát, az eltűnt fiatalember barátnőjét keresték fel, mert - hogy s mint -, róla szinte mindenki megfeledezett.

- Hogy mit jelentett ő nekem? - szomorodott el, könnyeit nyeldesőn - Piatrik Sándorral gyermekkoromtól együtt jártunk. Gyűrűs vőlegényem volt. Miatta szakítottam vele..., vállalva az ezzel járó botrányt.

Megtörölte a szemét, s maga elé révedten elhallgatott.

- Piatrik Sándor hogyan fogadta a közlését, mármint hogy szakít vele? - csapott le az egyik nyomozó.

A feltűnően csinos és jó alakú, huszonkét éves lány a múltjába vájkálón bámult a távolba.

- Te... te - vágta csendesen a szemembe -, senki, de senki mellett nem maradsz meg! Nem igaz - tette hozzá hevesen -, Kristófit nagyon szerettem, amíg őt, hiába voltam a menyasszonya, végig csak barátomként kezeltem. - A zsebkendőjét szorongatva folytatta: - Sándor, ezután Kristófhhoz fordult, mert ő is ott tartózkodott: Jól jegyezd meg! Ma én, holnap te leszel a soros! Nem, nem igaz, sosem hagyom el, csalom meg - mentegetődzött a széplány másodszer is, holott ki törődött most ezzel.

- Tovább! - sürgette a nyomozó, érdektelenül hallgatva az előbb elmondottakat.

- Letörten faképnél hagyott bennünket. - Megint megtörölte a szemét, s elhallgatott.

- Milyen ember volt ez a... Piatrik Sándor? Bosszúálló?

- Amint mondtam: gyerekkorunktól együtt jártunk. Igen jól ismerem. Egy galambot sem váгна le, nemhogy másra emelné a kezét - rebegte távolba révedezően.

- Gergely Kristófhoz, amint kivettem a szavaiból, maga állt a legközelebb. Ön szerint, hol lehet?

- Szerintem, mivel ugye sehol nem találtak rá, megjegyzem: engem senki sem kérdezett meg eddig, külföldön. Disszidált - vágta rá magabiztosan a nyomozók nagy meglepettségére. - Régen készült rá. Mindennap várom a levelét, amelyben engem értesít, s kihív, mert ha tényleg külföldön van, csak Amerikába mehetett a nagybácsijához. Gyára van, könnyen munkát szerez, vagy ad neki a gyárában, és nála is lakhat.

- Jó, jó - vágott közbe az egyik nyomozó -, tegyük fel tényleg disszidált, viszont maga nem mehet csakúgy ripsz-ropsz utána Amerikába.

- Vízumot szerez nekem.

- Őszintén mondja? Tényleg nem tudott róla, nem említette magának, akibe szerelmes volt, hogy kiszökik az országból?

- Mondtam: többször célzott rá, ám konkrétan, mikor s hogyan sosem. Nem merte, mert félt, hogy kinevetem, lebeszélem: disszidálni? Ugyan!

* * *

A további nyomozás és a körözés eredménytelen maradt. Az ügy nyugvópontra került egy időre.

* * *

Szép nyári nap volt.

Nyúzó Jenő feldúltan állított be a rendőrségre.

- Hullát találtam a kutamban - rebegte az idegességétől hebegőn, az átéltek hatása alatti borzadályal. - Locsoltam. Nézd mán, mondtam a feleségemnek: бүdös a víz, meg a hernyók mind megdögglöttek a káposztámon - vált bőbeszédűvé az átélt riadalma miatti „részegségéből” adódón. - Mert, válaszolta az asszony, nyakra-főre megszerezik a növényeket. Belemosódik a talajba, onnét a kutakba szivárog... Osz...
Osz...

Nem folytathatta, mert az egyik rendőr megsürgette:

- Szóval...?

- Egyszer csak elapadt a víz. Bedugult-e a cső, vagy más hiba történt, mert a mi kutunkban nagyon bőséges a víz. Elapadni, azt nem! No, mondom: megnézem! És...

A hangja elakadt, csak a szeme és arca riadozott tovább...

* * *

A bomlásnak indult holttestet kihúzták a tűzoltók. A jelenlévők s az apja - mert az anyja rosszul lett, a mentő vitte el - Gergely Kristóffal, az eltűnt fiatalemberrel azonosították.

A kútból egy darab, négyujjas kesztyűt is kihalásztak, benne egy arany pecsétgyűrűt találtak.

A kitért nyomozók, a helyszíni szemle után a szomszédokat is felkeresték, és alaposan kikérdezték őket. Nem eredménytelenül.

* * *

Harmadnapra, mintegy a nyomozás fordulataként, Siklós Miklóst - Nyúzó Jenő katonatiszt vejét -, aki családostól, ha nem is ugyanabban a házban, egy udvarban lakott az apósával, a járási rendőrkapitányságra idézték:

- Fél évvel ezelőtt, Gergely Kristóf eltűnésének napján, kézi fegyverével megsebesített valakit - gyanúsították meg, az ugyancsak ott lévő katonai ügyész jelenlétében. - A lövedék, amelyet honvédségi pisztolyából adott le, áthatolt a vékony deszkakerítésen, és a baloldali szomszédjuk házfalába fűródött.

Elébe rakták a kibányászott, kilencmilliméteres ólommagot.

- Mi történt azon az éjjelen? - szegezte neki kérdését a katonaugyész, felemelve és meglobogtatva az asztalról felvett iratot. - Annál inkább is, mert a kútban talált kesztyű és gyűrű nem az öné. Gergely Kristóf halálát nem lövés, fejsérülés okozta.

Siklós Miklós rövid vívódás után elsápadt. Kiverte a verejték. Megfeledkezve, hogy kivel áll szemközt, kezeit idegesen tördelte..., majd a következő vallomást tette:

Szolgálatra lejárta. Hazafelé tartott a szolnoki repülőtérrel, ugyanis pilóta volt. A kapujukba érve, ijedten tapasztalta, hogy valaki a kertjükben jár. Feleségét - szülés előtt állt - kórházban kezelték. Apósa: Nyúzó Jenő, az állami gazdaság távoli istállójában éjjelezett, ugyanis éjjeliőr volt. Az anyósa a szomszédos faluban tartózkodott. Beteg testvére felett virrasztott, amiért is két kis gyereke teljesen egyedül aludt a lakásukban. A legrosszabbra gondolt. Kifejezetten rettegett. Elővette a pisztolyát, s csőre töltötte. Az idegen észrevette, és futásnak eredt. Ő utána szólt: Állj, vagy lövök! Nem állt meg. A kerítés tetején érte a célzott lövés, ennek ellenére átvette magát a túloldalra és elmenekült.

Másnap reggel a kerítésen vérfoltokat fedezett fel. Éppen visszafordult a kerítéstől, amikor Piatrik Sándor, nagy megdöbbenésére belépett a kapun:

- Engem lőtt meg az éjjel - dadogta köszönése után. - Megmutatta a bekötözött lábszárát, mert arra célozva adtam le a lövést. - Nem ért csontot. Egy-két nap és begyógyul.

- Mit kerestél nálunk éjjel, miért menekültél el? - vontam felelősségre. - Ha komolyabb bajod esik...?

- Jenő bácsinak - mármint Nyúzó Jenőnek, az apósomnak -, nagyon szép, King galambjai vannak. Hiába kértem fiókákat, nem adott, holtól jól tudja, mennyire szenvedélyes galambász vagyok. A többit találja ki!

Kért, rimázkodott: ne jelentsem fel... És egy négyujjas kesztyűt keresett, amelyet menekülése közben elveszített... Végül megegyeztünk, hogy pontot teszünk az ügyre, mert ugye azért én is tartottam a katonaugyézségtől. Lám, nem hiába! Fájdalomdíjként, én a bolond,

egy pár King-fiókat adtam neki, titokban. Megjegyzem: az apósom már másnap kereste. Végül a macskánkra fogta s agyonverte...

Nagyon sajnálom, amiért annak idején eltussoltam, mert ugye így utólag..., biztosan megbüntetnek a fegyverhasználatáért.

- Azért nem - így a katonaiügyész -, mert a maga helyében, ki tudja én nem azt tettem volna-e? Viszont..., no de, ezt majd később!

* * *

Még aznap letartóztatták Piatrik Sándort. Gergely Kristóf meggyilkolásával gyanúsították meg.

Sokáig tagadott. Azután tört meg, vallott be mindent, miután rábizonyították, hogy a kútban talált, onnét kihalászott négyujjas kesztyű, benne a pecsétgyűrű, amelyet Matildosy Flórától kapott régebben, névnapjára ajándékul, amely a hulla kútba csúsztatása közben csúszhatott le a kezéről, az övé...

Öngól

Kéri Márton és Harnis László szomszédok voltak, és ősrégi haragosok.

Szabadidejükben állandóan azon törték a fejüket, hogy miként törhetnének borsot egymás orra alá, ami a legtöbbször sikerült is.

Kéri Márton háza a telek elejére épült, amíg Harnis Lászlóék - a hosszú előkert miatt -, tőlük jóval beljebb építették fel szép családi fészkeket.

Kéri Márton kihasználva az adandó alkalmat: a két hatalmas németjuhász kutyáját, természetesen hátra, Harnisék falától alig néhány méternyire kötötte. Éjjel-nappal ugattak, mire fel Harnisék vasdarabokat szereltek, Kériéktől légvonalban igen közel lévő fájukra, amelyet a legváratlanabb pillanatokban, a házukig érő spárgával, fertelmes zajt csapón, meg-megrángattak.

...Átdobálták egymás portájára a szemetet. Gyomirtó szerrel lepermetezték a veteményeiket, légpuskával lelőtték a háztetőjükre szálló, szomszéd galambjait, sértő megjegyzéseket tettek egymásra, a széljárását kihasználva, nedves avarral tüzeltek, hogy a füst ellepje a másik területén száradni kiagatatott ruhákat...

Így a legválasztékosabb módszerekkel bosszantották egymást, ugyanakkor versengtek is. Például: Kéri Mártonék, 1300-as Ladát rendeltek. Harnisék megtudva ezt, azonnal rendeltek egy ugyanilyen autót.

Kéri Márton a Fővárosi Víz- és Csatornamű Vállalatnál dolgozott. Szippantó kocsival járták keresztül-kasul a peremkerületeket, ahol még nem építették ki a csatornahálózatot. Az emésztőgödörökből szippantották ki a fekáliát, és szállították el a Csérii telepi komposztáló telephelyre.

Éppen az ő utcájukban jártak. Kéri Márton, legnagyobb megdöbbenésére, a saját és a szomszédja közötti útszélén vadonatúj 1300-as Ladát pillantott meg.

- Ezek máris megkapták. Protekciósok, amíg ők csak holnap mehetnek a kocsijukért. Győztek! - dohogta a társának.

Testét-lelkét leküzdhetetlen irigység öntötte el. Idegrendszerének hosszú hálózata elzsibbadt. A torkába görcs ugrott. Valósággal kapkodta az irigységtől beleszorult levegőt, mígnem elboruló agyában, a végzetes gondolata sűrű fészket rakott.

Munkatársát a közeli trafikba küldte cigarettáért. Ő mindenre elszántan, a vadonatúj autóhoz hátrált, s a ki tudja miért nyitva hagyott ablakon át - most megkapod! - fenyegetéssel, belehelyezte a gégecsövet, és a tolózár meghúzásával, bőséges, sűrű emberi mocskot ömlesztett bele, ugyanis előtte az egyik udvari pottyantós pöcegödrot szippantották ki, majd a helyére helyezte a gégecsövet, és a társa után hajtott a trafikhoz. Felvette, és sietve elhajtott a helyszínről...

Azt a büzt, amely Harnisék környékét belengi! S nesze neked vadonatúj autó! Azt a röhejt, gúnyt, amely Harnisékat kíséri majd!

Kerül, amennyibe kerül, megérte!

* * *

Kéri Márton alig ért szippantós kocsijával a következő utcasarokra, amikor valaki lelkesen feléjük integetett.

A felesége volt. Az áruházban járt.

- Láttad az új kocsinkat? - lelkendezett kitörőn. Örömeiben majdnem a férje nyakába ugrott.

- Mi csak holnap kapjuk meg. Bezzeg Harnisék! - szava és lélegzete egyszerre akadt el. - Csak...?

- A miénk. 1300-as Lada. Az állt a papíron, nem olvastad, hogy vagy ma, vagy holnap vehetjük át. Igaz, úgy beszéltek meg, hogy holnap hozom ki, viszont csak ma engedtek el a munkahelyemről. Gondoltam, megleplek. De..., miért fehéredtél el? S remegsz is!

- Én csak - vágta rá fakón -, de mi történik veled, ha hazaérsz, és meglátod az új kocsinkat?

A pókháló most nem legyen fogott

A fiatal műszerész, dudorászva szállt ki az autójából, ballagott a hatalmas, ám kissé elhanyagolt, késői gótikus stílusban épült, díszes villa felé.

Az erkélyen senkit sem látott, amely azonnal feltűnt neki, ugyanis Jeszenszky Botond, a nehezen mozgó és igen előrehaladott korban lévő házigazda, télen-nyáron ott várta.

- Jó... napot! Meg...érkeztem! - kiabált, hallózott már messziről.

Mintha - állapította meg, kissé elképedően - valaki kilesett volna. Nem tudta ki, nem is érdekelte, mert...

- Egy pillanat! - szólt oda a homlokára csapva. - A kocsimban felejtettem a slusszkulcsomat. Elnézést, visszamegyek érte, azonnal jövők.

A bejárati kaputól távolabb álló autójához futott. Kivette a slusszkulcsot, bezárta az ajtókat, és visszafelé sietett. Félúton ha járt, amikor erős megdöbbenésére magas, hajlott hátú, idősödő férfi tűnt fel. Kezében kitömött, nagy, orvostáskát szorongatott.

- Jeszenszky urat keresi? - szögezte neki a kérdését az idegen, s adta meg azonnal a választ is. - Nincs itthon. Az új háziorvosa vagyok.

- Tegnap beszéltem vele telefonon. Ő hívott fel. Azt mondta vár-hebegette a fiatalember.

A fiatal, a „mindenhez értő” műszerész - bizonyos havi átlagdíjért - rendszeresen karbantartotta az összes elektromos készüléket, s minden más munkát elvégzett: fűvet nyírt, bokrokat metszett, járdát söpört, mást, ami a házkörül adódott. Évektől feljárt az igen gazdag és bőkezű, magányosan élő öregemberhez. Sosem fordult még elő, hogy ne találta volna itthon.

- Mindegy - rángatta a vállát az idegen. - Elutazott. Vizontlátásra!

A fiatal műszerész fejcsóválva megfordult, lesett az elvonuló orvos után: De furcsa alak! Új háziorvos? Az öreg sosem volt beteg. Meg miért beszél idegen akcentussal? A haja, a háta csupa pókháló...

A bejárati kaputól nem messzire, az ellentétes oldalon, ahol az ő kocsija állt, taxi várakozott. Sűrű bokor takarta el, amiért nem láthat-

ta meg. Az idegen belevágódott, majd kapkodón, és elég hangosan - ő is jól hallotta a nagy csendben - a vezetőre szolt:

- A repülőtérré!

Miután a taxi eltűnt a fiatal műszerész szemei elől, rosszat sejtőn, leküzdhetetlen belső indítéktól ösztökélve megfordult, majd a rostált kavicsal felszórt - amelyet rendszerint ő gereblyézett, gaztalanított - út végén lévő lépcsőkön felosont a villába.

Miért osont? Nem tudta. Ösztönösen cselekedett.

A tágas és igen gazdagon, bár szerinte kissé régimódián berendezett fogadóteremben, a teraszra nyíló ajtó előtt, a megszokott, ám most üres hintaszék alatt egy pipát pillantott meg.

Az öregúr elmaradhatatlan pipája, itt? - suttogetta, mialatt reflexszerűn lehajolt érte: jó meleg - állapította meg, előbbi rosszsejtését fokozón, cselekvésre készítetön.

Gondolkozás nélkül a telefonhoz lépett. Még az ereiben is meghűlt a vér, amikor felfedezte, hogy a zsinórt elvágták.

Mindenen át, lépcsőkön le, visszafutott a kocsijához, és az URH-készülékén beszólt a rendőrségre.

* * *

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados és társa, morcosan balagott fel a villába. Miután az őket váró fiatal műszerész ismét közölte velük a gyanúját, a százados ráfordult:

- Ha feleslegesen bolondított bennünket ide fel, ennyire messzire... - sunyin megfenyegette az ujjával -, tudja, mennyi dolgunk van? Kihéréljük.

A százados társa, mialatt a főnöke morgolódt, meghökkenten kiáltott fel.

- Főnök! Nézd ezt az üveget! Elmozdították. - Ügybuzgón mutatott a bárpultra. - Itt volt. Ez meg a helye, mert por az van. És nézd az üvegen ezt a foltot!

Alaposan megnézték a borosüveget, noha egyelőre semmivel sem kapcsolhatták össze. Nyomozók voltak, mindent megfigyeltek, mert:

ki tudja: nem lesz-e szükség, nem mond-e el nekik valamit később ez az üveg? Amint, jöttek rá, szinte azonnal: nem hiába!

- Szerintem bőrhám s néhány hajszál - vonta össze a szemöldökét a százados, majd elgondolkozva folytatta: - Netán fejbe vertek vele valakit, és..., de kit s hol a hulla, vagy a sebesült?

A jelenlévő fiatal műszerészhez fordult.

- Hogyan is mondta? Pókhálós volt az illető haja s válla?

- Igen, igen - buzgólkodott az. - Kissé a haja és a válla. Meg idegen akcentussal beszélt. Magas, hajlott hátú...

- Nézzünk szét! - fojtotta bele a szót a százados.

* * *

Jeszenszky Botondot végül is a használaton kívüli kazánházban találták meg. Azért nem használták, mivel az utóbbi években hőtárolós, elektromos kályhákkal fűtötték a villát. Még élt. A fiatal műszerész az alélt öreg mellett maradt. A beosztott nyomozó tovább kémlelte a környezetet, a százados lesietett a kocsjához mentőt hívni...

Szinte egyszerre tértek vissza.

A kis páncélszekrényt feltörték - jelentette felettesének a beosztott nyomozó.

- És kifosztották, igaz?

- Stimmel.

A mentősök nagyon hamar megérkeztek. Az elalélt öreget a kórházba szállították.

- Maga - fordult a százados a fiatal műszerészhez -, évektől feljár ide. Mondja el, mit tud a sérültről s mindenről?

- Senkije sem volt - buzgólkodott az. - Házvezetőnője, ne kérdezze a címét, mert nem ismerem: Jolán néni, ennyit tudok róla, mindennap elhozta az ebédjét az egyik közeli vendéglőből, de hetenként csak egyszer takarított, mosott és be-bevásárolt...

- Rokona? - szakította félbe a nyomozás vezetője: Hektor Viktor százados.

- Tudomásom szerint, egyetlen rokona él Párizsban, de vele egyáltalán nem tartotta a kapcsolatot. Szerinte, jó tíz évvel ezelőtt az örök-

ségen kaptak össze, azóta se látogatás, se levelezés. - Elmerengőn lesett a távolba. - Viszont - szólalt meg elgondolkozón kissé később -, ez az orvos vagy mi - suttogta -, így utólag rágondolva, meglehet tévedek, de nagyon hasonlított a házigazdámra. Nem láttam a fényképét, de ikertestvérek...

- Vedd fel a fiatalember adatait! - utasította a társát, majd a fülébe súgta: - Figyeld, hogy nem hazudik-e? - Én kifutok a repülőtérre.

* * *

- Sajnálom - mosolygott a századosra a repülőtéren, együttérzőn az információs kisasszony -, a párizsi gép öt perccel ezelőtt felszállt.

- Hát akkor - tárta szét a kezét Hektor Viktor bűnügyi nyomozó százados. - Tartoztam az ördögnek egy úttal.

- Sajnálom, de nincs szerencséje.

A százados megfordult, és elgondolkozón nézte egy ideig a nyüzsgő, s ki tudja hány nemzethez tartozó utasokat. Éppen indult, amikor az előbbi, szép, fiatal kisasszony a következő németül érdeklődő, idősödő férfi után szólt:

- Elnézést, uram! Kissé... pókhálós a háta, és a haja is. Ha megengedi, letörlöm.

A linzer

A. Raffaelné linzert süttött.

Mózes Zsófia, a szomszéd lány - hiába szakított vele a fia - ugyanúgy bejárt hozzájuk, mintha mi sem történt volna. Kifejezetten szerette Raffaelnét, a „volt anyósát”.

- Akármit süts, biztosan finom lesz. - Hízélgőn megnyalogatta a szája szélét, s macskaszerűen az asszonyhoz dörzsölődött. - Én is kapok belőle?

- Persze, hogy kapsz. Új recept szerint süttöm. A televízióban mutatták be, szépen lekopíroztam. Sikerül, nem, kiprobálom.

- Botondnak viszi? - színtelenedett el a hangja, előbbi vígságát elsötétítően, lelkében dúló viharának visszatükröződéseként. Mosolya az arcára fagyott.

- Ferkó bátyád - a férje volt - ugrik be vele, viszi el neki.

* * *

Mózes Zsófi hosszú percekig törte a fejét. Szorítgatta össze a szája szélét, tördelte a kezét, mire rászánta magát, a belebújt ördögtől sugallt végzetes lépésére.

Hiába akart, hiába figyelmeztette valamennyi benne lappangó őssejtszerű ösztöne: ne! Egyszerűen nem tudott uralkodni magán.

Az apja - a helyi vadásztársaság vadász mestere -, ilyentájt, rendszeresen tartott otthon dúvad elleni mérget. Szabálytalanul, elzáratlanul.

- Végre megfizetek neked, amiért... - Dús szemöldökét összevonta. Hőszerűen fehér, tiszta arca, a mindenét betöltő s leküzdhetetlen szerelméből fakadón eltorzult. Teltkarcsú, ám nagyon formás alakja, a fokozódó idegességétől néhány pillanatra lebévult.

A halál előszele újra és újra átsuhant az egész testét behálózó idegrendszerén.

Halálosan szerette A. Botondot, aki jelenleg sorkatonai szolgálatát töltötte a közeli Nagyatádon. Egyetlen pillanatig sem tudott belenyugodni a szakításukba, amelyet a fiatalember kezdeményezett. Mialatt

itthon volt csak-csak, s hátha visszahódíthatja, de amióta katona, kibírhatalanul szenvedett a pásztaékban reá törő, a mindenét: a józan eszt, a beletörődést... felemésztő féltékenységétől.

Most kárpótlásul a törtétekért s mindenért megöli. Ha nem lehetett az övé, másé se legyen, mert, amint hallotta, és ezzel a maradék reménye is elillant, máris felszedett valakit Nagyatádon...

* * *

- Csengettek, Tünde néni! Nem hallotta? - futott be, néhány perce Zsófia az előbbi távozása után, ugyanis nagyon kisidőre, már maga sem emlékezett mit hazudva, mit találva ki futott haza, rohant vissza a még mindig a linzer téstájával bajlódó „exanyósához”, fekete tervének megvalósítása céljából. - Mintha valaki a kapu előtt állna.

- Tényleg? Nem hallottam..., igaz rossz a csengő. - Úgy, amint volt, téstás kézzel futott ki a kapuhoz. - Útközben dörzsölte, törölgette le kezéről kötényébe a maradékot, igazgatta meg a fejkendőjét.

Zsófi ezalatt teljesen elborult aggyal, megbolydult énjére hagyatkozva, nagyon is jól számítva, ha nem is valamennyivel, az előrelátható következményekkel, sietve a kalács téstájába gyúrta az apjától elorzott s porcukorral összekevert, nagy adag arzénport.

Eddigi szép, tiszta arcán, a halál rút vigyora vibrált.

* * *

- Nem tudtam, hogy egyedül van itthon. Zsófi? - állított be A. Raffaelné Mózesékhoz.

- Kiszaladt a boltba. A feleségem meg dolgozik, késő este tér haza - rángatta a vállát a házigazda nyeglén, mert amióta Botond szakított Zsófiával, ha nem is mutatta ki nyíltan: a fiatalok ügye..., mi továbbra is szomszédok maradunk - mondogatta, ám a lelke legmélyén kifejezetten neheztelt A. Raffaelékra, mert a fiuk által „megszégyenített” lányát, ki veszi el így? Széplány, ám nem mindenki választja a kitaposott utat. - Zsófi viszont nemsokára itthon lesz, hacsak nem állt le pletykálni valakivel.

- Semmi, semmi, csak néhány linzert hoztam. - Elértve a házigazda flegmaságát, szégyenlős huzakodás után, mintegy visszavágón, csak azért is odadófte: - Zsófiika gyakran átjár hozzánk. Nemrégén is nálunk járt. Éppen a linzer tésztáját gyúrtam. Nagyon nyalogatta a szája szélét. Egy kis kóstoló...

- Mintha, mi nem sütnénk.

- A fiataloknak a másé mindig jobban ízlik. Fogyasszák el egészséggel!

Restelkedőn az asztalra tette, a papír tálcára rakott süteményt, majd csendes pironkodással kifarolt az ajtón.

* * *

Zsófi jó tíz perc múlva ért haza.

Az apja holtan hevert az asztal mellett. A székéről bukott le kínhaláltusája közben.

A süteményre pillantva, a melléhez kapott, hogy halálra rémülve felmérje tettének borzalmas következményeként a halál okát.

- Ah...! - boksolt a levegőbe mind a két öklével egyszerre. Szép, tiszta arca eltorzult. Nagy szemét behunyta, nyitott szájjal kapkodta a levegőt.

Szép múltjának elfonnyadó virágszirmaiból koszorút font, a földre dobta, és pánikszerűn elmenekült a helyszínről. Kint reszketve látta, hogy A. Raffael éppen akkor indul el Nagyatádra a fiához, az ő még mindig halálosan szeretett, hűtlenné vált, régi vőlegényéhez, aki miatt éjjel-nappal gyötrődött, most elviselhetetlen bánatára, ha akaratlanul is meggyilkolta miatta saját apját.

Lebénult aggyal, teljesen megbomlott énjének engedelmeskedően nézte végig szerelmese életének megpecsétléseként az autó elindulását.

Bőven lett volna ideje, hogy megakadályozza. Egyetlen szó, csak ennyi, ám nem tette.

* * *

A. Botond zavartan toporgott egy ideig az apja körül, majd sajnálkozva kifakadt:

- Szolgálatba megyek. Várnak a társaim. Csak annyi időt kaptam a szolgálat vezetőjétől, hogy köszöntsem aput. Bocsásson meg!

- Meg sem kóstolod? - böngészte neheztelő, sajnálkozó tekintetével végig a fia arcát A. Raffael. - Anyád a lelkét is belesütötte a linzerbe, merthogy te annyira szereted. Néhány darab kivételével, amelyet Zsófikának adott kóstolóul, merthogy éppen nálunk járt, amikor sütötte, oszt megkívánta, mind berakta neked.

- Hagyja az asztalon! - S már indult is. - Magát is, a linzert is..., sajnálom! Katona vagyok, nem a magam ura! A szolgálat, az szolgálat!

Az apja vegyes érzelmekkel: megértőn s sajnálkozóan nézte, kísérté el egy darabon, mialatt néhány gyors kérdés s válasz után elváltak egymástól.

A. Raffael, a fia eltávozása után, tovább sajnálkozott, s szó ide, szó oda: bosszankodott, mert hiába fáradt, vesztegette az idejét, s legalább megkóstolta volna a linzert, amelyet annyira szeretett, sütött az anyja nagy szeretettel, idejét nem kímélve, fáradsággal. Sem a felesége, sem ő nem evett belőle. Jó, ő a fiával és a feleségével szemben nem édesszájú, de azok annál jobban, és íme!

* * *

„Rozmár”, a kaszárnya ügyeletes őrmestere - a kiálló fogai miatt csúfolták így -, bosszúsan ráncolta össze a szemöldökét, mialatt elszántan az asztalhoz sietett. Irigységből-e, merthogy ő állami gondozásban nőtt fel, senkitől sem kapott s kap csomagot..., vagy a rendtartás eme gyalázatos megsértése láttán, hirtelen fogant mérgétől vezéreltetve, felkapta a kis csomagot, és úgy, amint volt a szemetesvödörbe dobta.

- Kész! - s levergette kezéről a képzeletbeli morzsákat.

* * *

Mózes Zsófia, A. Raffael, az „exapósa” visszaérkezéséig, teljes énjében átérezte tette visszafordíthatatlan következményét, percről percre, nemcsak egyre jobban és jobban szenvedett, valósággal vonytott a rátörő fájdalomtól. Mégis, tartalék erejének utolsó cseppjét mozgósítva s kimerítve, úgy tett, mintha semmi sem történt volna, miután megpillantotta az autójából kilépő, szembetűnőn borús hangulatú férfit, abban a meggyőződésben, hogy Botond is meghalt. Számat vetve szépnak induló, de váratlanul súlyos, megbolydult énjéből fakadó halálos vétkének következtében elrútult életével, legutóbbi, több mint gyalázatos tétével, a halott apja fölé térdelt, és fájdalmasan felzokogott.

- Nem így akartam, apám! Bocsásson meg nekem! - jajdulása után imádkozni akart súlyos vétke bocsánataért, de egyetlen az égnek címzett sóhaja sem hagyta el összeszorult ajkát...

Felzaklatottan felugrott, tollat keresett, s talált. Rövid búcsúlevelet írt, amelyben őszintén feltárta gonosz tettét..., majd azzal az eredetileg kigondolt szándékkal, hogy a maradék, megmérgezett süteménnyel megöli magát, kezébe vette az egyik linzer darabot, de hiába erőlködött, egyetlen falat sem csúszott le a torkán. Borzalmas látványt nyújtón: mert nagyon csúnya az a férfi, aki felakasztja magát, ám a nő még ennél is visszataszítóbb, az ajtókilincsre kötötte fel magát.

Zsákként zuhant a heverőre

Marshall Tibor, az igen nagy kiterjedésű és mély víztározó-tó szélén ült s horgászott. Nemrégén érkezett. Kocsiját vele szemben, a meredek parton lévő parkolóban hagyta.

Agyát kikapcsolta, jógimód élvezetesen semmire sem gondolt. Az előtte elterülő óriási víztükör, meditációjának fényes palástjaként lebegett narkotikum nélküli, teljes elernyedtségének visszatükröződéseként...

* * *

Felesége: Marshallné Gyulai Krisztina, a parkoló melletti bokor mögül leste. Néhány perce érkezett. Kis Fiatját távolabb, a földúton hagyta.

Hosszú hónapok alatt felgyülemelő indulatai -, összemérve a neki háttal ülő férje helyzetét, és a parkolóban álló - ennyire lejtős parkoló! - kocsija irányát -, örült tervvé formálódtak felturbináztatott idegrendszerének pattanásnyira kifeszülő hálózatában.

Semmivel sem törődve, elborult aggyal a férje kocsijához lopózkodott: Ez még az ajtót is nyitva hagyta - dohogásának közepette benyúlt, kiengedte a kéziféket, félre rúgta a kocsi kereke előtti követ, teljes erejével nekifeszült, s hatalmasat lökött az eléggé nagy autón.

Nem akartál elválni, most meghalsz, és én megszabadulok tőled örökre! - villogták zöldeskék szemei, mialatt visszarahant a bokorba, majd annak takarása mentén, fel az útra a Fiatjához...

* * *

Marshall Tibort, élvezetes semmittevéséből, a tőle jobbra lévő horgászat orsójának kattogása riasztotta fel.

Kapás!

Odaugrott... A Skodája óriási suhanással robogott el mellette, majd a kibetonozott partvédő, jó tíz centi magasságú falán átbukva, belezuhant a mély vízbe.

- Zsoltika - fulladt el gyászba borulón artikulálatlan ordítása, mialatt egyetlen pillanatnyi gondolkodás nélkül utána vetette magát a vízbe...

* * *

Estefelé tért haza. Éveket megöregedetten, testileg-lelkileg teljesen összetöröten, szinte elaléltan zuttyant a fotelba.

- Te...? - képedt el a falfehérré változó felesége a szobájából kilépve, mert több mint egy éve különéltek. Lábai a földbe gyökereztek. Arca, az óriási megdöbbenésétől groteszkül eltorzult.

Halottnak vélte, s íme...!

- Zsoltika... - fulladt el a férje gyászba borult hangja. Szája szélét összeszorítva küszködött a feltörő sírásával.

- Mi...it makogsz? - Melléje rohant, és észvesztőn megrázta.

- Elhoztam az iskolából - suttogta az elfojtott sírásától összeösszerázkodón. - Merthogy horgászni akart - szedte össze magát, távolba merengőn, legyűrve végre maró önváddal dúsított, hangnélküli, elfojtott zokogását. - Az úton elaludt. Hátrafektettem. Az ajtót kinyitottam... A jó levegő miatt, meg ha felébredne, könnyen kijöhessen, lejöhessen hozzám, esetleg kiabálhasson nekem, hogy menjek fel érte... - Testét-lelkét összerázó sóhaja után folytatta: - A kocsim, holott behúztam a kéziféket, biztosításként követ raktam az egyik hátsó kerék alá...

- Csak... csak nem? - sírt fel a felesége halálra rémülten. Groteszken sikoltozva, hadonászva ugrott a férjéhez, s mind a két kezével nekirontva megrázta.

- Mire búvárként lebukva, kimentettem a két méternyi mélységű vízbe süllyedt kocsimból, a parton: mesterséges lélegeztetés, szív-masszázs... után néhány pillanatra feleszmélt ugyan, majd te utánad sóhajtozva: anyu..., anyu, meghalt.

Marshallné Gyulai Krisztina, előbb a fejéhez, utána a melléhez kapott, és eldőlt zsákként ájultan a mellette lévő heverőre zuhant.

Vétkes összetévesztés

Gesztiné Szabó Rozália elmélyülten videózott. A szexfilmet a barátnőjétől kapta, ám a meglehetően prúd férje hallani sem akart róla, hogy együtt nézzék meg, ezért az adandó alkalmat várta, amely most érkezett. A férje az ország másik felén lévő városban dolgozott. Különleges s nagyteljesítményű, számítógép vezérlésű esztergagépet szerelnek össze az egyik gyárban. Számítása szerint, csak egy hét múlva érkezik haza.

A szexfilmet nézve teljesen átadta magát az abból kisugárzó kéjes élvezetnek: kuncogott, közbe-közbe vihogott, olykor hahotázott s erotikusan hűhózott.

A konyha felől neszt hallott, ám tekintettel a látottaktól felajzott idegrendszerének bizsergésére, restellt felkelni a fotelból, lerakni a poharát, amelyből a konyakot közben-közben elszopogatta. Egyéb-ként is a macskára fogta a zörejt. Kifogyott a teje, a tálát tologatja az orrával.

Óriási buhanást, nyomban rá földrengésszerű robbanást hallott. A levegőt - amely benyomta az ajtót, kiverte az ablakokat, őt a sarokba lökte - vastag tűzcsóva hasította ketté, a függöny, a tapéta a szeme láttára égett le...

- A hajam! - kapott a fejéhez, kétségbeesett kísérletet téve, égő hajának eloltására, ám néhány pillanat múlva elvesztette az eszméletét.

Mély csend, füst és bűz mindenütt.

* * *

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados és a társa a szállásán kereste fel Geszti Bélát, a férjet.

Bemutatkozásuk után a százados szivart vett elő a zsebéből, amit látványosan az asztalhoz veregetett.

- Otthon hagytam a bicskámot. Nincs egy zsebkése, amellyel le-metszethetném a hegyét?

Geszti Béla remegő kézzel nyúlt a zsebébe - a nyomozók miatt riadt meg -, ugyanilyen mozdulatokkal vette elő a zsebkését, s nyújtotta, kissé erőltetett készséggel a százados felé.

Az kinyitotta a zsebkés pengéjét.

- Letörött a hegye! - csodálkozott mesterkélten a férfira, majd cinikus mosolya kíséretében ő is a zsebébe nyúlt. - A hiányzó darabja! - Hozzá illesztette, passzolt, majd felmutatta.

- Mondja - vette át a szót a századostól a társa -, miért robbantotta fel a saját házát? Arra nem gondolt, hogy a felesége meghalhat?

A férfi öregesen - a hangja mégis csillogott a jó hír hallatán, hogy a felesége él - huppant a legközelebbi székre.

- Nem haltak meg? - Hófehér homlokán, ki tudja, milyen érzésektől indíttatva izzadság gyöngyözött.

- Miért beszél többes számban - vetette közbe a százados -, amikor a felesége egyedül tartózkodott a szobában? Másodfokú égési sérülésekkel kezelik a Tűzoltó utcai klinikán.

- S a pasasa? - kételkedett elsavanyodott hangon Geszti Béla. Zsebkendőjét keresett, hogy letörölje a homlokáról az izzadságát. Keze s a szemgolyója remegett. - Több percig hallgatóztam. - Megtörölte a homlokát. - Ugyanaz a megszokott kéjes kacaj, erotikus hűhózás, csókcuppogás... Igen, igen az ő hangja volt! Borzasztó mit éltem át. Kétszázötven kilométert autóztam, hogy vele tölthessem az éjjelt. Ő semmit sem tudva az érkezésemről, idegen férfit hurcolt a lakásunkba és megcsalt vele. A saját hálószobánkban, a saját ágyunkban csalt meg.

Múltját felidézően bámult a távolba. Két kezét, mint aki előbbi elalásából magához tért ugyan, de még nincs teljesen az eszénél, élettelenül lecsüngette.

- Borzasztó, mit éltem át - suttogta tovább védekezően. - Berontok, és megölöm őket, kínoztam a féltékenység ördöge, míg nem a propánbután gázpalackra tévedt a szemem. Ők s a ház, minden de minden vesszen! Elővettem a bicskám, felhasítottam a gumírozott csövet. Nehezen ment, mert ugye a cső többretegű...

- A zsebkésének letörött a hegye. Ez! - ismét felmutatta a közbe szóló százados a letörött zsebkés pengéjének hegyét.

A nyomozók csak ezekben a pillanatokban eszméltek rá a történetek tragikomikumára, ám nem maradt idejük a szörnyülködésre, mert a férfi folytatta:

- Megnyitottam a gáz csapját, és a gáz ömleni kezdett...

- A többit a zárlatos hűtőszekrényükre bízta. Viszont, mielőtt elhajtott, ketten is felismerték magát s a kocsiját - egészítette ki a századosát a beosztottja.

- Majdnem tíz évig éltünk együtt a legnagyobb békeességben, boldogságban - beszélt tovább a tettes férfi, mit sem adva a közbeszólásokra, ő mégis megcsalt.

- Maga szerencsétlen! Szexfilmet nézett, amiből maga, ugye bűnös következtetéseket vont le. Eredménye: erősen megrongálódott, kiégett családi ház, és a felesége gyógyulása utáni, maradandó nyomot hagyó sérülése. S azok a rettenetes fájdalmak, amiket átélt, s szenved a mai napig is!

- Sajnáljuk önt - emelte fel a mutatóujját a százados -, de ugye a kötelesség! Őrizetbe vesszük!

Az ámokfutó traktoros

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados a szabadságát töltötte a faluban, ahol a nyaralójuk volt.

A tó partján horgászott.

Kapás semmi. Leverten bámulta a romantikus szép tájat. Az ősi nádast s a széleken úszkáló, hosszú nyakú gémekeket, meg az előbb felrepülő, s az ég alatt tovahúzó vadkacsákat.

Elmerengéséből furcsa traktorzúgásra és szokatlan dübörgésre riadt fel.

A háta mögötti meredek domboldalról, pótkocsis traktor rohant, zuhant egyszerre bele, a tőle nem messzire csendesen fénylő, mély vízbe.

Senkit sem látott a vezetőfülkében.

Felugrott, egyetlen pillantást vetett a mindent elnyelő, furcsán bugyborékoló, örvénylő vízre, és tájékozás-ként, mert emberélet nem forgott veszélyben, meg segítséget keresőn felrohant a dombra, ahonnan a traktor „leszabadulhatott”, ugyanis a tó partján senki sem tartózkodott a látókörében.

A távolban, ahol az óriási kukoricatábla csücske az erdőbe botlott, egyenruhás alak futott az egyik fának támasztott motorjához.

Berúgta, rápattant és elhajtott.

Milyen egyenruhát viselhetett - törte a fejét a százados, mialatt visszafutott a partra, ahol néhány pillantást vetett a tó ismerten mély részére, amely előbb elnyelte a traktort és a pótkocsiját, majd a földút szélén álló autójához rohant és elhajtott...

* * *

A traktort és a pótkocsit, jó másfél óra eltelte után, egy másik traktor segítségével húzták ki a partra.

A százados, meg mindenki, mert többen odaverődtek, legnagyobb megdöbbenésére, a traktor vezetőfülkéjében egy halottat találtak: Gyulai Bélát, a gazdaság fiatal traktorosát.

Miután megnézte a halottat, évtizedes nyomozói rutinjából adódón, a vezetőfülke platóját is szemügyre vette, ahol a fülke alját borító, csúszásmentes, de kissé felkunkorodó, hibás vaslemezbe szorulva, leszakadt, gumi cipősarkon akadt meg a tekintete.

- Nem a halotté - állapította meg, miután megnézte a hulla cipőjét is. - Akkor kié?

Minden feltűnést kerülve, kiemelte és zsebre dugta.

* * *

Az elhunyt Gyulai Béla - hűséges vadásztársasági-tag volt - koporsója körül, egyenruhás vadászok álltak díszőrséget, vitték egymást váltva a koporsóját a halottasházból a nyitott sírhoz, ahol szintén egyenruhás erdész állt, vezényelt a koporsó sírba eresztésekor a díszlövésnél, akinek látása azonnal szeget ütött a százados fejébe.

* * *

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados, a temetés utáni napon kikocsizott az erdészházba. Ugyanúgy, amint az előzetes érdeklődése során hallottakból vélte, csak az erdész fiatal feleségét, a kacér és köztudottan kicsapongós asszonyt találta otthon. Bemutatkozott s elmondta, hogy a megyei fővadász engedélyével érkezett az erdőbe, szabadságának ideje alatt dúvadakat kilőni. Ezt megelőzőn szeretne bejelentkezni a főerdész úrnál.

- A férjem, mint valamennyi délelőtt, meg majdnem minden éjjel-nappal - tette hozzá humorosnak szánt neheztelő ajakbiggyesztgetések közepette, csicsergőn, a nem világszépe, de csinos asszony - kint tartózkodik az erdőben. Délben, ha... hazajön.

- Megvárom. Addig udvarolok, a szép erdésznének - tette a szépet a százados.

- Csak úgy ne járjon - vágott közbe erőltetett kacagása közepette, az állandóan szexisen mosolygó asszony -, mint Gyulai Bélus! Udvarolt. A férjem rajtakapta. - Cinkosan a századosra kacsintott. - Ne ka-

jánkodjon! Egy puszi, semmi több nem történt, sem akkor, sem előtte. Leültette, és szokása szerint, büntetésből a sárga földig berúgatta.

Teljesen gyanútlanul csevegett, mint aki semmit sem tud, amint később kiderült, nem is tudott hódolójának szörnyű „balesetéről”.

- Utána? - sürgette a százasos, erőltetett nevetése közben.

- Felültette a traktorjára, és útnak eresztette.

- Részegen, traktorra?

- Sokszor vezetett részegen, ugyanis - kacagott fel megint gurgulázón -, nemcsak az előbb elmondottakkor pusztult meg.

- Gyulai Béla meghalt. Nem tudta?

- Jó két hete nem jártam a faluban. A városban vásárolok, meg - ereszkedett a hangjába némi reszkető, részvéttel telített érzelem - az egész elmúlt heteket a testvéremnél töltöttem el Pesten. A férjem meg... Ah! - rebegte szemmel láthatóan elborultan a szexis nő. Előbbi túlfűtöttsége elillant, arca elsápadt, szemei, mialatt elfordult, bepárásodtak. - Tényleg meghalt...?

- Részvétem. - A rájuk szakadó nehézkes, gyászos, rövid csend után folytatta: - Csak egy kérdésre válaszoljon szépasszony, mert maga, tudja-e, igen csinos nő! Ne haragudjon, de... kíváncsi természetű ember vagyok. Miután Gyulai Béla elhajtott, a férje...? - színészkedett, a helyzethez nem illő, udvarlói szerepkörben a százasos.

- Bélus arra - mutatta reszkető kezével, visszafojtott sírásával küszködően -, a férjem amarra.

Hogy merre van ez az erre-arra, nem mondta meg.

- Sajnálom szegényt - jegyezte meg a százasos, a szemmel láthatóan összeomlott asszony érzelmeit fokozón. - Részegen belehajtott a tóba. De tényleg nem tudta?

- Mondtam: több mint három hétig nem voltam itthon s a faluban - motyogta gyászosan, a visszafojtott sírása miatt minden ízében remegő csinos asszony.

- Látom, megviselte az eset. Magára hagyom, mégis kimegyek az erdőbe, mert - tette hozzá, erőltetett humorral - itt ma nem lesz sikerem. Délben visszajövök, s bejelentkezem, amint illik. Hanem, adna egy rossz bakancsot - fordult váratlanul a teljesen lebénultan ácsorgó, kezét tördelő asszonyhoz. - Sár van, én pedig félcipőben jöttem.

- A férjem az előszobában tartja a bakancsait és a csizmáját. Megmutatom, hol. - Nagyon leverten mozgott, szinte kicserélődött. Előbbi hetyke lénye teljes egészében a szomorú bejelentés hatása alá kerülve összeomlott. Reszkető kezekkel mutatott a sarokba, vett fel egy bakancsot. - Nem, ez nem lesz jó - suttogta, állapotából adódón révülten, mialatt megnézte. - Az egyik sarka, leszakadt-e, vagy mi történt vele.

- Legföljebb sántítok egy kicsit - humorizált a százados, mialatt kivette kezéből, a hóna alá szorította, és kissé sietve elindult.

- Ne vicceljen! - szólt utána az asszony. - Van itt másik is!

- Délben visszajövök. - Úgy tett, mintha nem hallotta volna. Feltűnően sietve ment tovább. Már az ajtót is kinyitotta, amikor kissé visszakiabált: - Idegen vadászterületen járok. Feltétlenül be kell jelentkeznem.

- Puskája?

- A kocsimban hagytam.

A szexis asszony felrántotta a vállát. Nem törődött többé vele. Saját gyászába mélyedten, végre felzokoghatott.

* * *

Az erdészt a két kikerkező rendőr még aznap letartóztatta, s bekísérte az őrésre, ahol ő maga mondta el:

Eredetileg nem akarta megölni Gyulai Bélát, noha régen tudta, hogy viszonya van a feleségével.

Miután az erősen ittas férfit útnak engedte, nagyon furdalta a lelkiismerete: részeg, s ha baleset éri? Utána indult a motorjával. Az erdő végében akadt rá. Az álló traktor vezetőfülkéjében aludt. Fellépett melléje. A fülkéből a tóra látott, s az előbbi lelkiismeret-furdalása ide-oda, felötlött benne a rettenetes gondolat... Elindította a traktort. Ő leugrott, hogy a bakancsa sarkát hol veszítette el, elveszítette-e egyáltalán, s a hibás platóba akadt bele, nem emlékezett rá.

„A cserba” csákány

Balogh Pongrácék házuk előtt, gázvezetékét fektettek le az útszélén.

A rendszeresen ott dolgozó munkások közül az egyiket: Bolla Mihályt, Cserbának csúfolták a munkatársai.

- Miért? - kíváncsiskodott a házigazda, akinek garázsába esténként berakták a kézi szerszámaikat.

- Kicsorbult élű csákánnyal dolgozik, amit ő tájszólassal: cserbának nevez - hangzott kíváncsiságának kielégítéseként.

* * *

A háziak, Balogh Pongrácék vidékre utaztak. Előtte szóltak a munkásoknak: korán reggel elmennek, és késő este térnek haza, ne rakják be, vigyék máshová arra a napra a kézi szerszámaikat!

* * *

Másnap a munkások, a sikeres nyomáspróba után, belekezdték az árkok betúrásába. Fület sértő, dübörgő gépekkel dolgoztak: markolókkal, döngölőkkel, kézzel irányítható kis hengerekkel, ám az itt-ott maradt kupacok, félretúrt földhányások... eltüntetését, az út aszfaltjának letakarítását, kézi lapátokkal végezték el.

- Ez? - hörrent fel a fiatal brigádvezető. Eltörött nyelvű lapátot vett fel s mutatta fenyegetően az emberek felé.

- Cserbáé - árulkodott valaki.

- Tényleg - lesett körbe a brigádvezető -, hol van Bolla Mihály? - „Tisztségénél” fogva nem nevezhette a társaihoz hasonlóan Cserbának.

- Előbb még itt ténfergett...

- Ha előkerül, küldjétek hozzám!

* * *

Balogh Pongrácék késő este értek haza.

- Végre betúrták előttünk a gödröt! - könnyebbült meg a feleség.

- Eleget kerülgettük, raktunk le pallókat - zsörtölődött a hosszú vezetéstől elgémberedett testű férje nagyokat nyújtózkodva, miután beálltak az udvarba, s kiszállt a volán mellől.

Felnyitották a csomagtartót. A férfi kirakodott, az asszony és a két gyerek a táskákat és mindent, amit a vidéki rokonoktól kaptak: zöldségeket, gyümölcsöket... behordták a ház elején lévő ajtón a lakásba.

- Apa! - hangzott egyszer csak a feleség kétségbeesett hangja. - Kiraboltak bennünket.

Az mindent otthagya, idegesen berontott a lakásba, s alapos szemlélődés után: miket vittek el, hogy s mint, kihívta a rendőrséget, akiknek - nagyon gyorsan kiérkeztek -, ugyancsak felsorolta, miket vittek el. Körülbelül több milliós érték eltűnéséről számoltak be.

* * *

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados - helyettesített -, tőle teljesen szokatlanul az asztalára csapott.

- Az, hogy hülye, rendben. Elvégre nem tehet róla, de ez a csökönysége egyenesen felháborít! - Fenyegetőn feléje rázogatta a kezét.

- Minden maga ellen vall. Az ajtót a maga „cserba” csákányával feszítették fel. Bitumen cipőnyoma a járdán maradt...

- Mikor tettem volna, egész nap dolgoztam?

- Akkor miért kereste a brigádvezetője? A gépek dübörögtek... Maga eldobta a lapátját, jelzem: a nyelét is eltörte, nem tudom miért, és csákányával a kezében, szépen besétált a kapun, amelyet a háziak a víz miatt nyitva hagytak. Nyugodtan feszegethette a hátsó ajtót, ki hallotta volna meg a recsegését?

- A lapátot leraktam a földre. A gépész, fogadom: akarva hajtott rá, törte el a nyelét, hogy megfizetessék velem, s a többiek kinevessenek. - Két kezét könyörgőn széttárta. - És, ha meglátnak, mert a szomszédból pontosan odalátnak?

- Naponta többször is bejártak ivóvízért, és hol van az udvari csap? Hátral, szemben a betört ajtóval. Bocsánat: a kifeszített ajtóval.

- Nem én tettem. Hová rejtettem volna el, amikor lakókocsiban lakunk, ráadásul négyen?
- Azt is megmondja, biztosítom! - Az ajtóban álló rendőr felé intett.
- Vigye el, mert nem állok jól magamért!

* * *

Bolla Mihály ügyében a nyomozást lezárták. Eredményét átadták az ügyészségnek, vádemelés céljából.

S akkor az időzített bomba, amely mindvégig ketyegett, felrobbant.

Az M5-ös úton baleset történt. Okozója, Rác Bulcsú, Balogh Pongrácék közvetlen szomszédja szörnyethalt.

Az elhunyt felesége - mit sem tudva a férje viselt dolgairól - a szomszédjához fordult: Kérte az összetört Mercédészük hazavontatását, merthogy a futómű, kisebb helyszíni kalapácsolások után működőképes, és ugye, kihez fordulhatna máshoz, mint a legjobb szomszédjukhoz, mert rokonuk nem volt...

- Apu! - rekedezett az erős meglepetéstől Balogh Pongrác fia, aki otthon, csupa kíváncsiságból átfürkészte a roncsot, egyébként is autószerelőnek készült, de beleleste a csomagtartóba is. - A mi Internacional fényképezőgépünk s a Minolta videónk...

* * *

Hektor Viktor százados rövid időn belül másodszor csapott az íróasztalára.

- Öregszem. Ideje lesz a nyugdíjazásomat kérnem! Mert - megve-regette a homlokát - ekkora szarvashibát nem szabad elkövetnie egy gyakorlott nyomozónak! Beleragadni egy síkba, holott a bűnös a szomszédban hűsölve a markába röhögött...

- A pék olykor megégeti, vagy elsózza a kenyeret - vigasztalta a társa. - A cukrász néha kevés mézet csorgat a krémbe, a sebész bent hagyja a szikéjét a páciens hasában... Nálunk a sok egybevágó bűn-jel, a gondosan megrendezett bűncselekmény...

- Ez egyszer - vágott közbe a százados - alaposan átvert az a szerencsétlen, szörnyethalt Balogh Pongrácék szomszédja. Állandóan az útszélén tátotta a száját. Mindent látott, hallott... Sajnos cselekedett is. Betegállományban volt, ráért. Feltétlenül bocsánatot kérek Bolla Mihálytól, noha - ismét mosolygott - jobban vigyázhatott volna a „cserba” csákányára!

A különös párbaj

A Budapest felé közeledő gyorsvonaton Etesi János felváltva olvasta az újságját, bámulta a tovasikló tájat. Vele szemben izgatottan viselkedő, jóképű fiatalember ült, akire Etesi János akaratlanul felfigyelt. Miért mocorog ez ennyit: les erre, les arra! Meg, sokkal jobb képű volt, mint az átlagos fiatalemberek, olyasféle, akikre még a férfiak is oda-odavetnek egy-egy irigy pillantást...!

A folyosó felőli fülke ablakán, feltűnően nagy fülű, katonaruhát viselő fiatalember lesett be, intett a szemével, mire a zavartan viselkedő, csinos fiatalember, kínos, icergő mozgással felállt, és kiment.

Etesi János, maga sem tudta miért, gyanúsán lesett utána...

* * *

A gyorsvonat iszonyatosan csikorogva állt meg.

Valaki kiesett a vonatból - hallotta Etesi János. S rá egy fél órára megdöbbenően, újólá sem tudta miért döbbsent meg, ismerte fel a pályaudvarra beérve, a meglehetősen nagy fülű, katonaruhás, rohanó fiatalembert, aki a vonaton belesett a fülkékük kis ablakán, s intett a szemével, mire a vele szemben ülő, csinos fülketársa zavartan felállt és kiment.

Azért rohant, vette észre, mert a kijáratnál részen egy hasonló korú civil fiatalember várta.

- Elemér meghalt - közölte vele feldúltan. Mást is mondott. Mit, azt nem hallotta meg...

Etesi János még ott a pályaudvaron megtudta, hogy fülketársa, az iménti, csinos fiatalember esett ki a vonatból, és halt szörnyet.

Belső kényszertől győzködően, akarva-akaratlanul, ilyen vagy olyan összefüggést sejtve a szerencsétlen fiatalember halálával, azonnal közölte: mit látott, mit észlelt a vonaton ülve a fülkében a pályaudvari rendőrséggel...

* * *

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados, elsőként az áldozat: Szegvári Elemér szüleit kereste fel.

- A légynek sem ártott. Nem ivott, nem kötekedett, nem nőtt. El-lensége, haragosa... senki! - közölték a nyomozótiszttel.

- Mikor szerelt le? - mutatott a százados a szerencsétlenül járt fia-taleMBER katonaruhás s az asztalon álló fényképére.

- Jó hete.

- Az a lány a fiúk fényképének sarkába tűzve?

- A fiam volt katonatársa: Totya menyasszonya. Elemér állandóan ugratta, hogy lecsapja a kezéről. Heccelődtek, virtuskodtak..., mert nagyon jó barátok voltak - sírta el magát, ki tudja hányadszor a halott fiatalEMBER anyja.

- Totya részvett a fia temetésén?

- Szolgálatban volt, viszont a lány...! Nagyon sírt. Megkért, hogy a fényképét... - Elcsuklott. - Szóval, az ő kérésére - folytatta kissé később akadozva - tűztem a fiam fényképének a sarkába. Mert, tetszik tudni, nagyon nehéz ezeken a mai fiatalokon eligazodnom...

* * *

Lola, a fiatal lány, összetört állapotban fogadta a századost.

- Totyával - kezdte a nagyon nehezen induló beszélgetésük első ne-kifutását -, két éve járok együtt. Nehezen szoktunk össze, tetszett meg. Nagy fülű, viszont, mint férfi... Ugye érti?

- Hogyan ismerte meg Szegvári Elemért?

- Totya mutatta be. - Elmélázón lesett a távolba. - Katonatársak voltak. Kimondottan jóvágású, Totyánál összehasonlíthatatlanul csi-nosabb fiatalEMBER volt.

- Gyakran találkoztak? - sürgette meg a nyomozótisztt az elhallgató nőt.

- Ha nem is gyakran, többször s titokban. Hiába vigyáztunk, Totya észrevette, s durván kérdőre vont: Mind a ketten tetszettek - mosolygott először -, nyelveltem vele. A többi döntések el egymás között...!

* * *

Totya, Serfőző Antal, ugyancsak leszerelés előtt állt. Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados, a laktanyájában kereste fel.

- Miért lökte ki a gyorsvonatból a legjobb barátját, volt katonatársát: Szegvári Elemért? - szögezte a mellének azonnal a kérdését.

- É...én? - hüledezett az nem jól sikerült színészkedéssel.

- A tanú szerint, a feltűnően idegesen viselkedő barátját, hogyan s mint, kihívta a fülkéből a peronra.

- Beszélgettünk. És...? - nyegléskedett magabiztosan.

- Láta a halottat? - hangzott a keresztkérdés.

- Nem - vonogatta fel a vállát, gyúrte össze az arcát.

- És mégis azt közölte valakivel a pályaudvaron, hogy Elemér meghalt.

- Nézze...

- Maga nézze! - torkolta le a százados. - Gomb. - Felmutatta. - Ismerős?

- Gomb, gomb, mint a többi.

- És hiányzik valahonnét. Például a maga zubbonyáról.

- Leszakadt - vonogatta a vállát. - Mással is megesik, nem?

- Csakhogy ezt a gombot a halott markában találtuk meg. S maga, ott a vonaton, szabadságon volt, de katonaruhát viselt. - Az arcára mutatott. - Karmolás helye. Szegvári Elemér körmei alatt idegen bőrhám szöveteket találtunk. Az ön bőrét.

- Ezt... ezt - hebegte a fiatalember összezavarodottan. Arca elsápadt, fejét lehorgasztotta -, honnan tudja? - suttogta maga elé révedezően.

- A katonai nyilvántartásból, amelyben valamennyi katona vércsoportja szerepel. Letartóztatom!

Áramszünet

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados, feledve jövedele célját, holott nem először járt itt, megint s megint az elragadón szép doktornőre csodálkozott, aki felfogva finom női radarberendezésén, a férfi fel-bolydult hímnemű idegrendszeréből feléje áradó hullámokat, kacéran rábázsalygott. Karcsú testét szexisen a legelőnyösebb pózba helyezte.

- Megkínálhatom itallal?
- Szolgálatban vagyok, köszönöm.
- Csüccs! - hízlegőn a fotelra mutatott.

Ő maga sikkesen az értékes heverőre ereszkedett. Rövid ruhája combtővéig felcsúszott. Elöl lenge ruhájának kivágása szétnyílt, hogy minél csiklandósabb pillantásokat engedélyezzen a férfi szemeknek az oly kívánatos domborulatok közé. Kissé oldalra dőlt, majd szép ívelésű lábát maga alá húzta, hogy széles csípői ingerlőben kidomborodjanak.

- Mondja! - Hattyú nyakát, főúri módon, amint a Jókai-regényekben, kecsesen kinyújtotta. Arcán, a férfit „lábáról leverőn”, csábos mosoly bujkált.

- A törvény nevében... - a százados nyelt egy nagyot, s csak ezután folytatta -, letartóztatom - hangzott robbanásszerűn a zord válasz.

Mire az előbbi légiesen szép, a fellegekben röpködő tündérkirálynő, torz fúriává vedlett.

- En...gem, s miért? - fulladozott az egyáltalán nem mesterkélt felindulásától.

Normális ülőhelyzetet vett fel. Szép arca elfehéredett. Színes pilléből, porát vesztett lepkévé vedlett.

- A férje meggyilkolásáért.

A szép doktornő idegesen felpattant. A bársekreányhoz rohant. Kinyitotta, italt töltött s férfiasan felhajtotta. Igen ápolt kezei remegtek. Arcizmai meg-megrándultak. Teste egyetlen, hatalmas, felbolydult idegszállá változva remegni kezdett.

- De hiszen..., szegény férjem öngyilkos lett. Maga vizsgálta ki az ügyét, járt nálunk kétszer...

A százados is felállt. Olyan szemmel lesett az előbbi magabiztosságából kikökkentett doktornőre, mint a szeme előtt kútba esett kincsre: mi történik, mivé változik majd, ez a gyönyörű asszony, ha börtönbe kerül, mert odakerül! Mielőtt válaszolt volna, kinyújtott ujjai segítségével, a kis asztalkára nehezedett.

- Két súlyos hibát követett el. Elnézést! Mi „pancserhibának” nevezzük az efféle melléfogásokat. A legsúlyosabb, persze az volt, amikor megölte a férjét.

- Könyörgöm! - két tenyerét színésziiesen esedezően a mellére szorította. - Nem én öl...tem meg!

- Egyik - folytatta a százados felemelt hangon, egyetlen pillanatra sem engedve magát kikökkenteni a tényálladékból -, nem kapcsolta ki a magnetofont, amelyet a férje a borotválkozó-szerei mellé helyezett a polcra.

- Milyen..., milyen magnetofonról beszél? - állt fel.

- Erről - kivette a zsebéből a kis japán magnetofont, és felmutatta. - A férjéé. Ismeri?

- Legalábbis... olyan, az a márka, ám abból nem csak egyet..., több ezres szériába gyártják.

- Bekapcsolom. Lemerülőben az elem, de még így is jól hallható. A férje - fűzte hozzá, mialatt lerakta, bekapcsolta, s merőn lesve a ritka szép nő, ki tudja hányadik színváltozását: ez talán jobb színésznő lenne, mint orvos, mindenképpen nagy kár érte! -, ha jól láttam, amikor a fürdőszobájukban szétnéztem, törött bokájának utókezeléseként..., ez nem biztos, sejtem, az ott lévő nagy, kék, műanyag lavórban, Sárvári sós gyógyvízben áztatta, fűrésztötte a lábát. A helyszínt lefényképeztük, s a helyszínelőink töviről-hegyire átnéztek mindent... Eközben, angol nyelvtudását csiszolva, magnetofonra beszélt. Nyilván, később vissza akarta hallgatni. Másként, miért ismételte volna meg annyiszor a szavait, természetesen angolul. Teljesen kivethetőn, a kiejtését gyakorolta... Igen... igen, most is, hallja! Közben ön belépett. Íme, az ajtó csikorgása. Ön természetesen nem tudott a be-

kapcsolt magnetofonról, amelyet egyébként én a helyszínelésünkkor, saját kezűleg kapcsoltam ki...

No de, tessék csak hallgatni, kissé felerősítem!

- Édeske! - Ez ugye az ön hangja, jegyezte meg a százados. - Beadom az inzulinodat! Ne haragudj, sietek!

- A szokásos randi, igaz? - Ez viszont már a férje hangja. Bocsánat, nem szólok többé közbe!

- Te... te kis féltékeny! Mikor hagyod már abba? A betegem. Orvosilag sem lenne etikus. Egyébként megegyeztünk: nem válunk el, de nem is vájkálunk egymás magánügyeiben. Te jobbra, én balra!

- Oké! Add be, és menjél!

- Most mégis közbe kell szólnom - mentegetődzött a százados. - Ez a zörgés, hallja, igaz? Készülődés az injekció beadásához, majd ismét a férje hangja. S ez az, amely végzetessé vált önre, asszonyom! Megint felerősítem, mert ugye az elem nemsokára lemerül.

- Mit adtál be nekem? Meg...öl...

- Megérdemelted. Egyébként is súlyos beteg vagy. Úgyis hamarosan meghalnál.

- Ne..., ne! - kapott a füléhez a szép doktornő, mialatt a fotelba zuhant, de még nem adta fel.

A százados kikapcsolta a magnetofont, és újra a riadt, a teljes öszszeesés szélén feszengő, erejének utolsó fonálszálacsckájába: melyiket markolja meg, hátha kiségití... kapaszkodó nőhöz fordult:

- Nos, ön nem inzulint fecskendezett be. Mérget.

- Milyen mérget? - kapta el a keze ügyébe akadó fonalat.

- A laboratórium késik, de ne féljen kiderítik!

- Ez... ez manipulált felvétel. Az ajtónyikorgás, a zörej, a vízlocsozás... Ugyan!

- Kétszer is elmondtam: gyenge, lemerülőben az elem...

Nem folytathatta, mert a szép doktornő közbeordította:

- A férjem öngyilkos lett. Szívblokk. Áramütés végzett vele, nem méreg! Lehámozta a vasalózsínórról a szigetelést, megjegyzem: lábai vízben lógtak, mialatt megmarkolta a csupasz drótot. Látták, lefénképezték. Igen... igen, a saját szemével is látta. Egyébként: nem beszélek többé. Felhívom az ügyvédemet!

- Egyetlen perc és hívhatja! A másik hiba - folytatta szinte ugyanazon szusszal, a nagy durranás reményében - abban az időben áramszünet volt, tehát árammal nem ölhette meg önmagát. De, miért is lett volna öngyilkos? Ha súlyos volt is a cukorbaja s öngyilkosságra készül, nem gyakorolja a helyes angolkiejtését. Mi-ért ölte meg a férjét?

A különösen szép s fiatal doktornő, e leleplezése hatására, minden ízében megsemmisülten, semmire, senkire sem gondolt most, csak önmagára s a börtön becsapódó ajtajára, amitől valósággal reszketett.

- Gyereket várok, mástól - nyögte, hosszabb összetörtségéből, ha nem is kilábalva, kissé feleszmélve, kizárólag az anyyira várt gyerekére gondolva, akit a börtönben szül majd meg, és akit elvesznek tőle... - Ő pedig - folytatta, alig hallhatón, szinte szűkölve a szemben álló férfi felé védekezésésként -, hallani sem akart a válásról. Egyéb-ként is meghalt volna. É... én, csak siettettem kissé azt, amely mindenképpen bekövetkezett volna.

A kezdeti sikk, a rá anyyira jellemző erotikus mosolya, szennyes múltjának mocskosan bűzlő kanálisába fulladt.

- Hívjak ügyvédet? - szánta meg a százados, a testileg-lelkileg teljesen összetört nőt, mire az egyetlen szót sem szólva, egy nagyot legyintett.

És csak zokogott, zokogott.

Ki állt az elsötétítő függöny mögött?

Kora reggel történt.

Az emeletes, kisvárosi irodaházban még csak hárman tartózkodtak: Fent az emeleten az igazgató: Orbán Béla, lent a földszinten a két takarítónő, akik a takarítószer tárolóban reggeliztek. Alig néhány falatnyi evésük után, teljesen váratlanul lövéseket hallottak fentről.

Riadtan egymásra lestek. A következő csámcsogás a szájukban rekedt.

- Hallottad? - fröccsent ki Botkáné, Rózsika szájából a nyálával keveredett, félig összerágott ételmaradék.

- Valaki lőtt. Félek..., mégis azt mondom... - húzta a szót ijedezve: Szabóné, Juliska, majd elhallgatott.

A két testes nő összenézett, aztán egyre gondolva: uccu, ki az ajtón, fel az emeletre.

Az igazgató holtan hevert az asztala előtt. Homlokából friss vér dőlt, gyűlt a feje köré a parkettára.

Rózsika kétségbeesve, halálosan elsápadva, minden ízében remegve, csapta össze a kezét.

- Te jó Isten! - s felsikoltott.

Az asztalon telefonkészülék állt, mégis az ablakhoz rohant, hogy kinyissa, és segítségért kiabáljon.

- Ah! - kapott a szájához ott, majd, mint akit szembefröccsentettek, mind a két tenyerével eltakarta az arcát, és pánikszerűn az ajtó felé menekült.

Juliska valami súlyos veszélyt érezve a nyomába szegődött.

- Mi... mi történt? - hebegte e közben rettegően, a társnője ruháját rángatva, - Láttál valakit?

- Ne kérdezz semmit! - csak ennyit mondott, majd, amennyire kövérsége engedte, futásnak eredt.

- Mégis...! Valaki az elsötétítő függöny mögött állt? - erőszakoskodott a nyomában loholó Juliska.

Az nem válaszolt. Lent felkapta a szatyrát, és a társnője fokozódó megrökönyödésének közepette tovább futott, ki az ajtón, onnét az

udvaron át, a járdán feltűnést keltőn rohanva, a közeli házak egyikébe, haza.

Szabóné, az ijedtségétől lemerevedetten, kétségbeesve, remegve lesett utána. Majd összeszedve magát - tetemes időt veszítve -, az épület utcai frontján lévő boltba sietett segítségért...

* * *

A kierkező rendőrök s nyomozók a halott megszemlélése után Szabóné, Juliska vallomása alapján, Botkáné, Rózsika lakására siettek.

Bent a szobában a fal mellett feküdt, holtan. Két lövéssel végzett vele a gyilkosa. A földön cseh gyártmányú, kis kaliberű pisztoly hevert...

* * *

A laboratórium és a nyomrögzítők egybehangzó vizsgálati eredménye szerint, ugyanazon személy lőtte le mind a két áldozatát. A gyilkos a megtalált cseh gyártmányú pisztolyból adta le a lövéseket, amely - állapították meg ezt is - a fegyverek nyilvántartása szerint: Jávor Gézáé, a fegyelmi eljárás alatti időre felfüggesztett igazgató helyettesé, aki többször és nyilvánosan is megfenyegette az igazgatóját, mint régi vetélytársát...

Alapos házkutatás után őrizetbe vették.

* * *

A jó hétig tartó és nagy erővel folyó nyomozás után Orbánné Ottlik Évát, a lelőtt igazgató feleségét, előállító paranccsal a kapitányságra kísérték.

A bűnügyek osztályvezetője, a sportos kinézetű, középkorú férfi, áthatón fürkészte a csinos asszonyt, mialatt az - rágyújthatok kérdése után, cseppet sem törődve a válasszal, amely el sem hangzott, leült - közömbösen cigarettára gyújtott.

- Figyelmeztetem - kezdte rövid, de alapos szemlélődés után a bűnügyek osztályvezetője -, hogy ebben az irodában elhangzó, minden egyes szót magnetofonra rögzítünk. Megértette?

Az csakúgy rábólintott.

- Igennel válaszoljon!

- Igen - vágta rá gúnyosan, némi csodálkozást színlelően. A cigaretta füstjét messzire fújta.

- Gyanúsítottként állíttattam elő. Két rendbeni gyilkossággal, löfegyverlopással, a hatóság tudatos félrevezetésével gyanúsítom.

- U...gyan, kérem! - Lekezelően a bűnügyi osztályvezetőre legyintett. Hosszú combjait keresztbe vetette, kényelmesen hátradőlt a székeben, s várakozón, kétkedésének cinikus ajakkerekítésével adva hangsúlyt, a férfi felé intett: - Nos?

- Jávor Gézával, miután elvált a férjétől, évekig együtt élt. Szakítottak, elköltözött tőle, ám egyvalamit elfelejtett: visszaadni a kulcsát. - Erőltetetten, mintegy pszichikai hatást kifejtően a nőre mosolygott. - Beosont. Kinyitotta a szekrényt, ahol a fegyvert tartotta. Nem tudom miért..., egyszer talán megkérdezem tőle: Jávor Géza pamut szalvétába bugyolálta be a pisztolyát, és szorosán átkötötte. Ön elővette, és az asztalra helyezte. Nyilván sietett, kapkodott, ezért a fogával segített kibogozni az összegabalyodott kötetést. Ez itt - színes fényképet vett elő, és a pamut szalvéta mellé helyezte - kinagyított kép a rúzsos ajkának lenyomatáról. Ez pedig a rúzs! Utólagos engedélyével én csentem el, amikor kézmosás ürügyén a fürdőszobájába kérézkedtem öntől. - Azt is kirakta. - A két szín tökéletesen megegyezik, és a rúzs is azonos.

Egy ideig a nyugalomból kimozdíthatatlannak tűnő asszonyt nézte, majd ismét a fiókjába túrt.

- A letörött körme. Nézze meg!

- Sajnálom - mosolyogta ki gúnyosan az asszony, miközben kárörvendően felmutatta az ujjait. - Nem viselek hosszú körmöket.

- Nézze meg ezt a fényképet! - Átvéve a nő flegmaságát, kártyaként dobta eléje. - A fegyverlopás után... Apropó! Az a férfi, mármint Jávor Géza máig szereti magát.

- Sajnálom - rángatta közömbösen a vállát.

- Ennyire aljasul belekeverni! Nem érdemelte meg! Szóval..., a sógornője lányának névadó ünnepségén, mint a kislány névadó anyja, szegény kislány, aláírta a jegyzőkönyvet. Nézze csak! Lefényképezték. Négy ujján hosszú köröm van, amíg a hüvelykujján... - Rápöcölt. - Ez itt a letört körme helye.

Szemét vádolón a csinos nő arcába vájta, s korholón megcsóválta a fejét: ejnye... ejnye, ennyi hibát!

- Van több is? - enyelgett. Kifejezetten szemtelenkedett a bűnügyek osztályvezetőjével.

- A lányoma, amikor az a szerencsétlen asszony magára lelt az elsötétítő függöny mögött. Ön a falig hátrált. Bal lábát hátrahajtotta, és a falhoz nyomta. Ugyanazt a nyersgumi talpnyomot négy helyen is rögzítették a nyomrögzítőink.

- Több? - tárta szét a kezét flegmán.

- Ez az öv! - Kivette, megmutatta, majd azt is az asztalára rakta. - Miután lelőtte azt a szerencsétlen, teljesen vétlen asszonyt... Két kiskorú gyereket hagyott itt, mindezt, mert megpillantotta az elsötétítőfüggöny mögött. - Lebunkózó pillantásokkal öklözte egy ideig, majd folytatta: - Kifelé futva, az átmeneti kabátja öve lógott, s beleakadt a járdát övező rózsabokrok egyik kinyúló ágába...

- Nyert! - fojtotta bele a szót a nő. - Most boldog? Egyébként megérdemelte a volt férjem. Miért? Azt majd a bíróságon mondom el.

A bűnügyek osztályvezetője megcsóválta a fejét, majd szakmája feldúsított árnyoldalának visszatükröződéseként, néhány pillanatig adózva a szerencsétlen takarítónő emlékének, savanyún rábólintott, és felállt.

- Őrizetbe veszem! Vezesse el! - szólt az ajtóban ácsorgó rendőrre, s kikapcsolta a magnetofont.

Az árulkodó virágpör

Szép nyári éjjel volt. A gondosan rendbetartott gyümölcsöskertben sejtelmes fények settenkedtek a fák lombjai között.

Kun Gergely, hosszabb hánykolódás után kikecmergett az ágyából, s kiballagott a házuk előtti hosszú kertbe, ugyanis a házukat, a környező házaktól eltérően, egészen a kert hátulsó részébe „tuszkolva” építette fel, ki tudja miért s hányadik őse.

A kapu előtti járdán egy nő és egy férfi közeledett, mire ő - maga sem tudta miért - reflexszerűn az egyik fa árnyékába húzódott.

Az utcai villanygőtől kissé távolabb, közvetlenül vele szemben megálltak.

* * *

Petress Gábort és Vendel Gabriellát, az egyik osztrák határátkelő állomásról kísérték vissza a Fővárosi Rendőr-kapitányságra.

Hektor Viktor, bűnügyi nyomozó százados hallgatta ki a tiltakozó s ügyvédet követelő személyeket.

- Maguk helyében én nem lejténék virtustáncot! - dorgálta meg őket a százados. Az asztalán heverő, nyitott és ékszerekkel teli börröndre bökött a mutatójával. - Lopott kincsek. Ez meg a tulajdonos műgyűjtő feljegyzései. Pontos adatok, leírások minden egyes darabról.

Eléjük lökött egy lajstromot.

- Lengyelektől vettük. Legfeljebb orgazdasággal vádolhatnak meg bennünket - védekezett a férfi.

- Kereken hárommillió forintért vettük meg. Ők kínálták, mi megvettük. A pénzt a lottón nyertem, mert ugye ezt is megkérdezi, hogy honnét volt ennyi pénzem. Viszont a lengyelről, akitől megvettük nem tudunk semmit. Átadta, egyébként hárman voltak, mi kifizettük, és vége! - toldotta meg a nő.

- Külföldiek megrendelésére önök lopták el. Szépen ki akarták csempészni az országból, csak ugye a körözésünk...

- Sem a fantomképünk, sem a személyleírásunk nem egyezett, amelyet maguk szerint az a bizonyos kamera felvett - jegyezte meg a férfi.

- Mert - somolygott a bajusza alatt a százados - készakarva más fantomképet és kitalált adatokat adtunk le a sajtónak, a rádiónak és a televíziónak. Másként nem vágnak neki a határnak, amely túloldalán, megadott napon s időben várták magukat. Viszont a határőrök a valódi képeiket és személyleírásaikat kapták meg.

A két hírhedt tolvaj riadtan egymásra lesett.

- Mondjon, amit akar: nem mi loptuk el ezeket a kincseket - bökdösött a fejével az asztalon heverő bőröndre a manöken soványságú, de nem manöken szépségű nő. - Mi...

Mialatt a szót húzta, a százados egy nejlontasakban lévő papír zsebkendőt rakott az asztal üres részére.

- Miután behatoltak az épület kamerákkal őrzött részére, a magukkal vitt bőröndbe rámolták az értékes, régi kincseket, menekülésük közben, mert ugye a nők, ha tolvajok is, már csak ilyenek, ön - lesett a nőre - beleszagolt az asztalon lévő liliomcsokorba. Ajkára, orrára virágpor tapadt. Az utcán, nem messzire a tett színhelyétől, az egyik utcai villanyégő alatt, a társa figyelmeztette, hogy virágporos az arca. Papír zsebkendőt vett elő s letörölte, utána hanyagul a járdára dobta, amit egy nehezen elalvó, de igen pedáns férfi, a kert tulajdonosa, magukkal együtt meglátott. Miután önök eltűntek a helyszínről, kiment, felvette, és a közeli kapu mellett lévő kukájába dobta. Nyomozásunk közben, mindezt elmondta nekünk. Pontos személyleírásukkal együtt átadta a zsebkendőt is, amelyet aznap elvittek volna a kukások. A többi a laboratórium dolga lesz. Ők pedig, nem tévednek.

- Azonnal gondoltam - tört ki a férfi meggondolatlanul, hirtelen felgyülemlő haragjától lobogva -, hogy baj lesz belőle. Figyelmeztettek, de te...

- Senki és semmi sem tökéletes, kedves uram! - torkollta le a százados. - Egyik bűncselekmény sem, holott sokan azt hiszik. S íme! Egy eldobott banánhéj, amely olykor akár egy papír zsebkendő is lehet.

A hatos szám rejtélye

Róka Zoltán a szakadék szélén ült. Gyakran ezt tette, ha ráért. Egyébként gombázni járt errefelé az erdőben. Lábát a mélybe lógatta, s az eléje tárulkozó, festői látványban gyönyörködött.

A zordon sziklákba kapaszkodó, élénkzöld bokrok csápszerű gyökérujjai - az élni akarás szimbólumaként hirdette az élet holt táj fölötti győzelmét -, mélybelesón nyúláltak a szakadék fenekén csörgedező, kristálytisza vizű patak felé. Fent az óriásra nőtt fűben, a hatalmas fák s bokrok tarka egyveleggé olvadt panorámája, zöld élőkerítést vont a szakadék köré.

Alatta lent a patak melletti fűben, méltóságteljes, kapitális agancsú - hol a levegőbe szaglászó, hol a fűbe harapó -, szarvasbika lépdelt. Fent az égen hegyes szárnyú, krikogó vércse körözött.

Micsoda fenséges látvány!

Lépteket hallott, ám csak annyi ideje maradt, hogy hátralessen.

A mögéje lopódzó férfi mélybe lökte a lábával.

* * *

A tanítás a kis hegyi falucska iskolájában véget ért.

Néhány gyerek, most éppen a romantikusan csörgedező, kristálytisza vizű, kisebb-nagyobb mohás kövek között csordogáló patakocska nyirkos környékén, néhány forint reményében, amit a helyi átvevőtől kapnak majd, éti csigát gyűjtött egy rossz vödörbe.

A legbátrabbak, a hosszú és nehezen áthágható szurdokba is beme-részkedtek. Nem az éti csigákért, veszély érzése nélkül, gyermeki kíváncsiságból.

A magas, göcsörtös sziklafal alatti, vízhordásos, iszapos részen, alvadt véres fejű hullára bukkantak.

* * *

A gyerekek szüleinek bejelentése nyomán, két nyomozó és egy rendőr érkezett, árkon-bokron, sziklatorlaszokon át a helyszínre.

- Szerintem lelökték. - Nézett fel a sziklafalra az egyik nyomozó, rövid szemlélődése után - nem alaptalanul -, majd a hason fekvő halott zakójára mutatott. Nézd, mintha ráfestették volna!

- Vörös márga bakancsnyom - hümmögött, mutogatott a kollégája.

- A spitzvas... és a sarokvas nyoma! Mennyire világosan kivehető!

- Még letagadni sem lehetne, hogy nem az.

Még be sem fejezte, amikor a rendőr a homokra mutatott.

- Nézzék csak! Valamiféle jel...

- Ezt bizony a halott írta, mármint, mielőtt meghalt volna - helyesbített nyomban az előbbi idősebb nyomozó, amely figyelembe véve a halott egyöntetűen ki-nyújtott kezét, s az iszapba vájt ujját... nem kívánt különösebb szakértelmet, találgatást.

- Micsoda hierografikus jel! Ha megfejtjük nem kutyagoltunk hiába, mert szó, ami szó: irtózatosan nehezen megközelíthető vidék, még ha oly szép is.

- Mintha - húzta a szót az öregebb nyomozó, mit sem adva társa utóbbi kifakadására - hatos, egyenes szárú, kissé begörbített végű hatos szám lenne.

- Lelőkték, de nem halt meg azonnal. Jeleket rajzolt az iszapba - egészítette ki a társa.

- Bármint van is - vette vissza a szót az idősebb, hanglejtéséről, magatartásából ítélve, a kis csoport vezetője - ez a hieroglifa is a gyilkos kilétére utal.

Nem folytathatták, mert valaki ízesen rájuk köszönt.

- Adjon Isten jó napot! - Észrevétlenül, valósággal lopódzva érkezett a helyszínre, amin az éber nyomozók mélyen elcsodálkoztak. - A terület vadőre vagyok. Ha netán segítségükre lehetek...

- Fejtse meg ezeket a jeleket! - bökött az iszapba ingerülten a nyomozás vezetője. Valójában nem a vadőrre, saját magára haragudott, amiért nem vette észre, kicselezte őt, az igen gyakorlott nyomozót egy vadőr!

- Hatos Imre - vágta rá az, rövidke töprengés után, találgatás nélkül, amely valósággal mellbe csapta a nyomozókat. A rendőr is közelebb lépett, aki ezekben a percekben felváltva bámulta az átlátszón tiszta vízben ficáncoló pisztrángokat s őket.

* * *

Hatos Imrét, a közismert vadászt, még aznap előállították.

- Nem én tettem - ismételte váltig, különféle alibiket felsorolva: Ekkor és ekkor itt és itt tartózkodott. Ezt meg ezt tette, végül az idő-sődő nyomozóba vágta segítségért esedező tekintetét. - Miért öltem volna meg?

- Legtöbb gyilkosság oka közhely: pénz, vagy nő. Ön egy ízben, de facto, tetten érte a feleségét. Nos, kivel?

- Róka Zoltán ölelgette - vágta rá az megütközve, mert: honnét, kitől tudhatták meg?

- Ha ennyire jó a memóriája - gúnyolódott a nyomozó -, netán arra is emlékezik, mivel fenyegette meg, miután alaposan megszorogatta, a falhoz veregette, miegymás?

- Ha még egyszer... - hebegte az, helyzete részére nem kellemes felismerésétől riadtan - megöllek - Hatos Imre, megint és megint azon törve a fejét: kitől hallhatták meg, ugyanis csak Róka Zoltán és a felesége tudott róla, amit nemsokára szavakkal is kifejezett: - A feleségem mondta el?

- Nem, a bejárónőjük: Pirókné. Letartóztatom.

* * *

Róka Zoltánné arca elfehéredett. Egyre idegesebben turkált, kapkodott elhunyt férje íróasztalának fiókjában.

- Nincs itt, holott...! - jajdult fel, majd a fejéhez kapott, s mindent otthagya kirohant. Az autójába ült, és pánikszerűn, semmi másra nem gondolva, régebbi elhatározásától ösztökélve, a közeli járási rendőrkapitányság székhelyére hajtott.

A rendőrkapitányságon, ugyanaz az idősödő nyomozó fogadta, aki kezdettől vezette a gyilkosság felderítésére alakult kis csoportot.

A székre rogyott, és egy szuszra ledarált mindent...

- Amint elmondta - foglalta össze az idősödő rendőrtiszt - elhunyt férjén és önön kívül, egyetlen ember tudott a nyertes lottószelvényről és annak rejtekhelyéről. Ki ő?

- Feltétlenül válaszolnom kell?

- Önként keresett fel, közölte velünk a több millió forint értékű, nyertes lottószelvény eltűnését. Nyilván azért tette, mivel segítséget vár tőlünk, így vagy úgy összehozza a férje gyilkosával. Hátha! No de, ha az illető közeli rokona..., miegymás? Megtagadhatja a megnevezését.

- Akkor..., egyelőre nem beszélek róla.

Az idősödő nyomozótiszt a fiókjába nyúlt, ahonnan egy nejlonzacskóba csomagolt pipát emelt ki s mutatott fel.

- A férje holttestétől nem messzire találtuk.

- A férjem nem dohányzott - vágott közbe elfehéredett hangon, amely ugyancsak nyakon csapta a nyomozótisztet.

- Ismeri a pipa tulajdonosát? - vélte bizonyosnak gyanúját a nyomozótiszt az asszony színeváltozásából.

- Igen.

- Őt sem akarja megnevezni?

- Csak annyit mondhatok: nem a férjemé, sem Hatos Imréné. Egyik közeli rokonomé.

- Azzal azonos, akit a szelvény ellopásával gyanúsít? - Mivel az asszony nem válaszolt folytatta: - Kimondom: közeli rokona... a vadőr. Ön, nem kötelező, ha azzal azonos, kérem, bólintson rá!

Az asszony rábólintott.

* * *

A terület vadőrét, Róka Zoltánné első unokatestvérét, ugyanaz a két nyomozó kereste fel, aki végig Róka Zoltán gyilkosának felderítésével foglalkozott.

- Miért ölte meg Róka Zoltánt? - szögezte neki kérdését nyomban belépése után az idősebb nyomozó.

- Én... én? - hőkölt hátra az. Arca színt váltott. Szemgolyója majd kiugrott a helyéről. Ajka leesett, arca kissé megnyúlt. - Nem én, Hatos Imre, a felesége szeretője a tettes, akit maguk kiengedtek. Zoltán saját kezével írta le a monogramját.

- Amit ön nagyon gyorsan, szinte kapásból megfejtett. Viszont csak a hatos szám stimmel, ám az sem a nevét jelöli: meglehet hatoslottót, amelyet Róka Zoltán töltött ki, vagy mást? Több millió forintot nyert vele. Ön ellopta, és a nyereményt szépen...

- Bizonyítsa be! - vágott közbe az, mesterkélt ingerültséggel.

- Róka Zoltán és a felesége, az ön első unokatestvére, aki önnel valamennyi, még a legbensőbb titkát is megosztotta, rendszeresen lottóztak: Rendes lottó, teletotó, hatoslottó. Állandó számokkal játszottak, amelyeket rajtuk kívül egyedül ön ismert. Hogy ne keverjék össze, vagy mit tudom én miért, talán mivel rosszul éltek, a saját kezükkel kitöltött szelvények jobb felső sarkára feljegyezték a monogramjukat. - Cinikus mosollyal bombázta a vadórt. - Mutassa meg a nyertes szelvényt, amely bemutatása után ön kiváltotta a több millió forint nyereményt.

- Eldobtam..., elveszett... Nem tudom.

- Mások bekereteztetik, ön eldobta? Furcsa, nem?

- A szelvényt én vásároltam. A saját kezemmel töltöttem ki. Hogy Réka, mármint az unokatestvérem számait írtam rá? Istenem! - heveskedett, két öklével verve a mellét. - Tehát engem illet a nyeremény!

- Nem igaz! A maga szelvényén teljesen más számok szerepeltek. Róka Zoltáné az ötös találat, amelyet a felesége, az ön unokatestvére elmondott magának. Ellopta, Róka Zoltánt belökte a szakadékba, a nyereményt szépen kiváltotta. Az OTP Sportfogadási Részlegénél - szakértőink - mind a három szelvény egy-egy részét megtekintették, s lefoglalták.

- Más? - Nyegléskedett lehangolódott nagybögőszerűn zavarának levezetéseként.

- A pipája, amely állandóan a szájában lógott, amiért „pipásvadórnek” nevezték el. Mikor esett be a szurdokba? Róka Zoltán belökése közben vagy, amint utána lesett a mélybe? Nem tudjuk. Apropos: a hatos számnak nevezett hieroglif meglehet, nem is szám, a pipájának rajza. És a bakancsnyom az áldozat hátán? Róka Zoltán állandóan félcipőben járt, s valamennyi cipője gumitalpú volt. Se spitzvas, se sarokvas nincs a cipőin, amíg az ön bakancsa ugye... Az ő lábmérete negyvenkettes, az öné negyvenötös. Nagy különbség!

- Vesztett - bökött nyeglén a másik, eddig hallgató nyomozó roszszallón a vadőrre, s kissé nagyképűn csóváltatta a fejét.

- Házkutatást tartunk! - Felmutatta az ügyészi engedélyt. - Utána komótos helyet biztosítunk önnek a fogdánkban...!

Mindent, vagy semmit? Semmit!

Lőrincz Imre a fejéhez kapott: A mindenit! Ám csak néhány pillanatra merevedett meg az eléje táruló szörnyű látványtól.

A földön heverő, halott testvére mellé ugrott, viszont nem nyúlt hozzá.
- Mit tettél..., te szerencsétlen! - ordította fel ott, a hirtelen rátörő rémületétől.

Lőrinc Zoltán agyonlőtte magát. Kétcsövű vadászpuskájával ojtotta ki életének amúgy is gyengén pislákoló gyertyácskáját.

Elmúlt este egészen besötétedésig beszélgettek, iszogattak, itt a testvére nyaralójában. Igen jó hangulatban váltak el, azzal az egyezséggel, hogy alig éjfél után érte jön, és kimennek a közeli vadászterületre, egy kis hajnali dúvadászatra.

És íme!

Az egyre erőteljesebben gyülekező fájdalomnak, szívet merengető hullámai, keresztül-kasul járták, a rátörő, mély gyászatól átitatódott idegrendszerét.

Pánikszerűn, menekülésre hajlón, segítséget kérőn lesett körbe. A franciaágy mellett álló kis asztalkán, kettéhajtott papírt fedezett fel.

A búcsúlevél volt. Széthajtogatta és elolvasta.

„Gyógyíthatatlan beteg vagyok. Nem akarok, ki tudja meddig tartó kínhalál közepette meghalni.”

Bocsáss meg, édes! - írta a feleségének, akit a jelenlévő testvére nemcsak nem viselhetett el, hanem kifejezetten utált.

- Ez... a senki örököli az óriási értéket felét, amelyet a testvére maga után hagyott? - gügyögte, túltengő gyűlöletétől kicsordultan. - Mi lenne, ha...?

Az előbbi őszinte megrendülése, mély fájdalma, egyik pillanatról a másikra, ha nem is illant el teljesen, hirtelen a kettévált énje közé szorult. A harácsolás, a mindent letipró pénzhétsége, kábítószeréhséghez hasonlóan eluralta kettévált egyéniségének egész terepét, amely azonnali, de teljesen átgondolatlan cselekvésre ösztökélte...

A két nyomozó beidegződött mozdulatokkal végezte a helyszínelést, amelynél a bejelentő: Lőrincz Imre, a halott testvére is jelen volt.

Megmutatta, hol tartotta a vadászfegyverét s a töltényeket, meg az iratait..., közben kézzel-lábbal magyarázott:

- Szerintem - hajtogatta csökönnyösen -, ez nem öngyilkosság. Valaki fejbe lőtte. A többit megrendezte.

- Ön szerint, ki lehetett az a valaki?

- Nincs bizonyítékom - nyújtotta el a szavait, mígnem kajla vádaskodásra hajlón összevonta a szemöldökét. - De egyvalami biztos: a felesége itt járt...

- Miért ölte volna meg a felesége?

- Én egy szóval sem mondtam ezt! Bár oka bőven lenne. Például a hagyatékért. A testvéremnek több millió forint értékű, nemes porcelán- és érmegyűjteménye van, amelynek a felét ő örökli. Nem éltek jól. Félt, hogy...

- A másik felét? - vágott közbe az egyik nyomozó.

- Én.

- Ezzel a logikával ön is tehetne.

- É... én? - tiltakozott hátradöntve a felsőtestét, két kezét széttárva. - Hallgassanak csak meg!

Miután azok rábólintottak, folytatta:

- Előrebocsátva: anélkül, hogy bárkit is meggyanúsítsanak, a nyomok, a nyomok, kérem! - A búcsúlevélről nem szólt, a zsebében lapult. - Aranka, ő a sógornóm, két napra elutazott a szüleihez, Pápára. Mégis! Nézzék csak meg a franciaágyat! Saját szememmel láttam az este: szépen bevetve hagytam itt. Most? Nézzék, fel van túrva! - Odalépett, s alaposan megvizsgálta. - Hajszálak... - Felcsípett egyet. - Tessék, szőke haj, mert ugye Aranka szőke hajú asszony. - Nézzük csak a tükröt! Mert Aranka meg a tükör elmaradhatatlanok. - A tükröhöz lépett. - Fésű. Felemelte, s felmutatta. - Tegnap este, ez sem volt ott. Elutazott. A szemem láttára szállt fel a buszra, de visszajött, autóba ült, és kihajtott ide a nyaralójukba. Megtehetette, ugyanis tegnap én hoztam ki ide Zoltánt, a kocsija otthon maradt. Nézzék majd meg, világosan látszik a kocsi keréknyoma, előtte ugyanis szöszmötölt az eső.

- Biztosan az ő kocsijuk nyoma?

- Amint mondtam: Aranka tegnap elutazott. Nem a kocsijukkal, autóbusszal ment el. Szerintem a következő járáttal visszajött. A többit képzeljük el, amint én is, mert ugye, én senkit sem gyanúsítok. Csak hát...

- Honnét, miről lehet megtudni, hogy az ő kocsijuk nyoma az? - erősködött az előbbi nyomozó.

- Az elmúlt napokban, az első balkerek gumija kilyukadt. Magyarul: defektet kapott. Én cseréltem ki a kocsiban lévő pótkerekre. A többi három kerék gumija igen lekopott. Meg is jegyeztem: cseréljétek ki, mert ha elkapnak a zsaruk bevonják a jogsitokat! Menjünk ki, nézzék meg, maguk is!

Kifelé menet tovább buzogott.

- Igaz, rákbeteg volt, viszont mostanában a kemo- és a besugárzás kezelése után, s a Béres-cseppek hatására sokat javult. Meg Zoltán nagyon szeretett élni. A hajnali vadászatot is ő kezdeményezte. Lelkendezett, kifejezetten feldobódott az előlegezett vadászélménytől.

A kis ház előtt, Lőrincz Imre, külön-külön a keréknyomokra bökődött a mutatójával. Igaza volt, nagyon jól látszottak a kétféle különböző nyomok.

- Három egyforma, ez meg a napokban lecserélt első kerék új köpenyének a nyoma...

- Köszönjük. Amint mondta: az egyik közeli nyaraló az öné. Ha megkérhetnénk: tartózkodjon ma ott! A többit bízza ránk!

* * *

- Mit szólsz az ürgéhez..., és az egészhez? - tette fel a beosztott nyomozó kérdését a főnökének, miután az illető elment.

- Szerinted?

- Túl szép...

- S megrendezett - vágott közbe a főnöke. - Bá... ár! No, majd meglátjuk!

* * *

Lőrincz Imrét, késő délután kereste fel az ismert két nyomozó. Egész nap a kertjében tett-vett, hogy levezesse felhalmozódott idegességét.

- Vesztett, uram! - öntötte nyakon hidegvízként bejelentésével a nyomozótiszt, miután leült az udvaron lévő, fehérre festett padra.

- É... én? Beszéljen világosabban!

- Elhunyt testvére végrendelete szerint, amit ön is igen jól ismer, a nagyon értékes gyűjtemény felét ön, a másik részét Lőrincz Zoltánné, született Lackó Aranka örökli. Igen ám, csak hogy a végrendeletben, a hagyatékozó záradékként ezt is kikötötte: érdemtelenység esetén... - rásandított. - Tudja, igaz? - Nos, ön erre számított, mert ugye egy gyilkos nem örökölhet. Akkor pedig, az összes értékes gyűjtemény önt illette volna meg.

- A testvére öngyilkos lett - vette át a szót a másik nyomozó. - Ön talált rá. Ha egyszer így is, úgy is meghalt: meglehet csúnyák vagyunk, de ön hülyének is vélt bennünket, avagy a saját képességét betegesen túlértékelte? Azt hitte mindent beveszünk, nem jövünk rá a cselszövésére, és a feleség sem védekezik? Egyszerűen alibit bizonyít, s ön paffra esik? Sosem találkoztam még, ennyire naiv bűnözővel.

- Holott, ha akkor - vette vissza a szót a főnöke a túlbuzgó társától, mintegy letorkolva a kézzel-lábbal tiltakozó Lőrincz Imrét - nem tesz semmit: nem túrja fel az ágyat, nem hazudik a fésűről, nem megy be a városba, nem köti el a két szerencsétlen ember kocsiját, automatikusan maga örökli az egész vagyont. Mert az is benne szerepel az öccse végrendeletében, hogy természetes halál esetén az életben maradt illesse meg az egész gyűjtemény.

- Miért? - hápogott Lőrincz Imre. Szemgolyója valamit megérezően felakadt, arca gumiszerűn megnyúlt.

- Mert a sógornője: született Lackó Aranka tényleg elutazott, pontosabban felszállt a buszra, ám ott hamarosan rosszul lett. A következő megállóban leszállt, és a visszafelé közlekedő busszal hazajött, amiről ön, ugye valahonnét, valamiként értesült. Belesett az ablakon.

Azt hitte, alszik, holott meghalt. Szívroham végzett vele, tehát természetes halállal, amely szerint..., tudja!

- Mindent vagy semmit? - Cinikuskodott, vállát rándítva a társa. - Ez bizony semmi. Az állam örökli az értékes gyűjteményt, amelyre ön ugye méltatlanná vált...

- Cserében - emelte fel kajánul mutatóujját a nyomozótiszt -, hamis tanúzásért, a hatóság tudatos félrevezetéséért... vendégül látjuk az egyik tágas zárkánkban, amely után, legalább egy évig összkomfortos börtön illeti meg...

A nevető harmadik

- Képzeld el - turbóztatta még feljebb jókedvét Fülöpné B. Felícia, a szeretőjéhez: Orbán D-hez bújva, ragyogó szemét sokat sejtetően annak arcába fúrva. - A férjem egy bőrrönd pénzzel állított be az elmúlt éjjel. Valamelyik újdonsült vállalkozótól rabolta el. Kivette a bankból, hogy befektesse..., ő rajtaütött.

- Most... most, hol van? - mohóskodott, annyira ügyesen elrejtve azt a férfi, hogy az asszony semmit sem sejtethetett meg. Sőt...!

- Átugrott a jugókhoz lőszerért.

- Érdekli a fene a férjedet. A pénz!

- A benzintárolóba rejtette.

- Nem talált jobb helyet? Te... - húzta a szót, gonosz gondolatainak dzsungelébe rejtőzve, kissé odébb húzódva, ám nem folytatta, csak a fejében keringő, fekete fellegekből kisugárzó gonoszsága, jól értékelhető további jeleket adott, a megdermedten figyelő asszonynak, amelyet az hamarosan fel is fogott:

- Ha te is arra gondolsz, amire én, benne vagyok - engedett fel az asszony előbbi merevsége a helyzethez cseppet sem illő, természetes énjéből fakadó kacérságával összevegyült mohósággá változva.

Majdnem egy órán át beszélgettek. Részletesen meghánytákvetették a férj: Fülöp Erik meggyilkolásának mikéntjét, az általa elorzott pénz megkaparintását, befektetésének lehetőségeit, kettőjük további sorsának esélyeit...

* * *

Szép őszi éjjel ereszkedett a nem éppen legszebb tájra. A levegőben délután ott járt szippantó kocsí utáni fekália s klór bűzének keveréke, vaskos kutyaugatással keveredett, amelyek fel-felizzottak a lopakodó férfi feszült idegeiből kisugárzó elektromosságától.

A benzintárolót, a régi, lebontott sufni alatti betonfalú, kis pincéből képezték ki. A rendszeres benzináremelések miatt, benzinnel megtöltött lemezholdót, s néhány, szintén benzinnel megtöltött marmonkan-

nát tároltak benne, amelyhez a fekvő lemezajtó felemelése után, kis vaslétrával lehetett leeresztkedni. Ám nem mindig mentek le, olykor-olykor, egyszerű, hosszú csövű, beépített, kézi pumpával szivattyúzták fel a hordóból a benzint.

Orbán D. - a tulajdonos: Fülöp Erik feleségének a szeretője -, macskaszerűn lopódzott a benzintározóhoz, ahol minden eshetőségre készen körüllesett, majd óvatosan felnyitotta a lemezajtót.

Nem ereszkedhetett le, mert valaki, legnagyobb megrettenésére, majdnem szívbajt kapott, elkapta a ruháját és visszarántotta.

Fülöp Erik, a férj, egyben a tulajdonos volt a tettes.

- A pénz kellene, mi? - suttopta, gyűlölettől izzón.

Nem folytathatta, mert a nála sokkal erősebb Orbán D. izomzata, támadásra készen megfeszült.

Fülöp Erik felmérve a helyzetét, félrelépett.

- Maradj veszteg! - Agyában különös gondolatok fogantak, rakódtak pillanatokon belül össze egységes elhatározássá. - Egyezséget ajánlok. Nem bánod meg. Te is jól jársz, meg én is.

Miután a támadásra kész, erős izomzatú férfi arcvonásai a kíváncsiságától kifejezőn kisimultak, a megcsalt férj folytatta:

- Nem utaztam el Ausztriába, amint az a szuka girnyó bebeszélte neked.

- Honnét tudod, hogy ő...? - lepődött meg a felesége elcsábítója.

- Bekapcsolt magnót rejtettem a szekrénybe, amely a szerelmeskedések valamennyi szavát felvette. - Savanyúan elmosolyodott. - Tehát vártalak.

- Arról szövegelj, hogy mit akarsz!

- A pénz, több millió forint, lent hever egy bőröndben. Szépen le-mész, felhozod, és testvériesen megfelezzük. Utána én végleg kilépek ebből az országból, te pedig, hancúrozhatasz tovább Felíciával!

- Biztos, hogy lent van a pénz, nem csak el akarsz tenni láb alól? Például rám csapod a lemezajtót...

- Ha rád is csapnám, lakat, zár nincs rajta. Nekifekszel a hátaddal, és könnyedén felnyomod. Kezedben a pénz, hogyan kaphatnám meg a felét? - hosszan leste, csápszerűn belenyúlva szemével annak zavaros gondolataiba. - De, ha te nem, én is lemegetek.

- Hogy néhány köteget kikanalazz, és elrejts? Na, nem! Majd én! - Máris indult, ám Fülöp Erik megállította. Elemlámpát nyomott a kezébe: kint még világos van, de lent sötét lesz, megjegyzéssel.

- Mehetsz! - szólt rá, miután az átvette az elemlámpát.

Ám alig ért le, fentről feléje száguldó tűzcsóvát pillantott meg, s kiáltást hallott.

- Dögölj meg!

S a néhány száz liter benzin felrobbant. Orbán D. szénné égett.

Fülöp Erik, hangos röhögés közben futott be a közeli bokorba, hogy magához vegye az előzőleg kiemelt, és odarejtett pénzzel teli bőröndjét...

* * *

A felismerhetetlenségig összeégett, elszenesedett tetemet Fülöpné B. Felícia azonosította:

- A férjem: Fülöp Erik.

- Miről ismerte fel? - csodálkozott rá a rendőrtiszt.

- A gyűrűje, a nyaklánc... Én vettem neki mind a kettőt - mutogatta, és ez a hosszú, cső alakú elemlámpa maradványa. Az övé volt... Szegény, szegény férjem! - sírt fel képmutatón.

- Néhány napra rá eltemették.

A szép és igen kikapós Felícia, éjjel-nappal bánkódott, emésztette magát, amiért ennyire rútul becsapta a szeretője: A férjét megölte, ő több millió forinttal a bőröndben, angolosan kítámolygott az országból. Azóta is körözik. Mennyire esküdözött, fogadkozott: szereti..., imádja, sohasem hagyja el, válása után azonnal feleségül veszi...

A hányinger kerülgette, ha rágondolt. Feje zibbadt, gondolatainak hullámai a sötét felhőket csapkodták.

* * *

Fülöpné B. Felícia, hosszú hánykolódás után, végre elaludt. Ajtócsapódásra riadt fel.

Legnagyobb rémületére, a megégettnek hitt férje: Fülöp Erik szellemképe állt az ágya felett.

- Te... - húzózkodott, halálra rémulten paplanjával együtt a fal felé.

Hol a férjét leste - dús hajzuhataga a nyaka köré tekeredett -, hol a szemét dörzsölgette, hogy nem álmodik-e: Esetleg kísértetet lát? Krimet nézett az este. Elhagyatott kastélyban játszódtott, ahová a meggyilkolt ház ura, szellemként, éjjelenként, vissza-visszatért...

Önkéntelenül a falióra pislogott: Tizenkét óra volt, a kísértetek órája!

- Nem álmodsz! - sietett az ijedségétől elalélt, verejtékező felesége segítségére a férje.

- Te..., te élsz? De hiszen..., én azonosítottalak. A nyakláncod, a gyűrűd, amelyeket én vettem neked, meg az elemlámpád...?

- Meg akartatok ölni, hogy megkaparintsátok a pénzemet, amelyért én vittem a rongyos életemet vásárra. Egyedül én! - fokozta feljebb előbbi dühét félelemfelkeltőn. - A kedves szeretőd -, erőltetetten felröhögött, amelytől a felesége, annyira megijedt, hogy valósággal vinnogott a felkorbácsolódott idegrendszeréből fakadó borzadályától - azaz orángután, az a...- hátborzongató grimaszt vágott, s egy ideig a fejét csóválta. - Bárkivel, de vele ne cserélj fel! Sohasem bocsátom meg neked, hogy összeszűrted vele a levelet.

- Mégis..., hogy s mint? - buggyant ki magától a felesége száján, szinte makogón.

- Lesétált a benzintárolóba, én előkészített, öngyújtóval lángra lobbantott, égő petróleumos rongyot hajítottam utána. A robbanást te is hallottad, láttad a felcsapódó lángokat. A többit képzeld el!

- Tudtál róla, hogy ő meg én...?

- Nem utaztam ki Ausztriába. Magnót helyeztem a hálósobánkba. Ide, amely mindent felvett. A megszokott kéjes kacajodat, hűhózásodat, csevegéseiteket... Mindent előkészítve, lesben álltam a benzintárolónknál, amelyből előzőleg kivettem a pénzemet...

- A két gyűrűd, a nyakláncod és a lámpád...? - Lépett le az ágyról, hátrahúzódva, minél messzebb a férjétől, s rogyadozón felállt.

- Beleraktam a petróleumos rongyba.

- Engem is megölsz? - riadozott, összeszedve utolsó cseppnyi erejét, a menekülés lehetőségét kereste.

- Az lesz a büntetésed, hogy rettegj! Örökösen rettegj, mert ugyan ez éjjel itthon alszom, de utána eltűnök, viszont bármikor meglephetlek. Hol leszek? Te semmit sem tudsz többé rólam. - Felnevetett. - Elvégre meghaltam. Te azonosítottál. Én viszont állandóan rajtad tartom a szememet.

A másik szoba felé indult.

- A nappaliban alszom. Ne zavarj! - szólt vissza az ajtóból. A pisztolyom egyébként a fejem alatt lesz!

Fülöpné B. Felícia agyában már az előbb megszületett a vérszegélyes, borzalmas elhatározás, most kivirágzott s tüskéje nőtt, mint a kaktusznak.

Igaza van a férjének, meghalt. Szabályosan bejegyezték a halotti anyakönyvbe, és eltemették. Tehát nem létezik többé, mert a nevét végérvényesen kitörölték az élők sorából. A szeretőjét, a valódi halottat, senki sem keresi. A nagyvilágban csavarog. Senkije sincs, ki törődne vele?

Már pirkadt, amikor teljesen észrevétlenül átlopódzott az alvó s horkoló férjéhez..., és szíven szúrta a magával hozott késével. Holttestét lepedőbe csavarta, kivonszolta a kertbe és elásta. A friss hantokat jól megtaposta, majd nemrégén kaszált s boglyában lévő, száraz fűvel befödte.

Bent és kint, kellő alaposággal eltüntette a nyomokat. A bőröndnyi pénzt az ágyára szórta, és nőkhöz illő, alapos precízséggel megszámolta, majd a gondosan összegumizott kötegeket elrakta.

Miután mindennel végzett, altatót vett be, és nyugodtan visszafeküdt az ágyába...

Az öngyilkosjelölt

A két tagbaszakadt férfi: a mezőőr és a traktoros, kimért léptekkel, fontoskodó ábrázattal kísérté be a határból a községházára, az erősen riadt, összetört, vizes hajú nem e faluból származó, középkorú férfit.

A bányatóból halászták ki. Ruháját összehajtogatva a parton hagyta, s egy kis cetlit helyezett rá: „Nem akarok tovább élni! Isten veled világ!”

Nevét és a lakása címét is feltüntette. A szerint Budapesten lakott, utazott le erre a vidékre - meglehet már járt itt -, ahol a tó mély vízébe akarta ölni magát.

Más vezető híján, egyik tisztviselő fogadta a díszes menetet, mert amikor a községháza elé értek, sokan: nők, férfiak, gyerekek, mellékük szegődtek.

Hiába faggatták, csak annyit mondott el: Munkát keresett, nem talált. Elkieseredésében akarta megölni önmagát... Hiába faggatták, mert többen is bele-beleszóltak, kérdezték meg tőle ezt-azt, sem a családjáról, sem a foglalkozásáról nem volt hajlandó egyetlen mukkra sem méltatni vallatóit.

- Ide figyeljen! - fakadt ki végül is a tisztviselő hangzatosan. - Ha rajtam múlna, egyszerűen visszadobalnám a tóba. Mert, aki meg akar halni, tegye! Viszont - fontos embereket utánzón, tudálékosan kihúzta magát -, beosztásomnál fogva... - Mint akinek mentő ötlete támadt, váratlanul felcsillant a szeme. Arcát az öröm kitapintható fényei zsírkrétával kenték fényesre. Jobb kezével a tömeg felé kaszált: - Búcsúlevelében Istent emlegette. Vigyétek át a plébános úrhoz, merthogy - humorizált a helyzethez éppen nem illőn -, ő mégiscsak közelebb van Istenhez, mint én.

Ezután kissé oldalra fordította a fejét, s rájuk kacsintott.

Azt közölte velük, ezzel a kacsintásával, hogy mihelyt elmennek, kihívja a csendörököt, mert ha előtte tenné ezt, képes lenne elrohanni az öngyilkos jelölt. Végig üldözzék a falun? Hogy nézne ki? Az egész környék rajtuk röhögne, még szólásmondás is kerekedne belőle.

Az öngyilkos jelölt, mindenbe beleegyezőn rábólintott, amin maga a javaslattevő is elcsodálkozott.

A plébános úr a második házban lakott, amely mellett a falu temploma is állt.

Meglehetőn - de hát, ki más, ha nem ő - kenetteljes mosollyal fogadta őket, majd az öngyilkos jelölthöz fordulva alaposan kikérdezgette, aki csak annyi újat mondott el neki, hogy Pesten az egyik nagy bútorgyárban dolgozott, ahonnet létszámcsökkentés miatt elküldték. Vidékre jött, hogy itt hátha talál valamilyen, mindegy milyen munkát. Nem sikerült. Ment erre, ment arra. Amikor a tóhoz ért, elkeseledésében elhatározta, hogy a vízbe öli magát...

Érdekes, amíg a tisztviselő kérdéseire nem, a plébános úr akármit kérdezett tőle, mindenre készségesen válaszolt. Sőt, miután megkérdezte - pap volt, amaz súlyos bűnt akart elkövetni -, meg kellett kérdeznie: nem akar-e meggyónni s áldozni? Beleegyezett.

Átmentek a műemlék: koraközépkori templomba. A plébános úr, hátul a sekrestye ajtaján ment be, őt a főbejárathoz küldte.

Karinget öltött magára, nyakába stólát akasztott, majd a szúvas gyóntatószékhez vonult s beleült.

Több Miatyánkot és majdnem egy rózsafüzéryi Üdvözlégy Máriát elmondott, az öngyilkos jelölt mégsem érkezett meg.

Valamelyik mellékoltár előtt térdepel, és imádkozik, gondolta, ami reá is fér, hiszen majdnem elvesztette a lelke üdvét... Később fokozódó türelmetlenséggel hajolt ki, lesett körbe a gyóntatószékéből. Végül felállt s kilépett.

Majdnem az egész templomot körbejárta, mígnem a főbejárat melletti, márványból készült, méternyi magas kőlábakon álló, szenteltvíztartóba bukva lelt rá.

Megcsúszott. Fejét a márványba verte, és elvesztve az eszméletét, az alig néhány centi mély szenteltvízbe fulladt.

A plébános úr szemét az oltárra szegezte. Két kezét lanyhán szétártta: Kinek mit írtak elő születésekor! A többi csupán ránk mért sorsunk elviselése, alakítása. És ugye az ördög is jussol néha, aki ordító oroszlánként jár körbe-körbe, hogy áldozatokat szedjen!

A nyertes lottószelvény

Endródi Gergely kopogtatás nélkül nyitott és lépett be a nappali szobájukba. - De hát, ki az, aki a saját házába kopogtat, mielőtt betér. Csakhogy ő hosszú évek múltán a börtönből tért haza! - Felesége, a szép, az érett, a teltkarcsú nő egy képeslapot nézegetett az asztalnál, amely a férje láttán azonnal az ölébe hullott. Valódi énjéből kifordultan, mintha kísértetet látott volna, riadtan lesett a férjére.

Gergely az ajtónál megállt. Zavartan nyeldesett, mialatt megrökönyödöttén bámulta a feleségét.

Mennyire megváltozott! Kinyílott, mint a rózsa, noha, amelyik virágot nem gondozzák, menthetetlenül elhervad. Vele szemben a felesége valósággal kivirult. Kissé meghízott, és a formája is...! Más, teljesen más lett. Tehát igaz, amit évektől táplált bensőjének legeldugottabb rejtekében: Szeretője van. Ez a valódi oka, amiért az eltelt három esztendőben, egyszer sem látogatta meg a börtönben!

Rövidke melázás után az egyik székhez lépett, s belerogyott. De hát, mit is tehetett volna mást! A feleségéhez lépni, s mint hitvesét megcsókolni, mindezek után azt nem tehetette meg! Lábat váltogatva tovább állni pedig minek?

Hátizsákszerű motyóját maga mellé dobta a földre.

- Szervusz - nyeldeste zavartan szótagolón a szavakat. Vállát idegesen felrántotta, két kezét nehézkesen a térdére rakta. - Letelt.

- Egyáltalán nem számítottam rád - sercegett a felesége hangja, forró tűzhelyre helyezett lábasban sístergő zsírként. - Megírhattad volna.

- Egyszer sem jöttél be a beszélőre az eltelt három évben. Leveleimre nem válaszoltál. Azt sem tudtam élsz-e, halsz-e.

- Amint látod élek - pattant fel a helyéről. Előbbi képeslapját idegesen a markába gyúrta és az asztalra dobta, amely tiltakozásként eme durva bánásmód miatt, rezegve szétnyílt. Hátat fordított a férjének, majd rángatózó mozdulatokkal az ablakhoz lépett, s a csipkefügöny sűrű hálóján át kilesett az utcára.

- Van valakid, igaz? - rekedezett a férje hangja, az erős lelki felindulásától.

- És, ha lenne? - pattogott előbbi hangján, mialatt idegesen szembe fordult a férjével. Arcára az eddigi elszánás halvány pírja helyett, a hirtelen fogant dühe tarjagos foltokat rajzolt, amely még inkább megszépítette, amúgy is egyöntetűn bájos arcát. - Idegenként, az edzőmként ismertelek meg. Három év múltán újra idegenné váltál. Szabadok vagyunk, mint régen. Semmi közöm tovább hozzád!

- A feleségem vagy, s a gyerek?

- Őt hagyjuk ki a számításból.

- Őt, aki csakúgy az enyém, mint a tiéd? - Hangsúlyozta. - Az apja vagyok.

- Megölted a testvéremet, az ő nagybátyját.

- Ő jött ide, nem én kerestem fel azzal a szándékkal, hogy megölöm. Még csak nem is haragudtam rá.

- Névnapom volt. Köszöntött. Az csak természetes, hogy felkerestt.

- Szokása szerint lerészegedett. Sértegetett. A saját lakásomban köpött le.

- A kettőnk volt lakásában.

- A mocskot, amit csinált, tett, a fejemhez vert, ráadásul a gyerek előtt, én báránként, még a leköpését is eltűrtem, amíg...

- Jó, neked esett - szájalt az asszony, olyan hangsúllyal, mint aki valamilyen betanult szöveget mond fel. - Megütött, baj, de te megölted. Soha jóvá nem tehető vétket követtél el...

- Egyetlenegyszer ütöttem vissza. - Maga elé nézett. Tenyerét legyezőszerűn széttárta, és erős nyomatékkal megrázta. - Egyszerűen védekeztem. Nem akartam megölni. Nem előre megfontolt szándékkal tettem. Másként nem három, legalább tíz évet kapok. Te is tudod, mennyire kötegszik, milyen a testvéred, ha iszik.

- A volt testvérem. Egyébként nem voltam ott, rám ne hivatkozz! Senki sem volt ott, csak te és ő!

- És a gyerek... szegény.

- Nézd Gergő! - engedte lejjebb a hangját néhány oktávval az asszony. Nem békülékenyen, csupán magyarázkodón. - Mocskolt, le-

köpött, nem jól tette, elismerem. De... te ismerted őt, milyen, ha iszik. Teljesen kicserélődött. Kisportolt férfi vagy, amíg ő ugye, legalábbis hozzád képest gyenge. Elkapod s kidobod. - Mutatóujját rúgósbicskaként feléje bökte. - Te, ez helyett megölted.

Gergely könyörgőn kulcsolta össze a kezét.

- Egyetlenegyszer ütöttem meg. Védekeztem...

- Ne játszd meg a rendíthetetlen, a makulátlan Grál-lovagot. Egyszerű, szimpla gyilkos vagy.

Elgondolkozón leste a férjét, majd, néhány másodperc multán teljesen lecsendesülten folytatta:

- Választás elé állított a családom: a szüleim, a testvéreim, a rokonságom: te vagy ők?

- Te természetesen őket választottad.

- Az eszemre s nem a szívemre hallgattam.

- Mert Erósz, a gyönyörű istennő az emberi szíveket választotta lakhelyül, nem az agyukat?

A felesége értetlenül, kissé megütközve, bambán bámulta.

A férje, némi töprengés után, magyarázón folytatta:

- Erószról, a szerelem istennőjéről beszéltem, ugyanis te nem a testvéredbe, a szüleidbe, a rokonságodba, belém voltál valaha szerelmes. Elhagyva mindenkit, mert ugye ellenezték a házasságunkat. Az egész családod utált, te mégis feleségül jöttél hozzám. - Legyintett. - Nem jó a hasonlat, ez jutott eszembe.

- Vagyok annyira művelt, mint te - pattogott önérzetesen a szép s karcsú asszony, talán azért, mivel félreértette a férjét. - Nemezis, az igazságos bosszú istene miként Nárccisz, a saját daliás tükörképébe szeretett bele...

- Nem a tükörben, a tengerben látta meg magát - dacolt a férje csak azért, hogy igenis tudtára adja: ő a műveltebb.

- ... a nők bolondultak érte, mint érted a lányok az egyesületben. Mind beléd estek, hiába voltál nő: a daliás termetű, a jóvágású férfiba. - Hangját leeresztette, hangsúlya kifejezetten gunyoros dallamúvá változott. - Ismerd be Gergő: te csak önmagadat szereted.

- És téged, meg a gyerekeket. Ami pedig a lányokat illeti, kint a kézilabda pályán, rám-rám ragadt némelyikük, de én sohasem, egyikkel sem..., senkivel sem csaltalak meg téged, a feleségemet.

- Előbb kérdeztél valamit. Én kitértem a válasz elől. Most megmondom neked: Senkim sincs, egyedül a fiammal élek.

Gergely elgondolkozón lesett maga elé egy ideig, majd a feleségére összpontosította két szemgödréből kisugárzó reflektorfényeit.

- Zsófi... - egy nagyot nyelt -, ha arra kérnélek, hogy borítsunk fát-lat a múltra...

- Ha egy csepp eszed lenne - hirtelenkedett megfejthetetlen érzelemtől átítatódott feleseléssel - régen rájöttél volna, hogy miért nem látogattalak meg a börtönben. - Két kezét elszántan összeszorította. Villogón kék szeméből, elképesztően, zöldeskék fényeket lövellt a férjére. - Nem érdekelsz többé. Elválok tőled, ugyanis a válókeresetet már régen beadtam.

- Értem - bólintott rá a férje mély levertséggel. Ám, hogy ne látszszék gyengének, férfi önérzetében megsértettnek, látszólagos megértéssel lesett a feleségére, akiről, újra és újra azt állapította meg, hogy sokkal szebb, mint azelőtt. Igazi gyönyörű nővé érett, akit mindörökre elveszített drágakőként sajnált, mert mától... Nem - jött rá -, három éve, hogy örökre elveszítette Zsófiát.

Akaratlanul feltörő sóhajába fulladt bánatát, magába fojtotta, s felállt.

A felesége kissé közelebb lépett hozzá.

- A szüleim, a testvéreim, a rokonságom - magyarázta, hogy elfojtja a lelkiismeretének meg-megújuló szorongását -, csak a legközelebbi rokonaimat számolom. Huszonhatan vannak. Huszonhat, pedig csak több mint az egy. Ráadásul...

- Már mondtad: idegenként ismertél meg, mától újból idegennek számítok. Mert, ugye a te erkölcsöd...

- Te ne papolj nekem, s előttem erkölcsről!

- Ők igen, én nem?

- Az ő vérük az én vérem is.

- Más közhelyet nem tudsz? - lehajolt a csomagjáért, közben folytatta: - Hiába tagadod, igenis szeretőt tartasz. Ez itt a lényeg, nem a rokonságod...

- Honnét szeded ezt a... - kezét színésziesen a mellére szorította, lélegzetét visszatartotta, mesterkéltén kapkodta a levegőt - hülyeséget?

- Richard Sorge, a mesterkém súgta meg. - Mélyről feltörő bugyogással mondta tovább: - Elmegyek. Később kijelentkezek, noha az öröklakásunk fele...

- Csak volt a tiéd. Megvásároltam a régi bérlakásunkat. Több mint egy éve nem bérlő, tulaj vagyok.

Gergő a hír hallatán tanácstalanul lábat váltott, s a feleségére bámult. Amit eddig elfojtott, most akaratlanul utat tört szíve kürtőjéből felfelé, ám sóhajtásnyi ideje sem maradt a megszólalására, mert a felesége megelőzte.

- Ettől függetlenül, amíg nem szerzel magadnak helyet, itt maradhatsz. Menjél fel a gyerekszobába! Aludj... Gergőke helyén!

- Őt is elpateroltad a háztól?

- Nocsak! - gúnyolódott egész lényéből kisugárzón. - Kibújt a szeg a zsákból.

- Újabb közhely - dacolt a férje.

- Elpateroltad, mondtad te, aki előbb Erósról szónokoltál nekem, aki végig, igenis a Grál-lovagot játszod! - Durcásan elfordult. - A nagyszüleinél nyaral.

A férfi elindult.

- Nem vártam díszpárnára... - A fejéhez kapott. - Miket beszélek, teljesen összezavarodtam: díszkapura, tártkarú összeborulásra, de erre a zord fogadtatásra sem. - Legyintett. - Fáradt vagyok - szólt vissza az ajtóból. - Lepihenek. Te is kifújod magad. Meghányod-veted magadban a történetet, mindent számba veszel, utána, ha akarsz...

- Semmit sem akarok tőled s veled! Egyáltalán nincs mit megbeszelnünk. Vége!

A férje, noha akadt volna néhány szava a gyerekére vonatkozóan, nem válaszolt. Lehajolt, felvette a batyuját, s csendesen becsukta maga mögött az ajtót.

Endródi Gergely a gyermekszobában ruhástól dőlt le a fia ágynemű nélküli heverőjére, ugyanis nem volt a szobában másik fekhely. A falon képek lógtak. Két kezét a feje alá rakta, és sorban végignézte valamennyit. A régi, ismert képek mellett néhány újat is felfedezett. Három éve nem látta a fiát. Mennyit nőtt! - csodálkozott, hosszan nézve ezekre az újabb képekre. Az anyjára hasonlít, mint születése óta, de a természete...! - Félrehúzta a száját. - Hiába, ha ellene nevelik, gyilkosnak nevezik, szidják, lebecsmérik előtte. Addig-addig, hogy végül a fia is... Nem! - öklözött elszántan a levegőbe. - Elég nagy már ahhoz, hogy mindent elmondjon neki. Nyolc éves, biztosan megérti őt, az apját.

Feje a kint nyüzsgő város zajaként, egyre jobban zajgott. Különféle képek: magányos alakok, csoportok, árnyak és fények villantak fel, s vesztek bele az elmúlt élete mocskossá vált folyamába, amely a kilátástalan jövőjének szimbólumaként egy sziklás részbe vajt üregbe torkollott, tünt el az emberi szemmel többé nem követhető föld alatti vájatban.

A múlt fényes emlékképei, a jövőjére vonatkozó, feketére satírozott jövődölései... váltogatták egymást. Hol ebbe, hol abba kapaszkodott, de igazán egyikbe sem fogódzhatott, kapaszkodhatott meg, mivel nyúlós testű halként sorban kisiklottak a kezéből...

Fantomképei után, nemrégén a börtönben olvasott könyvek, történetek ötlöttek eszébe. Machiavelli: Hadműveletei..., ha ő is olyan gátlástalanul törhetne célba! De mi az ő célja? Van-e egyáltalán célja? Lenin: - ezt a könyvet is a börtön könyvtárosa nyomta a kezébe, a polc egyik zugában rejtegette - Egy lépés előre, két lépés hátra című írása... Taktika és stratégia...? Taktikázhat-e ő saját kietlenségében, tobzódón, cél nélkül? Esetleg sasszézhát: két lépés rövid, egy lépés hosszú... No de, táncolni csak parkettán lehet, amíg ő jelenleg és a jövőben is légüres térben lófrál majd. Stratégia? Ugyan! Örökre gyilkos marad. Büntetett előéletű lesz. Annak tartja a felesége, megbélyegezi a fia, mindenki leköpi. Carl Clausewitz: Háborúja főhőséhez hasonlóan, a továbbiakban csak a szerencsére és a véletlenek kiaknázására bízhatja az életét.

Szomorú vigasz!

Szarajevóban Gavriło Princip lelőtte Ferenc Ferdinándot, mire ki-
tört az első világháború. Ő és a családja háborúja a sógora leütésével,
megölésével - védekezésből, önvédelemből tette - kezdődött el. Az
első világháború nyolc-tíz év után véget ért, amíg az ő háborújuknak
csak a halál vethet véget.

A halál. Addig?

Gondolatai zavaros csapongásának, csak az álom összemocskoló-
dott tündére vetett véget, amely lepkeszerűn rátelepedett a szemére...

Kintről beszűrődő autózúgásra, ajtócsapkodásra ébredt fel. A börtönben szokta meg, ahol a legkisebb zajra is felriadt.

Az ablakhoz ugrott, és kilesett. A ház előtti utcai villanygőgő az
egész környéket bevilágította. Ezek fényében, egy ismeretlen férfi
közeledett a kapuhoz. Nyilván az, aki előbb kiszállt a kocsiból. Kul-
csot vett elő a zsebéből...

Tehát ismerős. Ki más, ha nem a felesége szeretője! - ötlött a fejé-
be, mialatt az kinyitotta a kaput, és otthonosan besétált azon. Hiába
tagadta, mégis szeretője van! Nem ok nélkül gyanúsította meg tehát.
Amióta itthon van: jó, nem nézett be hozzá. Elválik - vágta a fejéhez,
ám vacsorával csak megkínálhatta volna! S mivel ő nem akart bele-
túrni az ágyneműtartóba, paplant, sőt pizsamát is hozhatott volna ne-
ki. Egyébként is, a fia paplana, hozzá képest, keskeny és rövid is len-
ne. Fázik...

Meglesi őket - gyötörte a rosszabbik énje, ami ellen azonnal tiltá-
kozott a valódi, a génjeibe ívódott egyénisége: Nem illik, és ugye, ő
nem szokott az ilyesmikhez. Mindenkiel, főleg a feleségével a lehe-
tő legkorrektebben viselkedett...

Visszalépett a heverőhöz, felvette a hátizsákszerű csomagját, amely
végig a földön hevert, a vállára vetette, és óvatosan, önmagát vádlón,
tolvajszerűn kinyitotta az ajtót.

Lent, hiába a génjeibe ívódó, régebbi, valódi egyénisége, hiába
nem akarta, az ördögtől elaltatott lelke, néhány pillanatra régi háló-
szobájuk ajtaja elé vonszolta a testét.

Nem sokáig hallgatódzott. A felesége röviden, bensőséges sustor-
gás közepette, de ahhoz elég hangosan, hogy ha töredékesen, ő is

hallja: tájékoztatta a váratlan hazatéréséről. A férfi válaszolt valamit, ám nem hallotta mit, majd valamelyikük bekulcsolta az ajtót.

Hosszabb szünet következett... Később - ugyanúgy, mint eddig, semmit sem látott, de majdnem mindent hallott - olyasmi történt, amely végleg és félreérthetetlenül meggyőzte: a férfi, igenis a felesége szeretője. Bizonyos következtetésekből azt is kiszűrte: volt játékos a régi férfi kézilabdacsapatából, ahol ő vezető edző volt, ugyanúgy amint a felesége későbbi, női csapatában...

Az ajtófélfának dőlt. Szíve összeszorult, toroka kiszáradt, gyomrába görcs ugrott s fájt. Amit eddig soha - még az anyja temetésén sem sírt -, most megtörtént. Ha nem is zokogott, könnyezett.

Most és itt érezte, értette meg valójában azt, hogy mit tett: gyilkolt. Három évig raboskodott, nem beszélve a meghurcolásáról, cselekményének megszéllőztetéséről a lapokban..., mi mindent veszített el.

Pánikszerűn menekült ki az épületből. Kulcsát, annak jeléül, hogy soha többé nem tér vissza, a leveles ládába csúsztatta.

* * *

Endródi Gergely - az ébrenlét és az elalélás szakadéka szélén táncolva - a történetek miatti szomorúsága, elkeseredése, önmarcangolása, keserves kínszenvedése közbeni öntudatlan, hosszabb kóborlása után egy kicsinyke szobában eszmélt fel. Feje a sok szesz elfogyasztásától, méhkasszerűn zsongott. Izmai elnehezültek, valamennyi porcikája sajgott.

Egy ismeretlen nő ült az ágya szélén. Csak derengett, hogy ez a nő szedte fel valahol. Szabványszerű mosolya, ragacsos mázként vigyorgott rá, a nem éppen iskolás lányosan üde arcáról, mialatt ő a kihívóan kidekorált nő, majdnem csupasz testén és mindenén túlnézve, fejfájósan, másnaposan, bűnbánattól telítve lesett a távolba.

A nő, akiről azonnal megállapította, hogy közönséges utcalány, feljebb húzta amúgy is igen rövid szoknyáját, dús keblét közelebb hajlásával, kirakatszerűn közszemlére bocsátotta, amiről a férfinak a felesége jutott eszébe, sajdult szívébe a mély fájdalom.

- Kérdezni akarsz valamit? - sustorogta a nő, a sok elszívott cigaret-tától, elfogyasztott szesztől rekedten.

- Mit?

- Például..., hol vagy? - Megkopott szépségének néhány fénykévé-jét a férfire ömlesztette.

Gergely szétnézett. Szája szélét finnyásan széthúzta. A nőt leste: mennyire ócska utcalány! - fitymálta le önkéntelenül, mialatt megint és megint a feleségéhez hasonlította. Az, mit sem értve a férfi benső-jében kavargó indulatokból, ha nem is éppen pille szárnyú mosollyal, de nem széles vigyorral viszonzta a cseppet sem lelkendezőnek tűnő férfi érdeklődését. Az egyszerű, az átlagos szépségű és testű utcanő, széles hím vigyort várt, helyette a téren felszedett társa néma undor-ral válaszolt, kimondatlanul is felkínált bájainak elfogadására.

- Ha nem is sokat, azért csak elmeséltél valamit magadról - kántálta a nő torzón. - Egyetlen pillanatra sem kértél, hogy húzódjak melléd. - Megsimogatta. - Csinos, magas, sportos küllemű férfi vagy. Őszülő halánték s igen markáns arc...

- Barázdált arc.

- Ami nagyon jól áll neked. - Elgondolkozón leste, fejét csendesen megcsóválta. - Nem melós vagy, intellektuel. Tetszel nekem, de nem kérdezem meg, mert egyáltalán nem érdekel, hogy mi a foglalkozá-sod, meg miért kaszliztak be... Szívesen eltartanálak, amíg nem ver-gődsz zöldágra.

Gergely bensőjét émelyítő undor járta át. Hónaljszag, pacsuli, olcsó kölni illat keringett, amitől újra és újra felfordult a gyomra. Ki tudja, hány férfival hempergett csak ma, kenték össze, nyaldosták a testét..., melyet talán le sem mosott, amely a végtelenségig felturbinázta fo-kozódó undorát, összekuszálta az idegrendszerét. Ordításra, a nő el-zavarására szánt energiáját mégsem durvaságra, hanem önmaga le-csillapítására fordította.

- Azt hiszem, közöltem már - hörgött a hangja a sok ital utóhatása-ként -, három évig távolról sem láttam nőt. Minden kelléked megvan, pénzem is akadna bőven, de nem kellesz. Bocsáss meg!

- Impotens vagy? Szívesen segítek.

- Egyszerűen..., nem kellesz.

Hangja s a nézése, a szavaival ellentétesen szentimentálissá változott. Eredeti, szelíd egyéniségéből fakadón - amelyet edzőként sem vetkőzött le, ezért is választotta a férfi helyett a lánycsapatot - nem akarta megsérteni, ezért benső ösztökélésre, magyarázkodni kezdett:

- Speciel, nem rólad, általában a nőkről van szó. Nagyon nagyot csalódtam, amiért jelenleg valamennyi nőtől ózdkodom. Lelkileg megsérültem. Semmi kívánságom nincs, csupán pihenni akarok nálad.

- Tapasztaltam - cinikusodott. - Bármit tettem veled, valamennyi nő rafinériámat, hódítási trükkömet, hidd el: nem kezdő vagyok a szakmában, van gyakorlatom, bevettem, te mégis csak azután álltál kötélnek, amikor elálmosodtál, s kívánságodra ide, hozzám hoztalak. Nem csoda - még közelebb hajolva sustorogta -, rengeteg italt beléd erőltettem. Tetszel nekem...

- Ne haragudj... - szavait hirtelen felgyorsította. - Ettől független kifizetlek.

- Köszí.

- Csinos vagy, tuti az alakod - hazudta a férfi ugyanolyan stílusban, hanglejtéssel, amint elkezdte. - De ha, egyszer az arcod állandóan kétdimenzióssá változik előttem. Eredeti arcvonásaid mögött, akaratlanul egy másik nő: a feleségem arcát látom...

- Aki kidobott.

- Így is mondhatjuk, noha látszólagosan önként léptem le. - Így mondta. Előbb is a jazz: tuti szót használta, mert ez illet a jelenlegi helyzetéhez.

- Megcsalt. Bepalizott?

- Igen. Engem, mégis kielégíthetetlen vágy kínoz utána, valósággal égeti a bensőmet. Közel tíz évig éltünk együtt. Tanúja, minden egyes csókomnak, ölelésemnek. Én... én sohasem leszek, lehetek többé szerelmes senkibe.

- A szerelem a mi ősi szakmánkban foglalkozási ártalom, tehát tilos, akár a csókolózás, mert a legtöbb férfi azt szeretné, ha beléjük habarodnánk. Ki kell őket ábrándítanunk.

- ... a fellobbanó szerelmet immár csírájában megrontaná - mondta tovább, egyáltalán nem zavartatva magát a nő közbeszólásától, vagy

ahhoz illőn reflexszerűn -, mert ő ezentúl mindig jelen lenne az esetleges másik nő mellett, aki csendesen vagy hangosan ülve, heverve szeretkezne velem. Én látom, most is világosan látom őt, de hiába nyújtanám feléje a kezemet, megfoghatatlan, örökre megfoghatatlan marad.

A nő enyhe sértődöttséget imitálva felállt.

- Nagyon keveset tudok rólad, te viszont, még annyit sem konyítasz az én múltamról. - Szája szélét gunyorosan széthúzta. Majdnem a füléig ért, ajka még duzzadtabbnak, erotikusabbnak látszott. - Azt hiszed, én utcalánynak születtem? Nekem nincsenek, s nem is voltak érzéseim?

Az asztalhoz lépett. Egy tablettát vett ki az erszényéből, az ott lévő pohárba sört töltött.

- Sör, és altató. Vedd be! Összevissza gagyogsz. Meglehet, becsarodtál a sitten, vagy nagyon fáradt vagy. Aludj! Hátha másként beszélsz utána, szépfiú!

Gergely felült. Engedelmesen átvette a tablettát, a szájába rakta, utána a sör következett, amellyel lenyelte.

* * *

Endrődi Gergely késő reggel ébredt fel, nézett szét, ugrott ki az ágyból. Ijedten nyúlt a belső zsebébe, majd fokozódó idegességétől kapkodón, sorban a többi zsebébe kotort.

A pénzét, negyven forint kivételével -, a nadrágja zsebében találta meg a két fém húszast - mind ellopta az a prostituált nő, aki idecipelte, de hiányzott a kis műanyag táskája is, benne a zsebkése, az órája, a gyűrűje és a borotvakészlete...

- Kirabolt, a rohadt! - suttogetta kétségbeesetten, ön-magát okolva a törtétekért. - Mindenemet - a hajába túrt -, még a fésűmet is ellopta az ócska ribanc.

Az asztalon egy cédulát talált. Mély kétségek között vette fel, olvasta el:

„Kilenc óráig hagyd el a szobát, ha nem akarod, hogy kidobjanak!”
- ez állt a papíron.

A motyóját keresve, újabb borzalom érte: azt is ellopta az iménti prostituált nő.

Semmiye sem maradt: fehérneműje, ruhája, ami rajta volt.

Lemondón, már-már beletörődötten legyintett, és úgy, amint volt, kiballagott az ajtón.

A kapu mellett, a járdán, egy totó-lottó árussal akadt össze. Maradék negyven forintjáért lottót vásárolt, amelyet ott helyben, a kölcsönkért tollal ki is töltött. Számokként: a kislia, a felesége és a saját kora után szabadulásának hónapját és napját ikszelte be.

* * *

Esteledett. A felhők, mint színekompozíciók a festményen, amelyet a mester jókedvében, merész ecsetvonásokkal rakott fel a vászonra, szüfölkött barátságosaknak tündek.

Endrődi Gergely, a közeli vasúti felüljáró korlátjának dőlt. Hosszú gondolatsora, mialatt a fejét törte, egy olyan pontra érkezett, amikor az ember, mint gondolkozó lény, elveszítve mivoltát, semmitől, még a haláltól sem retten meg többé. Eredeti intellektuális lényének idegszalacszkái, irreálisan megfeszültek, elvékonyodtak, s egy bizonyos helyen beleakadtak az alatta nyújtózkodó vasúti sínek, vas pókhálózatába, amelybe szubjektív lényé, vergődő légyként, egyre jobban belegabalyodott. Létének az e világhoz kötődő időbelisége és a halál utáni időtlensége egyaránt az énjébe ívódott, csakúgy, mint halálos elkeseredésének - lelőtt varjúszárnyként való zuhanása - lassan rögeszmévé zsugorodó vágya az önmegsemmisítésére.

Családját elveszítette. Pénze nincs. Állása...? Nem mehet többé gyerekek közé testnevelő tanárként, de ilyen előélettel edző sem lehet a jövőben. De, ha mehetne, ha lehetne is..., nemcsak önbecsülését, a közösséghez való alkalmazkodó képességét is elveszítette a börtönben. Ő a bátor, ő a magabiztos - ha mindig szerényen, de határozottan viselkedő, a közösséget rendkívül kedvelő - egyén, látni sem akarja többé az embereket! Robinsonként, elhagyatott szigeten pedig, nem élhet, mert ilyen csak a mesében létezik. Mindenét elveszítette, amit egy ember elveszíthet! Ráadásul rettentően bűnösnek érezte ma-

gát, mert - igaza van a feleségének - rendkívül erős férfi, igenis, egyszerűen kidobhatta volna lakásukból, a hozzá képest gyenge, ráadásul igen ittas sógorát. A bírónő is így vélekedett az ítélet kihirdetésekor... Helyette ütött, tehát nagyot vétett. Még akkor is bünt követett el, ha az ő vétke, történelmünk legsötétebb alakjaihoz képest - mert Mozart D-dur andantéjának dallamára, Dante: Divina comediájának tükrében ők is: Gritti, Cillei Ulrik, Jelasics, Kun Béla, Szálasi Ferenc, Hitler Adolf, Sztálin, Rákosi Mátyás..., mind, mind eszébe jutottak.

Akaratlanul a legnagyobb bűnösökhöz mérte önmagát, noha, mint porszem a hegy mellett, láthatatlanul eltörpült mellettük. De, ha a felesége, a fia... mindenki, csakúgy, mint azokat, egyformán gyilkosnak nevezi? Becsületérzéke, amely hosszú generációk örökségeként ívódott a génjeibe, hiába tiltakozott ellene, hiába gondolt újra és újra a börtönben s itt rá, ő is gyilkosként vélekedett önmagáról, mert mindegy hogyan s miként, igenis kioltott egy emberi életet. Lelke, mint kifinomult precíziós műszerecske automatikusan lezárt valamennyi vészkijáratot, belsőjének börtönében pedig, sokkal nagyobb fájdalmat kényszerült elviselni, mint amire idegrendszere képesnek bizonyult.

Ájulás környékezte. Mozart, Beethoven, Chopin, Wagner... képzeletbeli zenéje, csakúgy összekeveredett, végül egyetlen szólamú, szétfolyó, zavaros akkorddá olvadt össze, mint Schopenhauer, Nietzsche, Ibsen, Dosztojevszkij, Strindberg drámájának egy-egy eszébe ötlő részlete.

Fülsiketítőn éles, hátborzongatón zagyva szózatot hallott, alulról az egyik közeledő gőzmozdonyból felcsapódó, kénbűzös füstöt érzett, amelynek ködébe burkolódzó, ördögök díszkíséretében, angyalok riadtmadárszerű szétreppenése közben, maga a fekete képű Lucifer, a bukott arkangyal szállt alá: a karjaiba vette, s lehulló, őszi, összeaszott, rozsdaszínű levélként, az alant elhúzódó, ki tudja hová vezető, fényes sínekre hullatta.

- Csak ennyit szedtek össze? - meredt a rendőrség életvédelmi osztályának vezetője: Hektor Viktor százados, a nejlonzacskót eléje rakó hadnagyra, odébb lökve, meg visszahúzva azt.

- Sérült személyi igazolvány, egy épp, szabályosan kitöltött, elmúlt heti lottószelvény, ami..., nézze csak százados úr! - Nem vette ki, mivel a vékony nejlonon át igen jól látszottak a számok. - Véletlenül utána néztem...

- Beléd rögződött nyomozói rutinból - helyesbített, mert a százados egyáltalán nem szerette azt a kifejezést, hogy véletlen, mert ilyen, szerinte nincs.

- ... ötös.

- Telitalálat? - képedt el a százados.

- Ötvenhat milliót fizet.

- Szerencsétlen! - Kivette a gyűrött, a kissé megtépett személyi igazolványt s belelapozott. Testnevelési Főiskolát végzett tornatanár, és... valamelyik klub kézilabda edzője volt...- A szelvényt - bajusza alatt cinikus mosolyt dörzsölt szét - az örökösök legnagyobb örömére, közjegyzői letétbe helyezzük!

Fanyalogva, enyhe fintorral az arcán lapozta tovább az igazolványt, böngészte a börtön parancsnoka által kiállított okmányt, lesett újra és újra a szerencsés lottószelvényre..., eközben a mulandó életre, a szerencse kiszámíthatatlanságára gondolt...

Önmagát zárta börtönbe

A gyógyszerértárnak két raktára volt: a kézi és a nagyraktár.

Az első a patika eladóteréből nyílt, amíg a nagyraktár a társasház kapujának bejárati ajtaja s a lépcsőfeljáró előterében kapott helyet.

Egyik hajléktalan, meglehet nem az, csupán kukázó férfi, miután befejezte a kapu melletti nem sok szerencséivel kecsegtető kukaturkálást, szeme a patika raktár ajtójának kitért vasrácsára rebbent.

Nyitva van - rebegte hangtalan, majd pillanatnyi gondolkozás nélkül, automatikusan, a vasrácsos ajtó melletti bejárati, tömör s feketére festett, faajtóhoz lépett. Jobbra-balra lesett, majd óvatosan lenyomta a kilincset.

Az ajtó zárva volt.

Visszalépett a kuka mellett hagyott szatyrához, amelyből egy eladásra szánt, jókora csavarhúzó t kotort elő. Az egyik kukából vette ki. Fanyele kopott, a vasrésze rozsdás volt, de még használható.

Nem gondolkozott. Továbbra is mindent automatikusan, a nyomorából kialakuló, beleplántált ösztönétől üzve, véletlenül sem számítva rá, - mert mit tudta ő, mi van abban a helyiségben, amelybe be akar törni. - Cselekedett.

Csavarhúzóját az ajtó és az ajtófa közti részbe dugta, és egyetlen feszítéssel - egyáltalán nem számított rá, hogy ennyire könnyen sikerül kifeszítenie a zárat, valószínű a bekulcsolója, csak egyetlen fordulat tal kattintotta be a zár nyelvét a csúszdájába -, az ajtó kinyílt.

Az ettől függetlenül, óvatosan belépő férfit, újabb meglepetés érte: az ajtót egyetlen mozdulattal maga után csukhatta.

Jól körülnézett az egyre kövéredő sötétedésben: hová került? Mit rejthetnek a dobozok..., amikor az ajtó előtt léptek s kulcszörgés ütötte meg a fülét...

A gyógyszerészasszisztens, aki a raktár ajtaját bezárta, éppen vacsorázott, amikor villanásszerűn - ki tudja miről - rádöbbsent, hogy elfelejtette becsukni a rábízott raktár külső, vasrácsos ajtaját.

Esett az eső, hűvös is volt, bőrkabátot rántott magára, esernyőt ragadott a kezébe, és sietve útnak indult a patika felé.

Az ajtó zárva - vélte -, noha nem nyomta le a kilincset. Behajtotta a vasrácsos ajtót, majd előbb a zárat, utána a rajta függő lakatot is bekulcsolta, s hazament.

A betörő először az ablakokra lesett: Mind a kettőn vasrács van - állapította meg egyre növekvő félelemmel. Ezután az ajtóhoz lépett, amelyet, természetesen egyből sikerült kinyitnia.

- A vasrács! - fehéredett el, remegtek az idegszálai. - Be vagyok zárva...

Nem folytatom, mert ki ne tudná a folytatást! Csupán a történet végét említem meg.

A betörőt másnap nyakon csípték.

Csak a humor kedvéért teszem hozzá:

A betörő azzal a szándékkal telepedett le az ajtó mellé, feküdt le a padlóra később, hogy amikor kinyitják majd az ajtót, a fal mellé lapul az ajtó lapjának takarásába. Utána kirohan, akár fellöki a belépőt, és elfut a helyszínről...

Igen ám, csakhogy közben elaludt, s horkolt.

A kihívott rendőr ébresztette fel.

Tűzhalál

Torda Mihályt pontosan a huszadik éve betöltésének napján rakták ki az állami nevelőintézetből.

- Ne tegyék! - rimánkodott. Mire a vezetői így érveltek: Idegbetegsége miatt két évvel tovább maradhatott a megengedettnél. Meggyógyult, és...! - sajnálkozóan széttárták a kezüket.

- Boldog születésnapot!

A legközelebbi parkba sétált és leült. Kis bőröndjét maga elé húzta, két lábát átrakta rajta.

Hatéves korában került intézetbe. Édesanyja, az akkori feslett, lezüllött nőszemély, részegen kidobta a robogó vonatból.

Öt évet ült miatta a börtönben. Kiszabadulása után egyszer sem látogatta meg a maradandó sérüléseivel küszködő - azóta sánta és rettenetesen dadogó - gyerekeit.

Újból és újból átérezte, amint az emberek - bent a társai, kint a városban a járókelők, nagymamája falujában, ahol annak haláláig nyaralt, a gyerekek és a felnőttek - reá irányított szemükből kiáradó szánalmukat, itt-ott kiközösítésüket, kinevetésüket, amely sötét árnyakkal vont a be egész - lassanként kialakuló, visszahúzódozó természeténél fogva - életét. Elrejtőzni előlük, a saját maga által kialakított burkába, amely miatt kiskorától pszichiáter kezelte, ám képzeletében mindenhová követték. Olyan egyénné serdült, akiben minduntalan, s leküzdhetetlenül fel-felsejlett és mindenhová elkísérte eddigi sivár életének sötétsége.

Hiába szuggerálta bele a pszichiátere, hogy tegye túl magát az őt ért valódi vagy képzeletbeli sérelmein, ő nyomorúságára hagyatkozva, tovább szenvedett. Ott a parkban pedig, elhagyatottan, magára maradtan, egyenesen úgy érezte, hogy még az ég is rászakadt, amiért is szentül elhatározta: nem foglalja el a kijelölt munkásszállóban a helyét, nem veszi fel a munkát a cipésszövetkezetben. Felkeresi az anyját, és a szeme láttára végez nyomorult, szívből utált életével.

Maga sem tudta miért, most mégis fájdalmat okozott neki ez a groteszk, gennyes kelésszerű érzés, hányingerszerű felgyülemlése, ösz-

tönös gyűlölete a gyermekkorától elszenvedett bántódásokért, gúnyolódásokért, nyomorúsága miatti másságáért... Azonban nem maradhatott sok ideje az önsajnálatra, mert agyát vastag ködfátyol burkolta be, egyre fokozódó testi-lelki szenvedése percről percre tovább sűrűsödött, torzult.

Fenekig kiürítette a megaláztatás méregpoharát. Kiszolgáltatottságának összes létrafokát újra és újra végigcsúszkálta, többdimenziós árvaságának nyálkás sivárságában, fokról fokra szállva alá az önsanyargatás poklába.

Hideg rázta, füle zúgott. Felugrott, bőröndjét otthagyta: kell a fenének, amikor nemsokára meghal!

A közeli vasútállomásra baktatott. Jegyet váltott Budapestre.

A vonaton - semmire sem gondolva - az egyik sarokba húzódott, ahol alvást színlelt.

Pesten a legelső útjába kerülő patikában sebbenzint vásárolt, amit apró tételekben kapott. A legközelebbi ligetbe sietett, ahol a több üvegből egyetlen flakonba - az egyik boltban vásárolta - töltögette a benzint.

Az üres üvegeket a földre dobálta.

Azzal a szándékkal gyűjtögette össze a benzint, hogy felkeresi az anyját, a szeme láttára megissza: s íme a fiad! - felkiáltással meggyújtja a benzinmaradékot a szájában. A berobbanó benzin szétveti a gégéjét s a gyomrát. Ő meghal, illetve elég.

Micsoda látvány lesz! Ország-világ tudomást szerez róla a médiákon át.

Megérdemli, mert mi az, ahhoz képest, amit ő az anyja hibájából, vétkéből átélt!

Hús évig sínylődött, kivéve azt a néhány, ha nem is maradéktalanul boldog, szép napokat, amelyeket a nagymamájánál töltött el. Megsimogatta, cirógatta, s megkérdezte, hogy: mit főzön neki? Ám a faluban, ott is kicsúfolták: Sánta kutya, sánta ló, sánta ember egy sem jó! Be...e!

De nem csupán a sántasága miatt csúfolták, mivel dadogott is, az intézetben, az általános iskolában, később a szakmunkásképző inté-

zetben, mindenki kecskének csúfolta, olyannyira sokszor, hogy lassan már nem is haragudott miatta.

Fekete elkeseredéséből fakadó indulatait, mind az anyjára lövellte. Amint ment, mert végig gyalog tette meg az utat, fakír módon, teljesen függetlenül magát a város zajától. Mélységes csend vette körül. Egyénisége, egyszerű, előre megásott sírrá változott, az emberektől nyüzsgő, gyertyavilágos temetőben, tapintható, bűzös masszaként töltve ki a teret. Mert neki, a nyomoréknak, a kisebbségi érzésekkel vajúdónak, a kórosan önmagába zárkózottnak -, amely olykor-olykor leküzdhetetlen agresszióba csapott át -, lassan mindenki ellenségévé vált. Valósággal megvadította rút múltjának bűze, amely feléje csapott, az óriási posványtá terebélyesedett, rövid életének mocsarából. Lelke legmélyén elraktározódott fájdalom: sértések és testi hibájából adódó mellőzések, megaláztatások, most mind-mind elementáris erővel törtek a felszínre...

- Ez lesz az a ház! - állt meg az egyik régi bérház előtt. - Még néhány perc - dűnnyögte, és mindennek vége lesz: szenvedéseinek, rút megaláztatásának, s kezdetét veszi a különös bosszú. Mert a rendőrség mindent kivizsgál majd, az újságok napfényre hozzák, a rádióban s a televízióban világgá harsogják, sugározzák az anyja, a saját kölyke elleni régi bűnét.

Hosszú évek alatt kialakult pszichopata alkatát, kitörni készülő rohama, méreg gyanánt járta át. Az idő nem ketyegett, duzzadt, csak duzzadt, örvénye volt: napban csillogó, pontos időközönként kicsapódó, zavaros tajtéka megszűnt toccsanni. A feje szédült, az agya kavargott, egyetlen, kegyetlen cél érdekében fel-felszikkasztott.

Felbicegett a harmadik emeletre. Ám, mielőtt becsengetett volna, nekidőlt az ajtófélfának. Idegrendszerét mélységes fájdalom járta át szomorú múltja iránt. Gyakran elővette ez a kegyetlen sajnálkozó fájdalom, ám, ha nehezen is, mindig lecsillapodott: most leküzdhetetlen cselekvésre ösztökölte.

Fejét előreszegezte. Becsengetett. Ajkát hangtalan vicsorgásra tárta. Mindenét átjárta a közelgő halál kézzel is kitapintható borzalma.

Szemében pánikszerű hangulat ült. Mindene vicsorgott a fokozódó dühétől. Arcának minden szeglete eltorzult. Szaporán szedte a levegőt.

Az anyja kulcsolta s nyitotta ki az ajtót.

Elkapta a kezét, maga elé lökte, az ajtót bekulcsolta, a kulcsot zsebre dugta. Vadul lihegve kapkodta a levegőt, másik kezével félelmetesen gesztikulált. Az anyja: Pista... Pista! - segítséget kérő ordítással, kétségbeesetten menekült előle be a szobába.

Torda Mihály, betegen burjánzó bosszúja hirtelen túlradó, tajtékozó pataként söpörte el megbolydult agyában az évek óta dédelgetett rémképét. Öngyilkossági szándéka, pillanatokon belül kegyetlen gyilkossági tervvé változott. Valamikori angyalarca -, ki emlékezett már rá, az anyja biztosan nem - bekormozódott, szarva nőtt, mint az egyes képeken ábrázolt ördögnek. Pillanatokon belül semmivé foszlott szép emlékei, amelyek egyetlen személyhez, az elhunyt nagymamájához kötődtek, izzó parazsakká hevültek, lánggra lobbantották rövid múltjának leomló mennyezetét.

A kezében lévő, többliternyi benzint, az örültek megszállottságával, hihetetlenül gyorsan, megakadályozhatatlanul szétlocsolta. Az anyja két gyerekével együtt - honnét kerültek elő, senki sem tudta -, hol összevissza rohángált, hol a becsukott ajtón, segítséget kérően dörömbölt. A maradékot egyszerűen kidöntötte, és: nézd, mit tettél a saját kölyköddel, amikor kidobta a robogó vonatból! - vonyítása közepette, a magával hozott öngyújtójával lánggra lobbantotta. - Vesszél el te is, és a kölykeid is, mert őket nem dobtad ki a vonatból. Igaz?

A ruhája azonnal lángot fogott. A hatalmas ablak üvegének ugrott, s áttörve azt, égő fáklyaként ordítva a mélybe vetette magát, ahol azonnal szörnyethalt...

Az anyját -, aki, miután kidobta a robogó vonatból, most először látta a fiát, egyáltalán nem ismerte meg - a két gyerekét, a ki tudja hányadik férjét, meglehet csak élettársát, aki késve, halálra rémülve evickélt át, az ezt megelőzőn magára zárt fürdőszobából, súlyos égési sebekkel mentették ki, a mindent elemészto lángokból, és szállították a kórházba.

Kábítószer a pénztárcában

Kövér Vencel a regény legizgalmasabb részénél tartott, amikor váratlanul csengettek, zörögtek egyszerre.

- Megyek! - kiáltotta, noha jól tudta: úgysem hallatszik ki, három helyiségen át az előszoba ajtaja elé, ki a folyosóra.

Könyvét nyitott lapjára fektette, kibújt a paplana alól és: vajon ki lehet az, motyogva kisietett.

Az ajtó előtt egy fiú állt.

- Bota Gábor vagyok. A szomszédos lakótömbben lakom. Negyedik emelet 11-es ajtó - mutatkozott be illedelmesen.

Kövér Vencel kinyitotta az ajtót, s kíváncsian pislogott a fiúra, aki folytatta:

- Csomagot hoztam. Oláh bácsi, mármint: Oláh Pál küldi a szomszédunkból. Tessék!

Átadta, majd, amilyen illedelmesnek tűnt ezelőtt, olyan illetlenül elrohant.

Kövér Vencel elképedten csóváltotta a fejét, felváltva leste a távozó fiút, és pislogott a kezében szorongatott furcsa küldeményre.

Csomagot küldött Oláh Pali...? Nekem? A legjobb barátom, mégis...!

Értetlenül felrántotta a vállát, ám annyira furdalta, a pillanatról pillanatra fokozódó kíváncsisága, hogy még az előszobában megállt, s feltépte a csomag borító papírját.

- Levél... és két kiló liszt! Mi a fene ez? - morogta fokozódó idegességgel.

Alig olvasott bele a levélbe, máris lebénult.

„Két kiló heroin! Az autóban találtam. Holnap add át a rendőrségnek!” - olvasta riadtan. Keze-lába remegett. - „Amint tudod, külföldre utaztam. Sietnem kellett, nehogy lekéssem a repülőt. Időre érkezem Bécsbe. Az átadó gimnazista, a szomszédomban lakik. Semmit sem tud a csomag tartalmáról. Négy nap múlva érkezem haza. Azonnal jelentkezek a rendőrségnek, tisztázom magam, netán téged...”

Az értékes, de annál veszélyesebb tartalmú csomagot, bent a szobájában az asztalra rakta.

* * *

Altatót vett be, mégis csak reggel felé aludt el. Azt álmodta - hitte, holott... -, hogy valaki: magas, vörös hajú, szeplős, ortopédcipőt viselő, sánta férfi az erkélyen át a szobájába hatolt.

- Hova dugta el a heroint? - hangzott az álomember nem e világi kérdése. Szavainak reá szegezett pisztolyával adott nyomatékot.

- A kerek, szobai asztalon van.

A saját hangjára riadt fel, dörzsölgette a szemét, rettent meg halálosan, mert rájött: nem álom, zord valóság, ami körülötte zajlik.

- Maga... maga, mit keres itt? - fogta kérdőre.

Az illető a megnevezett kis kerek asztalkához bicegett, ahol komótosan kinyitotta a magával hozott táskáját, és bele csúsztatta a kilós lisztes zacskókba csomagolt heroint...

Kövér Vencel felesége, a másik szobában aludt, mert férje erőteljesen horkolt. Amit előtte nem tehetett meg, a gyerekeik elköltözése után, az utánuk felszabadult szobába költözött éjjelre. Már az erkélyajtó nyikorgására felriadt, amelyet a váratlanul behatoló az ajtó felfeszítésével okozott. Hosszabb fülelés után, óvatosan bedugta fejét a résnyire kinyitott ajtón, és egy óriásit sikoltott.

A magas, a vörös hajú, a szeplős arcú, az ortopéd cipőt viselő férfi, egyetlen mukkot sem szólt. Sántaságához mérten, fürgén a félemeleti erkélyre sietett, és sántasága ellenére könnyedén leugrott a fűbe.

* * *

A Kövér házaspár nyolc óra felé ment be a rendőrségre, tett vallomást.

- Önök nagyon szerencsés emberek - nyugtatta meg a feldúltan viselkedő házaspárt az ügyeletes tiszt. - Oláh Pált, mielőtt elutazott volna, szíven szúrták, mert ezek nem viccelnek, de nem ám!

Az éppen előtte heverő iratba pillantott.

- Botár Gábor gimnazistát a folyosón leütötték. Kómában fekszik szegényke a kórházban. Mindez ma éjjel történt, amikor önöket pisztollyal megfenyegette az a bandita, ugyanis nem néhány grammnyi, két kiló heroin sorsa forgott kockán. Több millió dollárban!

Előbb az asszony, utána a férj huppant le a székre, kért vizet.

* * *

Bimbóné, Kapás Endre mérnök bejárónője, porszívózott, eközben túlharsogva a Rakéta típusú készülék igen erőteljes, szinte traktorhoz hasonló zúgását, régi slágert dúdolt.

- Ez meg...? - akadt el a hangja, tágult ki a pupillája.

Kikapcsolta a gépet, s mélyen lehajolt.

- Ortopéd cipő? De hiszen, Kapás úr nem sánta! Vörös paróka...? Minek, amikor olyan dús a haja, mint a kefe! Gumiálarc...? S ez a két csomag liszt...? Nafene!

Mindezeket egy nyitva hagyott bőr szerszámtáskában, néhány szerszám: feszítővas, álkulcsok, csípőfogó, kalapács... mellett lelte, nézte meg.

Ennek a fele sem tréfa!

A szerszámtáskát a bár szekrény és a heverő közötti résbe rejtették. Meglehetősen felületesen. Kapkodhatott, aki ide rejtette.

- Liszt? Liszt! - forgott az agya krimi filmekben látott történet fozslányaival feldúsítva. - S ha kábítószer? Mert ez a sok rohadt, züllött képű, idegen alak, akik az utóbbi időben idejárnak! Hátha behálózták ezt a szerencsétlen flótást. Belerángatták valamibe.

Amint Derricktől látta a legutóbbi krimiben, felhasította az egyik zacskót, finoman belecsípett a porba, szétmorzsolgatta a két ujjja között, majd megszagolta s megízlelte.

- Édeskés...? Furcsa! - dűnnyögte, majd kézbe kapta a csomagokat Kapás Endrét féltőn: meg kell semmisíteni mindent elhatározással a WC-be sietett.

- Nem! - torpant meg ott. - Előtte mintát veszek belőlük! - Miért, minek nem tudta, ösztönszerűn engedelmeskedett belső, védekező mechanizmusának, mert ki tudja, mi származik még belőle! Hazavi-

szi, s biztonságként megnézeti valakivel, aztán figyelmezteti Kapás urat, mert szentül meg volt győződve: nem ő a tettes. Valakinek szíveségből megengedte, hogy nála aludjon, rejtse el ezeket a ki tudja miket. Esetleg pénzt kapott értük...

A zsebébe nyúlt. Kis üveget vett ki. Valeriána volt benne. A barna szemeket a WC-kagylójába szórta, majd a kiürült üveget dugig tömte fehér porral, s a pénztárcájába dugta. A csomagok többi tartalmát pedig, beleszórta a tabletták mellé, még a zacskókat is belerázta, hogy ne maradjon abban egy szem fehér por sem, majd lehúzta vízzel mind.

A két üres zacskót a szeméttartóba dobta, a többi kacat mellé, amelyeket a porszívózás után levisz majd a kapualjban lévő kukába.

Ő tette-e, nem, mégis bűnös, netán átverték? - csóválgatta, mindezek közben a fejét, teljesen elbizonytalanodottan. - Nem engedem, hogy ezek a barnapofájú, torzborz idegenek, akik újabban idejárnak, tönkretegyék ezt a szerencsétlen flótást!

Kapás Endrére gondolt, akihez több mint tíz éve járt dolgozni, napi négy órában: Takarított, mosott, bevásárolt, olykor főzött is neki... Azért nevezte szerencsétlennek, mert két házassága közül egyik sem sikerült, s újabban állandó pénzzavarral küzdött. Neki is több havi bérrel tartozott. Mindezek ellenére igen kedvelte az udvarias, az előzékeny férfit. Gyakran mondogatta: lennék húsz évvel fiatalabb! Én ráncba szedném, az biztos!

Hosszú percekig törte a fejét: hogyan lehet nem szeretni egy ilyen csinos, jó modorú férfit. Ha legalább szépek lettek volna, azok az állandóan fogyókúrázó szukák, akikkel együtt élt...!

* * *

Bimbóné a Moszkva téren szállt le a villamosról. Több rendőr kocsit, és futkosó rendőröket pillantott meg.

Mi történt megint? Filmeznek? - lesett körbe, ám hamarosan szájára fagyott friss csodálkozásának első hulláma.

Két kreolbőrű fiú - érdekes, mintha a villamoson is látta volna őket, bár egyforma ez mind - határozottan rámutattak, mire a mellettük,

ugrásra kész, civil ruhás nyomozók, azonnal hozzáfutottak s elkapták a kezét: No na! - méltatlankodott, ám azok belé fojtották a szót.

- Magaé ez a pénztárca? - mutatott fel egyikük egy fekete pénztárcát.

- Igen - pukkadt ki a hangja. Az álla leesett, szeme a saját pénztárcájára gubbadt... - Elloptátok? - förmedt a két, kreolbőrű, fekete hajjú, húzódkodó gyerekre.

A pénztárcája után nyúlt, ám az előbbi nyomozó gyorsan leintette.

- Rendőrség! - Elővette és felmutatta a szolgálati igazolványát. - Kérem a személyi igazolványát!

- Igen, ellopták a pénztárcámat... - dohogta széles szájú szatyrában turkálva, gyűlölködő pillantásokat vetve a két, megszeppenve leső fiúra: - Mind ilyenek ezek! - Végre megtalálta az igazolványát, és átadta a nyomozóknak.

- Bekísérjük a kapitányságra! - hangzott az előbbi nyomozó szava visszavonhatatlanul, alig néhány pillanatra rá, hogy belelapozott a személyi igazolványába.

- En...gem? Mert ellopták a pénztárcámat? - háborgott őszintén. - Adják vissza, a két kölyöknek meg kenjenek le egy-egy pofont, és kész!

A két nyomozó belekarolt, és könnyedén maguk után húzták. Siettek, mert egyre több ember kerekedett köréjük. A zsebes gyerekeket, a közben odaérkező rendőrök kísérték, szinte futva a kocsijukhoz...

Bent a fővárosi kapitányságon eléje rakták a Valerianás üvegben lévő heroint.

- Beszéljen kérem! - követelte a kihallgatását vezető rendőrtiszt.

S Bimbóné beszélt. Miután, teljesen őszintén mindent elmondott, kérdően a rendőrtisztre bámult.

- A villamoson kilopták a szatyromból a pénztárcáimat, mégis, hogyan kapták el őket...? - hebegett, mígnem a rendőrtiszt letorkolta:

- Zsebes razziát tartottunk. Több zsebes gyereket lefüleltünk - magyarázta meg készségesen a rendőrtiszt. - A Mester utcánál szedtük le őket a villamosról. A többit már tudja, igaz? - tárta szét a két kezét, s elhallgatott.

Kissé később megint Bimbónéba fúrta a szemét.

- Velünk jön! S a helyszínen szépen megmutat mindent!

Cserri, a szarka

A barokk bútorokkal berendezett dolgozósobában, a háromrészes könyvszekrény egyik rekeszében, elrugaszkodásra készülő, kitömött szarka les le ránk fénylő üvegszemével.

- Ez... a közönségesnek tűnő szarka, az idők folyamán hírhedt madárrá vált, bár semmi különös képességgel nem rendelkezett. Még beszélni sem tudott, holott, mondják: egyes szarkák igen... - Legyint. - Mindegy! Hallottam, és kész! Szóval, tette azt, amit az örök természet, sorozatos átöröklődések révén a génjeibe táplált. A nagynénemtől örökölt, sajnálatos halála után.

Arcán szent rettenet, szemében a tűzimádó ősember csodálata vibrál, mialatt a madárra tapasztja a szemét.

- Leülök és csak nézem a valamikori szabad, a vadvirágos, a csodálatos mezők, a szél hátán zúgó erdők fölött, a vad légörvények hullámzásaira bízva magát, széttárt szárnyakkal mozdulatlan, vagy a levegőt fürgén szelő madarat... - Sőhajtva folytatja: - Balesetemből adódón, amely következtében a jobb felem majdnem teljesen lebémult, kilátástalanságom, nagyobb részt a négy falhoz kötődöttségem miatti elcsüggedésem, búsan kesergő szívem zajlása olykor lecsendesedik. Lelkem mély fájdalmát - mert testileg semmim sem fáj -, megmegújuló bús keserűségemet, szomorúságomat, a már letűnt, a régebbi és sikeres életemtől fájdalmasan búcsúzók, keserű pillanatait, az eladdigi éveim nyüzsgésének zajlását, ingerét, lassan már az emberi szót, a simogató tenyerek melegét a vigasztalást is - nem, arra egyáltalán nincs szükségem - elfeledem. Ez a madár mindenért kárpótol. - Mind a két kezével egyszerre legyint. - De nem egy félig nyomorék, pontosabban: maradandó mozgáskorlátozottsággal gyógyuló, el-elcsüggedő, „még” ha nem is beteglelkű, lassan kialakuló kisebbségi érzéseitől gyötrődő ember önsanyargatását akarja hallani, hanem e különös madár hihetetlen történetét. Hallja!

A nagynéném - kezdi szinte teljes zökkenő nélkül, ugyanezen hangszínnel - haldoklott. Cserrit, mert így nevezte el a szeretett, a dédelgetett, a megszelídített szarkáját, azzal bízta ránk, hogy a leg-

utolsó leheletéig viseljük gondját! Amelyhez elegendő... Szóval, az egész vagyont, amelynek értékét csak milliókban lehetne meghatározni, ránk hagyta. Többek között - körbemutat - : ezt az igen értékes, több darabból álló, barokk stílusú dolgozószoba-bútort. - Ajkát, gyászosan fanyalogva összehúzza, néhány pillanatig hallgat. - Rá két... nem - húzza a szót elgondolkozva -, három napra meghalt. Temetés s mi minden következett...

- Engedjük ki az ablakon! - gyorsítja meg a történet elmesélésének menetét. - Mert a szarkának nem bent a szobában van a helye - tört ki dühösen a feleségem, alig egyhétnyi ajnározás után, mert ugyanúgy, amint a nagynénémnél szabadon garázdálkodhatott: röpködhetett, ugrálhatott a szobánkban s mindenütt. Nézzem csak, a sok tollat, vedlett, amelyeket széthullajt! Rendszeresen felborítgatja a kávésbögreket, beletapos a kiömlött kávétócsába, és széthordja, összeken vele mindent... Ellopja a mokaacukrot, letépi a függönyt, a horgolt asztalterítőt szétszaggatja, nézzem csak meg a szövetbéléses, drága villanyernyő szép díszzeit, és így tovább, mert bőven volt miért panaszkodnia. - Fejét élesen felüti. - Mivel hosszú évektől a legnagyobb békeségben, szeretetben élünk, ráadásul a feleségem odaadó szeretettel, hűen ápolt, lévén orvos, kezelt, amikor majdnem teljesen mozgásképtelen voltam..., ráadásul igazat adtam neki, mert Cserri csak egy valamiben bizonyult részünkre akkoriban elfogadhatónak: szobatiszta volt. Ornitológus barátom nem hitte el, mert szerinte a madarakat lehetlenség szobatisztságra nevelni, amíg saját szemével nem győződött meg, hogy Cserri, ha piszkítania kellett, az állandóan nyitott ajtajú kalitkájába repült. Felugrott az egyik falécre és mindig ugyanarra a helyre pottyintott. Egyébként ennivalóját is, leginkább a felvágott darabkákat, tojást, ilyen-olyan gyümölcsöt... a kalitkájában fogyasztotta el, ugyanígy az elcsent mokaacukrot is a kalitkájába vitte, verte szét a csőrével s csipegette fel. Szóval - mosolygott, két kezével mondandójához imitáló mozdulatokat téve - a négy háztömbből álló, négyszer négylakásos villasor első háztömbjének a második emeleti ablaka ki..., és a nagynéném igen kedvelt Cserrije szabályosan, nem ám kis lelkiismeret furdalásom közepette, kidobott a szabadba. Miért volt igen súlyos lelkiismeret-furdalásom? A nagynéném

végakarata miatt, aki szigorúan a lelkünkre kötötte: amíg él...! A többi találja ki! Meg ez a szelíd szarka is közrejátszott abban, hogy nagyon értékes vagyont örökölhettünk, noha annak előtte sem „álltunk rosszul”.

Legnagyobb meglepetésünkre, nem „felejtette el” a repülést. Igen boldogan és magabiztosan röpködött. Irigyen, könnyes szemmel néztem utána, mert én a nyomorék férfi, igenis nagyon irigyeltem, amiért ő... - fanyalogtam keserűen - én nem! - Nagyokat nyeldes, elszomorodottan bámul egy ideig maga elé, majd teljesen váratlanul, szinte meghökkentőn, testét hirtelen feltörő hötyögés rázza meg. - Alig egy órára rá meggoppant az ablak üvege: Cserri! - örvendezett, legnagyobb meglepetésemre, kitörő örömmel a feleségem. - Nocsak! Visszajött!.

Nos - mosolyog hűen tovább szelíd emlékezéséről ragyogó arccal -, attól a bizonyos naptól kezdve Cserri szabadon röpködhetett ki és be, ugyanis lévén nyár, én állandóan teljesen kitárt ablak mellett dolgoztam az íróasztalom előtt. Viszont - emeli fel a mutatóujját - a benti terét némileg korlátoztuk. A dolgozószobámon és az előszobánkon kívül máshová, mivel szigorúan becsuktuk az ajtókat, nem ugrálhattott, nem röpködhetett be... Aztán rá nemsokára - nyújtja meg a szavait, vakargatja meg kissé elgondolkozónak tűnőn a fejét -, Cserri legnagyobb bánatára ismét bezárult az ablak. Szemmel jól láthatóan szenvedett az eladdig élvezetes, szabadon röpködés, ki-bemáskálás utáni szobafogságától. Miért zártuk be? Mert Stanci néni - nevet fel buzgón -, nem ez az igazi neve, ám a régebbi viccek női figuráját utánzón mindenki így hívja a villasoron. Persze hogy tudja, de nem haragszik érte. Talán azért nevezték el Stanci néninek, mivel kicsi, kövér asszony, nem pletykás, csak úgymond: minden és mindenki iránt érdeklődő asszony. Mivel rendkívül agilis, minden lében kanál típusú, és az elmondottak után talán furcsán hangozhat, de így igaz, segítőkész, és a négyszer négylakásos villasor tulajdonosai, mi közös képviselőnknek választottuk meg, amit ő boldogan és igen jól teljesítve a feladatát visel azóta is... De..., bocsánat e hosszadalmas kitérésemért - tárja szét engesztelően a két kezét. - Egyszóval jelezte, hogy mindenki vigyázzon, mert titokzatos tolvaj vagy tolvajok ga-

rázdálkodnak a környékünkön, surrannak be a lakásokba! Kikhez? Sorban megnevezte őket. És kizárólag fényes ékszereket, felsorolta miket emelnek el. Nyomozók jártak a szomszédos két házban. Tehetetlenül, megátalkodottan állnak a titokzatos, a legkisebb nyomot sem hagyó tolvaj vagy tolvajokkal szemben... Cserri szarka, amely madarokról az a hír járja, hogy „nagy tolvajok”. Főleg a fényes tárgyakat kedvelik, azaz lopogatják el. Közölve, hosszan megbeszélve, alaposan kitérve ezt a feleséggel, a legnagyobb egyetértésben mindent átkutattunk vele, ám semmit sem találtunk, viszont... jobb az elővigyázatosság jelszavával, meg mindenki tud már a környéken Cseriről, így meg úgy, akaratlanul gyanúba keverhetnek, mert ugye az emberek...! Tehát csukva tartottuk az ablakot. Szellőztetéskor Cserrit, vehemens tiltakozása, szárnycsapkodása, rikoltozása ellenére, a kalitkájába zártam.

Rá két napra Stanci néni újabb híreket hozott: Megint és megint eltűntek ékszerek, holott a kérdéses lakásokban, mindent zártak. Ezekben a lakásokban, havonta hárommillió forintnál is többet kereső, gyermek nélküli, illetve nagyvállalkozó, bankár házaspárok laknak, tehát bőven akadt mit elemelniük a tolvajoknak... - A plafont nézve törli a fejét néhány röpke pillanatig. - Meglehet a huszadik napon történt. Stanci néni hosszan és igen tarkára színezetten, de szinte egy szuszra ledarált a legújabb híreket: Az őrző-védő-szolgálat egy-egy embere strázsált a kérdéses házak főbejáratai előtt, mégis több ékszert is kiloptak a velünk szomszédos ház, szép lakásaiból, ahol néhányat készakarva, próbára téve az igen rejtélyes tolvajt, a fésülködő tükör előtti pipereasztalon hagytak... A férj a saját feleségét gyanúsította meg. Miért? Mert, terjedt lépcsőházszert, Stanci néni susmusa révén, persze ezt az utóbbit - nevet fel kajánul - nem ő mondta el, én teszem hozzá, hogy ezzel-amazzal a színésszel, zenésszel, énekes-sel... látták kettesben, biztosan nekik adogatta, meg trehány, szinte marokszám vásárolja az ékszereket, hordja haza nyugati útjairól, amit sosem zár el. A hálószobájukban, a fürdőszobájukban, meg... mindenhol szétdobálja azokat. Itthon hímrinyókat, kurafikat fogad titokban, tart ki... Rendkívül rosszul élnek a férjével. Ki erre, ki arra lép félre...

Nehézkesen feláll. A fotelének támaszkodva, már-már rádőlve, kissé visszafogottan, majdnem titokzatosan folytatja:

- Cserrit teljesen váratlanul, se előzetes levertség, se gubbasztás, semmi..., megdögölve találtuk a kalitkájában. Szerintem megfulladt, gyanítottam, közöltem a feleségemmel, ami később be is igazolódott.

Fejét a föld felé csüngeti, szája szélét harapdálja egy ideig, majd másabb, fátyolosabb hangon tovább suttozja:

- A feleségem még aznap elvitte a Mezőgazdasági Múzeum egyik munkatársa által javasolt preparátorához. Kitömte. Azóta a jelenlegi helyén „pihen”, késztet engem nap s mint nap, újabb és újabb elmélyedésre az életéről, a nagyon lassan csökkenő nyomorúságomról, a hogyan továbbról..., az e világról és a túlvilágról való meditálásomra.

Nehézkesen kiegyenesedik. Teljesen béna lábát, a padlót súrolva, kissé rángatódzva hátratulja, kezét a derekához szorítja... Miközben lépésről lépésre tovább zötykölődik, mondókáját egyetlen pillanatra sem szünetelteti.

- Az előszobában - az ajtófélfának dől, s a tükrös, lambériázott előszobafal, alig ötven centi magas, a fal hosszát véges-végig követő szekrényke melletti, úgy-szintén barokk stílust képviselő, rekeszes, cipőtartó szekrénykére mutat. - Ott! Teljesen véletlenül, magam sem tudom, miért éppen akkor a fakkokban lévő cipőimet nézegettem, húzogattam ki, raktam vissza. Azon gondolkoztam, hogy melyiket selejtezzem ki, mivel bénaságom okán többé nem húzhatom a lábamra, például a túrabakancsomat.

Különös, megfjethetetlen, szent remegéssel, mint kisgyerek a cikázó villámokra, néz egy pontra, jobbik kezének tenyerét felfelé tartja, mint aki manapság is kételkedik abban, amit nemsokára elmond, meglebegtet.

- Rettentő nehéznek tűnt. - Régebben teljesen béna, mostanában gyógyuló kezét, sután fel-le mozgatja. - A rendszeres torna hatására egyre jobban mozog, de terhet emelni, segíteni vele a másik kezemnek, az nem megy, ezért az éppen közelemben matató feleségemet hívtam segítségül. Majd leültünk. A lélegzetem elállt, a feleségem egyik kezével a melléhez kapott: hű mi van itt, elképedéssel bambán

lesett, felváltva rám s a túrabakancsomra... Nem, nem részletezem, nem húzom tovább a szót azzal, hogy mit éltünk át akkor s ott. Felbecsülhetetlen értékű kincseket találtunk a túrabakancsomban. Ilyen olyan drágakövekkel veretes pecsétgyűrűk, arany karperecek, ékköves fülbevalók, nyakláncok, nyakkendő csiptetők, mandzsettagombok..., egy magas karátszámú, vastag és aranycsatos, ugyancsak arany női karóra... - Az íróasztalára mutat. - A listát a mai napig ott őrzöm, bárki megtekintheti!

Ugyanolyan kalimpálódással, amint előbb, az ajtóig battyogott, visszabotorkál az igen széles foteléhez, amelybe régebbi, majdnem teljes bénaságának maradékeként valósággal belezuhan, ám, amint az előbb, most sem hagyja abba a mesélését.

- Telefonkagyló fel, mindezek közölve a rendőrséggel! Alig egy órára két, szimpatikus, idősödő nyomozó keresett fel bennünket. Látni kellett volna az igen sokat tapasztalt nyomozók fura arcát, amint a túrabakancsom tartalmát az asztalra borítva nézték, s hallgatták a látottakhoz fűzött mondókánkat, mert minden kétséget kizárón, a tettes Cserri volt. Ámde, miként lopkodhatta be azokat a bakancsomba? Amíg nyitva volt az ablak, igen, de később a zárt ablakok, ajtók esetén, mert akkoriban tűnt el az aranytárgyak zöme, miként osonhatott ki és vissza? Megjegyzem a túrabakancsom szára igen magas. A szárait lehajtva, valósággal bele kellett szorítanunk a szűk fakkba, ám Cserri ügyesen, a hiányos cipőfűzők közötti nyílásokon rakosgatta be, amint később kiderült, a több milliós vagy az alig, esetleg nullaértékű fényes bővlikat. Többórás és minden lehetséges részletekre kiterjedő kutatás után fejtettük meg a rejtélyt. - Az egyik sarokban lévő ajtóra mutat. - WC, ugyanis ez a szoba, amint a többi, négy teljesen egyforma villában valamennyi, gyerekszobának készült. Mindezért a hozzátartozó külön WC és kézmosó. Szellőztetését, ablak híján a falba beépített ventilátorral oldották meg a tervezők, amelyeknek lapáit, kívül rácsos kerámia, belül... olyan szitaszerű burok védi. A villanykapcsoló felkattintása után lép működésbe. Hogyan s mint, a tetején, alulról láthatatlan, gyárilag kiképzett, miért, ne kérdezze, ökölnyi hézag tátong. Ezzel egy időben a másik talány is megoldódott. Ha ez ilyen, ugyanolyan annak a szomszédos két háznak, illetve

a károsult lakások tulajdonosai WC-jének a ventilátora is. Az ajtót, igaz résnyire állandóan nyitva tartom, mert bénaságom okán, e szűk helyen lévő WC-t, magas termetem, hosszú lábaim miatt nem használhatom. Régi írógépetem, és néhány régebben kiselejtezett könyveket, ezt-azt tartunk benne... Ezen a lyukon kibújt, amazokon a házakban lévő, kerámia rácsainak résein, a ventilátorok lapátai között és a belső szitán lévő lyukon be! Így közlekedett Cserri. - Előrebök a mutatóujjával. - Irány az imént említett lakások! Érdekes, tudták meg a nyomozók, mondták el nekünk, azokon a helyeken sem, miért..., semmi közünk hozzá, ugyanúgy, mint mi, szintén nem WC-ként használták azokat a kis helyiségeket. Az ajtókat leszerelték, helyükbe, úgyszintén nem tudom miért, függönyöket aggattak... - A fotelja børszélére csap az egészséges kezével. - Nem húzom tovább a szót! A károsultak a nyomozókkal együtt átjöttek, és egyetlen gyémántkőbetétes gyűrű kivételével minden egyes darabot felismertek, megleltek, és a bizonyos papírmunkák, egyeztetések után átvették, és a mi sűrű bocsánatkérésünk közepette elvitték.

Most először, ám kissé kajánul, hangosan felnevet.

- Tudja, hol találta meg ugyanaz a két nyomozó a hiányzó gyémántköves-betétes gyűrűt? A preparátor ujján. Tehát, Cserri ugyanattól a gyűrűtől fulladt meg, amelyet a mi mesterünk a szarka felboncolásakor szépen kiemelt a gégejéből, és eltulajdonított.

Hihetetlen - emeli fel rajongón széthúzott hangját -, ennyi értéket összehordani egyetlen kis madárnak, ám igaz!

Mély csend vesz körül bennünket. Még a falon függő, hosszú, fényes ingájú óra, mint valamennyi bútor itt s máshol, barokk, elálmosító kattogása is hallatszik.

Fent Cserri, soha többé meg nem változtatható pózban les le ránk... De nem! Mert mintha ebben a pillanatban cinkosan ránk kacsintana...

**RÖVID TÖRTÉNETEK,
ELBESZÉLÉSEK, ÉS MÁSON**

Mókás mondások

Amik nem térnek vissza: Az idő, amely elmúlt. A fiatalság, amely eltelt. A szépség, amely elfonnyadt. A buborék, amely elpattant.

A középkorú férfiaknál a **dús** haj manapság **ritka**.

Lázasan kutatják a malária ellenszerét.

Pénztárosnő: Jó uram, apród nincs?

Aforizmák

Az csak előnyödre válhat, ha a főnököd faviccén is röhögsz.

* * *

Legjobb és legmegbízhatóbb barátja: kinek-kinek saját maga.

* * *

Gyerekkoromban rettegtem, ha az iskolában pacsit vagy körmöst kaptam. Ma azért bánkódom, hogy soha többé nem kaphatok se pacsit, se körmöst.

* * *

A gazdag embereknek mindig több a barátjuk, mint a szegényeknek, viszont ez utóbbiak mindig kitartóbbak.

* * *

Az ateistáknak sokkal nagyobb a hitük, mint a hívőknek, mert ők a semmiben hisznek, ami nincs.

Kis naivak?

Gergő és Bálint: - hosszabb bolyongás, ilyen-olyan „felfedezések”, a hazafelé vezető út hiába való keresése után -, kétségbeesve jöttek rá, hogy eltévedtek.

Hogy az erdő kellős közepén-e, szélén, fogalmat sem alkothattak, hol járnak.

Úgy kezdődött el, hogy a minden lében kanál Gergő kérésére elhatározták, hogy felkeresik a falujukat átszelő patak eredetét, amint ők nevezték: az elejét.

Eleinte a patakmedrében haladtak feljebb és mind feljebb, mígnem egy kisebb vízesés meggátolta, úgyis mondhatnánk, lehetetlenné tette a tovább haladásukat. Innét a patak mentén gázoltak, bokrokon, csalánosokon, vízmosásokon át. Mígnem egy mókus el nem térítette őket. Ágról ágra, fáról fára ugrált, s ők követték. Mindenáron felakarták fedezni az odúját. Nem sikerült, mert vaddisznó csordába ütköztek, pontosabban ütköztek volna, ha el nem menekülnek.

Hogyisne, hogy a malacait féltő anyadisznó megtámadja őket!

Utána meg az egyik cserfán szarvasbogarakat fedeztek fel. Felmásztak, és néhányat összefogdostak. Hazaviszik. Gondosan becsomagolták a zsebkendőikbe, s a zsebeikbe dugdosták. Mennyire irigykednek miattuk a társaik! Könyörögnek, hogy adjanak egyet-egyet nekik. Adnak is valamiért cserébe.

Meg forrást kerestek, ahol csillapíthatnák a szomjúságukat...

Észre sem vették, hogy erőteljesen esteledik.

Nem csűröm-csavarom tovább: a két kisfiú, szégyen ide-szégyen oda, főleg „világfelfedezőktől”, miután holtan elfáradva véglegesen rájöttek, hogy eltévedtek, elsírták magukat, mert maguktól sosem találhatnak haza.

Most is Gergő volt az, aki, miután szétmaszatolta keze fejével arcán a könnyeit, elsőként, nemcsak megszólalt, vezérhez illőn: javaslatot tett.

- Térdeljünk le, és imádkozzunk!
- Te tudsz imádkozni - szipogta Bálint -, mert én nem.
- Én fejből - így megint Gergő - csak a szorzótáblát ismerem.
- Mondjuk el azt imádságként!

Úgyis történt. Letérdeltek. Kezüket összekulcsolták, és hangosan belekezdték: egyszer egy az egy...

Talán már harmadszor fejezték be, kezdtek bele újra az egyszer egybe, amikor..., hogy ne húzzam tovább a szót: „imájuk” célba talált, mert mondtak, amit mondtak: szívből, imádságként kérték, amit kérték.

A nem messzire lakó erdész hazafelé tartott. Új erdőrészt telepítettek. A munkásai mind hazamentek. Ő valamelyik nap, szintén hazafelé tartva, egy selejtes agancsú szarvasbikát fedezett fel. Azt akarta becserkészni, hogy a legközelebbi vadászaton résztvevő külföldi vadászokkal kilövehessék.

Elsőként, az állandóan vele tartó kutyája fedezte fel a hangokat. A fejét felütve rohanni kezdett a hangok irányába. Többször is vissza kellett rendelnie, mire ő is meghallotta: Gyerekek, és - átalkodott meg leküzdhetetlen csodálattal - sírva sorolják az egyszeregyet. Miért, s kik lehetnek?

Többször leírtam, most is ezt teszem: nem csűröm-csavarom tovább: a két gyerek, az erdész segítségével még az éjjel leülte előtt hazatalált.

* * *

- Marcsikám! - simogatta meg az anyja kislánya szőke haját. - Sok dolgom van még. Most ez egyszer, feküdj le szépen egyedül! Menjél fel a szobádba! Vedd fel a pöttyös pizsamádat! A szék karjára készítettem. Imádkozzál, és feküdj le szépen! Ha végeztem majd belesek hozzád.

És még valami, kicsi szívem! Reggel korán kiugrok a piacra, ha né tán felébreds, mielőtt hazatérnék, ugyanezt a ruhádat vedd fel, amelyik rajtad van...!

Másnap reggel Marcsi szépen felöltözködve várta haza az anyját, aki boldogan ölelte át, dicsérte és puszilta meg az arca mindkét felét.

- A pöttyös pizsamádban aludtál? - kérdezte meg ezután. - Mert, mire benéztem nyakig betakaróztál.

- Abban.

- És imádkoztál is?

- I...gen - húzta a szót - de... de - habozott tovább, mígnem kinyögte: - Nem a megszokott imámat mondtam el. Minden este ugyanazt. Mennyire, de mennyire unhatja már a Jóisten ugyanazt hallgatni. Letérdeltem, és elmeséltem neki a: Hófehérke és a hét törpe című mesét.

- És... és meghallgatta? - nevette ki az anyja.
- Nem tudom, mert hamar elaludtam, s csak reggel ébredtem fel.

Aforizmák

Nagyon vigyázzunk a nyelvünkre, mert igen csúszós helyen van.

* * *

Az asszonyok akkor válnak leghűségesebbekké, ha megöszülnek.

* * *

Az analfabéták, mivel csak a saját fejüket vehetik igénybe, sosem ékeskedhetnek mások tollával.

* * *

Az Ókorban csodaszámba ment, ha a szamár megszólalt. Ma az a csoda, ha a szamár nem szólal meg.

* * *

Ha öregem tükörbe nézel, s megrettensz a saját „elfonnyadt” képed-től, gondoldj arra, hogy ősszel az elszáradt akácmag földre hullott burka, tavasszal még illatos virágként díszelgett a fán.

Csodás megmenekülés a bitófa alól

Régi professzorom - aki kézzel-lábbal bizonygatta, hogy nincsenek, sem véletlenek, sem csodák - biztosan kirúgna a vizsgán, ha azt mondanám: igenis vannak csodák.

Sokat írtam a csodákról. Ám sosem szerettem az olyan csodákat, amelyek nem passzoltak, ugyancsak hamar leverték a hihetőség mér-céjének lévét...

És a két pofon története, kedves professzorom, aki az égi katedrán ülsz már, mi volt?

Misi, - hogy meseszerűn mondjam el, ami valójában megtörtént, szomorújáték volt - felcsapott forradalmárnak. Titokban a Széna té-

ren harcolókhöz csatlakozott. Miért írtam azt, hogy titokban, mert az egyedül nevelő anyja semmit sem tudott róla.

Tömegpszichózis, magyar virtus, rajongás a fegyverekért, gyerekes meggondolatlanúság szállta meg, hiszen alig töltötte be a tizenhatodik évét?

Nem, Misi igazi magyar forradalmár volt, aki látva, hallva ezt-azt, ösztönszerűn tudta, hogy hol a helye.

- Harcolni akarok! - ezekkel a szavakkal csapódott a karszalagos, a civil ruhás, de akadt közöttük néhány katonaruhát viselő fiatal fickó is, a forradalmár csoport vezetőjéhez, akinek még a nevét sem tudta.

- Gyerek vagy. Menj haza, és beszélj meg apáddal! - s elzavarta. Igen, igen, szabályosan hazazavarta. Nem mondta neki, hogyha beleegyeznek, gyere vissza!

- Meghalt - kiabálta vissza Misi.

- Akkor anyáddal beszélj meg, hadd csapjon nyakon!

Misi eloldalgott, ám otthon egyetlen szót sem mondott az anyjának. Egyébként is igen tartott tőle, aki vele együtt öt gyereket tartott el egyedül, nevelt, fegyelmezett a maga módján.

- Nincs apátok, ezért nemcsak anyátok, apátok is vagyok! - hangoztatta, amikor ezért, vagy azért nyakon-nyakon csapta valamelyiküket.

Ami igaz az igaz, osztogatott ő anyai áldást is eleget, amelyet így indokolt meg: Ezt anyádtól kaptad.

Ha pofon csapta valamelyiküket, hogy érezzék a különbséget, ezzel indokolta meg: ezt apádtól kaptad, ha csak kiporolta a fenekét: ezt meg anyád adta.

Nos, hogy miként alakult Misi sorsa, nagyobb részt kibogozhatatlan.

Egy biztos: honnét-honnét nem géppisztolyt szerzett, amelynek a megszerzése akkoriban, szinte gyerekszámra ment. És harcolt. Meg „rá is ért”, ugyanis az ipari iskolában, ahol szakmát tanult - vasesztérgályosnak készült -, a harcok miatt szünetelt a tanítás.

Napközben a Széna tériekkel együtt harcolt, esténként szépen hazasomfordált. Géppisztolyát a szeneskamra zugába rejtette, és mintha mi sem történt volna, szépen beállított a lakásukba.

- Miért sáros a ruhád? - vetette szemére az anyja, miután meglátta.

- Fociztunk...

Másnap ismét sárosan állt az anyja elé. Azzal védekezett, hogy elgáncsolták és elesett.

- Ha még egyszer így jössz haza, akkora két pofont kapsz apádtól, hogy megemelegeted! - fakadt ki az.

- Jó - így a régebbi kisfiúból, a felnőtt bajtársai között, valódi harcosná, öntudatos forradalmárrá vált fiú - maga meg mondja meg neki, ha megüt, disszidálok.

Az anyja a fenekére vert, jól kihangsúlyozva: ezt azért kaptad, mivel feleseltél apáddal, majd kimosta és megszáritotta a fia nadrágját, ugyanis másik nem volt, amelyet reggel felvehetett.

Hogy ne csűrjem-csavarjam tovább a történetet, Misi a következő napon megkapta az ígért két „apai pofont”.

Az anyja legnagyobb fájdalmára - hiába várta - nem ment többé haza. Tovább harcolt, mígnem a forradalom nyitott sírja örökre bezárult, hősi koszorújuk a Dunába hullt.

Néhány megmenekült társával együtt, hogyan s mint disszidált.

Misit „a tisztogatások során” napokig keresték a vérszagra éhes, pufajkás kopók, túrták fel a lakásukat, zaklatták az anyját, a testvéreit és a környéket. Persze hogy sehhol sem találták meg. Végül távollétében a hebehurgyán „összecsapott” tárgyaláson, a vérbíró ítéletet hirdetett:

A még kiskorú fiút kötéláltali halálra ítélték.

Az „apai” két pofon mentette meg a fiatal - még kiskorú - fiú életét.

Aforizma

Senki sem születik hőssé. A körülmények teszik azzá.

* * *

Önmagunkat sokszor nehezebb legyőznünk, mint az ellenségeinket.

* * *

A hazaszeretet minden lehető más szeretetet felül ír.

Egy kis humor

A „jó nevelés” eredménye.

Az alig ötéves Pistike az apja mellett ül az autóban. Jobbra, balra, előttük s a hátuk mögött csupa autók...

Pistike csak nézi, nézi, végül így fordul az apjához:

Ennyi bunkót, barmot, hülyét, idiótát balfácánt egy rakáson, mint ezek körülöttünk mindenhol, sosem láttam még!

- Honnét szedted elő ezeket a csúnya szavakat, kisfiam? - vonta felölősségre az apja.

- Honnét-honnét, hát nem te szoktad így nevezni őket?

Mókás történetek a fogságból

A poklok kénköves bugyraiban is akad néhány rózsaszínű fénycsikocská, amelyek elviselhetőbbé teszik a szenvedők megrázó gyötrelmeit.

A foglyok káposztát savanyítottak. - Szibériában történt, jéghidegben. Nem csoda, hogy a káposztát csákányokkal bányászták ki a vagonokból. - A nagy nehezen összevagdalt káposztát, jól megsózták, majd hatalmas betonkádakba hordták, ahová szintén foglyokat küldtek be - lehetek vagy harmincan -, a fagyos, a sós káposzta taposására.

Ki rossz, ki még rosszabb gumicsizmát kapott, amelyekben addig taposták-tiporták a jéghideg, a lucskossá vált káposztát, amíg az örök meg nem elégték.

Igen ám, de az embereknek élettani szükségletei is vannak, amelyek visszafojthatatlanul jelentkeztek.

Eleinte kiengedték őket kisebb-nagyobb dolguk elvégzéseire. Igen ám, de egyre többen kéredzkedtek, másztak ki a betonkádból, míg nem az őreik megunták az állandó ki-be mászkálásukat, és egyszerűen megtiltották a helyük elhagyását. S mi lett a következménye? A

foglyok, ott helyben intézték el a kisebb-nagyobb dolgukat, és egyszerűen beletaposták a bőséges levet eresztett, jéghideg káposzta közé.

A többit, ki-ki képzelje el. Pfuj!

Az örök között akadt egy féllábú, volt harcos, öreg katona is. A legeslegkegyetlenebb valamennyi ör között.

- Te..., vagy te löttél meg? - mutogatott kire-kire, majd jól elverte a botjával, akit éppen elkapott.

Nem csoda, hogy úgy féltek tőle, mint a tűztől.

Egyszer valaki megszökött a lágérből, mire a lágér parancsnoka utasította a foglyokat, hogy mindenki ott, ahol éppen van - hóban, fagyban, netán sárban - hasaljon le, s addig nem kelhet fel, amíg el nem kapják a szökevényt, vagy meg nem unják a keresését.

Máskor - csakúgy megjegyzésként - az volt a szokás, hogyha kihajtották őket, mondjuk az erdőbe csalánt szedni, amelyből levest főztek nekik, s ha valaki nem szedte megadott időre tele a zsákját, elvették a sapkáját. Beérve a lágérbe, a sapka nélkülieket külön állították és megbüntették. Legtöbbször elvonták a napi kenyéradagjukat.

Nos, az egyik ilyen igen sokáig tartó hasalás után, az öreg féllábú ör, megint az elcsigázódott foglyoknak esett: Te löttél meg! - csapkodta, verdeste őket. Mígnem Béla, az egyedüli cigányfiú az összes fogoly között, idegességében, fájdalmában sírva, a féllábú ör elé vágódott:

- Biztos nem én voltam, mert én mindig fejre, nem a lábra céloztam, öreg!

Csoda történt. Az ör nem verte tovább. Jó orosz szokás szerint leköpte Bélát, és otthagya őket.

A meglehetősen fiatal, begyes és szép arcú nő, örként tevékenykedett a foglyok körül.

Görögdiányét evett. A fiatal foglyok tisztos távolból, majd kieső szemekkel, csorgó nyállal lesték, mire ő, finom mozdulatokkal letörölte ajkáról a lecsorgó édes levet, és az eddigi megszokott rideg magatartása, kecsesebb pózt öltött. Az előbbi felügyelő ösztönösen nő-

vé: kacérrá, szépelgővé változott. Előbbi zord arcán pajzán vigyor bájolgott.

Végre eldobta a lerágott dinnyehéját, bele a porba, mire az állandóan éhes foglyok, akikről azt hitte: őt, a nőt lesték..., mohón, egymást taposva, lökdösve a dinnye héjára vetették magukat.

A női hiúságában megsértett, csinos s karcsú felügyelőnő, undorral az arcán leköpte őket, és gúnyos fintorokat vágva, leforrázottan el-sompolygott az előbbi helyéről.

Az egyik fogoly, máról-holnapra süketnémává vált. Szimulál - alapította meg a német orvos, aki szintén fogolyként az egészségügyiek-nél szolgált. - Arra számít, hogy hazaengedik...

Ezt tartották róla a fogolytársai is.

A legjobb barátja, egyben földije sem bírta szóra. Kigúnyolták, ki-nevették.

Az idő telt, ő annyira hüen, meggyőzőn utánozta a süketnémákat: mutogatott, lehetetlen hangon, „gargarizálón” makogott, hogy végül mindenki elhitte neki a süketnémaságát.

Miért ne, amikor amellet, hogy sokuknak meglazultak a fogai, ki-hullott a hajuk, farkasvakság gyötörte őket, elfekélyesedett a testük, vagy annyira legyengültek, hogyha véletlenül belecsúsztak a pöcegödörnek használt, hosszú, alig félméternyi mélységű, nyitott árokba, nem tudtak kimászni. Megfagytak, vagy belefulladtak, sokszor a bokáig sem érő szennybe.

Istenem, ő süketnémává vált!

Hazafelé, már Magyarországon, valaki megsajnálva őket, meglehet merő hazafiasságból, nagy házikenyeret adott fel nekik a vagonba, amelyet testvériesen megosztottak, elosztogattak. Csupán a kenyér sarkánál akadt közöttük némi vita.

- Adjátok annak a hülye süketnémának! - javasolta valaki.

- Adjátok a... Süketnéma a... - fakadt ki nagyhangon az eddigi süketnéma, majdnem félévi szimulálása után, rettenetesen szitkozódva.

Lám, amit eddig senki, a kenyérsarka megtette!

Aforizma

Akadnak emberek, akiknek nem kell orvoshoz menniük diagnózisért. Bárki megmondja róluk: finoman szólva is, hogy „dilinyósok”.

* * *

Ahol ketten éheznek, a harmadik sem lakik jól.

Van-e még a tótból?

A vonaton ülök. Szűkebb hazám, Palócföld egyik kis faluja felé visz az utam. „Piroska”, ez a néhány kocsiból álló, pirosra festett, Csehszlovákiából importált vonat hirtelen megáll.

- Nem engednek be bennünket...

- Pirosra áll a szemafor - hallom az otthonos megjegyzéseket, mivel errefelé még manapság is közlékenyek az emberek.

Nagyon kevesen ülünk a nem dohányzó-feliratú kocsirészben. Mellettem mind a két hely üres.

Kibámulok az óriási és szokatlanul tiszta, üveges ablakon.

Jellegzetes Ipoly-menti palóctáj tárul a szemem elé. A fűzfák csillogó, zöldessárga csipkeruhájukban sorfalat állnak. Mögöttük a vége láthatatlan Ipoly-menti réten, nagy ünnepélyes csendben, a természet a nyár temetésére készül. Nem messzire, mintegy nagy szürke vattacsomó, egerészölyv huppan az egyik bokorra, s ügyet sem vetve a vonatunkra, tollászodni kezd. Kiszáradt mocsár nyomán száraz sás csörög a legelésző tehének lábai alatt. Villanypásztor vigyázza őket. Mellettünk az egyetlen, nagy odvas fűzfa derekát, önfeledt harkály kopogtatja. Mi tétlenül állunk, ő meg csak dolgozik szorgalmasan, a természet örök rendje szerint. A vonat dudál. A láthatatlan, de az éppen alattunk lévő motorok felzúgnak, mire a szerelvény lassan, szinte észrevétlenül meglődül.

Elindulunk.

A támfalnak dőlök, s gondolkozom. Régen tovalibbent - s mennyire messzire röpi - fiatalságom darabkája ez a táj. Gimnazistakörömbe ugyanis hosszú ideig vonatoztam ezen a részen. Azóta is

megjárom, évente néhányszor ezt az utat. Nekem mégsem, sohasem ugyanaz e táj! A természet örök piktora, állandóan pingál reá valami érdekeset, vagy letöröl róla valamelyik megszokott színfoltot.

- Hugság! - hallom a vezető kiabálását, olvasom az állomás előtti kistáblán, ahol a vonat megáll.

Fiatalemberke száll fel. Se több, se kevesebb, csak ő egyedül.

Mellém ül.

Az a kisördög, amely ifjúságom delén gyakran belém bújt ezen az állomáson, most, ki tudja hány év távlatából, teljesen váratlanul incselkedni kezd velem.

- Fiatalember! - szólítom meg a teljesen gyanútlan útítársamat. - Van-e még a tótból?

Mélyen megütköző nézéssel fürkészi elmém épségét. Úgy olvasok a rám meredő szeméből, mint a tükörből visszaleső képről: hülye vagy, öreg?

Hogy mentsem a becsületemet, és a tiszteletet parancsoló ősz fejemet, zagyván megkérdem.

- Ha nem untatom, elmesélhetek valamit?

Felnevet. Két kezét egyhangúan tárja szét, de van ebben a mozdulatában némi beletörődés is, amelyet azonnal a tudtomra ad.

- Tehetek mást? Hallgatom.

- Valamikor...

- Abban a szegény világban, igaz? - vág közbe ironikus röhejt faszton. - Amikor alig volt kenyér...

- Igen - értem el, ám komolyra fogva a szót -, abban a szegény világban történt. A Felvidékről, az ősrégi magyar határokon túlról, ahol csak a zab meg a boróka termett meg akkoriban, tótok jártak le erre a tájra. Lovas kocsikkal érkeztek, különféle faeszközöket hoztak, árultak: guzsalyokat, orsókat, tilókat, gereblyéket, falapátokat, háromágú favillákat, fakanalakat, nyírfa seprőket, meg több másmindent. Leginkább cserében: zsírért, lisztért, krumpliért, szalonáért s más élelmiszerekért.

- Pénzt nem fogadtak el? - szólt közbe megint. Hangsúlya, még mindig ironikus, de már nem provokáló.

Cseppet sem zavartan folytatom, csak a hangom emelem fel kissé.

- Egyrészt pénz nem, illetve nagyon kevés volt, s ők amúgy is élelmet vásároltak volna azon.

- Ahá!

Szóval, ezek a jó tótjaink, mindent eladtak, és itt Hugyagon az egyik kocsmában, akkor fogadónak nevezték, megszálltak. Kocsijaikat kint hagyták az udvaron. Lovait a saroglyákhoz kötözték, és szénát dobtak eléjük. Ők bent - ki-ki hol - aludtak a fogadóban.

- Most fogadó volt, vagy kocsmá? - kérdezi, mintha nem hallotta volna előbbi kiegészítésemet, meglehet provokált.

- Nem mindegy?

- Igaz - biggyesztgeti a száját.

- Néhány hugyagi legény, az éj leple alatt, a kocsijaikhoz férközött, és ellopták az egyik tömött zsákot. Azt hitték szalonna van benne. A közeli híd alá cipelték, és kioldozták a kötését. Képzelteti, mennyire meglepődtek... Meglepődtek? Megriadtak, amikor a várt szalonna helyett egy halott férfit pillantottak meg a holdfényben. Nagy különbség. Igaz?

A fiatalember megdöbbenően les rám. Most először tűnik el a szeméből az örökké ott vibráló cinizmus, netán azt vizsgálja: ugratom-e, vagy tényleg igazat mesélek neki, meglehet mégis meghibbant vén, szenilis ember vagyok.

- Ne szövegeljen már, fater! - tör ki ingó hitetlenséggel. - Halandzsa. Zsákban egy ember? Bele sem fért volna.

- Az belefért. Vagy az ember volt kicsi, vagy a zsák nagy.

- Nem hiszem el.

- Persze, hogy nem hiszi - elméskedem, törlesztve valamit az előbbi cinizmusáért -, mert a dicséretet minden indoklás nélkül tudomásul vesszük, amíg a kritikát hosszabb indoklás után sem hisszük el.

- Maga szerint, ez kritika ránk, hugyagiakra?

- Mindenesetre, ez az eset, abban az időben nem számított dicséretnek.

- Jó..., jó, de azok a maga tótjai, miért gyömöszölték bele a zsákba, egyébként hihetetlenül nagy lehetett az a zsák, azt a... halott krapekot?

- Útközben halt meg. Nem akarták idegen földbe eltemetni, meg a halottat engedély nélkül, egyik faluból a másik faluba szállítani, szigorúan tilos volt. Agyon is verték volna őket érte: Elveri a jég a vetést, járványok törnek ki, amelyek megtizedelik a lakosságot...

- Babona.

- Mai ésszel, de akkoriban halálosan komolyan vették az ilyesmit. Se rádió, se televízió, még újság is, alig-alig járt valakinek a falvakban, hacsak a jegyzőnek s a tanítónak nem. Az emberek, ha nem is a zöme, sokan analfabéták voltak. Mélyen hittek a babonákban: a boszorkányokban, a szellemekben, az igézetekben, a megrontásokban... Ki ismerte akkoriban a természet örök törvényeit? Manapság nevetünk rajtuk, bezzeg akkoriban nem, sőt!

- És mi lett azzal a halott tóttal?

- A tolvajok szépen ott felejtették a híd alatt. Valaki, vagy valakik megtalálták, és szóltak a bírónak. A tótok ezt megelőzőn, mit sem sejtve, kora reggel továbbmentek. Közel a határ, a hídon át szépen átkocsikáztak a hazájukba. A bíró csendőröket hívott, akik hamarosan nyakon csípték a tolvajokat.

- Visszajöttek a halottjukért a tótok?

- Nem, legalábbis én úgy tudom, nem.

- És mit csináltak azzal az idegen halottal?

- Ma is ott nyugszik valahol a temetőjükben. Sírja nincs, esetleg fűvel benőtt, régi s kis halom árulkodik manapság róla.

A fiatalember felnevet.

- Ezért mondta nekem az elején, hogy van-e még a tótból?

- Az események, vagy a történetek..., mindegy „világgá” röppentek. A hugyagiakat csúfolni kezdték érte: Van-e még a tótból? Érti, ugye?

- Ők, mármint a hugyagiak...? A beszédjéből ítélve...

- Nagyon haragudtak miatta. Sőt meg is verték az illetőt, ha elkaphatták - vágok közbe. - Megdobálták a vonatunkat, ugyanis, mint diák hosszú éveig erre vonatoztam. Kérdezze meg az öregeket! Ők biztosan emlékeznek még rá.

- Nagymamám sokat mesélt nekem a régen történekről. Erről sosem tett említést.

Persze - motyogok magamban -, persze, hogy hallgatott róla. Én is ezt tettem volna az ő helyében!

Mosolygok, de szólni nem szólok. Annál inkább is hallgatok, mert a fiatalember a következő állomáson leszáll. Szépen elköszönt, még kezet is szorítottunk: Szent a béke.

Bezzeg negyven évvel ezelőtt!

Ő leszáll, a vonat tovább megy, s én újra a tovaröppenő tájat böngészem.

Fújni kezd a szél. Úgy játszik a száraz kukoricaszárakon a levelekkel, mintha valaki nagyon messziről lehangolódott citerát pengetne. A nap néhány percre elengedi a sugarát a felettünk való égen, hogy később beleszöjje azokat az éppen útjába akadó, sűrke felhőkbe.

A völgyek fölött habszínű párnák úsznak.

Lám-lám, hogy elmúlik minden! Alig negyven éve még megverték volna iménti csúfolódásomért, ez a fiatalember meg csak nevet atyái s az én butaságomon!

Fanyarul elmosolyodom. Nemcsak a fiatalság, már a hozzá kapcsolódó mondák, anekdoták is örökre átadták helyüket a fekete felejtés semmibe vesző éjének.

Még egy kis humor

A híres tudós kiles az utcára a második emeleti lakásának ablakán.

- Érdekes, nagyon érdekes. Szinte hihetetlen - ámuldozik mély elképedéssel -, tegnap még ahány autó, annyi szín, mára valamennyi fehérré vált. Mi történhetett itt az éjjel? - csóváltgatja, hangos, elhúlt morgolódásának közepette a fejét, tárja szét a két kezét tanácstalanul.

Leül a fotelébe, ahol tovább gondolkozott. Még sem jött rá, hogy azért fehérek, mert az éjjel leesett az első hó.

A „cseles sógor”

Józsi bácsi és Márkus - a sógora -, nemcsak rokonok, testi-lelki barátok is voltak.

A kocsmában már a második liter borukat kortyolgatták, amikor Józsi bácsi az asztallapjához koccintotta a pohara talpát.

- Együtt gyerekeskedtünk. Együtt nőttünk fel. Jóban-rosszban összetartottunk. Mondjuk - húzta a szót -, csak úgy szólás-mondásként: ha két baltád lenne, nekem adnád-e pusztán szeretetből, barátságból az egyiket?

- Minden gondolkozás nélkül - vágta rá, csak úgy kapásból Márkus sógor.

Kiitták a poharukból a maradék borukat. Újra teletöltötték azokat. A koccintás után Márkus sógor Józsi bácsira meresztette a sok bortól kitágult szemgolyóját.

- Ha már próbára tettél - csapott bele a mondandója közepébe -, én is kérdeznék tőled valamit. Persze, ugyancsak a próba kedvéért.

- Kérdezz nyugodtan. Ha tudok, válaszolok.

- Teszem azt, neked két biciklid lenne, noha tudom, csak egy van, nekem adnád-e a másikat?

- Úgy tennék, mint példázatként te a baltáddal. Máris vihetnéd!

- Rendben van - bölintott rá elégedetten az.

Hallgattak. Már teljesen elszopogatták a második liter borukat is, amikor Józsi bácsi mind a két kezét az asztalra rakta.

- Előbb csak példázódtunk - bökött a fejével Márkus a sógorára. - S ha teszem azt, valóra is kellene váltanod... Mondjuk..., neked, adja a Jóisten, legyen szerencséd, két borjút ellene egyszerre a tehened. Nekem adnád-e az egyiket?

Márkus sógor kisúvadt szemekkel bámult Józsi bácsira, a rokonára, egyben a legjobb barátjára.

- Még csak ez éjjel történt, s te máris megtudtad?

Még két kicsike humor

Olykor a legnagyobbnak hitt szerencse is szerencsétlenséggé válhat.

A szomszédom azt hallotta az igen utált anyósáról - volt rá oka, miért -, hogy meghalt. Mesélte valaki.

S még be sem esteledett, máris megérkezett a másik hír. „Csak” a lába törött el. Holnap hozzájuk költözik, hogy ápolják, s marad, amíg teljesen nem gyógyul meg.

Zsigát elkapták az 1950-es években a határon, amikor cselesen Ausztriába akart disszidálni.

- Miért akart disszidálni? - szegezte neki kérdését a főhadnagy az őrsön, ahová bekísérték.

- Nem disszidálni akartam én, aranyos tábornagy úr, agitálni. Olyan sok jót átéltem, itt nálunk, a szocializmusban, hogy föltétlenül el akartam mindezeket híresztelni az odaát szenvedőknek...

A sugárvédő gesztenye

Pálma néni -, a kisnyugdijas nő - szembeötlően szűkösen élt. Már-már éhezett. Húsként kutyaeledelt: csirkelábat, fejet, zúzat, szárnyvéget, esetleg -, ami ünnepnapnak számított - farhátat vásárolt, amit előbb megfőzött levesnek, aztán a megabárolódott csontos húst, hagymás zaftra dobta, hogy csirkepaprikást készítsen belőle.

Nem egy ízben zsömlét, kiflit, tejet, kakaót, tejfölt... csent el a KÖZÉRT-ben, amelyeket a polcok közé lapulva, titokban -, legalábbis ő azt hitte -, jóízűen elfogyasztott. Az eladók - szegényke legyintéssel - eltűrték, olykor megkönnyezték, s a rendszert szidták, amely „éhezni engedti az öregeket”.

A kilós rongyként vásárolt ruhákból kiválogatott, olcsóbb gúnyákat viselte. Cipőit a kukákból kotorta ki, viselte, amíg le nem rohadt a lábáról. Papírokat, rongyokat, vasat gyűjtött, amit eladott a MÉH-nek...

Igazi koldusként tengette sanyarú életét. Lakása nem volt. Könyörületből, egy régi, romos mosókonyhában húzta meg magát, éppen csak nem csövezett.

Amin sokan elcsodálkoztak, kitömött vászonzacskót hordott a nyakában.

- Mi van benne? - cukkolták, az egyébként jólelkű, csendes, illedelmes öregasszonyt, holott jól ismerték a válaszát: Egészséget védő vadgesztenye, amely főleg az egészségre káros sugárzásoktól véd.

Kifejezetten nyomorgott, mégis - rovarmód védekezve - vigyázott az egészségére.

Éjjelenként a feje alá rakta a vadgesztenyével telt zacskót. Soha, semmi pénzért nem vált volna meg tőle!

Egyszer rosszul lett az utcán.

- Éhes, szegényke! - sajnálták, és vádoló lelkiismeretük megnyugtatóként, pénzt és élelmet adtak neki. Kinek, mi volt kéznél.

Rosszuléte másnap megisméltődött, amiért kórházba szállították, ahol magas vércukorszintet állapítottak meg.

- A zacskóm! - hangzott az első szava, mihelyt magához tért.

- Az éjjeliszekrényén van. Mit rejteget benne? - nevette ki a főnővér.

- Vadgesztenyét. Megvéd a káros sugárzásoktól, a fejfájástól. - Lemelte, és visszaakasztotta a nyakába.

- Csak hordja, ámbár a főorvos úr...! - fenyegette meg.

Attól a perctől kezdve egyetlen pillanatig sem hagyta el a zacskóját. Fürdetése közben, magasan kiemelve a vízből felemelte. Éjjelre sem rakta a párnája alá, mindvégig a nyakában tartotta. A laboratóriumban, vérvételkor, az EKG-n, de röntgenezés közben is magánál tartotta. Vagy fogta, vagy, amint szokta, a nyakában lógatta, amiért kórházszer: csodabogárnak csúfolták, kinevették.

Végül rálegyintettek: Mindenkinek van bogara. Mi más legyen az ilyen nyomorultnak? Elvégre nem cserélgetheti, amint az újjgazdagok teszik: a Mercijüket.

Pizsamát, hálóinget a kórháztól kapott. Papucsra, pohárra, evőeszközökre... a betegek adtak neki pénzt. Merthogy: semmije sincs. Kisnyugdíjas, szegény!

Meggyógyult. Mások paraszolvenciát adtak a főorvosnak, az orvosoknak, a nővéreknek. Ő, miután tisztességesen megköszönte az ellátást, a kezelését és a meggyógyítását, valamennyijüktől pénzt kapott útravalóként.

Mert, messze a nyugdíj, az is mennyi!

Rá egy évre - teljesen váratlanul - agyvérzés érte, és meghalt.

Egyik kapualjban esett össze. A kukákban kapirgált, magával is rántotta az egyiket, amiért hosszú percekig káromkodott a gorombaságáról ismert házfelügyelő, mivel neki kellett összetakarítania.

Efölötti mérgében, a halott asszony vadgesztenyéit tartalmazó zacskóját is a kukába dobta...

* * *

Vidóc Lajos, „hivatásos” guberáló, idült alkoholistaként tengette nyomorúságos életét, a Péter-majori Szeméttelenen.

Saját kezüleg összetakolt bádokkalyibában lakott, ahol senkit sem túrt meg maga mellett, sem a környékén, amiért a társai Vadorzónak csúfolták, amit lassan ő is átvett. Igaz is, a sok alkoholtól leépült agya teljesen eltompult, végül semmivel sem törődött, csak a szesz érdekelte.

- Egy zacskó! - morogta veszett kutya módján, ugyanis aznap semmi valamirevaló, eladható darabot nem talált.

Kibogozta reszkető kezével, hiányos és szúvas fogaival is segített kioldania a görcsöt, s beletúrt.

- Mennyi... régi pénz! - csóválta meg bambán a fejét. - Valamelyik kölyök gyűjtötte, és a vadgesztenyéi közé rejtette...

Hangos káromkodás közben nyomkodta a zsebébe, noha előtte el akarta dobni.

Délután, miután az utolsó fillérét is elitta, s adós maradt az utolsó féldeci pálinka árával, ki akarták dobni a megszokott kocsmájából: merthogy: akinek nincs pénze, az ne vedelje a pálinkát!

- Nincs pénzem, nekem? Nesztek szarosak! - dobta nagyvonalúan a söntösre a zsebéből előkötört két köteg pénzt. Erősen foghíjas szája szutykos kürtöként okádta a vaskos röhögését. - Régi bankók - súgta

valamivel később, kajánul vigyorogva a mellette állóknak. - Ma kanalaztam ki a szemétből. Zabálják meg, vagy törörlék ki velük a següket, mert másra, semmire sem jók! - S elment.

Pálma néni vadgesztenyéi közé rejtett, akkoriban is fizetőképes, százezer USA-dollár volt a zacskóban.

Honnét szerezte? Miért, kinek rejtegette, s nem költötte el? Örök titok maradt.

Mackó segített

A kutyák az emberek évezredes kísérői, barátai. Rengeteg mese, történet, mondás kering róluk. Sok gazdi így dicsekszik: Az én kutyám mindent tud, csak beszélni nem...

Nos, ez a kutya: Mackó, semmit sem tudott mást, mint a nagykapu aljának szűk részén kilesve, megugatni a járdán elhaladó kóbor kutyákat. Viszont igazi medvéhez hasonlított - kivéve a nyakán lévő fehér örvet -, ritka szép s óriási félelmet gerjesztő állat volt, noha olyan szelíden viselkedett, mint a bárány.

A bejövöket s kimenőket..., senkit sem bántott, még csak nem is ugatott meg.

A két testvér az udvaron játszott. A kislány felkapott valamit a testvére elől, és futásnak eredt. A kislány utána vetette magát. Elkapta: add vissza - ordibálása közepette - megcibálta a haját, amiért a kislány tele torokkal visítózott, majd kiszabadította magát a testvére kezéből, és hangosan sikoltozva fel-alá futkározott tovább, testvére előtt az udvaron.

Hosszú percekig rohangásztak, kergetőztek, visítózott tovább a kislány, mígnem a kutya, aki eddig a nagykapu előtt leste őket, hirtelen a kislányhoz futott. Elkapta a nadrágja szarát. S nemcsak megállította, jó kétméternyire vissza is húzta a kislánytól, akinek éppen a haját huzigálta. Ezután, hogy megakadályozza a kislány hozzáérését, a kislány lábai elé feküdt, s fellestet rá.

- Aranyos vagy, Mackó! - simogatta meg a kislány. Megvédtél, holtott nem verekedtünk, játszottunk. Köszönöm!

Mackó fellestt rá, s megnyalta a kezét.
Megható látvány volt.

Aforizma

Öregen nyavalyogni sokkal jobb, mint fiatalon meghalni.

Két régi rendőr vice

Mit keresel te itt a pályaudvaron? - kérdezi egyik rendőr a másiktól.

- Gyerekem születik, rá várok.
- Rossz helyen várok. Ez az indulási oldal, menj át az érkezési részre!

A tanító néni a harmadikosok házi feladatát ellenőrzi.

- Marcikám! Ezt a könnyű feladatot sem tudtad megoldani, ráadásul rendőrgyerek létedre? - Olvasta - Ha a rendőr száz kilométeres sebességgel üldözi a betyárt, három órán belül nyakon csípi. Hány kilométert tett meg ez alatt?
- Apukám segített, de már az első száz kilométer után defektet kapott a kocsija.

„Kecses” hazugság

Az operába mentünk. Tetőtől-talpig kikészítve, puccosan vártuk a kapunkban a sógornőméket, akik - ígéretük szerint - magukkal visznek, és haza is hoznak majd bennünket.

- A macskánk! - suttogtam riadtan a férjemnek. - Bezártuk a lakásba...
- Mehetek vissza - morogta válaszként, morcosan.

- Letépi a függönyünket, és képes a szőnyegre rondítani. Az én hibám. Ne haragudj, édes! - engeszteltem ki bájosan mosolyogva rá. Megcsókolni nem mertem, mert a rúzs, az rúzs, hátha összekenem.

- Ami azt illeti, én is kizavarhattam volna - bókolt a férjem, elfogadva a mentegetőzésemet, régebbi udvarlására emlékeztető gyengédséggel. - Sietek, mert - lesett az órájára - azonnal itt lesznek Veráék.

Igaza lett, mert alig tűnt el, a sógornőmék autója máris előttünk dekkolt le.

- Ne haragudjatok! Elnézést! - hebegtem, tőlem teljesen szokatlan zavartsággal. - A férjemnek vissza kellett rohannia. Tudjátok a... - hirtelen megtorpantam, mert eszembe ötlött: Vera - a sógornőm - valósággal utálja a macskákat. Letagadtuk neki, hogy macskánk van. Valójában nem is a miénk volt, odaszokott, megszerettük, befogadtuk... Ha látogatóba jöttek hozzánk, előtte kizavartuk. Ha megtudja az igazat, hogy a férjem miért ment vissza - meglehet túloztam -, a macskaszőr miatt be sem enged ülni az autójukba, amely szőrre ráadásul allergiás is.

A hazugság - ez történt akkor is - rendszerint gyorsabban a szánkra ugrik, mint a valóság, amelyet talán csak hosszabb fejtörés után találunk ki.

- Apukám váratlanul felugrott hozzánk vidékről. A férjem megmutatja neki, hogyan kell kezelni a gáztűzhelyet, ha lefekvés előtt teát főz magának. Tudod, milyenek a vidéki öregek, akik ráadásul otthon, régiesen sparheltot használnak, mert a gázt még nem vezették be a falujukba.

A férjem alig öt perc múlva visszarohant, és szívélyes üdvözlések után beült mellém az autóba.

- Egészen kikészített az a rohadt dög - motyogta a fülembé. De, ha csak én hallottam volna!

- Sikerült? - sürgettem, meg-meglökve, olyanra akartam figyelmeztetni, amelyről semmit sem tudott.

- A sarokba bújt. A seprő nyelével vertem ki. Végül nyakon csíptem és kidobtam az ablakon...

- Az ablakon! - háborgott Laci, a sógornőm férje.

- Mi az a félemelet - fordult felém a férjem, letorkolva engem, aki első megdöbbenésemből magamhoz térve, szájára akartam rakni a tenyeremet. - Vagy a talpára esett, vagy ott eszi meg a fene, ahol van! Végre megszabadulunk tőle...

Mondanom sem kell, volt miért magyarázkodnom, pironkodnom, bocsánatot kérnem, bőrpofával szégyenkezniem.

Legyen neki igaza!

Az egész kórtermet betöltő s az ajtón kívül is ácsorgó népség - csupa cigányok - jelentek meg, hogy hazavigyék a gyógyultnak nyilvánított vajdájukat.

Több óráig tartó életmentő műtéten esett át, kezelték hetekig, mire meghallhatta a főorvos szájából az igen várt kijelentést: meggyógyult, hazamehet.

A műtétet végző főorvos és a főápolónővér is megjelent. Hogy a nagy lárma csalta-e oda őket, amely nemcsak a kórtermet az egész folyosót betöltötte, vagy az igen jómódúnak tartott vajdától várható hálapénz, nem lehetett eldönteni.

Honnét tudták, hogy a vajda, a cigányokkal ellentétben, igen gazdag ember? Mert a több hétig tartó ápolása alatt, igencsak bőkezűn osztogatta: nővéreknek a borraivalót, kezelőorvosainak a paraszol-venciát.

A vajda nagybajuszos és „túlkoros” fia végre csendre intette a zanjongó, az apját simogató, vele ki hosszabb, ki rövidebb szóba elegyedő népséget.

A főorvos elé állt, és a tőle telhető bölcsességgel a főorvosnak és családjának további jó egészségét kívánó és ügyességét magasztaló szónoklata után, alázatos és hálás mosolya kíséretében egy..., még csak nem is újságpapírba, közönséges, színes szórólapba, csak úgy kaptában, mint amit a kutyaszájából vesznek ki, „belegyömöszölt valamit” nyújtott át.

A főorvos átvette, és zavartan - mint aki maga sem tudja, mihez kezdjen vele - a kezében szorongatva, somolyogva lesett erre-arra.

A főnövér - ismerte az illetőt, hiszen igen sokszor meglátogatta az apját, kapott tőle busás borraivalót, főorvosának - „jó pontjai” reményében - segítségére kelt. Még csak közelebb sem kellett a vajda fiához lépnie, mert közvetlenül mellette állt. A főorvos akarva-akaratlan éppen elfordult, könnyedén, mondhatni észrevétlen a fülébe súghatta.

- Borítékba szokták tenni a pénzt. Átnyújtják, vagy a zsebébe dugják...

- Mink sosem tartunk otthon borítékot - restelkedett az. - Oszt - tette hozzá szintén súgva, csupán kíváncsiságból - hány forintot szokás abba a borítékba rakni?

- A legkevesebb két darab húszezrest - válaszolta az a főorvosát lesve, akit többen körbevettek, és hálásan szorongatták a kezét.

A vajda fia félretolta a társait, s a főorvoshoz lépett.

- Egy kis hiba történt. Tessék visszaadni azt a papírt, amelyet az előbb adtam át. Rendbe teszem.

Az habozott egy ideig, majd hirtelen átnyújtotta a kezében szorongatott kis csomagot.

A vajda fia szépen széthajtogatta a színes papírdarabokat.

Öt darab húszezres volt benne. Kettőt a főorvos zsebébe csúsztattott, a többit csak úgy a saját zsebébe gyűrte, majd, mint kisdíák a jó jegyet adó tanárnőjére, hálásan bazsalygott az őt figyelmeztető főnövére.

A „cseles” pilóta

A repülőgép parancsnoka ezzel a közléssel lépett ki a pilótafülkéből.

- Kedves utasaink! - Van egy rossz és egy jó hírem. A rosszal kezdem. Elveszítettük a kapcsolatot a „földdel”. Azt sem tudjuk, hol járunk jelenleg.

A jó hír: üzemanyagunk bőséges. A gépünk kiváló karban van. Teljesen hibátlanul repülünk tovább...

- És hogy szállunk le? - szól közbe valaki.

- Arról nincs tudomásom, de biztosítom önöket, ki így-ki amúgy, mindenki földet ér majd!

Egy kis régi humor

Zsiga malacot lopott. Egy zsákba dugta, és a vállára hagyította.

- Gyuriíí! Gyu-riíí! - visítózott a malac.

- Ne kiabáld ki a nevemet, mert még elkapnak!

Ám a malac tovább visított: Gyuriíí, mire mérgében a földhöz verte a zsákban visítózó malacot.

- György..., György! - hörgött a döglődő malac.

- Ez még döglötten is elárulja a nevemet - morogta, majd zsákot, malacot ott hagyva elfutott.

Aforizma

Ha az előadáson elalszik valaki, a szónokot is fel kell rázni.

Pajzán palóc mese

A gazdag legény elhatározta, hogy megnősül.

- Beleegyezem - így az apja, amikor a fia közölte vele a szándékát.

- De előlről és hátulról is nézd meg, hogy egészséges-e, nem valami göthös, cafrangos lány, mert a gazdaság nagy, ide csak talpig egészséges nő és nem divatozó madám kell... Meg szegény legyen - vágott közbe az anyja, mert ő is meghallotta a fia szavait. - A szegények hálasak. Nem válogatósak, és keveset esznek, meg dolgoznak is, mert rengeteget kell dolgozniuk, hogy ehessenek is egy kicsikét.

- Csak levegőt egyen. Igaz? - csipkelődött az apja.

Harmadnap a legény egy lányt pillantott meg az egyik kapuban. Fejét magasba emelte, nagy levegőt szívott, aztán lehajtotta a fejét és lenyelte. Mindezt többször megismételte.

- Mit csinálsz, te lány? - lépett melléje kíváncsian.

- Ebédelek - vágta oda csakúgy foghegyről.

- Mit eszel? - csodálkozott rá a legény.

- Amit szoktam, levegőt.

A legény elámulva, tetőtől-talpig végiglesve gusztálta egy ideig: Levegőt eszik, szép, s tenyeres-talpas lány, jó dolgos asszony lesz belőle.

- Éppen nősülni akarok. Ilyen lányt keresek, mint te. Aztán hozzám jönnél-e feleségül?

- Csinos, vállas, és gazdag legény vagy, miért ne mennék hozzád feleségül!

Harmadnap, a lagzi után lefeküdtek.

Reggel a lány jókedvvel, teríteni kezd a früstököléshez.

- Miért raktál két tányért az asztalra, amikor te csak levegőt eszel? - fakadt ki a legény a teríték láttán.

- Mert hiába huzakodtam az éjjel, csak kilyukasztottál. Mostantól, hiába szívom be a levegőt, ha egyszer alul mind kimegy.

Muris mondások

Némelyik házasságban csak az a közös, hogy egyugyanazon a napon kötöttek házasságot.

* * *

Ha az egyik fél horkol, csak akkor igazán boldog a házasság, ha a párja meg süket.

* * *

Az asztalon egy nagy szőlőfürt hever.

Keresztelő Szent János, így fakad ki: Aszkétizmusomból fakadón nem eszem belőle egy szemet sem.

Avilai Szent Teréz érte nyúl, és a kezébe veszi: Akkor én, Isten dicsőségére megeszem.

* * *

Némelyik ember azért temetkezik bele a munkájába, mert sírásó.

Hogyan kell megjavulni

Környékszert kötözködő, másokat kigúnyoló, csúfolódó, becsapó férfi, ezzel a kéréssel állított be, a bölcsességéről messze földön ismert rabbihoz:

Borzasztóan pocsek a magatartásom. Nem iszom, mégis, ha akarok, ha nem mindenkivel összeveszek. Gúnyolódom... Rengeteg a haragosom. Meg szeretnék javulni. Adjál valami jó tanácsot nekem!

A rabbi, némi fejkavargatás, sanda mosoly, szakáll-simogatás után, otthagya a vendégét, kiment.

A kérdező legnagyobb meglepetésére, egy marék szöggel tért vissza, amelyet az ott ácsorgó férfi kezébe nyomott.

- Pontosan száz darab.

- Jó... jó - hebegett az, hol a szöget, hol a rabbit lesve, de...

- Mit csináljon vele, igaz? - vágott a szavába a rabbi. - Megmondom. Ha valami bűnt: disznóságot, erkölcstelenséget, sértegetést, bármi rosszat követ el, amivel megsért mást, árt valakinek, verjen egy szöget a kerítés deszkájába. Ha elfogy, keressen fel megint!

S azzal útnak engedte.

Az illető az első nap tizenhatot, másnap valamivel kevesebbet, tizenegyet vert a kerítésük deszkájába. Amint teltek-múltak a napok, igaz egyre kevesebb szög fogyott el, ám lassan lába kelt valamennyinek.

Amint a rabbi tanácsolta, újra felkereste.

- Nos! - fogadta a rabbi derülten. - elfogyott, igaz? S megjavult-e?

- Há...át - vonogatta szégyellősen a vállát. - Még el kellene néhány, ha nem is száz szög.

- Nem kap! Viszont, azokból a szögekből, amit eddig, ha rosszat tett valakivel, ártott az embertársainak bevart, most, ha bűnt követ el húzzon ki egyet-egyét! Ha mind a száz a kezébe lesz, jelentkezzen megint!

Így történt.

A bölcs rabbi átvette a száz szöget, szűrös szemét mélyen a férfibába fúrta, majd megsimogatta a szakállát.

- Mik maradtak a kihúzott szögek helyén?

- Lyukak - vágta rá az.

- Így igaz. Most az lesz a feladata, hogy ezeket a lyukakat: egy-egy jó cselekedettel, bocsánatkérésekkel, jóvátételekkel, kiengesztelésekkel mindazok iránt, akikkel azelőtt rosszat tett, kicsúfolt, megsértett, felbosszantott, akiknek rossz perceket, órákat, napokat szerzett, megkárosított, lejáratott mások előtt és így tovább, sorban tömködjé be egyenként!

Egy jó tett, egy lyukbetömés. Meglátja, mennyivel nehezebb lesz, mint a szögek beverése és a kihuzigálása. Akad majd, amelyiket nem is sikerül betömnie.

Régi locsolóversike

Rózsafának rózsavizét hoztam, hogy ezt a széplányt meglocsoljam.

Csodás megmenekülés

A cserépkályhám mellett ültem, s elmélyülten meditáltam. Min? Nem emlékszem már. Egy biztos, a Bibliámat éppen az előbb raktam le, tovább gondolkoztam az elmerengető, a szívemet ugyancsak megérintő egyik versszakán, amint naponként, általában a reggeli időben megszoktam - mesélte a nyugdíjas, egyedül élő, de még hitbuzgón tevékenykedő lelkész.

Ez mindaddig tartott, amíg az előszoba ajtajának kicsapódása ki nem rebtentett elmélkedésem kocsikerekének lassú gördüléséből.

Mi tagadás, igen megrettenve ugrottam talpra, megriadtan toltam odébb a széket. Egyrészt háború volt, kisvárosunk telis-tele idegen katonákkal. Másrészt, azonnal észrevettem, hogy kicsapta ugyan az ajtót, valaki berontott azon, ám nem csukta vissza. Tehát - rémisztgetett a nyakon csapó félelmem - a szobámba is betör.

Így is történt.

Egy kopott ruhás, tíz év körüli kislány toppant elém. Nem - jöttem rá -, csak az első pillanatban tűnt kopott ruhásnak, mert igenis szép, úri s hibátlan, mondhatni: ünneplő viselet volt, csak, amint ott, ki

tudja honnét, meglehet gyerekkori emlék, szegény, jó anyám szájából halottak jutottak eszembe: a kutya szájában összegyűrődött és kissé összepiszkolódott volt.

- Üldöznek..., kérem...! - rebegte minden ízében remegve, - Rejtsen el!

- Ül le! - rebent a hangom. Nem a számból, valahonnét a sarokból visszhangként felém. Váratlanul ért, valósággal lebénultam. Kezem-lábam remegett. Sem felfogni, sem mihez kezdeni nem tudtam. - Be-cukom az ajtót, mert nyitva hagytad - eszméltem fel végre, keresztül-kasul szántó megdöbbenésemből.

Kisiettem az előszobába.

Megdöbbenten láttam az ajtóból, hogy az utcán a kapumtól alig távolabb katonai dzsip állt meg. Német katonák ugráltak le róla. S ki merre látott: előre szegezett géppisztolyaikkal szétrebbentek.

Ketten egyenesen a kapum felé tartottak.

Visszaléptem, és beszóltam a kislánynak:

- Bújjál el gyorsan!

Ezután a németek elé siettem, akik már átlépték a kerti kapumat.

Azonnal felfedeztek, és egyenesen felém rohantak.

- Több zsidó megszökött a gettóból. Nem menekült ide be valame-lyik? - esett nekem az egyikük.

- Nem rejteget egy kislányt? - tette hozzá a társa.

Az égre lestem, mintha a felhőket kémlelném. Testemben-lelkemben remegőn kértem Uramat, egy-egy titokban felrepített sóhajom-mal, hogy segítsen! Pap vagyok, nem hazudhatok, de kiszolgáltathatok-e egy teljesen védtelen, ártatlan kislányt ezeknek a kopóknak, akinek csak annyi a bűne, hogy zsidónak született, s tovább kínozzák, netán megöljék?

Sem angyal nem jelent meg, sem szózatot nem halottam, amint annyiszor olvastam. Egyszerűen megkönnyebbültem, és mintha súgta volna valaki, megéreztem, hogy mit kell mondanom:

- Pap vagyok. Egyedül élek ebben a kis házban. Tegyétek a dolgukat - tettem hozzá torokfojtogatón, mert, ahol angyal nincs, ott az ördög azonnal belép, s megkíséríti még a papot is: mégis kiszolgáltattad...!

Kétértelműn rájuk mosolyogtam, s kissé kenetteljesen, előbb a kertem, aztán a házam felé mutattam.

A német katonák szinte lecövekeltek. Merőn bámultak rám egy ideig, majd egyikük, szinte bocsánatkérően rám sandított.

- Parancsunk van - védekezett. - Valamennyi házat át kell kutatnunk ezen a környéken! - Ezután a társához fordult: - Te a kertben, én benézek a házba!

Én félrefordultam és tűzben-lázban égve, minden ízemben remegve, csendesen imádkoztam a kislány megmeneküléséért.

Csak akkor eszméltem fel elmélyültségemből felujjongva, amikor a németkatoná egyedül tért vissza.

- Senki - kiáltotta a társának. Udvariasan elköszönt, és vissza a kapum felé indult. A társa követte.

Nyugodtan megvártam, pedig hű de szerettem volna berohanni a szobámba, amíg eltávolodnak, majd, amint erőmből telt, berontottam a házamba, ahol az előszobából három ajtó nyílt: egy a konyhába, másik a fürdőszobába, harmadik az egyetlen szobámba. Az egyházzamé volt. Cserében megjegyzem: e nélkül is megtettem volna, nyugdíjasként én vezettem a heti imaórákat, esetenként helyettesítettem az utódomat, tettem ezt-azt.

A kislány sehol.

- Előjöhetsz! - kértem. - Elmentek a németek.

Az ajtó mögül lépett ki. Sírva ölelt át.

- Teljesen lemerevedtem - suttogta könnyeit elmaszatolón. - Mozdulatlanul álltam, aztán valaki... Igen - bizonygatta - ki, nem láttam, az ajtó mellé lökött. Szorosan a falhoz lapultam. A katona benyitott, belépett és szétnézett. Nem látott meg, mert a kinyitott ajtólapja teljesen eltakart..., és elment.

A székbe nyomtam, én a közeli imazsámolyomra térdeltem, és felszabadult szívvel hálát adtam az Örökkévalónak.

- Nos! - fordult felém. - Maga biztosan azt szeretné tudni, mi lett a kislánnyal. Hála az Úrnak - hogyan s mint, hosszú lenne elmondanom -, itt nálam, a segítségével végigvészelt a ráleselkedő vész-korszakot. Háromgyerekes, boldog családayaként ma is él. S rendszeresen meglátogatnak a gyerekeikkel együtt.

Aforizma

Ha valamennyi nő s férfi, olyan lenne, amint az újságok házassági rovatában kelletik magukat, éhen halnának a válóperes ügyvédek.

Humor

Valamennyi eset megtörtént.

Szécsény és két közeli település egyik, hajdani orvosa - mert két orvos is volt a kisvárosban -, igencsak gyakran nézett a pohár fenekére.

Nos, ami igaz, az igaz, nemcsak szerette a bort, gyakran le is részegedett.

Egyszer igen kapatosan szundikált megszokott fotelében, amikor sürgősen beteghez hívták a városhoz tartozó, közel két kilométerre lévő, kisebb településre: Pösténypusztára.

Már jóval bent jártak a településen, amikor így fordult a kocsisához, mert mondani sem kell, mint mindenhová, oda is a hintóján érkezett.

- Mi a fene történt ezekkel az emberekkel? Köszönnek, majd elfordulnak, és hangosan vihognak.

- Már, hogyanne röhögnének - így a kocsisa -, amikor a nagyságos asszony, rózsákkal kihímezett, kék kardigánját, kalapját rántotta magára, tette a fejére, a saját zakója és kalapja helyett. Kezében meg a retiküljét szorongatja.

* * *

A falunk-szerte félnótásnak tartott: Pista bácsi és a felesége - zsákon folt -, eladták egyetlen tehénkéjüket, a „Rózsát” a régi szécsényi vásáron.

Néhány hónapra rá, újra Szécsénybe verődtek.

- Nézd a: Rózsa! - mutatott Pista bácsi az egyik falon lévő táblára: Dok-tor Ró-zsa, ügy-véd - szótagolta, mert a felesége sem írni, sem olvasni nem tudott.

- A tehenünk! - álmélkodott az, hol a kötényét verdeste, hol a fejkendője kötését rángatta. - Hogy felvitte Isten a dolgát! S ennyire hamar! Doktorrá, meg ügyvéddé változott át. Rózsa, ki más, ha nem ő? Ráadásul itt Szécsényben, ahol eladtuk!

- Nézzük már meg..., no! - kezdeményezte Pista bácsi.

Bementek. A hatalmas íróasztal előtt, pápaszemes, tokás, őszülő ember ült. Megátalkodva nézegették, lökdösték egymást, hogy melyikük szólítsa meg elsőként.

- Rózsa..., Rózsa! - vállalta végül magára ezt a szerepet Pista bácsi. Egyébként is úgy illet, hogy a férfi lépjen elsőként. - Hát nem ismeresz meg? Igaz, nagyon megváltoztál. Megemberesedtél, de én olyan maradtam, amilyen voltam annak előtte.

- De sokat megfejtelek - kárált közbe a felesége is.

Az ügyvéd felugrott, mert azonnal felismerte, hogy két bolonddal van dolga, és némi vita után szabályosan kirúgta őket.

- Hiába tagadja, csak ő az! - fakadt ki Pista bácsi már kint az utcán, az összegyűrődött ruháját kisimogatva.

- Persze, hogy ő - bizonygatta a felesége. - Hiszen otthon is ugyanígy rúgott, miközben fejtem, amint az előbb.

Ilyenek vagyunk, vagy csak ők...?

Az egyik tanítványom igen jó módú szüleihez megyek, rendkívüli szülő látogatásra. Az ötödik osztályos Tibike ugyanis igen agresszív-vá vált az utóbbi időben. Az előbbi csendes, bezárkózott, „magának való” fiú teljesen kicserélődött.

Mi kavarthatta fel zsenge lelkületét, bolyhozta be pókhálószerűn azelőtti kiegyensúlyozott idegrendszerét? - Ezt szerettem volna megtudni, legalábbis önmagam előtt megsejteni.

Iskolánk - a város szélén -, az úgynevezett betelepülők nebulóinak mindenre rezdülékeny fejébe töltögette a tudás alaprendszerének zsengeit. Szinte mindenki ismerte egymást, persze hogy hallottam egyet-mást Tibike, a környezetükhöz mérten „előkelő”, jó módú, értelmiségi szüleinek, az utóbbi időben kissé összekuszálódott életvite-

léről, ám ami a házuk elé érve kihallatszott az utcára, arra gondolni sem mertem.

Iszonyatos kiabálás, szitkozódás, egymás ilyen-olyan pocskondírozása csapott mellbe.

Tibike szülei, „országgra-világra szólón” veszekedtek.

Becsengettem.

Az apuka nyitott kaput. Magára erőltetett szívélyes fogadtatásom után - pedig mennyire lesírt róla: arca vöröslött, teste valósággal lemerevedett, hogy veszekedtek -, bekísért a lakásukba.

- Drágám! - kiáltott be, képmutatásától nagy megrökönyödésemre az előszobából a konyhába. - Nézd csak, édes szívem, ki jött hozzánk!

Egy kis, ilyen-olyan humor

...A tanár kérdez, hiába erőlködik, senki sem jelentkezik.

- Tudom, hogy nehéz a kérdés - jegyzi meg később -, ezért, aki elsőként jelentkezik egy jeggyel jobb osztályzatot kap, mint amelyet érdemelne.

- És ha ötösre felelne? - kiált közbe illetlenül valaki.

- Az... - habozik egy ideig a tanár, majd rávágja. - Dicséretet kap az ellenőrzőjébe.

Palika felnyújtja a kezét.

- Na, mondd! - mosolyog rá a tanára.

- Jelentkeztem. Tessék nekem beírni ezért egy kettést.

* * *

Sajnos, hogy a mai urak közül sokan csak akkor érezhetik igazán uraknak magukat, amikor belépnek abba a helyiségbe, amelynek ajtaján ez a felirat olvasható: Uraknak.

* * *

A filozófus: koromsötét szobában fekete macskát zavargál, a politológus azt hiszi: megfogta.

Akiknek jól kezdődött a napjuk

A hajléktalan felébredt. Az egyik kis ligetben lévő padon hálva szenvedte át az éjjelt. Nyújtózkodott. Elgémberedett csontjai ropogtak, majd sűrű ásítozások közepette, elnehezült mozdulatokkal, két nejlon reklámszatyorba pakolta szegényes, mocskos cuccát. A papundekliket, amelynek egyik részét lepedőként, a másikat takaróként használta, egyszerűen a földre lökte, és otthagya.

Kiérve a kis ligetből, minden elgondolás, indíték nélkül a járdán bandukolása közben, aki tehette messzire elkerülte, mert piszkos volt a ruhája, ápolatlan a haja, szőrös az arca, fogai hiányosak, sárgák, s bűdös.

Megszokta. Nem törődött velük. Egész úton azon járt az esze, mert bárhogyan nézett is ki, neki is működtek az életfontosságú szervei: a gyomra korgott, legyűrhetetlen éhséget érzett. Eddig kukázott. Vasat, rezet, papírt s eldobott visszaváltható üvegeket -, ha élelmet talált, ott helyben befalta -, meg használható, a kukák mélyéből kibányászott ruhadarabokat gyűjtögetett, s eladta. Az értük kapott néhány forintot élelemre, italra és cigarettára költötte.

Eddig, mindenkinek megvolt a maga „vadászterülete”, amint ők nevezték: placca, amelyért állandó harc dúlt az ellenérdekelt hasonló szőrű bandákkal. Ki-kit tudott kiszorítani. Az elmúlt napokban őt „tessékelték el” megszokott s ismert placcáról. Többen voltak, őt a magányos farkast, egyszerűen kitúrták. Megveréssel fenyegették, ha továbbra is a megszokott, mostantól az általuk elorzott részen kukázik. Keressen másik helyet! Igen, igen, de hol? A gyomra tovább korgott, szédelgett, egyre jobban elnehezültek a lábai is.

- Nézd a! Pénz. Nem is kevés. Egy ötezres.

Amint szokta, hirtelen rálépett. Régebben többen jártak együtt: aki kapja marja! Majd önkéntelen, prédájára lecsapó farkasként szétlesett. Senkire sem kellett ráfordulnia. Mintha csak úgy, mondjuk egy eldobott nagyobb csikkért: lehajolt, felmarkolta és kapkodón, szemét jobbra-balra forgatva a zsebébe gyűrte.

- Ez a nap is jól kezdődött - élénkült fel előbbi mélabújából, megkönnyebbülten. Lesz miből élelmet és italt vásárolnia...

A gyógyszerárban egyik férfi, miután bepakolta a patikusnőtől kapott nejlonszatyrába az előbb kiváltott s kifizetett gyógyszerét, az egyetlen mellette ácsorgó idősebb nőhöz fordult:

- Tessék! - s udvariasan átadta a helyét.

Az illető öreg nő szomorúan lehajtotta a fejét.

- Köszönöm. Már álltam ott - suttogta könnyes szavakkal, szégyenkezően magába fojtva valamennyi szava végét. - Nincs nálam annyi pénz - rebegte alig hallhatón. - Igaz otthon sem. - Ezt nem mondta ki csak gondolta.

- Mennyi hiányzik? - vágott közbe az előbbi jól öltözött, mosolygós arcú, előzékenyen közeledő férfi.

- Száz forint - segítette ki a patikusnő, a szorongva, szégyenkezően toporgó öreg nőt, abban a hiszemben, hogy ad neki, s feloldódik végre a lelkiismeret-furdalása. De hát, mi lenne, ha valamennyi rászorulóknak hiteleznie kellene, mert egyre többen vannak, akik nem tudják kiváltani a gyógyszerüket. Hitelezni? Legtöbben meg sem adnák, s ő lehúzhatná a rolót.

A férfi a zsebébe nyúlt, s némi kotorászás után előhúzott egy ötszázast, és az előbbi asszony felé nyújtotta. Legnagyobb meglepetésére, az nem kapott utána. Szemmel láthatón restelkedően, olyan mozdulatok kíséretében nyújtotta érte a kezét, mintha minden pillanatban vissza akarná rántani. Szeméből két nagy könnycsepp buggyant elő.

- Ez... ez - rebegte sírásába fulladón - ötszázast...

- Tegye csak el! - vágta rá a férfi, mialatt sietve, az asszony szégyenét csökkentően eltávozott.

Ezen a korai napon ott két ember örült egyszerre. Az egyik ember, amiért adhatott, a másik ember, amiért kapott.

* * *

- Tanár néni - állt fel, mindjárt az első óra megkezdésekor, a napos szokásos jelentése után, az igen rossz magatartásáról, gyenge tanulmányi előmeneteléről elhírhedt Zsoltika. A tanárnőnek annyi ideje sem maradt, hogy beírja a hiányzókat a osztálynaplóba. - Az

egész osztály előtt megfogadom, hogy megjavulok. Nem rendetlenkedem, s jól tanulok...

- Na csak! - döbrent meg a tanárnő. Nem tudta: nehezteljen, megszidja, mivel engedély nélkül állt fel, beszélt, netán örüljön, habár nem nagyon hitt a kisfiú mégoly őszintének tűnő, kibontakozó lelkületű szavainak. - Mi történt veled, azon kívül -, mert csak nem állhatta meg -, hogy máris megzavartad az órát.

- Anyukám nagybeteg. Megoperálták. - válaszolt a kisfiú. - Azt mondta apu: akkor gyógyul meg, ha megjavulok, nem hall rólam rosszat, sok jó jegyet viszek haza. - Könnyei megeredtek, majd hirtelen leült, a padra hajtotta a fejét s felzokogott. - Nem akarom, hogy meghaljon - suttogta sírásától fulladozón, könnyeit két öklével megszatolta szét az arcán, a melléje lépő, a fejét vigasztalón megsimogató tanárnőjének.

- Remélem, meg is tartod, amit itt az osztály előtt megfogadtál! Javulást kívánok anyukádnak! - rebegte a tanárnő elcsuklón.

- Mi is! - kiabálták a gyerekek szinte egyszerre.

Aforizmák

A fiatalság akkor ér véget, amikor az első szembejövő gyerek kezét csókolommal köszön.

* * *

Mi a vége, ha egy vak férfi és egy süketnéma nő házasságot köt?
Örök békesség.

Más: A szerelem tüze csak a házassággal oltható el.

Ki így, ki amúgy hal meg...!

A boltos végleg lehúzza a rolóját.

A buszvezető elérte a végállomást.

A bűvár az örök mélységbe merül.

A fodrászt kinyírják.

A marokszedő aratáskor helyet cserél a kaszásával.

A díjugrató átugrik a másvilágra.
 A meteorológusnak örökre beborul.
 A papnak beharangoznak.
 A kántor orgona fújtatójából kifogy a szusz.
 A pénztáros örökre bezárja a kasszáját.
 A cimbalmosnak elszakad a húrja.
 A vegetariánus a fűbe harap.
 A kertész alulról szagolja az ibolyát.
 A kovács elpatkol.
 A bírónak: fellebbezésnek helye nincs.
 A sírásó: a másnak ásott vermébe maga esett bele.
 Az öregember gyertyája csonkig leég.
 Utolsót üt az óras órája.
 A tanárnak kicsengetnek.
 A tengerész feje felett összecsapnak a hullámok.
 A bányászt elnyeli a föld gyomra.
 A szerencsejátékos végleg befuccsol.
 Az író kezéből örökre kiesik a toll.
 A gyilkos talpa alatt átfúj a szél.
 A gazdának örökre felveri a gaz az udvarát.
 Ki-ki összetéveszti a poklot a tűzhányóval.

Hurják Laci

Az egyik kisfaluban élő: Hurják László, a régi szegények útját taposón nyaranként, sokadmagával, summásként kereste meg a kenyérét Mezőhegyesen.

Ám, mielőtt a híressé vált, faluszerte emlegetett történetre térnék, meg kell említenem, hogy a Hurjások a legszegényebb emberek közé tartoztak abban az igen szép, ha nem is az Isten háta mögé szorult - mert országútja és vasútállomása is volt -, de nagyon elmaradott, vagy magára hagyatottan tengődő faluban.

Kisgyerekkorukban - sokan voltak testvérek -, miután felébredtek, elsőként a kenyeret követelték, amelyet nekik és a hozzájuk hasonló szegényeknek igen gyéren „osztogattak”.

- Még alszik a kenyérke - nyugtatgatta őket az édesanyjuk, kissé későbbre tolva a reggelizés idejét, hogy később ebédeljenek, megta-
karítva ezzel jó néhány falat ételt, mire az éhes gyerekek közül vala-
ki, szinte ötpercenként megkérdezte:

- Édesanyám, felkelt-e már a kenyérke?

- Még alszik. Aludjatok ti is! - hangzott újból és újból a válasz, mi-
re ők kórusba verődve énekeltek:

- Keljél már fel kenyérke! Keljél már fel kenyérke!

Az igen vállassá cseperedett hatalmas legényt, hihetetlen erővel ál-
dotta meg az Úristen. A sokkal öregebb, zömökebb gyerekeket is
földhöz teremtette.

Faluszerte emlegették a híressé vált mondása miatt:

- Bevágok két raskát - kissé hibásan beszélt, ezért nevezte a laskát,
helyesen: krumpli laskát, raskának - és megbirkózok a Nagy Pista lo-
vával: a Ráróval.

Egyébként erről a „raskáról” más mondás is ráragadt.

A laskát, s nem raskát, áttört főtt krumpli és némi liszt, meg zsír, só
hozzáadásával összegyúrták, mákos bejglihez hasonló formára alakít-
tották, darabokra szabdalták, a sodrófával sorjában, kerek formára
lapítgatták, és a tűzhely platniján megsütögették. Mind a két oldalát
megzsírozva, megsózva tálalták.

Laci végignézte egyik helyen a laska elkészítését, mert ugye, szo-
kás szerint, mint a háziak gyermekének pajtása, ő is kapott egyet-
kettőt belőle. S így bírálta meg a háziasszonyt:

- Az én szülém nem így csinálja. Meg-megzsírozza, oszt meg-
megraskázza! - Amely szerinte azt jelentette, hogy a zsírral spórolón,
csak az egyik oldalát kente meg.

Nos, ezt az igencsak magas, erős kötésű, de Istenkétől kicsinyke
ésszel s képességekkel magáldott fiatalembert, igencsak sokat cuk-
kolták Mezöhegyesen, amelyet ő hatalmas természetéhez és erejéhez
mérten báránykaként viselt el. Evés közben, ha elfordult - tettek róla,
hogy gyakran elforduljon - egy-egy csipetnyi sót dobtak az ételébe.

Ősz végén tértek haza. Búzát, krumplit, kukoricát, babot, zsírt, füs-
tölt húst s mást is hoztak haza a vagonukban, mert nagyobb részben
természetben fizették ki az egész nyári járandóságukat.

Laci az állomásról hazafelé menet, hátára vetett batyunyi teherrel ballagott felfelé a parton.

- Mit cipelsz a hátadon Laci? - kérdezték meg többen is.

- Mit..., mit, hát sót!

- Sót-e? Minek cipekedsz, amikor itthon is kapni, mert ott sem adták ingyen.

- Isten bizony, sehol sem annyira sós a só, mint Mezőhegyesen. Egyetlen csipetnyit tettem az ételembe, és mindig elsóztam. Az ottani kanálnyi só, az itteni maroknyival felér.

A háborús években Hurják Laci, a Losonc melletti, hadivá nyilvánítt, híres posztógyárban dolgozott.

Vonattal járt be a többi falubeliekkel együtt. A losonci pályaudvaron - ki tudja, miért -, nemcsak ilyen olyan húsokat, zsírokat, általában valamennyi élelmiszert, a tejet is elkobozták. Már, ha az ilyen kutatások során a leleményes rejtegetőknél megtalálták azokat.

Laci kisebb, zománcos, kupakos kannát lóbálva, szállt le a vonatról, ahol az egyik, éber csendőr azonnal karon ragadta, és bekísérte a váróterembe.

- Mi van a kannádban? - döfte mellbe ott kérdésével az egyik csendőr.

Az egyébként csak kissé dadogó, s pösze fiatalember, ha felidegesítették az értetlenségig dadogott.

- Te-te-tej... - hadarta Laci idegesen lesve szét.

- Öntsd be! - utasította a másik csendőr, megmutatva hova.

- De-de ez te...tej...

- Pofa be! - bökte meg puskájának agyával durván, amolyan csendőrszokás szerint.

Laci levette a kis kanna kupakját, és némi zavart mozdulatok után bezuttyantotta a terem közepére helyezett, elkobzott tejjel félig megtöltött edénybe, az ő tejjel habart bablevesét.

A bosszúsággal keveredett, óriási kacaj közepette nyakon csapták, és kizavarták a váróteremből.

Természetesen nem a csendőrök, az ott tartózkodó utasok röhögtek.

A következő eset, ugyan már 1945-ben, de még mindig a háború alatt történt meg.

Sokadmagával az oroszok robotra hurcolták a közeli nagyvárosba, a kórház előtti térre, halottakat temetni.

A munka szünetében Laci epedezően leste, a tűz mellett újságpapírba „mahorkát” csavaró orosz katonát. Csak nem állhatta meg sokáig, melléje somfordált, és barátságosan meglökte.

- Adjál nekem is - mutatott a már kész s égő, különös cigarettára. Látva az orosz zordon elutasító bámulását, lejjebb adta a kérését. - Legalább egy slukknyit!

Az orosz katona egy ideig merőn bámulta, majd hirtelen felderült az arca.

- Állítólag te vagy a legerősebb - jól beszélt magyarul, amint később kiderült, az apja hadifogolyként, az első világháború után kint maradt, s orosz nőt vett feleségül..., tehát félig magyar ember volt. - Nálam nem, de ha mégis földhöz bírsz vágni, kapsz!

Laci egyetlen pillanatig sem habozott. Elkapta, s azonmód földhöz teremtette, majd hasra fordította, belemarkolt a derékszájába, felemelte, a fogai közé szorította, és a kézzel-lábbal kalimpáló, szitkozódó, szabadulni akaró katonával, a társai kaján röhögésének közepette, körbefutotta a legközelebbi pavilont.

Miután lerakta, a vesztes orosz katona - a bajtársai éljenzésének közepette - leköpte, majd egy marék mahorkát nyomott a kezébe.

A társai ugyancsak elhalmozták dohánnyal. Laci valamennyi civil társát megkínálta egy-egy cigaretta erejéig, majd békésen cigarettázva körülülték a tüzet, és ki-ki oroszul-magyarul tovább nevetve tárgyalta meg az eseményeket, meg ki tudja még miket.

Aforizma

A „félnótás” csupán olyan bolond, mint a legtöbb tudós zseni.

* * *

Az egyenruha skatulya. Az zár bele, akinek az egyenruháját viseled.

* * *

Aki állandóan álarcot visel, lassan sajátmagát sem ismeri fel.

Mit vehetsz, mit nem?

Pénzért vehetsz szépítőszereket, de szépséget nem.
 Pénzért vehetsz lottót, totót, de szerencsét nem.
 Pénzért vehetsz vért, de életet nem.
 Pénzért vehetsz házat, de otthont nem.
 Pénzért vehetsz ágyat, de alvást nem.
 Pénzért vehetsz számítógépet, de tehetséget nem.
 Pénzért vehetsz könyvet, de tudást nem.
 Pénzért vehetsz orvost, de egészséget nem.
 Pénzért kaphatsz pozíciót, de tekintélyt nem.
 Pénzért vehetsz szexet, de szerelmet nem.
 Pénzért vehetsz órát, de időt nem.

Aforizmák s tréfás szólások

Vannak nagyok, akik a nagyoknál is nagyobbak. Vannak kicsik, akik a kicsiknél is kisebbek.

** *

Korán megöregszünk, bölcsekké viszont igen későn válunk.

* * *

A Balaton annyira rosszul lett, hogy hullámokat hányt.

* * *

Az élet halálozási rátája 100 %-os.

* * *

Ami majdnem igaz, az sosem igaz.

Tévedés

Pistike és Jánoska ugyanazon az ágyban feküdtek. Igen széles fekhely volt. Külön paplant, párnát kaptak, bőven elfért a két kisgyerek s minden.

Unokatestvérek voltak. Jánoskáék ma délelőtt, rokoni látogatóba érkeztek a szüleivel. Holnap utaznak haza.

Lefekvés után, sűrű szavaik bolyhos fonalából, vastag, cifra vásznat szőttek a szavaik sokrétű szövőgépén. Szó esett mindenről, amely ilyen korú fiúk kevés lapú szótárából kiömölve, kicsinyke könyvecskévé gyűrődik, a szerteszt kószáló emlékezetük számítógépének monitorján. A pufók képű hold kíváncsian lesett be az ablakon, alaposan felhígítva a körülöttük settenkedő sötétséget, amely félelmetes ábrázata, bohócruhát öltve, meg-megcsiklandozta őket. Jánoskát a vadvirágos rétek feletti lepkeszárnyakon repdeső álom, már majdnem két pilleszárnyaira ültette, amikor Pistike váratlanul felugrott, s az ágya mellé guggolt vagy ült, ki tudhatta azt.

Egy ideig megátalkodottan leste, még a fejét is felemelte, hogy jobban lássa: mit csinálhat az ott? - birizgálta a bögyét a gondolat mind az öt ujjával.

Áhó! - csapott az előbbi leszállni kezdő álom lepkeszárnyai közé: - Imádkozik.

Felült, lerúgta a paplanját, majd Pistikét utánozva lelépett az ágyáról, s az ő felére térdelt.

- Te! - szólalt meg, alig néhány pillanatra rá, kissé rötyögőn Pistike.
- Nem tudom, mit szól anyu reggel, ha meglátja a szőnyeget, ugyanis a bili ezen az oldalon van...

Aforizma

Ha az ellenségem ellenségét barátomnak tekintem, ebből még nem következik az, hogy a barátom barátja az én barátom is.

* * *

Az örökkévalósághoz a határozott ideig tartó mulandóság, se nem mérhető, se nem hasonlítható.

„A nyalizó” nyomozó

Bejelentés érkezett a rendőrségre. Egy főbelőtt férfit találtak az ágyában...

- Szerintem, meglehet sima öngyilkosság történt, de mivel fegyverrel történt, ugorj ki! Nézd meg! Mire visszatérsz, s én nem lennék bent, mert a főnökkel ki kell ugranom egy súlyos, bűnügygel kapcsolatos karambolhoz, a néhány soros jelentésedet, mert semmiként sem legyen hosszú, rakd az asztalomra! - adta ki a parancsot a gyilkossági csoport vezetője.

Megtörtént. Ez állt a jelentésben.

- Igazad volt főnök. Csupán telefonálni akart, véletlenül a telefonja helyett a pisztolyát nyomta a füléhez.

Nővérkék

- Hogyan s miért lettem Ferences-rendi apáca? - ismételi meg rebe-gőn kérdésemet Mária nővér. Szemében szent mosoly villog, arcán bújócskát játszik a mélabús szendeség az öröm ráncaiba búvó boldog rezzenéseivel. - Szívesen elmesélem.

Igen gazdag családból származom. Apám bornagykereskedő és földbirtokos volt. Kendert termelt, amelyet a barátja: Kenderfonó- és Kötélverő gyárának adott el. Imrét, a szegény, ám a többi fiatalembertől teljesen elütő, nagyon de nagyon csinos, ám súlyos szívbeteg újságírót, egy bálban ismertem meg. Azonnal rácsimpaszkodtam - értse, amint akarja -, s hamarosan a vonakodó, a csinos fiatalember ágyában kötöttem ki, ébredtem fel egy boldog éjjel után.

Kezdetől fülig szerelmes voltam bele, amit ő egyáltalán nem utasított el, de kissé vonakodva fogadott.

Eleinte a testiség ördögi vágya tartott össze bennünket, ám később - döbbsentem rá, testemet-lelkemet átjáró örömmel -, isteni sugallatra, ő is belém szeretett.

Soha nem felejttem el a napot, amikor teljesen összetörten, halálos fehér arccal, remegő lábakkal tért haza, mert ha eddig nem mondtam

el, most megteszem: apám - anyám korán meghalt, egyedül élt - a végsőkig ellenezte Imrét, mert velünk ellentétben szegény tintanyaló volt, s tudvalévőleg szívbeteg. Akarata ellené-re házasodtunk össze, mire ő kitagadott engem.

Szorosan átöleltem, megcsókoltam, és kissé hátrább húzódva megkérdeztem: Mi történt?

- Kirúgtak - rebegte a fülembe majdnem sírva.

Körül ugráltam, mindent megtettem, amit egy szerelmes asszonyka megtehet a férje megvigasztalásáért, felvidítéséért, végül ceruzát és papírt nyomtam a kezébe.

- Ezek? - lesett rám értetlenül. A fotelba rogyott, én melléje furakodtam, és szorosan hozzásimultam.

- Igen tehetséges rajzoló vagy. Ezentúl te csak rajzolni fogsz, én dolgozni megyek, Gábor bácsi - a már említett - Kenderfonó és Kötélverő gyárába, mert egészen biztosan felvesz.

Így is történt.

Amint biztos voltam benne: Gábor bácsi révén azonnal apám fülébe jutott, hogy az ő nagygazdag lánya, egyszerű gyári munkás, mert Gábor bácsi irodába akart rakni, ám én szigorúan ragaszkodtam a fizikai munkához, a többi egyszerű, szegény asszonnyal, lánnyal együtt akartam dolgozni.

Felkeresett. Én sírva a nyakába borultam. A bocsánatáért esdekeltem. Mi tagadás, ő is könnyezett, amikor eltolt magától, és Gábor bácsi jelenlétében, huzakodásom, vonakodásom ellenére, miután mindent bevallottam neki, megegyeztünk:

Négyszer annyit fizet nekem, mint Gábor bácsi, ha hazamegyek, s nem dolgozom többé a gyárban.

Rendben van, de mi lesz a férjemmel, mert ő semmiként sem fogadja el ezt. Halálos betegen is munkát keres, és dolgozni fog tovább.

Kegyes hazugsághoz folyamodtam, amelyhez a véletlen is hozzásegített.

Gábor bácsi újságot alapított. Helyi lapként indult, később a közeli és a távoli..., a megye környékén túlra is eljutott.

Azt hazudtam a férjemnek - mennyi lelkierőbe, szenvedésembetelt -, hogy Gábor bácsi szívesen alkalmazná külsősként. Rajzait, írásait: aforizmáit, krokijait, anekdotáit s más kisebb írásait szívesen leközölné.

Imre a lehető legnagyobb örömmel elfogadta és „megtiltotta”, hogy tovább dolgozzak. Egyébként is szüksége volt rám, mert az állapota rohamosan romlott.

Mindezek ellenére a szívem legmélyéig szerettem, és csak bámultam, csodáltam a szépségét, mert az én imádott férjem, mindezek ellenére is, végig igen csinos férfi maradt.

Két-három naponként vittem az írásait, a rajzait a „szerkesztőségbe”, hordtam haza „az értük kapott honoráriumot”, amelyet ugye, mondanom sem kell, az apámtól kapott pénzemből fedeztem.

S ami a legcsodálatosabb, a férjem semmit, de semmit - még csak nem is gyanította - nem vett észre, de Gábor bácsi sem tudott semmit az én kegyes „cselelméről”. Az írásokat, a rajzokat a pincében lévő szekrényünkbe rejtettem el. Dugig megtelt, mire az én szerelmem, az imádott férjem...

A foteléban találtam rá, halva. Előtte papír, kezében a tolla.

Átöleltem, megcsókoltam, s ki tudja meddig sírtam felette, mire apám - aki mindazok ellenére, amely történt az említett találkozásunkkor, aki teletömött pénzzel, egyszer sem tette be hozzánk a lábát - akkor, éppen akkor, csoda történt, nem? -, először felkeresett.

- Igazad volt. Ez még halottként is igen csinos férfi! - csak ennyit mondott, és elment intézkedni: orvost hívott, utána kirendelte a hulaszállítókat...

Hogy mennyire megviselt - noha házasságunk elejétől tudtam, hogy Imre halálos szívbeteg férfi -, nem tudom a legválogatottabb, a legőszintébb szívből fakadó szavakkal sem elmondani.

Irtózatosan sokat szenvedtem. Lefogytam, semmi sem érdekelt. Életuntá váltam. Bánatomat magamba fojtva siránkoztam, és csak gyötrődtem, gyötrődtem.

A dúsgazdag származású, az elkényeztetetten felnevelt, mindent megkapó, tejben-vajban fürdő nő, csak akkor tudta meg: mi az igazi szívfájdalom. Az elvesztett, a visszahozhatatlan boldogság kudarca.

Harmadik, meglehet negyedik vagy az ötödik héten, az összes pincében rejtegetett írásait, rajzait felhordtam az udvarunkra, és eltűzeltem.

Mialatt égett, a közeli eperfa törzséhez dőltem, átöleltem és hangoosan zokogtam.

Felszálló, az egész környéket belepő fekete alaktalan lepkékké silányult pernye lebegett körül. Az egyik örvénylőn kanyargó, zsugorodó, légiesen keringő papírpernyét addig lestem, miként kering s kering egyre feljebb, amíg el nem tűnt a szemem elől.

A fa tövébe rogytam, de a szememet továbbra sem vettem le az égről.

S a gallyak közül kikandikáló ég kinyílt. Azt a gyönyörűséget, amely felém áradt, azokat az egymásba kapaszkodó színeket s azt a sosem hallott, az egész lényemet át s átjáró, meg-megrázó, felkavaró zenét, amelyet világosan hallottam sosem feledem el.

Akkor és ott határoztam el, hogy apáca leszek.

Kolostorba vonultam, ahol három év után, gyönyörűséges, szívetleket felkavaró ünnepség keretében fogadtam, égő gyertyával a kezemben, az Úrjézusnak örökhűséget.

Ápolom az öregeket, a betegeket. Közben nagyon de nagyon megöregedtem, mégis igen boldog vagyok.

Apácaként ad hálát a megmeneküléséért

Fentebb írtam egy apácáról: ám ahány ember annyi regény, mert ugye az apácák is emberek!

Szentéletű emberek.

Jozefin - nem eredeti, felvett név - története egyébként is csodálatos.

Régi - együtt jártak az általános iskolába, gimnáziumba s az egyetemre -, legkedvesebb, legkitartóbb barátnőjének meghívására Ausztráliában nyaralt.

Az ötödik, ha nem a hetedik napon „hajókázni” vitték az igen gazdag, kis hajóval is rendelkező vendéglátói: a barátnője és a férje.

Cápákat, delfineket láthat, s megnézhet egy lakatlan szigetet is - vizgasztalták, mert mi tagadás, kissé félt, amit nem rejtett véka alá.

Nem kellett sokat gyözködni: a tenger, amelyet ugyan látott már, de hajón még sosem ült. S a csodálatos delfinek játéka, amelyről oly sokat hallott? A cápák „prüszkölése”, mert így képzelte el azokat, no meg a lakatlan: „Robinson-sziget”, mind-mind vonzotta, amiért is kisebb huzavona után kötélnek állt.

Már jó órája hajóztak, ám se delfineket, se cápákat nem látott, viszont a lakatlan szigetet - nagy örömujjongásának közepette - elsőként ő pillantotta meg.

A hajó vaskorlátjának dőlt, és mély csodálkozással merengett az eléje terülő látványtól. Mert sokat olvasott, de szemtől szembe sosem látott lakatlan szigetet.

Robinsonra s Péntekre gondolt: hogyan, miként bírták ki, mert ő biztosan elveszne, ha egyedül kellene ott élnie, akár egy hétig is!

Joe, a barátnőjének férje, gyanúsna vélte a hajó motorjainak működését.

- Lemegyek a gépházba - szólt oda nekik.

- Veled tartok - lépett utána a felesége. - Hozok fel valami nassolni valót.

Öt perc sem telhetett el, amikor Jozefin úgy érezte, hogy a kis hajó megemelkedik, majd egy nagy robbanást hallott, tűzcsóva lobbant, félelmetes recsegés-ropogás után, a hajó darabokra tört, az iszonyatos légnyomás őt, ki tudja hány méterre a lakatlan sziget felé, a tengerbe repítette.

Félelmet, rettenetet, semmit sem érzett, a mindenben felül kerekedő életöztöne lett úrrá rajta, amely iszonyatos csapkodásra kényszerítette, hogy fennmaradhasson a hullámzó víz felszínén, s eszeveszett úzásra a lakatlan sziget felé.

Amikor megérezte, hogy a víz már nem mély, végelgyengülésben szenvedőn talpra állt, s a maradék erejét is összeszedve, lihegve-remegve kigázolt a partra.

A homokba vetette magát, s visszanézett a tengerre. A hajó darabokra tört. Kisebbik része szanaszét úszott a víz felszínén. A többi, a két társával együtt elmerült.

Sírni, zokogni, ordítani akart, ám egyetlen könny sem buggyant a szemébe, jött szó a szájára.

Hogy meddig - szinte elképzelhetetlen, hogy ezt is lehet -, órákig ült, és semmire, de semmire sem gondolva, magába roskadtan meredezett a hullámok hátán táncoló, a felrobbant hajó töredékeivel tele lévő tengerre.

Végre felállt, és csapzottan, remegő lábakkal, inaszakadtan bebandukolt a sziget fákkal, bokrokkal telített, közel eső részébe.

Az első fánál megállt, nekidőlt, átkarolta és rádöbbenve végre, hogy mi történt vele, a barátnőjével, s Joeval, meg a hajójukkal, felzokogott.

Kis idő után a fa tövébe roskadt, és addig-addig sírt, amíg az óriási megrázkódtatástól, széttépett idegrendszere, teljesen összeroppanva ájulásba nem döntötte.

Arra riadt fel, hogy iszonyatosan esik az eső. Percek alatt bőrig ázott. A legközelebbi, dús bokor alá húzódott, s virrasztott ott napkeltéig.

Hihetetlenül forrón sütött a nap, mire levetkőzött s megszáritotta a ruháit.

Miután megszáradt felöltözködött és teljesen magához térve az ég felé emelte a szemét s a kezét:

- Istenem, tudod, mennyire szeretlek. Miért tetted ezt velem? Mihez kezdhetek itt? És az a két szerencsétlen, jó lélek! - A homokba vetette magát és mind a két öklével verdesni, fröcskölni kezdte a homokot.

Az újra feltörő zokogása csillapította le. Bármennyire hihetetlen is, e közben határozta el, hogy egy kis „kalyibát” készít, mert ki tudja, meddig kell itt tartózkodnia. Ki menekül-e innét valaha is?

Éjjel a tenger sok törmeléket, köztük a felrobbant és elsüllyedt hajó némely darabjait is a partra sodorta.

Mindent összeszedett, amelyről úgy gondolta, hogy fel tudja használni, segítségükkel és rengeteg bokor ágainak letördeléseivel egy kis kunyhót - maga sem hitte, hogy erre is képes - eszkábálhat, amelybe bőven meghúzhatja magát. Fekhelyül leveleket és puha ágakat rakosgatott a földre.

S a napok teltek. Hiába törte később a fejét, egyszerűen képtelennek bizonyult a meghatározására, hogy hány napot töltött már el a szigeten, miközben, mivel semmi de semmi sem akadt más, különféle ismeretlen gyümölcsöket szedett, és egyedüli „ételként” táplálkozott azokkal.

Sokat imádkozott. Naponta többször kérte az Örökkévalót, hogy küldjön segítséget, aki kimentí innét, mert a napok teltek, ő meg csak fogyott és fogyott.

Az ördög is megkísértette: Legyél öngyilkos, mert úgyis kiszáradsz, hetekig, meglehet hónapokig szenvedsz, mire mumifikálódott tested végleg felmondja a szolgálatát.

Unalmában, vagy az életösztöne kényszeríttette rá, csónakot font, a bokrokról letépett s a mellékágait, leveleit lehúzott, vékony s hajlékony ágakból.

A befejezéséhez közeledett, amikor hihetetlen vihar tört ki, amely során az orkánszerű szél darabokra szaggatta a nehezen összeeszkábált kunyhóját.

Ő újra a földre vetette magát, fejét és a két kezét az ég felé emelte, és felordított:

- Miért tetted ezt velem, Istenem? Ezért imádkoztam, mindennap, ez a válaszod a sok esedezésemre?

Az állandóan nyomában leselkedő ördög, ismét ránevetett: Megmondtam, nem! Ne szenvedj, veszítsd mielőbb magad a tengerbe!

Ő megint felkiáltott.

- Kire hallgassak? Majd, mintha villámszerűn szikra pattant volna a derült égből - Nem evett, nem ivott, egyébként a közeli forrásból csillapította eddig a szomját. Keserű volt a víz, undorodott tőle, végül megszokta - tovább fonta a csónakját. Sűrűn összenyomta, verdeste egymáshoz a vesszőket, hogy a víz ne hatolhasson majd bele.

Elkészült. Női ösztönéből fakadón, összeszedte a kunyhója maradványait, s minden mást, egy rakásba. A hajó partra sodort üvegablakát nap felé tartott fókuszálásának segítségével jeleket sugárzott erre is, arra is. Végül, hogy s mint a „szemétkupac” tüzet fogott.

Néhány nap után, éppen vízre akarta bocsátani a „csónakját”, amikor egy igen alacsonyan szálló repülő jelent meg, szállt kétszer át felette.

Levetette a blúzát, és ordítva feléje integetett...

„Csónakját” a parton hagyta, mert valami felsejlett a végtelenségig felzaklatott képzeletében. Vár egy ideig, hátha észrevették, s történik valami.

Történt, mert hamarosan egy helikopter jelent meg az égen. Feléje szállt - integetni akart, ám akkorra már annyi ereje sem maradt, hogy felemelje a kezét -, és a tőle egészen közelben lévő tisztásra ereszkedett le.

- Magáért jöttünk! - ennyit még hallott a feléje közeledő egyenruhás férfi szájából, majd összefonnyadt teste, eszméletét veszve a homokra zuhant...

Kórházi ágyban fekve tért magához, ahol a következőket tudta meg:

Egy ausztrál nagy utasszállító hajó kapitányának jelentették az ügyeletes matrózai, hogy a lakatlan szigeten tüzet látnak.

- Nem kell törődni vele! Máskor is előfordult már. Villámcsapás! A bozót ég s majd elhamvad! - felelte.

Rá néhány napra terjedt el a hír, jutott az illető kapitány fülébe is: kalózok garázdálkodnak a környéken. - Rájuk fogták a kis hajó eltűnése után annak a felrobbantását is. - Habozás nélkül jelentette a fellettesének, hogy mit láttak a matrózai a lakatlan szigeten...

Alig egy órára rá felderítő repülőt küldtek a lakatlan sziget fölé. A pilóta azonnal felfedezte a magányos s integető nőt, mire, annak rendje-módja szerint, helikoptert küldtek a lány „kimentésére”.

Anasztázia, hiába volt még gyenge, felkelt és beballagott a kórház kápolnájába, ahol szó szerint az oltár elé rogyott, és hosszan imádkozott.

Isten mentette meg, mert ha az orkán nem szaggatja szét a viskóját, nem égeti el a Nap a maradványát s mást - se gyufája semmije sem volt - ott pusztul el, vagy a maga font „csónakjával” együtt a tengerbe veszik, mint Joe és a legjobb barátnője, Zsuzsa.

Ott a kápolnában határozta el: hogy apáca lesz, s Istent szolgálva, vezekelve tölti el a hátralévő éveit.

Miután megerősödötte kiengedték a kórházból, hazautazott, és jelentkezett a legközelebbi kolostorban.

Kétévi próbaidő letöltése után örök fogadalmat tett.

Az egyik katolikus általános iskolában tanít, gondozza rendtársnőivel egyetemben - létfenntartásukra - a konyhakertjüket, s a nagyobb virágültetvényüket.

Aforizmák

Azért van a két fülünk, két szemünk s csak egy szánk, hogy kétszer többet hallgassunk, lássunk, mint beszélünk.

* * *

A mennybe nem gyorsvonaton, térden állva lehet feljutni.

* * *

Az emberek hároméves korukra megtanulnak beszélni, de hatvanéves korukban sem tanulják meg, mikor ne szólaljanak meg.

* * *

Vannak emberek, akik igen keveset tesznek a társadalom előrehaladásáért, de azt igen látványosan teszik. Ők: „a Janik”. Vannak, akik a háttérbe húzódnak, névtelenül is sokat tesznek a társadalom fejlődésért. Ők: „a Palik”.

* * *

Legtöbb ember igen örül, ha a lapok írnak róluk. Csak ne az igazat írják meg, mert akkor azonnal dührohamot kapnak.

* * *

Sok dolog, amit szeretnénk: tilos: erkölcstelen, illegális, hizlal, s megbetegít.

„A mi fiunk borjai?”

Véletlenül sem szeretnék általánosítani, de az alábbi történetek - kiragadva az ország más helyein történetekből, mert sok van ám! - mind megtörténtek.

* * * *

ST. Gy. Bénye tanácselnöke, alapjában véve jóindulatú emberke volt, ám a Jóistenke nem nagyon tömte tele a fejét ésszel.

Lépten-nyomon azt híresztelte magáról - mielőtt, hogyan s mint, honnét került a község élére, s egyébként is a messziről jött ember azt mond magáról, amit akar -, hogy pilóta tiszt volt.

Ki elhitte, ki nem.

A templomtornya födelét javították - miért, miért nem -, éppen a termelőszövetkezetben járt.

- Nézd a! - mutatott Böszörményi András, a termelőszövetkezet mókás kedvű elnöke, az irodával szemben lévő toronyra. - Milyen magasban dolgoznak. Te, mint volt pilóta, fogadom: nem mernél oda felmenni.

- Mibe fogadunk, hogy felmegyek.

- Egy ötliteres demizson borba.

- Rendszerben van.

Egymás kezébe csaptak s a tanácselnök, mint „volt pilóta” máris indult.

Tényleg felment, ám az ott dolgozó munkások, balesetvédelmi előírásokra hivatkozva, nem engedték a kisablakon kimászni az állványokra, amiért a fejét és a kezét kidugva jelezte, hogy igenis megnyerte a fogadást.

Hogyan s mint, és miért éppen akkor - rendkívül ritkán fordult elő az ilyesmi - maga a nagyhatalmú pestmegyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke, valamilyen okból - arrafelé járva - a tanácsházára is ellátogatott.

- Heéé! - kiabált fel neki a termelőszövetkezet elnöke, akit a tanácsházáról az elnök után küldött egyik előadó értesített. - A megyei tanácselnök keres.

St. Gy viccnek vélte. Miért is ne, amikor az „átveréseiről” s humoráról híressé vált Böszörményi András, abbeli mérgében, miért elveszítette a demizson bort, szerinte ugratja.

- Mondd meg neki, hogy itt fenn tartom a fogadóórám. Jöjjön utánam, ha akar tőlem valamit! - kiabálta le, amit a megyei tanácselnök is hallott, ugyanis közben autójával a termelőszövetkezet elé hajtott.

St. Gy-t. rá egy hétre leváltották, ám nem pilóta, netán más végzettsége hiányában munkás lett belőle: „mégiscsak a mi fiunk bornya” alapján, az akkori járási földműves szövetkezethez helyezték ellenőrnék.

* * *

K. A.-nak - a volt, s érettségi hiányában leszereltetett katonatisztből, Csévharaszton tanácselnöké avanszált emberkének, egyszer csak kipattant fejből a szikra: Nem „ütőképes” a falu önkéntes tűzoltó csapata.

Az elmélet próbája a gyakorlat ürügyén - az egyik szemináriumon hallotta -, elhatározta, hogy próbára teszi őket.

Kisompolygott a bikaistállóhoz - mert akkor még ilyen is volt -, és felgyújtotta az ott lévő szalmakazlat.

A harangozó nem tartózkodott otthon, amiért hiába az óriási lángek, a harangokat nem verték félre.

Tűzoltó sehol.

Előkapta a leszerelt katonatiszteknek is kijáró önvédelmi fegyverét, és vegyék már észre elgondolással, ahány golyó volt a tárban, mind kidurrogtatta.

Nagy sokára előbukkant az egyik önkéntes tűzoltója, akit mérgében felpofozott.

Más sem kellett neki. Elrohant, és az odaigyekező társait figyelmeztette: oda ne menjetek, mert megbolondult. Lövöldöz, meg verkszik...!

Mondanom sem kell, a kazal tövig leégett.

K. A-t, mert ő is ki más, ha nem a „mi fiunk bornya” lenne, hogy szem előtt legyen, bevitték „munkatársnak” a járási pártbizottságra.

* * *

K. L. „tanult ember” volt, ugyanis elvégezte a polgári iskola mind a négy osztályát.

Pilisen tanácselnökké választották. A kocsmában - ahová gyakran be-benézett - azt hallotta, hogy megdézsmálják a termelősövetkezet paradicsom tábláját.

„Na, majd ő megmutatja!”. Melegében a termelősövetkezetbe igyekezett, és hiába figyelmeztették: ittál, nem vezethetsz..., az egyik ott vesztegelő traktorra pattant, és irány a határ!

A paradicsomtábla közelébe sem ért - egyébként a tolvajok, ha voltak igazán, meghallva a traktor pöfögését, régen elpucoltak a helyszínről -, beborult az árokba.

Szerencséjére ő sérülés nélkül megúsza, viszont a traktorban - akkori pénzben számolva - több ezer forintnyi kár keletkezett.

Leváltották, majd: az ugyancsak: „a mi fiunk bornyaként” kezelt kádert, kinevezték a Monori járás Magyar Honvédelmi Szövetség elnökének...

* * *

N. J. a régi süllyási - ma összevont község - a névnapját ünnepelte meg a saját irodájában.

Miután a dolgozóinak sikerült a tökrészeg elnökük irodájából kimenekülniük, a tanácsházára érkező ügyes-bajos dolgait intézőket csípte nyakon. Addig nem engedte ki a helyiségből őket, még néhány pohár bort - ha akarták, ha nem - meg nem ittak az egészségére...

Természetes, hogy az egész községet átható botrány keletkezett az esetből, amely után felettesei kénytelenek voltak fegyelmi eljárást folytatni ellene.

Eredménye: „ki más fia borja, ha nem a miénk” alapján „képesítés nélküli” körzetvezetőnek „dugták be” a helyi termelősövetkezetbe.

* * *

K. J. Gomba község ideiglenesen megbízott tanácselnöke, ezt írta ki a hirdetőtáblára:

„Ügyfélfogadás csak éjjel!”

Ha csak kiírta volna, de be is tartatta. Gondoskodott róla, hogy állandóan legyen „ügyfele”.

Ezt azzal tetőzte be, hogy a helyi állatorvossal, munkaideje alatt - lefogóként - disznókat járt herélni, amelyért természetesen bizonyos összeget számolt és vett fel.

A fegyelmi eljárás lefolytatása után visszahelyezték a vecsési vasútállomásra - forgalmistának -, ahonnan kikérték, mert ugye: ki más, ha nem „a rendszer fia borja” volt ő is.

A lónak négy lába van, mégis megbotlik. Megbotlott. Na és! Se feljebb, se lejjebb, vissza a helyére!

* * *

Folytathatnám, ám nem csupán ez a könyvem témája. A legmuri-sabb történettel fejezem be.

K. B. Üllő, a már nem fiatal, sőt... tanácselnöke, beidézte a termelőségvetkezeti léte ellenére is, magángazdálkodóként kimaradt, négy „bűnös” gazdát.

- Most jöttem meg a járástól. A sárga földig letoltak, mert az egész járásban, csak ti négyen nem fejeztétek be az őszi vetést.

- Az időjárás... - huzakodtak-vonakodtak, mígnem K. B. közjük nem csapott felbőszült szavainak ostorával.

- Idefigyeljete! Arra utasítottak - megfenyegette őket bütykös mutatójával. - Nem kértek, utasítottak: Ma mindenképpen be kell fejeznetek a vetést!

- Mi - bátorodott neki a legfiatalabb - mindent elvégeztünk. Olyan sima a földünk, mint az asztal. Csak a mag hiányzik belőle. Ma mindenképpen befejezzük a vetést, ha nem köp bele az időjárás. Bokáig érő hó esett az éjjel, hogyan vessünk?

- A dicsőséges Szovjetunióban láttam. Egy delegációban vettem részt: Igenis vetettek, és tudjátok hogyan: lóhátáról. Ha ott bevált, itt miért ne sikerülne!

- No de hóba!- botránkozott meg a közepén álló, kucsmáját szorongató férfi.

- Idefigyelj! Te vettedél már hóba?

- Soha.

- Akkor meg honnét veszed, hogy hóba nem lehet vetni? Indulás, mert tudjátok: az ávó nem gatyázik!

S elvetettek. Lóhátról, hóba. Hogy egy szem sem kelt ki, kit érdekelt: teljesítették a vetési tervet.

Egyébként K. B. jó két hónap múlva - eredményeinek elismerése mellett, a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetéssel - nyugdíjba vonult.

Aforizma

Akad ember, akiről csak hosszabb beszélgetés után tudjuk meg, hogy semmi mondanivalója nincs.

Állandóan emberek között mozgott

A tanácselnökökről - a legkisebb településeken is, ketten-hárman váltották egymást - különféle, néha egymásnak is ellentmondó vélemények maradtak fenn a lakosság körében, amelyekről fentebb bővebben írtam. Egyesek anekdotákat mesélnek, különféle véleményeket alkotnak, híresztelnek róluk. Szécsényben - tudtam meg innét-onnét - öt tanácselnök tevékenykedett a szocialista rendszerben. Ha netán szó esik róluk: Földi László nevét előkelő helyen emlegetik, dicsérik.

Csengetésemre kissé megtört, botra támaszkodó, ám az idegen felé érdeklődést kifejező, ma is fénylő szemű, hetvenkét éves ember nyit kaput a Kossuth Lajos utca 3. szám alatt.

Néhány szóváltás után betessékel a lakásába, ahol, miután nekiszegzem a kérdésemet: mit gondol, miért ez a sok elismerés, dicséret, önmagába merengően elmosolyodik.

- Talán azért - válik előbbi tétovázása egyre magabiztosabbá -, mert én mindig a lakosság érdekeit szolgáltam, meg, de nehogy öndicsé-

retnek tűnjék - mentegetőző mosollyal az arcán emeli fel a kezét -, állandóan az emberek között mozogtam. Ha valaki beszélni akart velem, nálam nem kellett előre bejelentkeznie, időpontot kérnie...

Mialatt elhallgat, hogy a cigarettásdoboz után nyúljon, arról fagatom, hogy miként lett tanácselnök.

Csak azután válaszol, miután rágyújt.

- A négy polgári elvégzése után lakatosinas, majd segéd lettem. Nem voltam elégedett, mert én valójában mindig katonai pályára áhítottam. Bevonultam, ám egészségügyi okok miatt 1951-ben leszereltek, és - mosolyodik el, nagyot szippantva a cigarettáján -, még abban az évben az akkori járási tanácshoz kerültem, ahol hiába viseltem magas beosztást, nem éreztem jól magam, mert hogyan is mondja a közmondás: mondd meg az igazat, betörik a fejedet. Csak egyetlen példát emelek ki a sok közül. Megakadályoztam Ludányhalászikban, hogy „lesöpörjék” a padlásokat, elvigyék az összes termésüket, csak azért, mivel a múltban, a tönkrement gróf földjeinek vásárlásakor, aránytalanul magasra értékelték a földek aranykoronáját...

Legyint, majd sokkal derűsebben mondja tovább.

- Kisebb kitérő után, az akkori arra illetékes szervek és a lakosság jelölése alapján, tanácselnökké választottak a szécsényiek, amely tisztséget 1985-ig töltöttem be, amikor is betegségem okán, karkedvezményes nyugdíjazásomat kértem.

Elnyomja a cigarettája végét, majd mélyen a gondolataiban kutatva, kissé csendesebben - amellyel csupán mély felindulását leplezi - folytatja.

- Mondtam már, szókimondó ember voltam, amit feletteseim nem néztek jó szemmel. Egyik fegyelmi eljárás, a másikat követte.

Az ujján számolja. Ötig jut el, majd elhallgat. A nehézkessé váló csendet, kissé kellemetlen közbeszólással oldom fel, amelyre ő így válaszol:

- Szécsény mai arculata az én időmben alakult olyanná amilyen. A saját szemével láthatta, hány lakótelep, hány háromemeletes lakóház épült a városban! Nos, három kivételével, amelyek ugyan elkezdődtek, de még nem adtuk át, valamennyi az én elnökségem alatt épült fel. És az iskola! Megnézheti bárki. Meg a már régebben elkészült

gerincvezetékéből a víz bekötése a lakásokba! A szennyvízelvezető hálózat megkezdése! A művelődési ház! - Hosszan néz a levegőbe, majd ismét kesernyéssé válik a hangja, - Ezért is kaptam egy fegyelmit, mert az én szűkebb testületem: a végrehajtó bizottságom ösztökélésére, mindig előre gondolkozott. Megegyeztünk Hüttler Csabával, az akkori termelőszövetkezet elnökével, hogy felépítjük ezt - hadd ne soroljam fel ezeket -, amelyhez társadalmi munkával hozzájárul a lakosság, a tanács némi anyagi támogatással. Kész költségvetésekkel mentünk a megyéhez, valósággal kész tények elé állítva őket. És a Skála! Mennyi vita előzte meg annak a felépítését is! Feletteseink közvetlenül az út mellé képzelték felépíteni. Azt vágják a fejünkhöz: csak akkor támogatják ennyi és ennyi összeggel, ha mi is egyetértünk velük! Hát nem értettünk egyet! Máig ismert üzletemberhez: Demján Sándorhoz fordultam, aki rengeteget segített. Részben neki köszönhető a Skála-áruház előtti szép tér, s maga az üzlet-ház mai formája, amelyhez sok pénzt is adott. Utak épültek. Például a régi macskaköves Rákóczi utca szélesítése, a mai formában való átépítése. A Kossuth Lajos utca makadám borításának aszfaltozása, és más sok-sok útnak a korszerűsítése.

Megkopogtatja az asztalát.

- Az én utánajárásumra települt Szécsénybe az Elzett gyár, amely igen sok embernek adott munkát. Az építkezésekhez, a korszerűsítésekhez szükséges tervek társadalmi munkában készítették el, nemegyszer Szécsényből elszármazott, Pesten élő mérnökök. Nem hagyhatom ki a lakosságot sem, akik társadalmi munkájukkal igen sokat segítettek: alapárkokat ástak, tereket telepítettek be növényekkel, takarították-szépítették a városukat.

Néhány pillanatig hallgatunk. Földi László lesüti a szemét, én az ablakon kinézve, a Kossuth Lajos utcai forgalmát szemlélem.

- Még valamit! - töri meg a csendet Földi László. - Hogyan s mint, háromszázhatvan telket alakítottunk ki, közművesítettünk, adtunk el a rászorulóknak, négyzetméterenként egy forintért. Fillérékért bontási anyagokkal támogattuk az újonnan építkezőket, ugyanis, hogy helyet biztosíthassunk az új lakótelepeknek rengeteg házat szanáltunk, bontottunk le...

Hosszabb beszélgetés után búcsúzó el - mennyi, de mennyi szó esett még az elért eredményekről s kritikusan a kudarcokról, mert azok is voltak bőven - a mai napig emlegetett szécsényi tanácselnöktől, aki nagyon vigyázott arra, hogy egyetlen fillér sem tapadjon joggatlanul a kezéhez, aki manapság is városi bérházban lakik, amelyért - amint mondotta - havonként 16 ezer forint lakbért fizet. Betegsége okán, 10 ezer forintot költ gyógyszerekre. Nem politizál, egyetlen pártnak sem tagja, ám manapság is nagy figyelemmel és mi tagadás kritikával figyeli a helyi önkormányzat tevékenységét, meg azoknak az embereknek hétköznapijait - gondolataikat, örömeiket -, akiket ők juttattak lakásokhoz, építési telkekhez.

És azon töri a fejét: vajon hány személynek a gyermeke tudna manapság Szécsényben - az akkori egy forintnyi összeget átszámítva a mai pénz értékéhez mérten - telekhez jutni, építkezni, netán öröklakást szerezni?

* * *

Földi László, hosszabb betegség után, e riport megjelenését követő évtizedben elhunyt.

Aforizma

A megbízatás, a szolgálat és a hatalom összemosása, előbb-utóbb diktatúrához vezet.

* * *

Csak a nadrágszíjat lehet gyorsan megoldani.

Hogyan kell fokozni a „termelékenységét”?

A következő anekdotát a Pilisen lakó, de a Bényei Termelő Szövetkezet elnökeként dolgozó: Böszörményi Andrástól hallottam még az 1960-as években.

Az egyik öreg paraszt - a fiatalok nagyzöme pesti munkahelyekre ingázott, menekült a termelőségvetkezettől - magányosan kaszált a tsz lucernatáblájában.

Egyszer csak megállt a tábla melletti úton egy nagy, fekete autó. Pápaszemes, vasaltnadrágos, ellenőrféle, úriember lépett ki belőle, ment az öregemberhez.

- Kaszálgat..., kaszálgat, bátyja? - szólította meg.

Az öregember, ellenében a melléje érő úriemberrel, tisztességesen, munkája abbahagyásával, kalapja megemelésével: jó napot kívánva köszöntötte.

- Kaszálgatok, kaszálgatok.

- De, tudja-e - így a pápaszemes, a vasaltnadrágos úriember - a termelékenységén nagyon alacsony.

- Hogy mi az alacsony azt tudom, de a termelékenységről öregapámtól sem hallottam.

- Mert - magyarázza meg az -, csak odafelé vág, vissza üresen húzza a kaszáját, amely csupán fél teljesítmény. Menjen be bátyám a tsz műhelyébe, és élesítse meg a kaszája másik felét is, hogy ezentúl oda és visszafelé is fogjon s vágjon az.

Így történt. Ezentúl, az öregember kaszája oda és vissza is rendet vágott. Hogy kétszeres erejébe telt, ki törődött azzal!

A harmadik nap, megint megállt a nagy, fekete autó az útszélén. Ugyanaz a pápaszemes, vasaltnadrágos ellenőrféle, úri ember szállt ki belőle, aki megélesíttette a kaszája másik felét is.

Megint az öregemberhez sétált, s elismerően leste egy ideig, majd megint - se köszönés, se dicséret, semmi - megszólította.

- Halad, halad, de mégsem igazán termelékeny a teljesítménye.

- Miért? - kérdezte meg az újabb megállás, tisztességes kalapemelése, köszönése után.

- Mert - válaszolta az készségesen - utána abba kell hagynia a kaszállást, hogy összegereblyézzé, amit lekaszált.

- A má tényleg így igaz - vakargatta meg kalapja alatt a fejét.

- Holnaptól kötelet köt a derekára, a kötél végére gereblyét akaszt, és hogy még nagyobb legyen a teljesítménye, azonnal össze is gereblyézi maga után, amit eddig lekaszált.

Így történt. Azontúl az öregember kétélű kaszájával, oda és vissza is vágta a rendet, amelyet a derekára kötött gereblyéjével maga után vonva, össze is gereblyézett.

Ki tudja hányadik napon megint megjelent az ismert nagy, fekete autó, amelyből ismét a már jól ismert, pápaszemes, vasaltnadrágos, ellenőrféle úri ember szállt ki. Ám egy lépést sem tehetett meg, amikor az öregember eldobta a kaszáját, leoldotta derekáról a kötelét és futásnak eredt.

- Ne fusson el! Álljon meg, jóember!

- Hogy most meg azt találja ki: kössek a nyakamba viharlámpát és éjjel is kaszáljak! - kiabálta vissza.

Az igazság kedvéért hozzá kell tennem: Böszörményi András - jó barátom volt - a viharlámpa nyakba akasztása helyett, olyan trágárságot mondott az öreg igazi válaszaként, hogy nem mertem leírni.

Újabb humor

Az öreg székely ember a parkban legeltette a kecskáját.

Negyednap odalépett hozzá egy román csendőr.

- Nem tudja, hogy itt nem szabad kecskét legeltetni.

- Nem én.

- És mit szólna, ha most - a szabályok szerint - elveszem a kecskáját.

- Mit..., mit? Talán, hogy nemsokára, lenne egy kis, román csendőr gidám is.

* * *

A furfangos góbé ezzel a kéréssel fordult a komájához: Adjál egy cigarettapapírt, ha van dohányod, mert nekem nincs gyufám.

* * *

Jó napot, jó munkát!

Hát ha jó, legyen része benne magának is!

„Példát mutattak”

A kérdéses nagyvárosban - mindegy melyikben -, s annak külterületén, meg az ahhoz tartozó zöldterületeken, igen sok szemetet dobáltak szét, raktak le, amely miatt egyre több panasz érkezett a hivatalos szervekhez.

Az önkormányzat kérésére, a civil szervezetek - volt vagy négy - nagygyűlést szerveztek a városszélén lévő, igen gondozott s rendbe-tartott, romantikus ligetben. Bekapcsolódott az egyik legnagyobb országos zöldszervezet is, a szerintük már több mint nagygyűlésbe: szeméttelenségé felturbóztatott tüntetésbe!

Egyik habzó szájú felszólaló a másikat követte, bugyros szócséplésekkel - akadt ott szóvirág is bőven - ostorozta a városszerte, meg kívül, hebehurgyán szemetelő sétálókat, víkendezőket, akik nem takarítják fel maguk után a szemetüket: papírokat, flakonokat, cigarettás dobozokat, csikkeket, hulladékaikat, és az illegális - nemegyszer teherautónyi - szeméttlerakókat..., követelték a szigorú megbüntetésüket.

Mindezeket sok zenével, drága fellépti díjjal szereplő „művészekkel” megspékelt produkciókkal színesítették, növelték a hangulatot.

És az a sok árus! Mert volt ott mézeskalácsos, ilyen-olyan édességeket, „apróságokat”, bővlikat, üdítőitalokat, lacikonyha - harapnivalót kínáló sátor is - bőven.

És mi lett a vége a nagy szeméttelenes gyűlésnek, a zöldek szerint: tüntetésnek?

Több órai izzadtságos munkával, kereken öt, nagy nejlonzsák szemetet gyűjtöttek össze másnap a helyszíntre kirendelt közmunkások.

Aforizma

Fényt a sötét, nappalt az éj, napsugárt a ború, szivárványt az eső mindig megelőzi.

Egy kis humor

Két rab beszélget a börtönben.

- Téged miért sitteltek le? - kérdezi a régi „szolgálatos” az újonnan cellájába csapott rabtársától.

- Eluntam az állandó munkanélküliséget, és vállalkozásba kezdtem.

- Milyen szakmában? Hol?

- Egy szép nagyáruházban.

- Zsebvizsgáló voltál, ugye?

- Jól ment a munka, még rajta nem kaptak a zsaruk.

- **Édesapám**, - állított a palóc fiatalember az apja elé. - A fia vagyok. Megismer-e?

- Meg, bár ami azt illeti, igencsak megnőttél.

- Több mint húsz éve dohányért küldött a boltba. Találkoztam két disszidálóval. Hívtak, s én mentem.

- Jó..., jó, de hol van a dohány, amiért elküldtelek?

Beszélgetés az ország legöregebb hangjánál

Az öregség sok mindenre rádöbentti az embert: már csak álmai vannak, amelyek sosem válnak valóra. Mit tehet? Más híján beletörődik, amint a 71 éves Oláh Sándor Nógrádszakálban.

Az udvaron egy hatalmas eperfa alatti padon ülve beszélgetünk.

- Nézze csak! - mutat hátra. - Üres az istálló, csendes a disznóól, teljesen kihalt a nyúlketrec, holott... Nem, nem panaszkodom. Ezelőtt azt mondogattam: majd ha nyugdíjban leszek! Manapság, csendesen lehorgasztom a fejem s hallgatok.

Száját folytatásra szánva formázza, majd gyorsan becsukja. Keserű mosolya, régebbi, semmibe veszett álmait tükrözi vissza megnyúlt arcán.

Harmincegy évig dolgoztam a szécsényi vegyesipari, majd a közmű- és mélyépítő vállalatnál. Mindeközben állatokat, főként disznókat neveltem, lovat tartottam.

Miközben felsóhajt, arcának idegszállai tónustalanul tapadnak, időskora ellenére is, redőnélküli bőréhez.

- Na! - sietteti saját magát. - Mihelyt lehetett azonnal kiváltottam a magángyújtó ipart. Így nevezték akkoriban. Rongyot, tollat, bőroket, rezet, vasat, miegymást vettem, adtam el. A szécsényi vásárok után - sóhajtja -, ilyen idő tájt, már hazafelé tartottam a kocsimmal. Most meg - a pad mellette lévő részére csapkod a tenyerével -, itt ülök e.

Elnyűtten hallgat egy ideig.

- Tizenegy gyereket neveltem fel nagy kínnal-bajjal. - Szemében megfejthetetlen érzések villannak fel, tűnnek el. - Mindannyian élnek.

Rendre inti az engem szaglászó kutyáját, amely éppen teljesíteni akarja az idegenek iránti kötelességét: vészesen rám-rám mordul.

Miután az elsomfordál mellőlem, felém fordul.

- Persze maga nem az én sirámaim miatt keresett fel. A negyvennégyes eseményekről szeretne hallani. Hát idefigyeljen! Én akkor Ipolykürtösön dolgoztam az uradalomban. Kezdetben egyszerű summásként, később munkavezetőként. Gyakran hazajártam, s mit láttam? A szakali, meg a környékbeli cigányok egy részét, nőket, férfiakat vegyesen, honnét-honnét nem idekerült őrnagy, összeszedette a csapatával, s a Veres-féle urasági pajtájába, meg a pap istállójába záratta be őket. Lövészárkokat, bunkereket ásattak velük a hátráló katonák részére. Úgy hírlett tovább viszik mind, egészen Németországig. A Hangya Szövetkezet hatalmas, nyitott pajtájában főztek nekik a katonák. Egy kilós kenyeret négyfelé vágta. Legtöbbször azonnal befalták. Egy kis levest, meg ezt-azt kaptak, amitől akár fel is fordulhattak volna, ha a falusiak lopva nem dugnak oda nekik egy-egy kis elemózsiát.

Visszamentem a törzshelyemre, és azonnal szóltam Boross Béla intéző úrnak: sok emberünk katona, holott nagyon kellene a munkás-kéz, hozzuk ide a biztos helyre a szakaliakat, meg a többieket. Hiába, mert így-úgy: a németek, meg a nyilasok. Egyszóval: félt tőlük.

Nem részletezem. Közbelépésére, mert igen rendes ember volt, néhány embert: Oláh Gyulát, Kökény Kálmánt, Oláh Mátyást és Oláh Ferencet, meg még legalább öt főt - a nevükre nem emlékszem már -

mégiscsak sikerült neki Ipolykürtösre hoznia, ahol biztonságban voltak, dolgoztak, pénzt kerestek.

Két kezét látványosan széttárja.

Nem csűröm-csavarom tovább. Hogy s mint, mert cigánynak akkoriban a faluban mutatkozni - mert csak hazalátogattam -, azt nem volt szabad, állítólag nem kaptak vagont, amelyben elszállíthatták volna a sok cigányt. Szétugrasztották őket mind.

Emlékeinek adózón újra elhallgat. Csak a csend serteperkál körülöttünk tovább.

A közénk telepedő csendet, a kis község harangjának, délre szóló, dallamos harangszava töri meg.

Az ország legöregebb harangjának hangja.

Egyetlen személy sem él már a faluban - tudtam meg később, a szép fekvésű települést járva, akit az ideiglenes gettóba zártak. Márton József szemtanú szerint - aki gyermekként volt jelen az eseményeknél - német tiszt érkezett, s közölte a magyar parancsnokkal, azzal a bizonyos őrnaggyal, hogy nem kapnak szerelvényt. Kell a visszavonuló hadseregnek! A közeli szlovák partizánok - tette hozzá, saját véleményeként - nem egy szerelvényt felrobbantottak, amiért ezt a vasútvonalat különösen veszélyesnek minősítették. Csökkentették, illetve átirányították a forgalmat másik vonalra...

Bölcs rabbi mondta

Ezzel a kérdéssel állított valaki a bölcsnek tartott rabbi elé:

- Igaz, hogy a zsidókat az egész világon történt szétszórásuk közepette, a különböző helyeken élők, csökönyös összetartása tartja egyben?

A rabbi bölcsen somolyogva nézett maga elé egy ideig, majd lassan fakadt mosolyát a kérdezője felé lebegtette.

- Minket zsidókat a szigorúan megtartott szombat mentett meg az elpusztulástól, tartott egyben szétszórásunk után, s tart manapság is - simogatta meg a szakállát.

Aforizmák

A gyűlölet öl. De nem azt öli meg, akit gyűlölnék. Magát, aki gyűlöl.

* * *

Nem mindenki jut el oda, ahová elindul.

* * *

Óvakodj attól, akinek nincs mit veszítenie.

Megmondta az igazat

A környékszerte ismert bölcs rabbi egy kispadon ült, a kisvárosi liget szélén lévő háza előtt.

Egy autó állt meg előtte.

- Rabbi! - szólította meg a kocsiból kiszálló, előtte illedelmesen köszönő férfi. - Mondd meg nekem, milyen ez a kisváros? Ezentúl itt dolgozom, később szeretnék letelepülni a családommal...

Még be sem fejezte, amikor az közbekérdezett:

- Az a hely, ahol eddig laktál, milyen volt?

- Óh, nagyon kedveltem. Az emberek barátságosak, mosolygósak, segítőkészek. Sosem költözöm el onnét, ám a család nagy, itt kétszeres fizetést kapok munkahelyemen a réginél...

A rabbi megint közbeszólt.

- Na látod, ez a kisváros éppen olyan lesz neked!

Hálásan megköszönte, visszaült az autójába, és magára hagyta a gondolataiba burkolódzó rabbit.

Alig egy óra eltelte után, másik autó állt meg.

- Kedves rabbi! - zavarta meg elmélkedésében az autóból kiszálló, köszönő férfi. - Holnapután ebbe a városba költözünk. Mondd meg nekem, légy szíves, milyen emberek laknak ebben a kisvárosban? Jó helyünk lesz itt, vagy sem?

- Ahonnét holnapután ideköltözöl, ott milyen emberek laktak?

- Hacsak annyit mondanék, sosem költöznék el onnét, mert itt, sem a fizetésem, semmi sem lesz jobb, ha nem lennének kibírhatatlanok: pletykások, irigyek, gonoszok. Örülök, hogy megszabadulok tőlük.

- Korai az örömöd, mert ebben a kisvárosban ugyanolyan emberek laknak majd - vágta rá a rabbi.

Hűhözva, a fejét vakargatva szállt be az autójába, és hajtott tovább, anélkül, hogy elköszönt volna a rabbitól.

- Rabbi! - szólította meg egy közeli padon ülő férfi, aki mindent hallott. - Te, a bölcs, miként beszélhettél kétféleképpen, egy és ugyanazon városról.

- Mert jegyezd meg jól - válaszolta a bölcs rabbi, a szakállát simogatva -, az emberek mindenüvé magukkal viszik az énjüket, bármelyik városba költöznek is.

Egy kis humor

A tanító néni afelől faggatta a nebulóit, hogy ismerik-e a régi, ma már elfelejtett tárgyakat.

- Ki tudja megmondani - tette fel a kérdését: mi volt az orsó, tiló, guzsaly, tejes köcsög, mángorló, mamusz, járom, kocsi löcs... - és csak sorolta a neveket.

Senkise jelentkezett. Mély csend s halk kuncogás.

- Tragacs? - bökte feléjük kérdését a tanító néni.

Pistike azonnal felnyújtotta a kezét, olyan hévvel jelentkezett, hogy majd kiesett a padjából.

- Na végre! Mondd Pistike!

- Trabant.

Emberszeretetből jeles

A kis település előtt az árokban kisebb kecskenyáj legel. A gidák mosolyra késztetően játékosan ugrálnak. Senki sem nézi őket, mert ember, majdnem azt írtam sehol, holott -, igaz jóval odébb - a járdán két öregasszony beszélget.

Pösténypusztát, ahol járunk, valamikor híd kötötte össze a szlovákiai Pető községgel. Roncsai még látszanak az Ipoly két partján.

Kopott, kis templom, a megszűnt iskola, ósdi épülete, eredeti feladatait régen nem teljesítő művelődési ház, romos, látszólag magára hagyott házacskák, mind-mind a kihaló település jelei.

Am Pöstyénpuszta esetében ez a feltételezés hamis - állítja Molnár István a Kassai úti otthonában. Mert csaknem négyszáz lelket számoló településen a ma már természetesnek tűnő villany- és vízhálózat mellé, nemrégén megépült az egész települést behálózó szennyvíz-csatorna, s a minden igényt kielégítő telefonhálózat.

Megfelelően rendeződött a sokat bírált közvilágítás is. Megállt az elvándorlás, noha új ház az utóbbi időben nemigen épült. A kis templomkában is miséznek vasárnaponként valamelyik szécsényi barát. Új bolt épül, amely ugye csak jelent valamit - sorolja, majd más-ként folytatja: - Na persze gond is akad. Például az iskolabusz, melyet régen kérünk. Bevinné Szécsénybe az iskolásokat, és vissza is hozná őket. Mindezek között legaggasztóbb a munkanélküliség.

Szinte egyedüli szórakozás a sport, ezen belül is a labdarúgás...

Ki más lenne a Pöstyénpusztai Sportegyesület elnöke, ha nem Molnár István, holott nem tősgyökeres lakos. Valamennyi ivadéka, vele együtt Salgótarjánban élt és dolgozott, mégis az ő nevéhez fűződik a helyi sportpálya megépítése, s magának a sportegyesületnek a megalakulása, amelynek harminchat tagja van. Labdarúgók a salgótarjáni körzeti bajnokságban szerepelnek, nem is rosszul. Jelenleg a bajnokság negyedik helyezettjei. A focin kívül az asztaliteniszt is szeretik a fiatalok, amelyhez ugyancsak biztosították a feltételeket. A szécsényi önkormányzat nyolcvan-százezer forinttal támogatja az egyesületüket.

Molnár Istvánt, mindezek ellenére, nemcsak a sportegyesület érdeklő, minden, ami a kis településsel és az itt élő emberekkel kapcsolatos. Kérvényeket ír, nyugdíjúgyeket intéz, nyaranként gyerekeket készít fel a javítóvizsgákra...

- Múltkoriban - nevet fel - egyik öregasszonyka kétszáz forintot nyújtott felém, mire én: szó sem lehet róla, viszont szívesen látom a sportpályánkon, ahol jegyet vehet rajta! Mindent az emberek iránti szeretetből teszek, nem pénzért.

A szépen rendben tartott kerten át, amely a felesége szorgos keze munkáját dicséri, a kapuig kísér.

- Gólyák! - nézünk fel a tőlünk nem messzire lévő villanyoszlopra.

- Mostanában érkezhettek meg, mert eddig, nem láttam itt őket - jegyzi meg Molnár István.

Odébb - hú, de ritkán látni mostanában ilyen - libákat hajtanak le az Ipoly felé.

Az úton rendőrautó tűnik fel. Apró szirénapötyögtetésekkel köszöntik Molnár Istvánt, majd gondolván egyet visszatolatnak, hogy szót váltsanak vele.

- Focistáim - kacsint rám beszélgetőpartnerem.

* * *

Több év eltelte után, megépült az új Ipoly-híd, s korszerűsítették a hozzávezető utat is.

Egy kis idevágó anekdota

Pöstyénpusztán az egyik háznál, miután befejezték a fonást, tollat fosztottak az ott összegyűlt asszonyok.

Beszélgetni nagyon óvatosan mertek, inkább csak suttoztak, mert a pihe „még a lélegzéstől” is fellibbenhetett.

Magdus, az egyik testes fiatalasszony, teljesen váratlanul egy nagyot „szellentett”.

Az asszonyok lehajtották a fejüket, s illedelmesen visszafojtották a fel-feltörni akaró nevetésüket. Mígnem az egyik kislány hirtelen fel nem kiáltott:

- Magdus, hukk!

Mondani sem kell: pihe ide-oda, óriási kacaj tört fel.

Csak az igazat!

- Nellike! - szólítja meg a munkatársa, az újonnan belépő kolléganőjét. - Nem akar velünk lottózni? Egyetlen szelvénnel játszunk négyen...

- Szívesen - vág közbe a meghatározhatatlan korú nő.
- Mondjon egy számot! A pénzt, szokás szerint fizetéskor kérem!
- Melyiket..., melyiket mondjam - lamentál Nellike.
- Legyen - segít neki a munkatársa -, mint valamennyinké: a kora!
- Oké! Huszonhat - vágja rá majdnem kapásból. Vagy... - torpan meg máris - már van ilyen szám?
- Nincs - rázza a fejét a munkatársa, kissé hitetlenül lesve az új kolléganőjére.

* * *

A következő hét első munkanapján, ezt közölte a kíváncsiskodó Nellikével a lottózás szervezője.

- Majdnem elkaptuk az Isten lábát: négyes. Mindegyikünk száma stimmel a Nellikéjén kívül.

- Hányast húzták ki a huszonhat helyet? - riadozott Nellike.

- A harminchatost.

Nellike a melléhez kapott a két kezével, és ájultan a legközelebbi székre rogyott. Majd miután fellocsolták, csak ennyit suttogott:

- Az ötödik is stimmelt.

„Vers” a buszrongálókhoz

Ha estefelé leengedjük a rolót a nyílásokon még egy-egy kis fény besűrödhet. Ez jutott eszembe, amikor a szép, kicsi faluban: Pilinyben, Bollók Sándorral leülünk beszélgetni.

1958-ban szabadult fel, bognárként a Szécsényi Vegyesipari Vállalatnál. Rá egy évre behívták katonának, ahol gépkocsivezetőként szolgált, ugyanis már bevonulása előtt - az akkori MHSZ segítségével -

vel -, megszerezte a jogosítványát. A vegyesipari vállalatnál eközben megszűnt a bognár részleg. A 2. sz. Volánhoz szegődött el, és ott is szolgált, egyhuzamban 31 éven át. Tehergépkocsin kezdte, de a nyugdíjazása előtti hat évét autóbuszvezetőként élte át. Leginkább a Salgótarján és Balassagyarmat közötti útvonalon járt.

Több mint egymillió kilométert vezetett balesetmentesen, amiért három plakettet is kapott.

Két gyermeke van, és ugyanannyi unokája.

Miközben az újabb kérdésekre vár, én a verseit forgatom. Bollók Sándor ugyanis harminc éve ír verseket. Egyiket-másikat a vállalati faliújságjára is kitűzték, de megjelentek versei a Közlekedés című lapban, sőt a Nógrádi Napilap is leközlött néhányat, jó harminc évvel ezelőtt.

Kollégái közül akadt, aki irigyelte, volt, aki felnézett rá, olykor cukkolták is miatta.

- Egyszer - mondja, emlékező tekintetét a múltjába fúrva - az Ipoly szabályozásánál: a Káprásokaljától Pösténypusztáig húzódó kanyarok átvágásánál dolgoztunk, ahol teherautót vezettem: Ha itt és most írsz egy verset az Ipolyról, igazi költőnek ismerünk el, ha nem, lebuksz! Én, csak azért is, mialatt megrakták a teherautómat, csak írtam s írtam. Mire végeztünk a nappal, elkészült a hat versszakból álló művem.

S később a buszrongálók! Hihetetlen miket műveltek a kocsijainkon: feltépték a bőrüléseket, összevissza karcoltak mindent. Szörnyű volt még látni is! Kínomban, de így is mondhatnám, tehetetlenségemben verset írtam róluk, mármint a buszrongálókról. Kirakták ebbe-abba a kocsiba, s ha hiszi, ha nem, szemlátomást csökkent a buszrongálók száma.

Írtam verset Salgótarján várossá alakításának 50. éves évfordulójára, amelyet az ünnepségen elszavaltak. Az elmúlt évben a földárverések visszásságait csipkedtem meg. Legutóbb a nyakra-főre szaporodó turkálókról gúnyolódtam.

Egyik versemet - amelynek igazán örülök - a Lantban, a Szécsény és környéke irodalmi lapjában is leközltek. Így kezdődik:

Az ország útját bármerre járod,

balesetek szomorú emlékeit látod.
 Újra az alkohol és a száguldási mámor!
 Lezárta szemüket örökre az álom...

S csak mondja, mondja. Mind a nyolc versszakot fejből tudja.

Nagyon büszke a lányára, Bollók Andreára, aki ugyancsak sikerrel verselget. Egyik versét az elmúlt évben a Nógrád Megyei Hírlap is leköszölte, Nők Napja alkalmával.

Bollók Sándor esetében a verselés, a nehéz és szorgos életének szép hozadéka.

Talán még álmában is rímekben álmodik.

Muris történet

Koczó Józsi bácsi szomszédja több disznót tartott, nem messzire a kapujától, a kerítése melletti disznóólban, amelyek visítása igen zavarta, felelősségteljes munkából hazatérve, csendre, pihenésre vágyó, pedáns, de egyébként igen jó humorú öregurat.

Hosszú napokig tartó töprengés után, hogy a szomszédal az eladig békesség megmaradjon, s disznók se visítsanak, egy kocsi tököt hozatott, rakatta le az udvarában.

Miután hazatért, dobott egyet-kettőt a disznók kifutójába, hogy jólakassa őket.

Mindezt néhány napon át megismételte. A disznók nem visítottak. Szent maradt a szomszédjával a béke.

És mi történt az ötödik nap után?

A disznók, ha éhesek voltak, ha nem, mihelyt észlelték a kapun belépő öregúr megjelenését, az eddigieknél is hangosabb visítással követelték tőle a megszokott tököket.

Ismeri a határt

Tócsagos rétek fölött kelepelő gólyák, topolyafák, hangos varjúfészkekkel, a távoli nádasból felhangzó, andalító békakuruttyolás,

dallamos kakukkszó..., egyáltalán nem érdekli özvegy Oláh Jánosnét, a hetvennégy éves, volt tűzhelygyári munkásasszonyt, most gyógynövényeket gyűjtögető idős nyugdíjast. Nem azért, mert nem szép, megszokta, hiszen naponként járja keresztül-kasul, át és át a határt.

Az útszélén beszélgetünk, ahol ő a fűbe telepszik. Felváltva mesél, s panaszkodik. Hét élő gyereke, huszonnégy „rendes” - így mondta - unokája, meg..., mennyi is - gondolkozik, az ujjain sorolja, számolja, míg valamennyi el nem fogy, végül büszkén kivágja - huszonhat dédunokája. A nagycsalád mellett rengeteget dolgozott. Nyugdíjazása előtti tizennyolc évet a Salgótarjáni Tűzhelygyárban robotolta végig, egészségére igen ártalmas munkakörben: a csiszoló részlegben. Mellette ünnepnapokon, szabadsága idején, szabadnapjain a határt járta, mióta nyugdíjas naponként. A nyugdíja 26 ezer forint, mi az állandóan dráguló viszonyokhoz képest...!

Kisgyerekkorában az apjával kezdte el, járták a határt véges-végig, tőle leste el a gyógynövénygyűjtés csínját-bínját.

Mert, amint mondta, ahhoz is érteni kell.

Megtudom, hogy már túl van a pimpóka, a fekete nadály, a gyermekláncfű gyűjtésén, jelenleg azt szed fel, amit talál, s hamarosan hozzákezd a bodzavirág gyűjtéséhez. Utána a kakukkfű s a többi gyógynövény következik. Jelenleg több olyan gyógynövényt, mint a: kamilla, a csipkebogyó, vagy a szeder nem vesznek át, holott valamikor igencsak keresték. Úgy hallotta, hogy üzemszerűen termelik.

- Az a legnagyobb baj, hogy megöregedtem - jajdul fel - a derekam és a szemem sem a régi. Bezzeg - gyorsul fel s válik nosztalgikussá a hangszíne - azokban a békebeli időkben!

Félreértés ne essék, nem sírja vissza a régmúltat, amikor a cigányok zöme csunyiban járt telente, amikor a bodagból és a görhéből is kevés jutott, hús nagyon ritkán került az asztalukra. Mindezek nyíltan kiviláglanak a további szavaiból is, mert imígyen folytatja:

- Amikor bárhol és bármikor bátran le lehetett ülni a fűbe, nem kellett félni a kullancscsípés okozta betegségektől. Bármelyik kicsinyke forrás vize kristály tisztán csillogott, bátran lehetett inni még az Ipoly vizéből is. Nem kellett félni a káros napsugaraktól. Nem okádták az autók, vagy a traktorok, mint manapság, lépten-nyomon a mérgező

gázokat, amiért a forgalmasabb utak széléről: kökényt, csipkebogyót, bodzavirágot s más tilos szedni. S az a rengeteg vegyszer, amelyeket kiszórnak, kipermeteznek. Egyik sem tesz jót a gyógynövényeknek!

És - mélézik el, húzza félre a szája szélét a múltba révedezően - fiatal voltam. Meg az emberek, az emberek, uram! Jött a lovas kocsi, Istennem hány, de hány lovas kocsi járt a határban! Megálltak, s rám szóltak: dobd fel a cuccodat, s telepedj mellé! És hazahoztak. Manapság az autósok, a traktorosok..., ugyan! - kesernyésen legyint.

Amikor a felől faggatom, hogy kinek adja el a gyógynövényeit, ismét savanyúvá válik a hangja.

- Itt helyben: Szécsényben is van felvásárló - megnevezi ki -, de Rimócról is fel-felkeresnek. Egyre kevesebben s ritkábban. Holott szaporodunk, mert nehogy azt higgye: csak mi cigányok foglalkozunk manapság gyógynövénygyűjtéssel. Egyre több a szegény ember.

A nap egyre erőteljesebben süt, szinte éget. Oláh Jánosné feláll, öszszeköti a batyuját, a vállára veti, és mielőtt elköszönne, rám mosolyog.

Vannak gyógynövények, amelyeket csak korán reggel, napkelte előtt szabad felszedni, mint azokat is, amelyeket összegyűjtöttem. Hazaviszem, és szigorúan árnyékos helyen megszáritom, mert a begyűjtők mindent észrevesznek. Markukba veszik, és összemorzsolják. Mindenképpen átveszik, de leértékelik. Ha tudná, uram, mennyit alkudozunk, mert ők lefelé, mi meg fel! Érti, ugye? - Köszön, és a város felé indul.

Felettünk, méltóságos lejtésekkel gólyapár köröz.

A vitéz

Gyulavári Bertalan, testileg összeaszalódottan, lelkileg összeomlottan, rogyadozó léptekkel állt meg a két falu plébánosa előtt. Fejét a fel-feltörő zokogásával küszködően, teljesen elesett emberekhez hasonlón, mélyen lehajtotta. A kezében tartott nyúlászorkalapját - amit sosem tett meg ezelőtt -, miután kétszer-háromszor görcsösen összeszorította, elengedte, ösztönszerűn kisimogatta az így keletkezett gyűrődéseket, ezen túl a karimájánál fogva, idegesen forgatta...

- A feleséged... Igaz? - rebegte a pap, a reá törő ijedelmétől rekedten, mindent elérőn, mély együtt érzését kinyilvánító, gyászosan le-tört tekintetével siránkozva.

- A négy lányom után, ő is itt hagyott - sóhajtotta. Előbbi lehorgasztott fejét hátravetette, néma sírásától remegő ajkát ordításra tárta. Mindenét átjárta a jeges rémület. Idegrendszerének szerteágazó vezető-két, pánikszerű hangulat borzolta össze.

A pap megindultan nézte a kisebbik faluja harangozóját, és a va-sárnapi szentmisék - mert a kis falucska kápolnijában csak vasárna-ponként misézett - sekrestyését. Gyakran találkoztak, el-elbeszélget-tek, valahogyan most mégis úgy érezte, csak igen felületesen ismerte eddig. Nem csoda, mert az ember jellemét a maga mivoltában nem lehet teljesen megismerni, a jellem ugyanis a felszínen mozog, amiért megismerni is csak felszínesen lehet.

Melléje lépett. A szokásos kézfogással történő részvényilvánítás helyett, együtt érzőn átölelte. De hát, mit is mondhatott volna neki vigasztként? Idézza a családját és az összes vagyonát elvesztő, feké-lyeivel küszködő, hamuban fetrengő, bibliai Jób megpróbáltatásait, aki ezekkel a szavakkal fogadta gyermekei elvesztését: az Úr adta, az Úr vette is el, áldott legyen az Úr neve? Vagy, amint máshol fakadt ki: Az Úr megsebez, de be is kötöz, összetör, de kezei meg is gyógyí-tanak? Esetleg, mondjon valami mást? Mit? Mert nem felelhetett el-csépelt, vagy jól kiötlött teológiai csomagba bugyolált, megszokott mondatokat, és egyébként is: egyszerűen képtelennek érezte magát, itt és ezekben a mélyen megdöbbenő, gyászosan szívbemarkoló, földig rogyasztó pillanatokban az önálló válaszra.

Elengedte a remegő, a csendes zokogásával vívódó, a megrendítő látványt nyújtó, a teljesen összetört férfi sovány testét.

- Ne haragudj, nem tudok mit mondani neked. Nem tudlak megvi-gasztalni - sóhajtotta önmaga is sírásával vergődőn, csendesen köny-nyezőn. - A mi földi időnk véges, nem Isten órájával azonosan jár, ezért a mi akaratunk, szándékunk nem lehet azonos Isten akaratával. Nem tudom, miért tette, vagy miért engedte meg a sátánnak, nem tu-dom mi a szándéka ezekkel a sok csapásokkal, amelyeket egymás

után rád mért? Itt a földön, most elváltok ugyan egymástól, de fent s egykoron...

Váratlanul elhallgatott, mert rádöbbsent: eddigi szavai üres, öregemberes fecsegést sugároztak inkább, minthogy igazi vigaszt nyújtottak volna. Szelíden, együtt érzőn fúrta bele szomorú tekintetét, mert érezte, most ezzel a renyhe, részvétteljes, együtt érző, fájdalom eltűrésére biztató nézésével többet segít keresztény társa súlyos keresztjének cipelésében, mint a szentírási citátumok ideillő felsorakoztatásával. Mit mondjon ő, aki még sohasem járta végig azt a göröngyös, lacsatos, tüskés ösvényt, amelyet a társa ötödször tesz meg? Idézza saját szavainál többet mondón a nagy költőt? „Itt nyugszik egy maroknyi napsugártöredék, amíg vissza nem jut a napba. Az életnek a halál a magja...” Mondja: a lányaid, a feleséged feltámadnak... Nem - döbbsent rá - ebben az esetben értelmetlen a feltámadásról, az anyalokról beszélnie. De nem is tehette volna meg, mert Gyulavári Bertalan váratlanul felhördült:

- Miért..., miért tette meg ezt velem az Isten, az egyszerű, de őt hűen és évtizedekig szolgálójával? Nem káromkodtam, nem öltem, nem loptam, nem ismertem haragot s gyűlöletet senki iránt. Ahol megtehettem, erőmhöz s lehetőségeimhez mérten segítettem embertársaimnak...

Egyre jobban elhalkuló hangja majdnem nyikorgott az elkeseredésével keveredett, most feltámadó Ura elleni nyílt lázadásától. Elhagyatott szigeten tengő, magányos, teljes kilátástalanságban vergődő emberként, nagyon neheze égett a normális beszéd. Tekintete eltorzult az emberfeletti fájdalomtól. Szaporán sóhajtozott, az előbbinél sokkal gyorsabban, vadabbul forgatta karimájánál fogva a kalapját, arcizmai csapkodón ugráltak: kidudorodtak, rángatóztak és elsimultak.

- Hidd el nekem, Berci - csusszant ki a pap száján sóhajával együtt a hang -, nem tudom. Tudod... - húzta elgondolkozón a szót -, hiába vagyok pap, veled együtt Isten serény szolgálója, vannak dolgok, amelyeket nem láthat meg a szemünk, vagy annyira komplikáltak, hogy nem foghatja fel az agyunk, viszont egyszer, ott fent - kezével kegyesen az égre mutatott, szavai paposan kenetteljessé váltak -, te is, én is

feleletet kapunk rá. Addig..., aki ismeri, nevükön szólítja a csillagokat, számon tartja a verebeket, a hajunk szálait, miért ne költözne be a meggyötört szívedbe, miért ne gyógyítaná be..., valahogyan, valamiként a vérző sebeidet? - Eddigi halk szavait, amint a szószekén szokta prédikálása közben, szónokian egy hangszínnel feljebbi skálára tornászta: - A megrepedt nádat nem töröm el, a pusztá mécesest nem oltom ki... - Még mondta, mialatt a hatvanhatodik zsoltárra gondolt. Hangosan idézte: - Mert megpróbáltál minket Isten..., hálóba kerítettél minket, nehéz terhet raktál a hátunkra..., de kivezettél, és felüdültünk... Ne hagyjál el bennünket!

- Miért nem engem vett magához? - vágott közbe illetlenül - az ártatlan négy, szép lányom után, és most a hűséges, az odaadó feleségem helyett?

- A tüdő tuberkulózis, mert ugye mindannyian tébécében haltak meg, veszélyes és igen fertőző betegség. A te szervezeted erősebbnek, immúnisabbnak, ellenállóbbnak bizonyult a kórokozókkal szemben az övéiknél, holott te sem étkeztél másként, ettél jobb falatokat..., szóval nem voltál gazdagabb náluk.

- Ne... ne! - őrzöngött inkább, mint jajgatott. - Nem akarom ezt halani! - Nem az esze, a szíve, amely kilométernyire előbbre járt az eszénél, adta az egyébként igen jámbor ember szájába, ezeket a hangos szavakat.

Összeaszalódott teste, gyűrött, vékonyka rongycsomóvá változott, amelyet a tarjagos orkánszerűn, felhökké tornyosult fájdalma, ezekben a pillanatokban szabadon görgethetett maga előtt. Felkapta, ideoda lökte, a fához csapta, és tetőtől-talpig befedte a csapódástól le hulló tavalyi, száraz falevelekkel. Fulladt. Nyitott szájjal kapkodta a levegőt s köhögött.

A pap megint átölelte. Gyengéden magához szorította, és szelíden megsimogatta a hátát.

- Koporsó, szemfödél? - súgta.

- Minden megvan - sóhajtotta szipogva. - A második tehenemet is eladtam. - Mialatt folytatta, a pap elengedte, ő kissé hátrább lépett. - Ha nem vagyok ennyire szegény, kapok egy kis segítséget: jut jobb, kiadósabb ételekre, gyógyszerekre, orvosokra, szanatóriumra, vala-

hol a hegyek között, nem halnak meg. De ki törődik a magam fajta zsellérekkel? Jó..., az egyház, a plébános úr keze által sokat segített, de mások...!

- Még ma eltemetem - fojtotta bele a pap panaszáradatának zavaros folyamatát, amely szerinte ezekben a percekben, mindenféleképpen az ördög malmára hajtja a vizet. - Két óra megfelel? Tőled, amint eddig, egy fillért sem fogadok el, sőt - a zsebében kotorászott.

- Köszönöm szépen, nem fogadok el többé semmit. Minek, kinek? Egymagam vígan megélek, amíg az erőm el nem hagy.

Miután befejezte, a pap erőltetett adakozását elhárítón megfordult, és kivonszolta elgyötört, az alig elviselhető fájdalmától összetöpörödött testét az ajtón, amelyet csak annyira tárt ki, hogy kicsusszanhasson az így keletkezett résen.

A pap könnyes szemekkel nézte, majd a közeli imazsámolyára rogyott. Összekulcsolt kezét a mellére szorította, két szemét a falon függő kereszt korpuszára szegezte.

- Miért, Uram, miért? - Nem folytatta. A könyöklőre hajtotta a fejét, és felsírt. - A négy, szép, ártatlan lánykák után, a hitves feleségét is magadhoz szólítottad - suttogta elhalón, sírásától eltorzultan, szétzaggatott hangszúllyal. Felbolydult énje, mint sakálok a prédájukat, teljesen szétmarcangolta eredeti, megszokott, mélyen istenfélő lelkületét.

Hosszú időbe telt, mire megnyugodott, és az eddigieknél sikamlósbabb, imádkozó lelkülettel, a szemét törölgetve felállt.

* * *

Gyulavári Bertalan lehorgasztott fejjel, rogyadozó léptekkel ballagott az út szélén. Körülötte egyetlen ember sem járt. Egy haragos kutya macskát üldözött, amely a legközelebbi kerítés oszlopára menekült fel előle. A farkát maga alá csavarta, ráült, s nyugodtan, némi cinizmussal, cseppet sem értve, miért ez a nagy felhajtás, leste az alatta élesen csaholó kutyát.

A községháza előtt a főjegyző - a haja göndör s fekete, az arca kreolszínű volt, amiért a falusiak egyszerűen: cigány jegyzőnek neveztek el, az egyáltalán nem kedvelt, magas községi tisztségviselőt -,

kézzel-lábbal integetett. Addig-addig kiabált, amíg Gyulavári Bertalant megállásra nem kényszerítette.

- Éppen hozzád indulok, kérlek alássan -, amely utóbbi két szó, a mély gyászába süppedt férfit, néhány pillanatra kizökkentette a reá szakadó tragédiájának mély kátyújából: Tegezi, jó! Valamennyi alantasabb férfit s nőt letegezett, de a kérlek alássan kifejezést, ha a többi parasztnál, mint afféle harangozót és sekrestyést, egy létrafokkal feljebb is helyezte a rangsorban, csak a hasonszőrűekkel kapcsolata közben használta, amint az a néhány úr a faluban. - Nagyon nagy örömet közlök, de... - bizonytalanodott el azonnal -, nem itt az utcán! Gyere be, kérlek szépen az irodámba! - Bizalmaskodón közelebb hajolt hozzá, elkapta, és melegen megrázta a kezét. - Átadok valamit - súgta fennköltén. - Nagyon örülni fogsz neki.

- Ne haragudjon főjegyző úr - magázta illedelmesen, mély levertséggel, csendesesen, egy cseppet sem haragudva rá, ugyanis ő nem ismert fullánkot, márpedig milyen lenne az a gyűlölet, amelynek nincs fullánkja? - Most nagyon rossz idegállapotban vagyok, ha lehetséges, itt közölje velem, ha nem, halasszuk el máskorra - ironizált a továbbiakban savanyú öngúnnal, akaratlanul, feldúlt bensőjéből fakadón - azt a jó hírt.

- Mától - fecsegett mesterséges feldobottsággal - a neved nem sima: Gyulavári Bertalan..., hanem: Vitéz Gyulavári Bertalan. - Barátságosan hátba vágta. - Érted? Ugye, örülsz neki? Óméltósága - átszellemülten ropogtatta a további szavait: - Vitéz Nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr, ha késve is, ha utolsónak is ebben a megyében, netán az országban, végre - nyomatéku emelte fel a kezét -, megérdemelten, a vitézek rendjébe fogadott. Meghívód az avatásodra az íróasztalomon hever. Nyolc hold, jó minőségű szántóföldet kapsz, ami örökölhető...

- Ki örökölné? - fakadt ki vastagon, mint érett kelésből a genny.

- Kedvezményes kölcsönt kapsz, házhelyet a... - folytatta a főjegyző, elengedve a füle mögött az előbbi kifakadást, ám némileg megzavarodva, tudatába idézve a tényt, kapcsolva, hogy valamennyi gyereke meghalt. Ettől függetlenül zavartan, de mégis tovább mondta, mint kisgyerek a jól betanult leckéjét. - Évenként díszes szemlén veszel részt: velem, velünk, a többi vitézzel, a vitéztársaidal.

Gyulavári Bertalan azt hitte, fenéig kiürítette már szenvedéseinek poharát. - Most az öröklés említésekor, mert azt sem tudja talán a főjegyző, ami lehetetlenség, hogy valamennyi gyereke meghalt, nincs örököse, ha igen, akkor pedig irtózatossá bünt követ el ellene. - Most rájött: nem. A szenvedésnek több fokozata létezik, mint az örömnél s a gyönyörnek. Legalább ennél alább ne szálljon..., vagy mit bánja ő, mi történik, mi lesz ezután, csak hagyják végre békén!

Az idő további részében, mialatt a „cigány” jegyző tovább locsogott, üresen örölt az agya. Eddigi lényé több dimenzióssá változott: ez is, az is mást mutatott, mint két különböző óra számlapja. Testét kábult, alaktalan érzések járták át. Az agya az ébrenlét és az álom határán libegett. Idegrendszere, mint a pókháló a benne vergődő légytől, összevissza kuszálódott. Eddigi objektív lényé metamorf tárgygyá alakult át, mialatt csendesesen megfordult.

- A négy lányom, egymás után régebben, a feleségem ma éjjel halt meg, főjegyző úr. Mindnyájukat a tüdővész vitte el. Mert szegények vagyunk. Rendes enivalónk, ha nem is éhezünk, pénzünk, mindennünk hiányzott. Orvosra, gyógyszerre, szanatóriumra nem tellett, holt én szorgalmasan és becsületesen dolgoztam, éjjelt-nappalt egygyé téve állandóan dolgoztam, igyekeztem. Két tehenem volt. Kölcsönből vettem. Most egy sincs. Ha ezt a földet s a kölcsönt előbb megkapom, talán ma is élnének. Így...? Mindenesetre köszönöm.

Két szemét összevonta, keményen összeszorított ajkát eldeformálta a keserűségétől kicsapódó harag:

- Küldje vissza annak, aki adta, mert engem mostantól sem a múltam, sem a vitézség, semmi sem érdekel többé, csak az a négy sírhant, kint a temetőben, amely ma estére, ötre gyarapodik. Mert nekem, főjegyző úr kérem, csak ennyi föld jutott eddig. Ezentúl meg minek? - gondolta, de szólni egyetlen mukkot sem mondott ki, mert hátha megharagudna, s elvégre ő, a maga módján jót akart, egyáltalán nem nehezelt rá most.

Illedelmesen elköszönt és tovább bandukolt, hogy csendesesen balagva, végigvonszolva összegyűrődött, sovány testét a hátralévő úton.

- Nagyon szomorú. Mély részvétem. Bocsáss meg... Nem tudtam, hogy a feleséged is..., de egy vitéznek - kiabálta utána, biztatásnak

szánva további szavait a főjegyző -, mint az ezerkilencszáztíz és húsz közötti években, ma is sok mindent el kell viselnie, Berci! Rázza meg magát...! - Érdekes, most nem tegezte.

Mivel Gyulavári Bertalan, mit sem törődve vele, tovább bandukolt, bosszúsán elhallgatott. A továbbiakban nem a távozó, szomorú férfira gondolt, hanem önmagára: Ezt a szégyent s botrányt, amely ebből származik? Ő terjesztette fel a vitézi székhez, amelyet most nagyon bánt. És ki lesz a hibás, ki issza meg a levét? Ő az egyszerű községi jegyző...

Lemondón legyintett, és kimért léptekkel, azon törve a fejét, miként védekeznek, mit tesz majd, a feje búbját vakargatva, visszament az irodájába.

Gyulavári Bertalan múltja - mialatt hazafelé ballagott az „első szobában” kiterített, halott felesége teteméhez -, a főjegyzőtől hallottak tükrébe pillantva, amint elborult aggyal, az első világháborús idők tengernyi történetébe kémlelt: a bátor támadásokra, ellentámadásokra, kitörésre, a történelmileg is nevezetes bekerítésükből..., mély víz fölött hánykolódó, kicsinyke csónakká töpörödött: ingott, kormánylapátját vesztve hánykolódott, forgott az örvénylő, zavaros vizek fölött. Szomorú életének története, a katonai pályafutása, ahol szakaszvezetőig vitte, s az utána következő civil élet, filmszerűen peregtek, tükröződtek vissza emlékezetét meg-megvilágosító apró fénypontocskák szerint, végül egyáltalán nem tudta: ő ül-e abban a hánykolódó csónakban, vagy más? A felesége, vagy ő fekszik otthon a gyászos ravatalon?

* * *

A lenyugvóra készülődő nap a közeli erdőcske sűrű lombhalmazára telepedett. Korongja egyre vörösebbé, udvara az eddigieknél jobban körülhatárolható kontúrúvá színeződött. A szállásukat kereső verebek, egymáson át-átugrálva nyugtalankodtak, ciripeltek, idegesen verdesték társaikat a szárnyukkal. Az ég alatt úszó alaktalan felhők elkülönültek egymástól, ahány, annyiféle alakzatot öltött. Amint alkonyodott, úgy csökkent a meleg is, egyre jobban felerősödött a tücskök és a szöcskék ciripelése. Különféle neszek keltek lábra, és veszték bele a sűrűsödő párába...

Gyulavári Bertalan legutolsónak távozott el a friss sírhant mellől. Az ötödik mellől. Sorban megcsókolta, megsimogatta a keresztet..., ahány annyi sóhajt eresztett ki a száján, számonkérően az Úris-ten felé, és hazaballagott. A sírásókat, félretéve az ősi szokásokat, nem hívta be a kocsmába, igaz, most - nem éppen négy év leforgása alatt -, az ötödik temetése után, már nem is várták el tőle.

Senkise látott még a faluban ilyen temetést, ahol annyian részt vettek, ahol - szívük mélyéig átítatódva a fertelmes tragédiasorozattól, amely ezt a szerencsétlen, jóra való, közkedvelt, dolgos férfit: apát és férjet érte - a legfiatalabbaktól a legöregebbekig ne sírt, ne zokogott volna. A pap is, a kántor is el-elfulladt a szertartás: beszéde, imája, éneklése közben, várniuk kellett, hogy folytatni tudják...

Otthon az asztal melletti, hozzá a legközelebb álló székre rogyott. Bús tekintetét a távolba fúrta: egyenként nevéen szólította elhalt kislányait: Marikát és Bözsikét - ikertestvérek voltak s tizenkét évesek, ugyanazon hónapban haltak is meg -, Irénkét, aki kilenc s a négy évet élt Jolánkát. Végül a felesége következett: te is itt hagyta Mari! - vetette a szemére sok-sok só-hajtásának szünetében.

- Miért..., Istenem, miért tetted ezt velem? - fakadt ki, hurokba szorult özként vinnyogón, hangos nyöszörgésének közepette. - Miért nem adtál vagyont, miért teremtettél ennyire szegénynek, miért nem jutott pénz, jobb és több ennivalóra, orvosra és gyógyszerekre, szanatóriumra..., mint másoknak? Vitézzé avatása, s az azzal járó föld, kölcsön..., szomorú sorsa vigyoraként, mind elkésve érkeztek. Mindennek vége, nincs vissza út! Újra és újra végig kell néznie majd, ha ki-kimegy a temetőbe, sorsa keze nyomát és a csókját őrző, elad-dig szomorú élete útjelzőit, az öt keresztet. Semmit, de semmit sem lehet meg nem történné tennie, mert egyikük sem éled fel többé. Logikus, méltó feleletet senki sem adhat a történetekre. Számára a mai nappal minden véget ért.

Ezekben a pillanatokban jött rá: mennyire véges az emberi élet: csak a tér, amelyben mozog végtelen, mint az a bizonyos algebrai vonal, amelyről még iskolás korában hallott, és mindenki más, egyetlen szerkezetecske csupán egy bonyolult gépezetben. Valamikor beleépítették, azóta létezik, s jár, de egyszer elromlik, és megáll.

Minden megáll, minden véget ér!

Ha egyszer úgymint meghal, miért ne most haljon meg, amikor mindent, de mindent kiűrtett magából? A teste egy üressé vált váz. Az utolsó cseppig szertespriccelte kínját, fájdalmát. Mi maradt meg? Egy kiégett, száznolcvan centis, alig hatvan kilós üres, csont és bőrváz. Lelke, mint a gyertya leégett csonkjá, mindent bekormozott, az üvegét is, amelyen nem süt át többé a nap, nem nyílnak körülötte virágok, nem énekelnek, csiripelnek fölötte a madarak. Minden elpusztul. Mire várjon tovább? Ki szolgáltat igazságot neki? Senki. Végleg kiérdemelte az alvást, lemerült akkuként, csődöt mondott. Élete áthághatatlan, sűrű ködtengerbe burkolódzott, még néhány perc és belefutad...

Mialatt felállt s kiballagott az istállóba, sohasem tapasztalt érzések öntötték el a mellét, szíve erőteljesen vert. Régen hallott hangok, lányai valamikori vidám kacaja, felesége derűs hangfoszlányai duruzsoltak a fülében. Ezekkel egy időben különböző arcok: a lányai, a felesége és mások, mennyi, de mennyi arc... tűntek fel, veszttek bele, lassan bár, de menthetetlenül a mindenét átölelő, már-már őrijítőn szokatlan benső csendjébe. A továbbiakban, hiába akart elhunyt szerettei emlékeibe fogódzkodni, visszahozni őket a jelenbe, olyan erős fájdalom kínozza, hogy minden egyes tagja sajgott. A hideg rázta. Füle bedugult. Furcsa zümmögést hallott. Emberek-e, állatok-e, avagy másvilági egekből hangzó hangok..., nem tudta elkülöníteni egymástól.

Teljesen váratlanul eleredt az eső, holott hazajövelekor még süttött a lenyugodni készülő nap. De hát, ki tudja, mennyi idő telt el az óta! Körülötte menekülő, nyakon öntött szűnyoghad zümmögött. A közeli orgonabokrok szaporán könnyeztek, az alattuk meghúzódó virágok majd megfulladtak a rájuk csorgó könnyeiktől, mert Gyulavári Bertalan szerint, nem eső volt az, hanem könny, amely nem a felhőkből, az ő szeméből hullottak. Az egyre jobban neki lovasodó szél hátborzongatón süvöltött. Szerinte, ez sem szél volt, hanem felbolydult idegrendszerében, a már régóta dúló vihar külső megjelenítése.

A kötél, amióta az utolsó tehénkéjét is eladta, a jászolban hevert. Felvette, egyik végét a gerendába vert erős, kampósszegre akasztotta.

Éppen a hurkot formálta a kezeivel, amikor egy vékonyka gyerekhangot hallott.

- Ne...! Ne tegye! Nem szabad, Berci bácsi!

Megfordult. Elemér, a kis púpos árvagyerek, a falu „senkifia” ácsorgott, csuromvizesen, minden ízében reszketve az ajtóban.

- Te? - tért hirtelen magához előbbi elméleti elbódulásából, a kisfiú jelenlétéből, szavaiból, nézéséből kisugárzó riadalom hatására Gyulavári Bertalan. Nagyon váratlanul érte a gyerek feltűnése, amelyet valamennyi emberben meglévő életöztöne tükrének visszaverődéseként, Isten kezéből csillagszóróként kipattanó, kicsinyke fényszikrájának fogott fel.

- Eleredt az eső, fedél alá menekültem, ide.

- Palya? - Sánta, részeges, ágrólszakadt falusi libapásztor volt, aki-nél a gyerek meghúzta magát, s némi ennivalót kapott, ha neki is akadt, mert nagyon keveset fizettek a libák őrzéséért. A természeti járandóságot felélték, a pénzbeli juttatást pedig, leginkább elitta a kocsmában.

- Részeg. Elzavart.

Gyulavári Bertalan, otthagya a lelógó kötelet, és közelebb lépett a gyerekekhez. Lehántolta róla a bőréig átázott, kopott, foltos kabátját, és a sebtében levetett, száraz, ünnepi zakójába bújtatta.

- Hány éves vagy? - A levett, ócska, vizes kabátot a jászolra teregette száradni.

- Ham...! Talán nyolc.

- Írni, olvasni tudsz?

- Nemigen járok iskolába. Dolgoznom kell, hogy enni kapjak, mert, amit néha-néha odadobnak az asszonyok - felelte a felnőtté válva, öregesen - attól felkopna az állam.

Gyulavári Bertalan megcsóválta a fejét.

- Iskolába nem jársz. A libák őrzésében sem jeleskedsz...

- Palya állandóan részeg. Megver. Én meg eliszkolok előle, arrafelé, amerre éppen meglóghatok.

- Mégis..., mihez értesz?

- A káromkodáshoz - vágta rá büszkén. Szemei macskaszzerűn villogtak a félhomályban, óriási púpja, mint a szomjas kistevéké, kissé

összebb töpörödött, s kisimult a rá egyáltalán nem passzoló kabát alatt. - Úgy megcifrázom, hogy Palya sem különben. Az összes gyerekek közül én bírom legtovább szusszal...

- Tőle tanultad, mi?

- ... meg másoktól.

- Imádkozni...? - A saját gyerekeire gondolt, akiket imádkozni tanított.

- A Miatyánkot, meg az Üdvözlégy Máriát, félig, ha elakadok..., elakadok. Kit érdekel az? Ki hallgat arra? - sóhajtott összeaszalódott érzésekkel, lefitymáló fintorral a még jobban eltorzított arcán. Majd teljesen váratlanul felcsillant a szeme s hangja: - Bezzeg, ha a libákra káromkodok, azonnal odébb futnak, mert imára, azt nem! Megpróbáltam, hiába.

Gyulavári Bertalan, sokat hallott, s tudott a kis púpos, nyomorék s teljesen árva gyerekről. Amit eddig, csupán külső szemlélődőként bámult, mint többen ebben a faluban, a saját bajával volt elfoglalva. Hiszen volt abból éppen elég, más baja már nem fért fel a vállára. Most hirtelen a maga valóságában, emberi mivoltában is felfedezte, amelytől előbbi kifordított emberi mivolta teljesen kicserélődött.

- Ettél ma?

- Aha.

- Ne ahaház, főleg ne hazudj nekem!

- Mindenki hazudik, én, miért mondanék igazat?

- Azért hazudsz, mert rossz gyerek vagy.

- Mindenki rossz, én miért lennék jó?

- Nem is lehetsz, lehetnél jó, ha állandóan káromkodsz.

- Mindenki káromkodik. A tanító úr is. Hallottam egyszer. Én miért ne cifrázzam meg, ha sokkal jobban értek hozzá, mint ők!

- Én sohasem káromkodom.

- Mégis meghaltak a lányai. Mindegyiket ismertem, és Mari néni is feldobta a talpát.

Gyulavári Bertalan, csendesen bólogatva, meghatódva, ideröppent angyalkaként megszépülve nézte az egyébként rettentően csúf, gnómalkatú: szeplős, eltorzult arcú, púpos kisfiút. Eddigi teljesen kihűlt, jéggé dermedt szíve átmelegedett a kis gnóm fiúcska láttán. Szerte-

ágazó idegrendszerét, jóízű bizsergés járta át és át. Enyhe részegséget érzett, hol mosolyogni, hol sírni adódott kedve. Egyszerűen nem értette, mi történt vele. Miért mondja, amit mond. Sújga valaki, vagy csak a szíve diktálja, adja szájába a következő szavakat.

- Ezentúl nálam laksz - még be sem fejezte, máris rájött: a szíve sugallatára szökkent a szájára.

- Itt alhatok az istállójában?

- Bent a lakásban. Velem egy szobában. Mától ágyban alszol, és dunnával takarózhatsz te is!

- Enni is ad?

- Azt eszel, amit én. Amíg nekem lesz mit, addig neked is jut. Lányaim helyett a gyerekem leszel!

- Nem leszek sokáig a terhére, mert hamarosan elpusztulok, mint a lányai.

- Honnét veszed ezt?

- Palya szerint a púposok nem élnek sokáig. Addig, ha szerényen is, csak el leszünk valahogy. A temetésem egy fillérjébe sem kerül Berci bácsinak, mert Palya szerint, engem a község takarított el.

- Tudod..., mától ki vagyok..., lennék én? - ironizált akaratlanul, talán, hogy felvidítsa, a korához képest sokkal öregebb, szokatlanul vénebb, szomorúbb kisgyereket, de közrejátszott az előbbi enyhe részegség érzete, öngyilkossági kísérlete utáni elmebeli kitisztulása, a valamennyi emberben istenadta, ösztönszerű élni akarása is. - Vitéz!

- Az is valami? - hencegett, kissé feldobottan: lesz hol laknia, és enni is kap majd a kisöreg fiúcska. - Én a legmagasabb fára is felmászok, ahová senki emberfia nem, fészket kieszdeni, holott engem mindenki lenéz, csúfol...

- Földet kapnék... - Száját csúfondárosan félrehúzta, s legyintett. - De nem fogadom el.

- Miért? - csodálkozott rá a korához képest túlérlett, az átlagos korú gyerekekhez képest sok mindent, főleg rosszat megélt kisgyerek.

- Mert kinevetnének, lenéznének, s kigúnyolnának. Egyik gazda sem fogadna be: engem, a régi zsellért, a napszámost maguk közé. Aztán, nem hogy lovam, amivel szánthatnék és dolgozhatnék, már tehenem sincs. Kocsi, eke, miegymás sehol! Jó, adnának kölcsönt,

amit egyszer, manapság, ebben a nagy gazdasági válságban, amikor egyik gazda a másik után megy tönkre..., én a kezdő, miből fizetném vissza? Hamarosan tönkremennék.

- Befuccsolna, mint Palya a kártyában.

- A csendesen élő, az illedelmes, a mindenkit tisztelő..., ha nem így viselkedek, munkát sem kapok, így egyik gazda a másik kezéből kapkodott ki... Vitéz? Na nem! Az egész falu rajtam röhögne a hátam mögött. Betartanának, végül egyszerűen kitaszítanának maguk közül.

Meg, ugye - sóhajtotta némi szünet után -, amikor kellett volna a föld, főleg a kölcsön, amit az utolsó fillérig visszaadtam volna, mert én senkinek sem maradtam eddig s ezentúl adósa. Félték tőlem, merthogy az egész család tüdőbeteg, én is elpatkolok... Késő fiam, nagyon késő! Nem a kormányzó urat okolom, mert mit tudja, mit tudhat ő rólam, a senki kis emberről? Semmit. Azt sem tudja, tudta eddig, hogy a világon vagyok. Becsülöm, persze, hogy becsülöm, elvégre a csapatában harcoltam a vörösök ellen, ami nem teljesen rajtam múlt, mert ugyanúgy lehettem volna vörös, amint fehér lettem. A sors keze kiszámíthatatlan, fiam! Egyeseket ide, másokat amoda sodorja. Nem mindig ő döntheti el hova.

- Az bizony kiszámíthatatlan - bólogatott buzgón, öregesen a kisgyerek, amely korából adódón nevetségesnek tűnt.

- Azokat okolom - folytatta Gyulavári Bertalan -, akik elsusmusolták, a legutolsó helyre dugtak az egész megyében, talán az országban is, utolsóinak akarnak vitézzé avatni. Nem fogadom el. Mert szegény vagyok, igaz, de nekem is van önérzetem, tartásom. Ha az Isten erőt ad, önélkülük is felnevellek. Sovány ember vagyok, de szívós, főleg becsületes. Kapok munkát, ne félj!

Az égre lesett, mert ki más küldte ezt a gnóm fiúcskát, ha nem Isten? Pont akkor, amikor el akarta magától dobni az életét. Jól mondta délelőtt a plébános úr. Eddig levette róla a kezét az Úr, most újból rá rakta egy nyomorék, s árva kisgyerek személyében.

- Igaza van, Berci bácsi - fecsegett a kisfiú neki buzdultan. - Megéltünk mi magunk. Sokat segíték magának, ne féljen! Megszolgálom a kenyeremet, amit kapok. Púpos vagyok, mégis engem tartanak a

legerősebb, a legvakmerőbb gyerekek a faluban. Mindenkit megverek, lebirkózok...

- Voltál eddig. - Megfenyegette. - De ezután, se káromkodás, se verekedés nincs, rendesen felöltözve jársz a faluban. Látod - mutatott váratlanul a jászolra, talán, mivel a szemügyébe akadt -, nemrégén két tehénke kérődzött itt. Hitelbe vettem, a tejük miatt, a beteg lányaim részére. Megszorultam, hát eladtam. A pénzt a koporsókra költöttem el.

- Ne rezeljen be, veszünk másik tehenet - nagyképűsködött egyre jobban neki bátorodva a fiúcska. - Megfejem. A Palya kecskéjét is én fejtem.

Gyulavári Bertalan, ezalatt megfogta a kisfiú kezét, és bevezette a házába. Mellében régen érzett melegség terjedt szét, s a kiegészett ember újra élt. Csillogó tekintetével, néma, biztató üzenetet küldött feléje. Lelkében képzeletbeli csengő csilingelt. Angyalok rázták boldogan, a távolban tündérek muzsikáltak, szívmengetőn, kegyesen...

Igaza volt

Felszállt a távolsági autóbuszra, egy idős létére is feltűnően „kidekorált” hölgy. A szája szélén vakolatnyi rúzs, arcán kétmaroknyi púder. Hosszan lelógó, bizsu fülbevalók. Fonyad melleit sejtetően, mély kivágás, csontos térdein felül érő szoknya, pacsuli illat...

Odalépett az egyik ülő fiatal mellé, s valósággal kényszeríttette, hogy adja át neki a helyét.

- Miért adtad át a helyedet? - róttá meg az eddig mellette álló társa, miután az felállt.

- Jól ismerem. Veszekedjek egy ilyen vén kurvával?

- Hallották, mit mondott! - hápogott, fuldoklott a mesterséges felháborodásától a nő, körbe-körbelesve.

- Nem szégyen az manapság, hölgyem! - szólt közbe a nem messzire ülő, nagy bajuszos öregember. - Kovács voltam. Manapság egyetlen lovat sem patkolok meg már, mégis mindenki mester uramnak nevez.

Se híres könyvtár, se aranykulcs

Nógrádszakál nem csupán arról híres, hogy neogót stílusban épült templomának tornyában naponta megkondul az ország egyik legöregebb harangja, kitűnő savanyúvize van: a csevice. A falut romantikus patak szeli át. Az országhatárt jelző Ipoly, kilométereken át sok horgász kedvenc telephelye. A földtörténetileg országszerte híres Páris-patak mentén, Kittenberger Kálmán, Afrika-vadász, nem egyszer indián tábort vert. A legmagasabb hegy tetejére épült Kálváriára vezető utat, kőbányák, meredek sziklafalaival, mélyedéseivel övezett, romantikus stációk szegélyezik...

Például, e falun vezetett át a Budáról kiinduló losonci, kassai postaút. Máig áll az a ház, amely istállójában a váltó lovakat őrizték, udvara pihenőhelyül szolgált, ahol nem egy, legmagasabb méltóságot betöltő személy megfordult.

Madách Imre, nemcsak Alsósztrégováról Csesztvére utaztában járt e faluban, hanem komája: Veres Imrénél is gyakorta vendégeskedett, aki a költő halála után gyermekei gyámja lett. A szakali temetőben nyugszik, Madách Imre leghíresebb barátja: a szakali „könyves ember”, meg Szentivány Bagamér is, akinek elsőként dedikálta: Az ember tragédiája egyik kötetét.

Nos, Veres Imrére, a mai fiatalok közül már senki sem emlékszik, viszont a legöregebb nemzedék jól ismerte a Veres-kúria utolsó gazdáját, s a híres könyvtárának őret, az aranykulcsos királyi kamarást.

Márton Győző, Rózsadomb 10. számú házában, hosszan néz maga elé, mialatt az igen bogaras öregúrra emlékezik, aki ‘bogarai’ ellenére, cselédeivel, szolgálival, így az ő szüleivel, egyáltalán nem bánt rosszul.

A szülei, részben még ő is látták a híres könyvtárat, a hatalmas termet, ahol a szó és írásos hagyomány szerint Madáchék - főleg a kikapós felesége, Fráter Erzsébet - táncoltak. Mulattak, s az aranykulcsot, amely a háború alatt, meglehet utána, szőrén-szálán eltűnt. Ugyanígy eltűntek az értékes antik bútorok, s maga a híres könyvtár is megsemmisült.

Márton Győző így mesélte el a „bogarás” öregúr, a Madách-rokonság e távoli sarjának halálát.

1944 és 1945 telén javában folytak a harcok. Ők a Demeter-féle pincében kuksoltak, amikor Veres Imre, agyonra fagyva, sebesülten - nem golyók, esetleg repeszek sebesítették meg, hanem a drótkerítés, amelyen a kihalt és nem éppen veszélytelen kúria udvarából, ahová az orosz katonák, félig-meddig csupaszon kilökték - áttörve elmenekült.

Ott brutálisan bántak vele, az ide betelepült ugyancsak oroszok meg szakszerűen ellátták, s bekötötték a sebeit. Igaz, ami igaz - mosolyodott el a régi s jól eldurantott csel eszébe villanása közben -, a tulajdonos öregapjaként mutatta be nekik az összefagyott, a sebesült, amúgy burzsuj öregurat. Hiába kínálták étellel, semmit sem fogadott el. Tejet kért, ami akkoriban lehet, hogy akadt valahol a faluban, ott nem.

Rosszul lett. A pincéből felvitték a régi kamrájukba, amely az oroszok megszállása miatt, a pincéből feljőve, egyedüli tartózkodási helyükül szolgált.

Még néhány napig élt, majd csendesen meghalt.

Mindezek tükrében nem igaz az a hír, amely elterjedt a faluban, hogy az udvarra kilökve megfagyott, s egy bombatölcsérbe temették.

A kúriája kertjével határos temetőben hantolták el.

Hány éves volt? Senki sem tudja. Hol van pontosan a sírja? Csak Márton Győző tudja. Meg is mutatná, ha el nem tévedünk a derékig érő fűben, s a kivágott fák gyökereiből kisarjadó, őserdőként burjánzó, vastag sarjai között.

A régi kúriában az általános iskola és a művelődési ház kapott helyet.

Újévi babonaságok

Az a fiatal lány vagy legény, aki szilveszter éjjelén megfordítja a párnát a feje alatt, meglátja a jövődöbelijét álmában.

* * *

Az a gyerek, akit újévkor megvernek, mindennap kikap.

* * *

Az a gyerek, aki szilveszter és újév közt születik, abból gazdag ember, nagyúr lesz.

A kötélművész artista

Egyik ismerősöm több évig élt Londonban. Tőle hallottam a következő történetet.

Valamelyik városnegyedben nagy csinnadratta után, óriási készülődés vette kezdetét.

Két, egymással szembenálló ház harmadik emeletéről, vastag kötelet húztak át, feszítettek ki a széles út fölött, rögzítettek az erkélyek vasrészeihez, ahová az óriási plakátokon, a média s az autóra szerelt hangszórók által „beharangozott” mutatvány órájában, csak az eléggé magas belépti-díj - a mesélőt utánzón - „lejattolása” után lehetett nézőként bejutni.

A nézőtér teljesen megtelt kíváncsi emberekkel, hiszen a kötélművész országosan ismert artista volt. Részt vett a körzet illetékes polgármestere is.

A művész cifra, messziről is jól látható öltözékben lépett fel, jelent meg az illetékes magas ház erkélyén.

Két kezét, a nagyszámú közönséget köszöntőn magasba emelve, körbe-körbeforgott, majd úgy amint volt, egyensúlyozó rúd nélkül, „csupaszon” a kis emelvényről a kifeszített kötélre lépett, s a szó szoros értelmében átfutott a túlsó oldalra, onnét háttal vissza a kiindulási helyére. Ezután a gumik nélküli kerékpárjára pattant s át, majd igen igen háttal visszakerékpározott... A némán, tátott szájjal, torkukba fojtott izgalommal ámuló-bámuló közönség szemeláttára, talicskát adtak a kezébe, amelyet a kötélre helyezett, s áttolta a túlsó oldalra, ahonnét, ugyancsak háttal visszahúzta. Egy zsák krumplit rakott rá, és azt is áttolta, majd háttal visszahúzta.

Miután a zsákot leemelte az egyik lábával hihetetlenül egyensúlyban tartott talicskájáról, leszólt a nagyszámú, a félelemtől borzongó, lúdbőröző hátú, húhózó, fel-felsikoltó közönségének.

- Ezek után elhiszik, hogy embert is át tudnék tolni a túlsóoldalra s visszahúzni ide?

- I...gen - skandálták egy torokkal.

- Akkor kérek valakit: jöjjön fel, s üljön bele a talicskába!

A kis téren a kezdeti nagy megdöbbenést, néma csend, majd a tömegben átfutó moraj, kuncogás, tiltakozó: ne...em nevetése követte.

Egyetlen lélek sem jelentkezett.

- Tudomásom szerint, jelen van az illetékes polgármester úr is, akit nagy szeretettel köszöntök. Polgármester úr, nem mutatna példát a választópolgárainak?

- Nem... nem! - intett vissza a fejével is tiltakozón, majd megfordult, s a tömeg hahotázásának közepette, faképnél hagyva mindenkit kisompolygott a kis térről.

A nézők legnagyobb ámulatára egy idősebb nő jelentkezett, aki ezt kiabálta fel a művésznek:

- Én megbízok benned, kedves fiam! - A kötélművész édesanyja volt.

A kezdetben felhörrenő, éljenző s tapsoló, később, némán, elámuló, borzongósan várakozó népség figyelmének közepette, bement a házba, onnét liften fel a harmadik emeletre s ki az erkélyre. Beült a talicskába. A fia rezdületlen, oda s visszatolta, illetve húzta a kifeszített kötélen.

Eget-földet merengető tapsot kapott.

A kérdéses polgármester alig egy hét múltán lemondott. Ugyanis: gyáva..., gyáva, csúfolták.

Vajon a mi kis hazánkban lemondana-e egyetlen polgármester is ilyesmiért?

Mókás történet

Pista bácsi tragacsot vett a piacon. Hazafelé tolt a unokájával.

- Én is vettem egyet tegnap. Te mennyiért vetted, Pista? - állította meg őket a kapujában ácsorgó Julcsa néni.

- Kétszázötven forintért.

- De nagypapa! - súgta odébb az unokája. - Négyszázötven forintért vettük. Ennyiért adták mindenkinek.

- Hadd egye a fene, amiért mi olcsóbban vettük a piacon, mint ő!

Mókás kérdés

Nézd koma micsoda! Égi taliga? Hogy az Isten csudájából került az oda? /Göncölszekér/

Két mókás történet

Erős néni szomorúan lesett a róluk elnevezett tanyájuk gangjának széléről a távolba.

- Miért olyan szomorú, Erős néni? - kérdezi meg az éppen arra járó erdész.

- Mert elköltözött a lakónk.

- Örüljön neki. Állandóan veszekedtek. Végre békeességben élhet tovább. Csend lesz ezen a tanyán is.

- Hiszen éppen azért búslakodom, mert ezentúl, se veszekedés, se átkozódás, se hajcibálás, csak ez a nagy csend.

Gáspárné takarítónő volt a községházán.

Késő estébe nyúlón salakozta ki a kályhákat, készítette be másnapra a gyújtósokat, s takarított...

- Nem félsz? Későn este, ilyen sötétben, egyedül, ebben a nagy épületben? - kiabálta be valaki a nyitott ablakon át.

- Miért félnék?

- Jön valaki..., és mondjuk, kirabol.

- Ékszer nincs rajtam. Pénzem meg..., még az üres erszényemet is otthon hagytam.

- Felkap. Kivisz, és berángat valamelyik bokorba.

- Hogy a legközelebbi bokorhoz érjen velem, ahhoz a villanyoszlopon túl kellene cipelnie. Ha pedig ott a világosban meglátna, kormosan, porosan, készakarva sem csalogathatnám be a bokorba.

Ludányhalászi krónikása

Kánikula van. A közeli villanyoszlopon lévő fészükben, tikkadtan lógatják szárnyaikat a gólyák.

Nagy János: Ludányhalászi, Templom tér 38. szám alatti lakásának hűs előterében, két könyvet és néhány vaskos dossziét rak elém.

- Ez a vastagabb - bök rá. - Ludányhalászi falu életéről, sorsáról szól. Emez - simogatja meg gyöngéden - életem története. Negyven példányban nyomtattam ki. Ez az egy maradt meg, a többit szétszotogattam.

A falum históriájával 1948-ban kezdtem el behatóan foglalkozni. Jelenleg a harmadik könyvemem írom. Palócország történetét: Rimóc-ról, Varsányról, Sipekről, Endrefalváról, Pilinyről, Felfaluról és természetesen az én szülőfalumról szól. Emezek - lapoz bele, rakja elém sorban a lapokat, újságkivágásokat - levelezéseim a hazai sajtóval, s néhány németországi, szlovákiai, romániai, ukrainai és a volt jugoszláviai barátaimmal.

Logikusan adódó kérdésekre - mert ugye mindezekhez, nemcsak idő, sok pénz is kell -, nyugdíjszelvényt húz elő a zsebéből: 24.755 forint a nyugdíja, ehhez jön a bányától kapott évi 16.400 forint, és kész!

- Panaszkodni - mondja, felemelt kezével is segítve a hangsúlyát - mindenki tud. Én is tudnék, de minek. Világéletemben optimista ember voltam, s vagyok.

Felkel és előreindul. Kér, hogy kövessem. Közben tovább beszél.

- Szegény feleségem, négy éve meghalt. Azóta... - hallgatagabban, nyeldesve folytatja - egyedül élek, de nyugodtan szétnézhet, mert rend van. Az ott az írógépem, ezen az asztalon dolgozgatok.

Egy könyvecskét vesz fel. Belelapoz: Ludányhalászi egyháztörténete. - 1938-tól vezetem. Magán história domusként. A püspök úr is látta, olvasta. Rajzok is, nézze!

Színes rajzai alapján kinyomtatott levelezőlapokat mutat.

* * *

A szomszédból libagógóság, távolabbról kutyaugatás hallatszik be. S az előbb még a fészkeben tikkadozó gólya, meglehet másik, a ház fölött köröz, s kelepel.

Nagy János Balassagyarmaton érettségizett. Amikor bejelentette, hogy tanulmányait a mezőgazdasági főiskolán kívánja folytatni, az apja így fogadta: Esztergomba papnak, vagy haza gazdálkodónak!

Ő hazajött. Rövid hányódások után, hivatásos katonának szegődött el. Számvevő gh-ás, két éves iskola elvégzése után, két fehér csillagot kapott. Hosszabb szolgálat után őrmesterségig verekedte fel magát és vége! Salgótarjában, Ipolytarnócon, Nógrádszakálban, Losoncon, Erdélyben szolgált. A háborút élelmezési szolgálatosként, végül fogolyként szenvedte végig. Hazatérése után a fogságból, vége szakadt, az egyébként sem sok dicsőséggel kecsegtető katonai pályafutásának. Előbb a Szécsényi Állatforgalmi Vállalatnál dolgozott, majd Nagybátonyba került bányásznak, ahonnan több évtizednyi munka után, raktárvezetőként nyugdíjba vonult.

- Kétszer sírtam igazán életemben - sunyorog kissé szégyellősen, fejét emlékezőn leejti: - Amikor elköszöntem a régi munkahelyemtől, a bányától és a feleségem temetésén.

Elámulva nézem a 86 éves, de alig hatvannak kinéző, délceg tartású férfit, aki cinkos mosollyal az arcán, kérdezetlen válaszol:

- Mi a titkom, mert ugye ezt akarta megkérdezni? Valójában semmi. Holott nagyon nehéz gyerekkorom volt. Képzelve el: majdnem két kilométert gyalogoltam naponta, oda-vissza az állomásig. Télen, szegény anyám, forró, sült krumplit dugott a zsebembe. A kezemet melengette. Miután kihült, megettem. Könyveimet, mivel aktatáskára nem telt, nadrágszíjjal fogattam össze. Mindez s a katonaság önmérsékletre nevelt. Hosszú életemben igazán csak egyszer voltam beteg.

A réten belém csapott a villám. - Mutatja a nyakán, a mellén, a még mindig jól látszó égés helyét. - Három napig feküdtem eszméletlenül a kórházban... Kora reggel kelek és tornászom. Az ebédet Ludányból kapom, vacsorára egy pohár tejet iszom.

Teszek-veszek, sosem unatkozom. Hitem Istenben, az emberekben és a jövőben, nyolcvanhat évesen is töretlen. Nem is lehetne más, mert három gyerekem, hat unokám van, s vannak dédunokáim is. Mind, mind szeretnek. Itt a faluban az öregek, sajnos egyre kevesebben vannak, mind megbecsülnek. A fiatalok is szívesen elbeszélgetnek velem, én pedig velük.

S hogy mit várok még? További megbecsülést, szeretetet. Jelenleg nehéz, de biztos vagyok benne, lassan-lassan minden jóra fordul, s még nekem is részem lesz benne.

Miközben kikísér, az előbbi gólyák kelepelését a fecskék csivitelése veszi át, amelyek élesen cikáznak felettünk. Az ereszalatti fészkekből, kis fecskefiókák lesnek le ránk. Az úton tehenet hajtanak le a közeli tóra...

Mégis, mennyire csendes ez a kis falusi rész! De szívesen élnék itt, gondolom, miután szívélyesen elköszöntem, és elgondolkozón a busz megállója felé igyekszem.

* * *

Nagy János bácsival nem találkoztam többé. A faluban járva hallottam: Találkozásunk után, néhány évre rá meghalt.

Elkezdett munkái félbe maradtak. Kész helytörténeti könyve, szponzor hiányában nem jelent meg. Nagyon nagy kár, mert igen értékes írás! Ugyan akad-e, aki befejezi, s tovább folytatja a hely- és a környék történeti munkásságát?

Népesség összeíráson

- Minek kell ez a..., majdnem mondtam valamit, már megint? - fakadt ki Mari néni, az egyik regényesen szép, ősrégi gombai tanyán: Harc-völgyben, számlálóbiztosként megérkezésem után.

- Mer..., mert... - magyarázom hévvel, ám az öregasszony sehogyan sem értette meg. Valósággal lerítt az arcáról: értetlen vonogatta a szája szélét, morzsolgatta a köténye szélét. Mígnem a férje, a szintén öreg János bácsi a segítségemre sietett.

- De buta vagy, asszony! Nem emlékszel, a Marcsával is ezt tették. Melyikkel..., melyikkel? Amelyik tizenöt liter tejet adott. Mikor..., mikor, amikor törzskönyvezték.

- Na látod - csillant fel az öregasszony szeme -, most már értem.

* * *

Ugyanezen a tanyán, alig két házzal odébb, borzos, szörmók puli rontott rám. Olyan dühösen támadott, hogy csak a táskám magam elé tartásával tudtam kivédeni a megmarásomat.

- Van valaki itthon? - ordítottam rettegetve a ház felé.

A második, ha nem a harmadik kiáltásomra, végre kidugta valaki a fejét. Kilépett, majd az ajtófélfájának támaszkodott, és szóltanul bámulta végig félelmetes védekezésemet, a rémüldöző, a kutyáját elűző: takarodj..., takarodj innét ordításomat.

- Nem látja, hogy mit csinál velem ez a dög! Szóljon rá! - fordultam feléje mérgesen.

- Csípd meg...

- Uszítja, ahelyett, hogy magához hívná!

- Nem szólíthatom Bodrinak, ha egyszer Csípd meg a neve. - No, gyere ide kiskutyám!

* * *

A következő, Tetepusztá szélén, cserfes kislány verődött mellém.

- Kutyákat ír össze, tanár bácsi? - állt elélem kíváncsian. Nem ismerem, valószínű alsóosztályos lehetett.

- Nem. A rossz lányokat - humorizáltam.

- S ő utánuk is kell majd adót fizetni, mint a...

- Igen - vágtam közbe nevetve.

- Mennyit?

- Úgy ötszáz forintnyit.
- Hú! Akkor hozzánk, nehogy bejöjjön a tanár bácsi, mert egyetlen fillérünk sincs! - s kerekét oldott.

* * *

Bent, már a puszta belsejében, Pál bácsiék előre tudták, hogy hozzájuk is megyek. Valaki elvihette a hírt, mert a hír s a pletyka varjúszárnyakon terjed. Hacsak nem a szomszédjuk, ahol jártam, üzent át nekik a kisleányával, ugyanis a tanyasi nép igen összetartó.

Előre kitérték a kapujukat.

- Megkötötték a kutyájukat, Pál bácsi? - szóltam az elém jövő gazdának, okulva s mi tagadás félve a más-hol történetektől.

- Bezártuk a nyáriba. Jöjjön, nyugodtan, tanár úr!

Bent a házban, néhány barátságos szót váltottunk, majd gyorsan végezve, éppen a kinti kaput húztam be magam után, amikor rettenetes kutyavonyítás ütötte meg a fületem.

- Megetted az összes kolbászunkat. Miért is zártalak be ide! Inkább fizettem volna meg azt a kopott nadrágját! Sokkalta jobban jártam volna, mint így...!

Még egy kis történetecske

A nyolcéves Misike anyja hirtelen meghalt. Az édesapja nevelte tovább, nagy gondossággal, valamennyi szabadidejét vele töltve el, a szomszédban lakó, segítőkész öregasszony némi segítségével.

Éppen betöltötte a kilencedik évét, amikor egyik Ausztráliában élő, dúsgazdag rokonuk váratlanul meglátogatta őket.

- Elviszlek - állt néhány nap után a kisfiú és az apa elé. - Nincs gyerekünk. Tejben-vajban fürödhetsz nálunk. Különszobát kapsz, mindened meglesz, ami szádnak-szemednek ingere. - Csak sorolta, sorolta, miket vesznek neki. - Jössz? - tette fel végül a kérdését.

- Ha apa is velem jöhet Ausztráliába - vágta rá a kisfiú az apjához futva, aki könnybe lábadt szemekkel ölelte át.

Futó, költő, géplakatos

Régtől furdal a kíváncsiság: Ki valójában Jusztin Ferenc? Mert olvastam különböző lapokban kimagasló futó eredményeiről, forgattam szórólapjait, amelyekben segítséget kér sportegyesületének, élvezetes, érzelmekben gazdag, itt-ott megrázó hangvételű verseit... Sportember, hosszútávfutó, költő, avagy géplakatos, amint a telefonkönyvben a neve után szerepel?

- Nos - válaszol a szécsényi Csépe Sándor utcai lakásában, megszokott visszafogottságával. - Sportoló és munkás, meg amatőr költő vagyok.

Miután elém rakja a halomnyi újságot, s a kivágott cikkeket, jó maroknyi érmeit, ez utóbbiakhoz hozzáteszi: „a legutóbbi szerzeményei”, mert a többiek egy talicskányit is kitennének, elmondja: - a géplakatos szakmát Balassagyarmaton dolgozva műveli manapság is, amelyet a környékszert híres mesterétől: Bajnóczi Jenő bácsi keze alatt dolgozva tanulta meg. A verselést és általában az irodalom szeretetét pedig, a rimóci tanárok: dr. Horváth Sándor és felesége, Erzsike néni oltották belé - akikkel a mai napig is tartja a kapcsolatát -, figyeltek fel a tehetségére, küldték el a különböző helyeken megtartott versenyekre, vetélkedőkre. Az egyik országos versenyen, ahol nyert, igazán: Madách Imre Szécsényhez fűződő kapcsolatával írt dolgozatával „futott be”.

No de, rendezzük egy kicsit!

- Rendben van. Kezdjük el az egész életemet behálózó, génjeimbe ivódó sporttal, amelyet kora gyermekkoromban elkezdtem, s futok, versenyezek azóta is: immáron 50 éve. Eredményeim?

Kiválogatja az elém rakott újságcikkeket, kiállózott újságdarabok egy részét, és válogatott okleveleinek, érmeinek egy-egy kiemelésre szánt darabjait. Halomnyi. Meg is jegyzi:

Igen nehéz lenne felsorolni az egészet, ezért csak néhányat emelek ki:

Korosztályában - 56 éves - kétszeres magyar hosszútávfutó, az országos bajnokság első helyezettje. (Egyébként ötszörös országos bajnok.) A cross - az évszakoknak megfelelően - 4-es sorozatú terepfu-

tás országos győzelme. Az Ukrajnában megrendezett bajnokság érmese...

Nézem a szikár, az igazi „futó alkatú”, igen egyszerű férfit, s azon töröm a fejemet: jó, az átlagos embereknél erősebb, szívósabb, ám 56 éves léte, hogyan bír 42 ezer 197 métert, vagy a mezei bajnokságon, 7 kilométert, 26 perc és 10 másodperc alatt lefutni? Vagy a fél maratonni versenyeken 31 kilométert 1 óra 33 perc alatt megtenni? Ilyenként, országosan a négy elsők között tartják nyilván.

A választ kérdezetlenül azon nyomban megkapom.

Napi 10 kilométert futok le edzésképpen. Igyekszem „normálisan” élni. Az a cél vezet, hogy nem a saját, hanem a városom: Szécsény hírnevét megismertessem, öregbítsem ebben az országban s külföldön - teszi hozzá kissé elérzékenyülve -: szerető, mindenben mellettem álló, szűkebb s tágabb értelemben: a feleségemmel, gyermekemmel, aki már országosan jegyzett hosszútávfutó. Összegezve: a családom megértő, támogató hátterével.

Nos - vált hangszínt mosolyogva -, mi a további célom? Mert úgyis megkérdezi, hát elmondom: Négy óra alatt végezni az idei Budapesti Kaiser's-Plus Nemzetközi Maraton Távfutó versenyen.

- És a verselés? - terelem másra, sok sikert kívánva a közelgő versenyeihez. - Mert költőként is igen ismert a neve Szécsényben?

A kezdetekről már szóltam. Futás, munka, sétálás közben teljesen magától száll meg az ihlet: ezt-azt juttatva eszembe, amiket később versbe szedve szépen leírogatok. Eddig 36 versem jelent meg a fiókomban lévő verses kötetemből. Sok dicsőreget, elismerést kaptam, noha nekem az egész életemet az amatőrség hatotta át. Nem vagyok beképzelt, nem értékelem fel a tehetségemet.

Elhallgat. Az asztalán heverő újságokat, okleveleket, érmekeket nézi, avagy megint néhány strófa jutott eszébe?

- Vallásos ember vagyok - tekint fel az általam elmélkedésnek vélt merengéséből. - Rendszeresen járok templomba. Minden évben elgyalogolok búcsújáróként Szentkútra.

Elnézéskérőn mosolyog. Nem tudom, miért ez az elnézéskérés. Talán lényéből fakadó egyszerűsége miatt! Majd mintegy jelezve, hogy befejezte, nagyívben széttárja a két kezét: Ennyi!

Én, mialatt előbbi újságjait, kivágásait, okleveleit, érmeit összeszedeti, az 1972-ben írt: Önvallomás című verséből, ezeket a sorokat olvasom:

- ...Látja az emberek sorsfonalát
Mulanóságunk, sorsunk.
Pici, de nagy a világ!
Csak Isten irányíthatja a „Sorsát”!

* * *

Jusztin Ferenc azóta is fut, több marokkal gyarapította az értékes, talicskányi érmeinek számát...

Egy kicsi történet

Egyik gazdálkodó hatalmas szélkakast állított a háztetőjére. Ezt írta rá nagy betűkkel: Isten szeret.

- Gazduram! - róttta meg az arra járó falujabeli plébánosa -, maga Istent szélkakashoz hasonlítja, aki állandóan változik?
- Jelen esetben, igenis ahhoz hasonlítom.
- No, no! - intette meg.
- Csakhogy az én értelmezésemben teljesen más, mint a sok bámulóké. Ez! Bármelyik irányból fúj is a szél, Isten szeretete mindig ugyanaz marad.

Az igazi hűség

Kővágó Gábor hiába küszködött, sehogyan sem állhatta meg, hogy könny ne szökjék a szemébe.

Negyvenkét évi vasutasként, egy helyen történő szolgálat után, nyugdíjba vonul.

Bakterként kezdte. Ilyen-olyan, több hónapos tanfolyamok, oktató-sok után - az 1950-es években történt - állomásfőnöknek nevezték ki.

Amióta az ezer lakosnyi községbe, rendszeresen közlekedik az autóbusz, lecsökkent a vasúti forgalom. Se bakter, se váltókezelő. Mindent egyedül látott el, telenként, még a havat is ő maga lapátolta el a peronon és mindenhol.

Az egész állomás: az épület, a sínek, a két váltó, a kút, a bélyegző a jegykiadásokhoz, még az utolsó lapát s seprő nyele is az ő keze nyomát viseli.

Csak állt és a szemét törölgette. Világgá eregetett sóhajtozásai közben, ki tudja milyen gondolatok sejlettek fel, keringtek az agya rejtekeiben, mígnem a falnak dőlt s testét-lelkét felzaklatón felzokogott.

Nemcsak az otthonát - felesége régen meghalt, lánya pesti férfihez ment feleségül, teljesen egyedül élt - a mai nappal mindenét, életének ezt a kis maradékát is elveszíti.

Negyvenkét évi helybéli szolgálata után, néhány perc múlva, az épület ajtója előtt, megáll majd az autó, kiszállnak belőle a főnökei s a magukkal hozott utóda, és kezébe nyomják a felmondólevelét.

S ő még ma - mindent előkészített - elhagyja az állomás területét, felköltözik Pestre a lányához.

Autózúgást hallott. Kapkodón megtörölgette a szemét, megigazgatta a sapkáját, s jól kihúzta magát.

Hárman: két vasúti tiszti, s egy „közönséges”, de ugyancsak vasutas egyenruhát viselő férfi lépett be az ajtón.

Bemutatkoztak, és közölték vele, hogy a főigazgatóságtól jöttek - hallotta, de hogy melyik főigazgatóságtól az valahogyan elkerülte a fülét, amely az előbbi sírásától, mintha vattát dugott volna bele, bedugult. - Átveszik, és átadnak mindent a bemutatott utódjának.

Ezután egy kis díszdobozt - valamiféle kitüntetés volt benne - és egy borítékot nyomtak a felülről érkezett emberek mosolyával a kezébe, dicsérték az eddigi helytállását, munkáját, szorongatták a kezét, s nyerges lóként megveregették a vállát...

Ő csak állt, mintha álmodnék, ködbeveszön, vizes szemekkel leste őket...

Egy jó órába telt az átadási leltár s a jegyzőkönyv elkészítése és aláírogatása.

Miután mindennel végeztek, Kővágó Gábor megköszönte az elismerést, majd az utóda elé állt.

- Negyvenkét évig szolgáltam ezen a helyen. Baleset, hiba nem történt. Mindenkit ismerek a faluban, ismernek engem is. Azt kívánom neked, hogy húzzál le te is itt ennyi évet...!

Többet nem mondhatott, mert elfulladt. A sírás gyötörte, amit magába fojtott.

Hogyisne ennyi ember előtt, felnőtt létére!

Sorban kezet fogott velük, majd az ajtó felé indult, ahonnan így szólt vissza:

Még ma felköltözöm Pestre a lányomhoz. Kimegyek, és elbúcsúszom a vasúttól, mert soha, de soha többé nem teszem be ide a lábamat!

- Miért? Jöjjön csak...! - hallotta a szívélyes közbeszólásokat, ám nem adott rá.

Mély bánata a földbe sulykolta. A felesége temetésén érzett, ha nem is ilyet: hasonlót.

A közeli patak zúgása, morajlása térítette észhez. Délelőtt, rémületes zivatar, felhőszakadás söpört végig a környéken. A közelben híd: Hátha kárt tett a töltésben - mint máskor -, a patakából kiáramló víz!

Megnézi.

A patak tényleg kilépett a medréből, s a hídon áttörve jókora darabon kimosta a sínek alól a töltést.

- A gyorsvonat! - ütött szeget a fejébe. - Néhány perc múlva átrobog a hídon! Nem kellett az órájára néznie, percnyi pontossággal minden berögződött az agyába. - S a szemafor szabadot jelez.

Nincs ideje a visszaroanásra, ezért gondolkozás nélkül a szemaforhoz rohant, hogy a vasoszlopról, létraszerűn kiálló fokokon felmásszon a jelző búrákhoz.

Miután felért, lekapta fejről a vasutas sapkáját, és ráhúzta a zöldet jelző búrára.

Ha egyik jelzőlámpa nem ég - szabály szerint a vonatnak a kijelölt határon belül meg kell állnia. Ez pedig jóval a megrongált vasút előtti részre esett.

A fékek malacvisítást utánzón csikorogtak, a kerekek egy része tűzcsóvát hányva lelassultak s a szerelvény megállt.

Kővágó Gábor fellélegzett, majd anélkül, hogy levette volna a sapkáját a szemafor búrjáról, le akart mászni.

Az egyik vasfok mellé lépett, s lezuhant.

Az odarohanó mozdonyvezető halva talált rá.

* * *

A falu lakosai, de a főnökségtől is többen részt vettek a temetésén, amely után a lánya - miért senki sem tudta - a kitüntetését rászögeztette a fejfájára.

Másnapra ellopták.

Aforizma s egy kis móka

Sose mondd senkinek: az én házam a te házad is, mert meglehet, azonnal kidob onnét.

* * *

- **Elég jól felkészültél**, kisfiam! - dicsérte meg a tanító nénije Jancsikát. - Igen erős négyest kapsz, csak egy picurka választja el az ötöstől.

- Tanító néni! - bátorodott neki Jancsika, felbuzdulva az előbbi dicséreten. - Nem kaphatnék inkább egy nagyon gyenge ötöst?

A kincs igazi története

Szabadságom ideje alatt, néhány napot a szülőfalumban töltöttem el.

Valamennyi rokont - majdnem a fél falut - meglátogattam. - Jókat, olykor éjfélig nyúlón elbeszélgettünk régi, gyerekkori barátaimmal, jókat fürödtünk a tóban, csónakáztunk, horgásztunk, meg eget-földet felverőn szórakoztunk.

A negyedik napon üzenetet kaptam Örzse nénitől, hogy régi szomszédjánál, akihez aznap érkezett, s még az éj beállta előtt visszautazik a szomszédos faluban lévő szociális otthonba: feltétlenül keressenem fel!

92 éves volt. Egyetlen közeli, de távoli rokona sem élt már a faluban, aki szükség esetén támogatná, amiért, kisebb huzavona után, felvételt nyert az öregek otthonába.

Ketten ülünk a régimódi, használaton kívüli, csupán a hagyományok megőrzésére szánt szobában. - Megtehették, gazdagok, s csak ketten éltek a nagy, több szobás lakásban. - A deszkás, fagerendás mennyezetről, díszes burájú, petróleumlámpa lógott alá. Az egyik sarokban magasra vetett ágy, mellette virágmintás sublót, a másikban hosszú, díszes öntött vaskályha. Az ablak alatt leterített asztal, rajta az egyetlen Biblia. A falon nagy, berámázott, lekopott szélű, megnevezhetetlen sapkás, szakaszvezetőt ábrázoló fénykép.

Majdnem kifelejtettem: a harmadik sarokban, falra rögzített, háromszög alakú polcon: Szűz Máriát, Kisjézussal a karjaiban ábrázoló szobor díszelgett.

Örzse nénival szemben foglaltam helyet az asztalnál.

Belém szúrta az öregségtől kissé vizenyős szemét, arcán a ráncok hullámozni kezdtek, amelyek mihelyt megszólalt összekapaszkodtak a szája szélén rogyadozó mosolyával.

- Nemcsak dajkáltalak, emlékszel: hányszor, de hányszor leszaladtál hozzánk. - Örzse néniék ugyanis az Alvégen laktak. - Nem felhánytorgatásból említem meg, mert nagyon, de nagyon szerettelek kisgyerekkorodban. Mennyi: laskát, görhét sütöttem a kedvedért! Ha szegény anyukád, árubeszerzés miatt elutazott - boltunk volt -, napokig nálunk laktál.

No jó, te is segítettél a kertünkben ezt-azt, meg fát vágtál, gyújtóst aprítottál, miegymást tettél. S te általad vettek be, mert ha te nem teszel bele az újságba - riportot írtam róla az egyik napilapban - nem jutok be, ha mégis évekig várhattam volna, amíg bevesznek a szegények otthonába. - Így, régiesen nevezte a szociális otthonot...

- Második nagymamámként szerettem Örzse nénit - szóltam közbe, egyrészt, mivel nem szeretem, ha szemtől-szembe dicsérnek, más-

részt, ismertem: igen bőbeszédű, meg vártak a barátaim, akikkel az erdőbe készültünk egy kis vadászatra.

- Egy nagy titkot őrzök, sehogy sem akarok meghalni úgy, hogy ne mondjam el valakinek. Te lennél az a valaki, fiam!

- Mondja! Ígérem, megőrzöm...

- Nem..., nem, írd meg!

Előbbi ráncai, mint a régebben hullámzó tó vize elsimultak, de a redők, az öregsége miatti redők, azok sosem tűnnek el többé.

Farkasné ismerted, legalábbis hallottál a nevéől, teljesen váratlanul, úgyis mondhatnám sutyiban költözött a falunkba. Hihetetlenül zárkózottan élt. Egyedül Mariskával, a bejárónőjével tartotta a kapcsolatot, aki bevásárolt neki, tett ezt-azt nála. Akadt olyan ember, aki, hiába lakott itt évekig, egyszer sem látta, mert alig-alig mozgott ki a házából. Miből élt? Állítólag dúsgazdag asszony volt. A postás szerint igen sok pénzt kapott havonta a bankjától. Mariska meg azt híresztelte, hogy igen sok és igen értékes ékszerei voltak, amelyeket előle is rejtegetett. Szerinte valakitől félt. A kapuját, az ajtóját állandóan zárva tartotta...

Nem csűröm-csavarom: Mariska egyik nap reggelén halva talált rá. Több napja hevert holtan az ágyában, mert Mariska néhány napig betegeskedett, otthon feküdt, már szaga is volt, amikor a kihívott orvos megvizsgálta, akit egyébként a csendőrök rendelték oda.

A falusiak szerint megölték, hivatalosan szívszélhűdésben halt meg. Kinek volt igaza, nem tudom.

A jegyző által kirendelt esküdtek mindent feltúrtak. Pénzt igen, viszont ékszert egy darabot sem találtak.

A házat bezárták. Örökösöket kerestek, de egy sem jelentkezett. A bútorokat meg mindent szétosztogattak a szegények között. Először el akarták árverezni, a község javára, de egyetlen vevő sem jelent meg az árverésen. Az élelmet a kutyák elébe dobálták. Egy kis bődönben zsír volt. Senkinek sem kellett, mert ugye a halott s a bűze, amely átjárta! Járt a fenét, hiszen a födele be volt csatolva. Pupos Palya, a kisbíró - a púpja miatt nevezték el púposnak - éppen ki akarta önteni a szemetes dombra, amikor odavetődtem. Szegény asszony voltam, elkértem.

Elhallgatott. Kidudorodón inas, csontos kezeit dörzsölgette, szemét a padló háziszóttos szőnyegére ejtette. A falon, csak most vettem észre, régimódi láncos, súlyzós végű óra lógott. Mutatói mintha nem is kettő, csak egy lenne, a tizenkettes számon álltak.

Mire gondolhatott. A poklok-poklára, amelyet ő az életének nevezett? Rettentően szegények voltak. Betegeskedő férje napszámosként tartotta el a családját, amíg meg nem halt. Két gyereket nevelt, tartott el egyedül, s el is temette mind a kettőjüket. Elképzelhető ettől szörnyűbb tragédia egy anyának? Farkasnéról, a különös remetemódon élő asszonyról, az a hír terjedt a pletyka szárnyán, hogy magyar kém volt valamelyik országban? Még csak képzelni sem képzelhettem el.

Már majdnem megsürgettem, amikor a szája csónakázni kezdett arcának hullámzó ránctengerében.

A zsír meg csak fogyott-fogyott. Már alig volt a kis bödönben, amikor a kanalam valamibe beleütkezött. Beletúrtam, és... - Felemelte bütykös mutatóujját, másik kezével az asztalba kapaszkodott. - Felolvastottam a sparheltomon. S hallgass csodát, miket találtam a zsír aljában: arany karórát, amelynek a szája, tudod miről beszélek, az is színarany volt. Zsebórát, hosszú aranylánccal, igen vastag karperecset, gyémántköves aranygyűrűket, és több olyakat, amiket az úri asszonyok a ruhájuk elejére csatolgatnak, tűzdelgetnek, meg ki tudja hány aranytallért.

Először arra gondoltam, hogy beviszem a községházára. Nem tettem meg. Szegény asszony voltam, vagyok, könnyen rám kenik, hogy néhányat kiloptam s elrejtettem. Képesek lettek volna csendőroket küldeni a nyakamra, felforgattatni velük az egész házamat. Meg a pletyka, mert annak régen, csakúgy, mint manapság, nagy a szája minálunk, fiam!

Megvártam, míg megdermed a zsír a bödönben, s újra befödi az egészet. Kivittem, és elástam a diófánk alá. Ismerted, hányszor de hányszor felmászta rá. Bent mindent leírtam egy darab papírra, azt is, hogy hová ástam el, s holtom után a községre hagyom. Szépen összehajtogattam, és a fiókomba dugtam.

Megint elhallgatott. Nagyokat sóhajtott, s ismét a múltjába révedt, kissé összezavarodott tekintetével.

- Jóval a háború után, biztosan te is hallottál róla, egy orosz repülő lezuhant. Pontosan a diófánkra esett, s felrobbant. Azt mondták a háborút megjárt emberek, hogy lőszereket, meglehetősen bombákat szállított valahová, mert nemcsak a diófánkat zúzta ripityára, akkora gödröt vájt a helyén, hogy az alján vizet lehetett látni. Igaz, az Alvégen lakunk. Akkor is!

Két napig tartott, mire az orosz meg a magyar katonatisztek vizsgálódása után betemették. Egyetlen percig sem hagytam magukra az odarendelt munkásokat.

A bödön, benne a sok kinccsel, szőrén-szálán odaveszett. Hová tűnt el, csak a Jóisten tudja.

Ünneplő ruhájának zsebébe nyúlt. Egy papírt húzott elő és felém nyújtotta.

- Ez az a levél, amelyről beszéltem. A fiókomban őriztem, magammal vittem, tartottam az otthonban is.

Arcán a ráncai szelíd mosollyá rendeződtek.

- Írd meg, kedves fiam, de csak a holtom után tedd az újságba, vagy a könyvedbe, mindegy...

* * *

A múlt héten hallottam meg, hogy Örzse néni meghalt. Nyugodjon békében!

Aforizma

Az öregség gyűjtőfogalom. Minden rosszat magába gyűjt.

* * *

A halál sosem ahhoz igazodik, hogy mikor lesz olcsóbb a temetés.

Petyó bácsi csak tudja

A rendőr hosszú ideig nyomta a csengő gombját, mire Petyó bácsi kidugta fejét a háza ajtaján.

- Ki az? - szólta ki, mert a közeli, zárt fakapu miatt nem láthatta ki áll mögötte.

- Rendőr vagyok. Nyissa ki a kaput! - szólította fel.

Petyó bácsi komótosan a kapuhoz ballagott, és miután lecsillapította a két, haragosan támadó puliját, beengedte a rendőrt.

- Bejelentés érkezett: vadkendert termel a kertjében, amelyből drogot lehet előállítani...

- Vadkendert, én? Mármint én? - ájuldozott riadtan Petyó bácsi, mert ugye a hatósággal nem lehet ujjat húzni, főleg a magafajta öreg parasztoknak. - Valamikor, amikor még divat volt a vászon, termeltem. Az asszonnyal együtt kinyűttük, a többi rá tartozott, tartott egészen a szövésig. De manapság. Se asszony, meghalt szegény, se kender!

- Szeretnék szétnézni! - fojtotta bele a rendőr az öreges locsogását.

- Nyugodtan. Én leülök az eperfa alá. Magam mellé veszem a kutyákat, mert hamisak. Oszt, tudja-e miért? Mert tanyán élünk. Sok a zsvány ember manapság. Maga meg arra megy, amerre akar... Viszont, lenne egy kérésem: A kert végében van egy sövénnel bekerített nagy karám. Oda ne tegye be a lábát, mert...

- Oda teszem be a lábamat, ahová akarom - fojtotta bele a szót, erélyesen a rendőr.

- Én tudok, amit tudok, maga is tudja, miért fáradt ki ennyire meszszire, menjen, oszt tegye a dolgát!

Természetes, hogy a rendőr, azonnal az említett sövénykerítés kapujához sietett. Kitérte s besietett azon.

Az öreg túllépte már a 80. évét, leült az eperfa alá, a két pulija mellé hevert a fűbe. Elővette a pipáját, rágyújtott, s nagyokat pöfökelve lesett a rendőr után.

Néhány perc után, a karám felől ordítást hallott.

A sövénnel bekerített karámban bivalyok dagonyáztak, amelyek azonnal megtámadták a rendőrt, aki hanyatt-homlok menekült előlük kifelé.

- Nekem elég volt az egyenruhája is, hogy megállapítsam kicsoda, nekik mutassa fel az igazolványát is! - kiabálta feléje Petyó bácsi nevetve, majd a kutyáira rikkantott: - Csia! Tereljétek vissza őket!

Aforizmák

Sohasem lehetünk egymás ellen igazán boldogok.

* * *

A gazdagság vonzza a barátokat, amíg a szegénység taszítja.

* * *

Mindig akad még egy lyuk a nadrágszíjon.

* * *

Akad, aki azért szegény, mert csak a kezével dolgozik. Az esze állandóan a kocsmá körül forog.

Bolond Matyi

Egyik novellámat ezzel kezdtem: Valamennyi falunak van egy bolondja, noha valójában ők nem bolondok: kótyagosak, ütődöttek, mások, mint az átlagemberek.

Környékünk - bár ez nem falu - ilyen embere: Bolond Matyi volt. Természetesen nem ez az igazi neve. Sajátmagát titulálta így. Olyannyira ráragadt, hogy a végén talán már ő maga sem figyelt oda, ha netán a saját nevéen szólították meg.

Egyébként alkalmi munkákból tartotta el magát, élt egy elhagyatott, városvégi romos nyaralóban.

Közvetlenül az 1956-os forradalom utáni időkben történt: villamoson, buszon, valamelyik kocsmában, amelyekbe gyakran betért, közrepre furakodott s így kiáltott fel:

- Éljen Rákosi, éljen Kádár, éljen Hruscsov!

Senki sem mert megszólalni. Félelem volt az úr. Az emberek nyakukat behúzva, sandán pislogtak rá... Mire ő így kiáltott fel:

- Egyetlen bátor ember sem akad, aki seggbe rúgna!

Mondanom sem kell, más ocsmány szavakat is használt, amelyeket nem mertem leírni.

Máskor - ha már Rákosit emlegettem -, meglökött valakit - mind egy kit - s megkérdezte:

- Meg akarja nézni Rákosi fényképét?

Ki elküldte melegebb égtájakra, ki felnevetett és otthagya, ki ezt mondta neki: hol nézhetném meg?

- Itt - válaszolta, majd senkivel, semmivel sem törődve, ott az utcán, letolta a nadrágját, és feléje mutatta a pucér fenekét.

Jó futó volt, senki sem érte utol.

Olykor - akár ugyancsak az utcán is - megállított valakit, leginkább férfiakat.

- Hallotta? - esett nekik fapofával. - Férjhez ment Pacsmár Ferkó szamara. Tudja kihez?

Ha nem zavarták el, netán nevetve megkérdezték: Kihez?

- Magához - vágta rá, s elfutott.

Ha jó alakú, s popsijú, fiatal, magányos nő ment előtte, a fenekébe markolt s megcsípte.

Ki felsikoltott, ki ráordított, s a sárga földig leszidta, esetleg neki esett mind a két kezével.

- Elnézést! - hátrált méltatlankodó képet vágva, miközben egy, előre a markába készített bögyölyt mutatott fel, de lehetett az levél, fűszál, bármi. - Csak ezt vettem le.

Olyasmi is előfordult, amikor megállított valakit, s ezt suttogetta a fülébe.

- Elvesztett valamit.

- Mit...mit? - forgolódott az illető, mire ő felröhögött:

- Az eszét. Nem hallotta, hogy koppant - és szokása szerint kereket oldott.

Mi lett a vége? Egy férfi elkapta a grabancát, és jól elverte. Rendőrt hívtak, aki feljelentette, amelyből bírósági tárgyalás kerekedett, amely során, halál komolyan megkérdezte a bírót, hogy nem akarja-e Rákosi fényképét megnézni, mire az, elme szakorvosi vizsgálatot rendelt el, amely után beutalták a Ludányhalászi Gyengeelméjük Otthonába.

Mostanában hallottam: a múlt évtől kezdve a pokol tornácában „szórakoztatja” az ördög fiókáit.

Aforizmák

Ne tapodj a pocsolyába, mert sárral spriccelheted be a körülötted állókat.

* * *

A gógös ember állandóan egyedül marad. A saját burkába zárkózik bele.

* * *

Még egy kis (morbid) humor

- Professzor úr! Panaszodik az egyik buzgó hallgatója. - Rendkívül nehéz az anyag. Órákat tanulok naponta, mégsem megy. Ráadásul nagyon száraz anyag.

- Toldja meg a napot éjjellel, amint én is tettem hajdanán. S azonnal nem lesz száraz az anyag, ha tanulás közben, a könyve lapjaira csepegteti homlokáról az izzadság cseppjeit.

Nos, kié volt?

Az igen csinos fiatalasszony jóval korábban ért a vadonatúj, modern autóbusz pályaudvarra, amint a távolsági busza indulna.

Bement a büfébe. Képes újságot vett, és egy zacskó, apró szemű, kakaós puszedlit.

Átment az új váróterembe: fotelek s azok a kisasztalok mellettük? - ámuldozott, mialatt helyet foglalt az egyik fotelban. Táskáját a mellette lévő kisasztalra rakta: Mennyire praktikus - gondolta -, nem a kőre kell raknia. Mellette van, szemmel tarthatja...

A kis asztalka melletti fotelban egy fiatalember foglalt helyet. Ő is ugyanarra a kisasztalra rakta a csomagját. A szép nő rápillantott, majd a kezében szorongatott képes újságon átnézve szétlesett: hová tette a puszedlis zacskóját? A táskájába nem, a kezében sem, ahá: a kisasztalra rakta. Megkönnyebbülten lapozgatott a képes újságjába, mígnem a zacskó zörgésére akaratlanul a kisasztalra lesett, ahol az előbbi férfi kibontotta a zacskót, és kivett belőle egy puszedlit.

A szemtelen! - sandított rá villámokat szórón - az én puszedlimat bontotta fel, vett ki belőle, s megeszi.

Felvonta a vállát s nem törődve vele, dafke, ő is kivett egyet. S csak azért is, tüntetón a férfira lesve szájába rakta és megette.

Utána megint a férfi következett, mire mérgében ő is kivett egyet. Dúlt-fúlt: mert mégsem járja, hogy valaki csak úgy, kérés nélkül, most már őt utánzón, sorban kiszedegeti az ő puszedliját!

Tartott ez mindaddig, amíg a zacskóban csupán egyetlen szem puszedli maradt.

Mérgében összecsapta a képes újságját, felkapta a táskáját, s halkan a férfi felé duruzsolta:

- Szemtelen.

Éppen indulni akart, amikor a férfi kivette a zacskóból az utolsó szem puszedlit, kettétörte, és az egyik felét tüntetón feléje nyújtotta.

- Tessék! - kínálta sunyin rámosolyogva.

- Hogy lehet valaki ennyire pimasz! - mordult rá mérgesen felbuzdulva. - Megette a puszedlim felét, és még maga kekeckedik velem.

- A maga puszedliját? - nevetett fel az cinikusan.

- Pimasz fráter! - förmedt rá, és kiviharzott az autóbusza beálló helye előtti peronra.

Az autóbusz már kifordult a pályaudvarról, amikor valamiért a táskájába kotort.

S mi akadt a kezébe?

A pályaudvaron vásárolt csomag puszedlija.

Mik nem térnek vissza? (Első rész)

A kő, amelyet eldobunk.
A szó, amelyet kimondtunk.
Víz a folyóban, amelyet elfolyik a lábunk mellett.
A kellő alkalom, amelyet elmulasztottunk.

A hosszú élet titka: a boldog család

A 81 éves, de még mindig fiatalos, idősebb Strehó Bertalan, bocsánatkérően tárja szét a két kezét.

- Nagyon szeretek beszélgetni. Szóljon, ha megunja! Mert manapság nemigen szeretnek az emberek beszélgetni. Beszélgetni? A fiatalok lassan köszönni is elfelejtenek, ami valamikor nagy bűnnek számított a mi településünkön: Nagylócon. Lótnak-futnak, hajtják magukat, mert egekbe szöktek az igényeik. Régen gondolni sem mertünk taxira - az autót nevezte így -. Fürdőszoba, gyerekszoba, automata mosógép, televízió... Ugyan kérem!

Idősebb Strehó Bertalan Nagylócon született, élte le az életét a Rákóczi úti otthonában. A negyedik elemi elvégzése után, szegény sorsú szülei tehénpásztornak adták. Később Hollókőn cselédeskedett, majd Mezőhegyesre szegődött. Telenként a karancsberényi erdőben favágóként kereste meg a kenyerét... Tényleges katonai szolgálatát Losoncon töltötte le. Megnősült, de alig hat hét után újra behívták katonának. A hosszabb katonáskodást, a frontszolgálatot, még szörnyűbb megpróbáltatások követték: a hadifogság, ahonnet, évek múltán, legyengülten, betegesen tért haza. Gazsi főorvos úr javaslatára, kisbíróként alkalmazta a község.

Szeme sokatmondóan villog. Szája sarkában huncut mosoly vibrál.

- Kidoboltam, mert akkoriban még doboltunk, hogy tanácselnök választás lesz. És mit gondol - nevet fel kajánul -, kit választottak meg első tanácselnöknek? Engem.

Jól mondta: persze, hogy tudtam róla, hiszen előtte behívtak Salgótarjánba, ahol a megyei párt és tanácsi vezetők elbeszélgettek velem. Lekádereztek. De hát én voltam a kisbíró, ki dobolt volna más?

Kinyújtott mutatóujjával megpöcögteti a levegőt, s nem tudom miért, szinte súgja.

- Nem voltam a kommunista párt tagja, a szociáldemokratákhoz tartoztam.

Aztán legyint, mintegy jelezve, hogy erről ennyi is elég.

- 1954 augusztusától a Salgótarjáni Acélgyárba kerültem, ahol üzemvezetőig vittem: kiváló dolgozó, később a szakma kiváló dolgozója, s aranykoszorús brigádtag - sorolja, majd váratlanul megint legyint. - Elmúlt, vége! Na de - emeli fel a hangját - itthon, mármint Lócon - ahol, ha az időm megengedte, tettem ezt, tettem azt - megválasztottak a sportkör elnökének.

Nyugdíjazása után az addigiaknál is, sokkal nagyobb hévvel kapcsolódott be a községe társadalmi életébe. A citerazenekarban kezdte, majd a hagyományörző pávakör vezetője lett. Pávakörével nemcsak a környéket járták be, megfordultak az akkori Csehszlovákia területén, s máshol. Ő szervezte meg a helyi nyugdíjas klubot is...

- Jelenleg - emeli fel előbbi múltbéli sikereinek virágos mezei kalandozása közbeni elmélázását - rejtvényeket fejtek, olvasgatok, televíziót nézek. S gyönyörködök a szép családomban. Két gyermekem, öt unokám és két dédunokám van. - Hangjának minden eddigi ragyogásán feljebb emeli kissé a hangsúlyát. - És jóban, rosszban, mellettem hűségesen kitartó feleségem. Boldog, elégedett ember vagyok, noha nem tartozom a jobb módúak közé.

A versek? Mert sok mindenről szó esett, de erről nem.

- Én, a csak négy elemít végzett egyén, idestova huszonöt éve írok verseket. De ne kérdezze meg, mennyi versem van - gyorsítja fel szavai ritmusát. - Meg nem mondanám. Manapság is fel-felkeresnek: születés, névnapi köszöntőket és esküvői búcsúztatásokat kérnek tőlem. Megírom, odaadom, elviszik. Nemigen hozzák vissza, megtartják emlékül.

Nos hallgassa csak! Elmondok egyet.

„Készen van a mennyasszonyi ágy, nézzenek csak oda!

Mai naptól ő kettőjük birtoka, vagyona.

Fele-fele megilleti a menyasszonyt, vőlegényt.

Hogy, hogyan használják: külön-külön, vagy egyszerre, hadd ne mondjam meg én”.

- Hogyan, miként kezdtem el verseket írni? Az üzemvezetőnk nyugdíjba vonult. Felkértek - persze tudták, hogy amolyan írogató emberke vagyok -, írjak búcsúztatót!

Azóta sok, de jobb szó rá: rengeteg verset írt, amelyekből egynéhányat leközölt a Szécsényben megjelenő irodalmi lap: a Lant is.

Hosszú ideig sorolja, csak úgy fejből a vers címeket, mondja-mondja az ilyen-olyan, mihez-mikhez kapcsolódó veretes rímeket. Kedvtelten hallgatom.

* * *

Strehó Bertalan - értesültem róla, már nem emlékszem mikor -, jó néhány éve, fent az égben írja veretes rímait.

Aforizmák

Az lenne a jó, ha egyszer meggyőződhetnénk róla, hogy a pénz nem boldogít.

* * *

A szép feleség és a csinos férj kétszeres veszély egymásra és másokra.

* * *

Aki gyermek és gyermek között különbséget tesz, az a jövő nemzedékének egyenlőtlenségét szítja.

* * *

Van, aki a saját maga fájdalmát más sikítéséhez méri.

* * *

Ha „sáros” vagy, vigyázz, mert könnyen besározatsz másokat is.

Másik palóc mese

A gazda és a napszámosa korán reggel elkezdte a munkát. Eltelt a dél, - pihenő annyi, amennyi idő alatt megették a zsíros kenyерüket -, eljött az este, besötétedett, alig láttak, amíg még fel nem kelt a hold, a gazda mégsem jelentett fájrontot.

- Gazduram! - figyelmeztette a napszámosa holtfáradtan. - Feljött a hold, és mi még mindig dolgozunk?

- Az nem az igazi hold, a nap fia. Dolgozzunk tovább!

Másnap a napszámos, széthasított két zsákot és eggyé varrta azokat, majd a hóna alá szorította, és beállított a tegnapi gazdájához a kialakított zsák krumplicért.

- Ez neked zsák? - szólt rá mérgesen a gazda, felemelve, maga elé tartva, összevissza forgatva azt.

- Amint a tegnapi hold a nap fia volt, ez a zsák sem igazi zsák, a tegnapi zsák bátyja.

Amik nem térnek vissza

(Második rész.)

Az idő, amely elmúlt.

A fiatalság, amely eltelt.

A szépség, amely elfonnyadt.

A buborék, amely elpattant.

A koporsó, amelyet a földbe temettek be.

A tegnapi napkelte.

A fogad, amelyet kihúztak.